



KANUNLAR VE KARARLAR BAŞKANLIĞI

SEÇİM KANUNLARI ve SİYASİ PARTİLER KANUNU



EGEMENLİK KAYITSIZ ŞARTSIZ MİLLETİNDİR

KANUNLAR VE KARARLAR BAŞKANLIĞI

SEÇİM KANUNLARI

ve

SİYASİ PARTİLER KANUNU

**298 Sayılı Seçimlerin Temel
Hükümleri ve Seçmen Kütükleri
Hakkında Kanun**

2820 Sayılı Siyasi Partiler Kanunu

**2839 Sayılı Milletvekili
Seçimi Kanunu**

**2972 Sayılı Mahalli İdareler
ile Mahalle Muhtarlıkları ve
İhtiyar Heyetleri Seçimi
Hakkında Kanun**

**3376 Sayılı Anayasa
Değişikliklerinin Halkoyuna
Sunulması Hakkında Kanun**

6271 Sayılı Cumhurbaşkanı Seçimi Kanunu

**TBMM Basımevi
Ocak 2024 - Ankara**

Bu Kitapçıkta yer alan kanunların Kitapçığın basım tarihinden sonraki güncel metinlerine www.mevzuat.gov.tr adresinden erişebilirsiniz.

**Seçimlerin Temel Hükümleri
ve
Seçmen Kütükleri Hakkında
Kanun**

Kanun Numarası : 298
Kabul Tarihi : 26/4/1961
Resmi Gazete : Tarih: 2/5/1961 Sayı: 10796

SEÇİMLERİN TEMEL HÜKÜMLERİ VE SEÇMEN KÜTÜKLERİ HAKKINDA KANUN

Madde Sayfa

BİRİNCİ BÖLÜM

İlkeler

Kanunun kapsamı	1	17
Seçim esasları	2	17
Seçim çevresi	3	18
Seçim bölgesi	4	18
Sandık bölgesi	5	18
Seçmen	6	18
Oy kullanamayacak olanlar	7	18
Seçmen olamayanlar	8	19

İKİNCİ BÖLÜM

Seçim Kurulları

Seçim işlerinin yürütülmesi	9	19
Seçim kurulları	10	19
Yüksek seçim kurulu (Mülga)	11	20
Üye seçimi zamanı (Mülga)	12	20
Karar verme (Mülga)	13	20
Görev ve yetkileri	14	20
İl seçim kurulu	15	24
Görev ve yetkileri	16	26
Siyasi parti temsilcileri	17	26
İlçe seçim kurulu	18	27
İlçe seçim kurulu üyelikleri	19	28
Görev ve yetkileri	20	30
Yurt Dışı İlçe Seçim Kurulunun görev ve yetkileri	20/A	31
Sandık kurulu	21	33
Sandık kurulu başkanının belirlenmesi	22	33
Sandık kurulu üyelikleri	23	34

	<u>Madde</u>	<u>Sayfa</u>
Sandık kurullarının kurulması ve görev süresi	24	35
Adaylar ve müşahitleri	25	35
Kurullarda görev alamayacak olanlar	26	36
And içme	27	36

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
Seçim Öncesi İşleri
BİRİNCİ KESİM
Seçmen Kütükleri

Tanımlar	28	36
Seçmen Kütüğü Genel Müdürlüğü çalışma amaç ve ilkeleri (Mülga)	29	38
Seçmen Kütüğü Genel Müdürlüğü ile Seçmen Kütük Bürolarının kuruluşu ve yönetimi	30	38
Devamlı veya geçici personel ve görevlendirme yetkisi (Mülga)	31	39
Yüksek Seçim Kurulunun kararlarının bağlayıcılığı	32	39
Seçmen kütüğü düzenlenmesi	33	39
Kütüğe yazılma esasları	34	40
Yurt dışı seçmen kütüğü ve seçmen listeleri	35	41
Genel yazım ve denetleme	36	42
Yazımda esas bilgi kaynakları	37	43
Muhtarlık krokisi ve binalar cetveli	38	43
Muhtarlık bölgesi askı listesi	39	45
Askı zamanı ve süresi	40	45
Mükerrer yazım	41	47
Sandık bölgesi askı listesi	42	48
Sandık seçmen listesi	43	48

	<u>Madde</u>	<u>Sayfa</u>
Seçmen bilgi kâğıdı	44	49
Seçmen kütüğü il ve ilçe listesi	45	50
Çalışmaların görüşülmesi	46	50
Seçmen kütüğünün saklanması ve ilgililere verilmesi	47	51
Seçmen kartlarının dağıtılması (Mülga)	48	52

İKİNCİ KESİM

Seçim Propagandası

Propaganda serbestliği ve süresi	49	52
Açık yerlerde propaganda	50	52
Kapalı yerlerde propaganda	51	53
Seçim büroları	51/A	54
Radyo ve televizyonla propaganda	52	55
Müracaat	53	57
Yayın zamanının tespiti	54	57
Radyo ve televizyon konuşmalarının tespiti	55	58
Özel radyo ve televizyonlarla yayın	55/A	58
Basın, iletişim araçları ve internette propaganda	55/B	59
Hoparlörle propaganda	56	60
Propaganda amaçlı yayın ve malzeme dağıtma	57	61
Propaganda yayınlarına ilişkin yasaklar ve propagandada kullanılacak dil	58	62
Muafiyet	59	62
İlan ve reklam yerleri	60	62
İlan ve reklam yerleri ile ilgili yasaklar	61	65
Matbua dağıtımı	62	66
Seçim süresince yapılamayacak işler	63	67
Törenlere ait yasaklar	64	67
Bakanlara ilişkin yasaklar	65	68
Memurların gezilere katılma yasağı	66	68

ÜÇÜNCÜ KESİM

Araçlar

Araçların sağlanması	67	69
Oy verme araçları ve teslimi	68	69
Tutanak defteri	69	72

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Seçim Günü İşleri

BİRİNCİ KESİM

Sandık Başı İşleri

Andiçme	70	72
Görev ve yetkiler	71	72
Müşahitler	72	73
Kurulda çoğunluğun sağlanması	73	74
Sandığın konulacağı yer	74	74
Kapalı oy verme yeri	75	75
Oy verme yerinin nitelikleri	76	75
Sandığın, birleşik oy pusulalarının ve zarfların kurulca mühürlenmesi	77	75
Birleşik oy pusulası ve zarflar	78	76

İKİNCİ KESİM

Yasaklar ve Sandık Başı Düzeni

İçki ve silah taşıma yasağı	79	77
Yayın yasağı	80	77
Sandık çevresi	81	78
Sandık çevresinde düzenin sağlanması ve yasaklar	82	78

	<u>Madde</u>	<u>Sayfa</u>
Sandık alanında alınacak güvenlik önlemleri ve yasaklar (Mülga)	83	81
Sandık alanındaki inzıbat tedbirleri (Mülga)	84	81
Sandık çevresi dışındaki inzıbat tedbirleri	85	81
Ceza infaz kurumları ve tutukevlerinde kurulan sandıklarda uygulanacak esaslar	85/A	82

ÜÇÜNCÜ KESİM

Oy Verme

Oy verme yetkisi	86	82
Kimliğin tespiti	87	83
Oy verme düzeni	88	84
Oy verme süresi	89	84
Oy vermede sıra	90	84
Oy vermeden önceki işler	91	85
Kapalı oy verme yerinde seçmenin uyması gereken kurallar	92	85
Birleşik oy pusulasının atılması ve işaretleme	93	86
Sandık seçmen listesinde kayıtlı olmayan seçmenlerin oy kullanması	94	87
Yurt dışı seçmenlerin oy verme yöntemleri ve genel ilkeler	94/A	88
Yurt dışı seçmenlerin mektupla oy vermesi	94/B	89
Yurt dışı seçmenlerin sandıkta oy vermesi	94/C	91
Yurt dışı seçmenlerin elektronik ortamda oy vermesi	94/D	95
Yurt dışı seçmenlerin gümrük kapılarında oy vermesi	94/E	95

DÖRDÜNCÜ KESİM
Oyların Sayımı ve Dökümü

Sayım tedbirleri	95	98
Oy verenler sayısının kontrolü	96	98
Kullanılmayan birleşik oy pusulaları ve zarflar	97	98
Sandığın açılması ve zarfların sayımı	98	99
Oyların sayımı ve dökümü (Mülga)	99	101
Zarfların açılması, oyların sayım ve dökümü	100	101
Geçerli olmayan oy pusulaları	101	107
Hesaba katılan ve katılmayan oy pusulaları	102	109
Muteber olmayan zarf ve birleşik oy pusulaları (Mülga)	103	110
Hesaba katılan ve katılmayan oy pusulaları (Mülga)	104	110
Sandık sonuç tutanağının düzenlenmesi ve ilanı	105	111
Tutanağın asılması (Mülga)	106	114
Sayıma ilişkin evrak ve belgelerin teslimi	107	114

BEŞİNCİ BÖLÜM

Seçim Sonrası İşleri

BİRİNCİ KESİM

Seçim sonuçlarının ilçe seçim kurullarınca birleştirilmesi ve denetlenmesi	108	115
---	-----	-----

İKİNCİ KESİM

İl Seçim Kurulunda Birleştirme

İl seçim tutanakları	109	120
----------------------	-----	-----

ALTINCI BÖLÜM
İtirazlar ve Şikayetler
BİRİNCİ KESİM
Genel Hükümler

Kimlerin itiraz edebileceği	110	121
İtiraz mercileri	111	121
İtirazın şekli	112	121
İtiraz üzerine verilecek karar	113	122
Kararların bildirilmesi ve tebliği	114	123
Resim ve harç	115	123

İKİNCİ KESİM
Şikayet

Tarifi ve mercii	116	123
Şikayetin incelenmesi	117	124
İtiraz ve şikayetin işlemleri durduramaması	118	124

ÜÇÜNCÜ KESİM
Kurulların Teşekkül ve İşlemlerine Karşı
Şikayet ve İtiraz

Sandık kurullarına ait itiraz ve şikayet	119	124
İlçe seçim kurullarına ait itiraz ve şikayet	120	125
İl seçim kurullarına ait itiraz ve şikayet	121	125

DÖRDÜNCÜ KESİM
Sandık Seçmen Listelerine İtiraz

Muhtarlık bölgesi askı listelerine itiraz	122	125
Sandık bölgesi askı listelerine itiraz	123	126
Listelere itirazların yöntemi	124	126

	<u>Madde</u>	<u>Sayfa</u>
Adaylığa itiraz	125	127
İtirazın incelenmesi süresi	126	128

BEŞİNCİ KESİM

Sandık kurullarının veya başkanlarının şikayet üzerine verecekleri kararlara itiraz	127	128
Sandık kurulu kararlarına ve tutanağa itiraz	128	128

ALTINCI KESİM

İlçe seçim kurullarının veya başkanlarının şikayet üzerine verecekleri kararlarla sair kararlarına ve ilçe birleştirme tutanaklarına itiraz	129	129
---	-----	-----

YEDİNCİ KESİM

İl seçim kurulu ve başkanlarının şikayet üzerine verecekleri kararlarla, sair kararlarına ve tutanaklara itiraz ve olağanüstü itiraz	130	130
--	-----	-----

SEKİZİNCİ KESİM

Yüksek Seçim Kurulunun işlem ve tedbirlerine karşı şikayet	131	132
Tetkik ve tahkik usulü	132	132

YEDİNCİ BÖLÜM

Seçim Suçları ve Cezaları

Kurullara karşı suçlar	133	133
Kurulların tedbirlerine riayetsizlik	134	134
Kurul üyelerinin kurul kararlarına riayetsizliği	135	134
Kurul üyelerinin göreve gelmemesi	136	134
Araç ve gereçlerin vaktinde gönderilmemesi	137	135
Görevi kötüye kullanma	138	135

	<u>Madde</u>	<u>Sayfa</u>
Memur olanların cezaları (Mülga)	139	135
Seçmen kütüğü hazırlıklarına ilişkin suçlar	140	136
Seçmen kütüğünün düzenlenmesi	141	136
Kütük düzenlemekle görevli olanların suçları	142	137
Seçme yeterliği olmayanların seçmen kütüğüne kaydı	143	137
Seçmen kütüğüne birden fazla kayıt	144	138
Seçmen kütüğüne kaydolunmamaya teşvik	145	138
Seçmen listeleri üzerinde işlenen suçlar	146	138
Seçmen listesine ilişkin suçlar	147	139
Seçmen kütüğü, seçmen listeleri ve diğer belgeler üzerinde işlenen suçlar	148	139
Propaganda toplantılarına karşı suçlar	149	140
Özel radyo ve televizyon yayınlarına ilişkin suçlar (Mülga)	149/A	141
Toplantı heyetlerine karşı suçlar	150	141
Yasak propaganda	151	141
Haksız oy temini	152	142
Oy kullanmaya engel olmak	153	142
Adaylık hükümlerine aykırı hareketler ve propaganda yapamayacak olanlar	154	143
Bakanların yasaklara uymamaları	155	144
Sair propaganda suçları	156	144
Matbua ve ilanların tahribi	157	145
Sandık düzeni ve oy verme ile ilişkin suçlar	158	145
Sandık başında müdahale ve ihtara riayetsizlik	159	145
Seçmen olmayanların oy vermesi	160	145
Oy sandığı üzerinde suçlar	161	146

Siyasi partilerle bağımsız adayların oy pusulaları		
üzerinde işlenecek suçlar	162	146
Kurul başkan ve üyelerinin seçim işlerini bozması	163	147
Oy verme sonucuna tesir edecek haller	164	147
İtirazları ve şikayetleri kabul etmemek	165	148
Kötü niyetle itiraz	166	148
Kötü niyetle şikayet	167	148
Çeşitli hükümler	168	149
Resmi makamların bildirilerine karşı işlenen suçlar	169	149
İçki yasağına aykırı hareketler	170	149
Silah taşıyanlar	171	149
Kovuşturma usullerine aykırı hareket	172	150

SEKİZİNCİ BÖLÜM

Soruşturma ve Kovuşturma Usul ve Şekilleri

Soruşturma ve kovuşturma zamanı	173	150
Genel hükümlerin uygulanması	174	151
İdarî para cezasına karar verme yetkisi	175	152
Seçim zamanında cevap hakkı	176	152
Kurulda görevli yargıcın bakamayacağı davalar	177	153
Tutanakların delil kıymeti (Mülga)	178	153
Seçim suçu	179	153
Dava süresi	180	153

DOKUZUNCU BÖLÜM

Çeşitli Hükümler

Seçim giderleri	181	154
Ödenecek ücretler	182	154
Satın alma ve avans	183	155
Seçim eşyasının muhafazası	184	156

	<u>Madde</u>	<u>Sayfa</u>
Muaflık	185	156
Siyasi partilerin kâğıt ihtiyacı	186	156
Yüksek Seçim Kurulunca yapılacak işlemler		
Ek Madde	1	156
Ek Madde	2	157
Ek Madde	3	157
Ek Madde	4	158
Ek Madde	5	158
Ek Madde	6	158
Ek Madde	7	159
Ek Madde	8	159
Ek Madde	9	160

ONUNCU BÖLÜM

Geçici Hükümler

Geçici Madde	1	160
Geçici Madde	2	160
Geçici Madde	3	160
Geçici Madde	4	161
Geçici Madde (Mülga)	5	161
Geçici Madde (Mülga)	6	161
Geçici Madde (Mülga)	7	161
Geçici Madde (Mülga)	8	161
Geçici Madde (Mülga)	9	161
Geçici Madde (Mülga)	10	161

	<u>Madde</u>	<u>Sayfa</u>
Geçici Madde	11	161
Geçici Madde	12	162
Geçici Madde	13	162
Geçici Madde	14	163
Geçici Madde	15	163
Geçici Madde	16	163
Geçici Madde	17	163
Geçici Madde	18	165
Geçici Madde	19	165
Geçici Madde	20	165
Geçici Madde	21	165
Geçici Madde	22	165
Geçici Madde	23	166
Geçici Madde	24	166
Ek Geçici Madde	1	166
Ek Geçici Madde	2	167
Ek Geçici Madde	3	167

ONBİRİNCİ BÖLÜM

Son Hükümler

Kaldırılan kanunlar	187	168
Yürürlük	188	168
Yürütmekle görevli makam	189	168

SEÇİMLERİN TEMEL HÜKÜMLERİ VE SEÇMEN KÜTÜKLERİ HAKKINDA KANUN ⁽¹⁾

Kanun Numarası : 298

Kabul Tarihi : 26/4/1961

BİRİNCİ BÖLÜM

İlkeler

Kanunun kapsamı

MADDE 1 - (Değişik: 28/3/1986 - 3270/21 md.)

Özel kanunlarına göre yapılacak Cumhurbaşkanı, milletvekili, il genel meclisi üyeliği, belediye başkanlığı, belediye meclisi üyeliği, muhtarlık, ihtiyar meclisi üyeliği, ihtiyar heyeti üyeliği seçimlerinde ve Anayasa değişikliklerine ilişkin kanunların halk oyuna sunulmasında bu Kanun hükümleri uygulanır.⁽²⁾

Seçim esasları

MADDE 2 - Seçimler, serbest, eşit, tek dereceli genel oy esaslarına göre yapılır.

Seçmen oyunu kendisi kullanır.

Oy gizli verilir.

Oyların sayımı, dökümü ve tutanaklara bağlanması açık olarak yapılır.

(1) Bu Kanunun maddelerinde geçen “Cumhuriyet Senatosuna dair hükümler” 10/6/1983 tarihli ve 2839 sayılı Kanunun 43 üncü maddesi ile kaldırılmıştır.

(2) Bu fıkra da yer alan “Özel kanunlarına göre yapılacak” ibaresinden sonra gelmek üzere 19/1/2011 tarihli ve 6271 sayılı Kanunun 22 nci maddesi ile “Cumhurbaşkanı” ibaresi eklenerek metne işlenmiştir.

Seçim evresi

MADDE 3 - zel kanunlarındaki evre ayırmaları saklı kalmak şartıyla, seçimlerde her il bir seçim çevresidir.

Seçim bölgesi

MADDE 4 - Seçimlerde, her muhtarlık, bir seçim bölgesidir.

Sandık bölgesi

MADDE 5 - (Değişik: 17/5/1979 - 2234/1 md.) ⁽³⁾

Seçimlerde, her seçim bölgesi gerektiği kadar sandık bölgesine ayrılır. **(Ek cümle: 13/3/2018-7102/1 md.)** Aynı binada oturan seçmenler, hane bütünlüklerinin korunması ve aynı seçim bölgesinde kalmaları şartıyla, farklı sandık bölgelerine kaydedilebilir.

(Mülga ikinci fıkra: 13/3/2018-7102/1 md.)

(Mülga son fıkra: 28/12/1993-3959/1 md.)

Seçmen

MADDE 6 - (Değişik: 27/10/1995 - 4125/1 md.)

Onsekiz yaşını dolduran her Türk vatandaşı seçme ve halk oylamasına katılma hakkına sahiptir.

Oy kullanamayacak olanlar

MADDE 7 - Aşağıda yazılı olanlar oy kullanamazlar:

1. Silah altında bulunan erler, onbaşılar ve kıta avuşları (Her ne sebeple olursa olsun, izinli bulunanlar da bu hükme tabidir).

2. Askeri ğrenciler.

(3) *Bu maddede, 28/12/1993 tarihli ve 3959 sayılı Kanunla yapılan değişikliğin ilk genel yerel seçimlerde uygulanmayacağı aynı Kanunun geçici 2 nci maddesi ile hükme bağlanmıştı.*

3. (Ek: 10/6/1983 - 2839/44 md. Değişik: 27/10/1995-4125/2 md.) Ceza infaz kurumlarında hükümlü olarak bulunanlar.

Seçmen olamayanlar

MADDE 8 - Aşağıdaki kimseler seçmen olamazlar:

1. Kısıtlı olanlar.
2. Kamu hizmetinden yasaklı olanlar.

İKİNCİ BÖLÜM

Seçim Kurulları

Seçim işlerinin yürütülmesi

MADDE 9 - (Değişik: 17/5/1979 - 2234/1 md.)

Seçim işleri, seçim kurullarınca yürütülür.

Valiler, kaymakamlar, belediye başkanları, muhtarlar ve bütün kamu görevlileri her türlü seçim işleri ve seçmen kütükleri yazımında, seçim kurullarının istediği bilgileri ve belgeleri, gecikmeden, süresinde ve doğru olarak göndermeye mecburdur.

Seçim kurulları

MADDE 10 - (Değişik: 17/5/1979 - 2234/1 md.)

Ankara'da bir Yüksek Seçim Kurulu, her seçim çevresinde bir il seçim kurulu, her ilçede bir ilçe seçim kurulu ve seçim bölgelerine konulacak her sandık için bir sandık kurulu bulunur. (Ek cümle: 13/3/2008 - 5749/1 md.) Yurt dışında bulunan vatandaşların oy kullanmalarıyla ilgili seçim işlerini yönetmek üzere Ankara İl Seçim Kuruluna bağlı Yurt Dışı İlçe Seçim Kurulu oluşturulur. İhtiyaç duyulması halinde birden fazla yurt dışı ilçe seçim kurulu teşkil edilebilir.

İl merkezlerinde, ayrıca bir merkez ilçe seçim kurulu teşkil olunur.

Son nüfus sayımına göre nüfusu 200.000'i aşan ilçelerde, köy ve mahalle sınırları (seçim bölgeleri) esas alınarak ve mümkün olduğu nispette nüfus sayısında eşitlik gözetilerek; birden fazla ilçe seçim kurulu teşkil edilir.

İl belediyeleri ile ilçe belediyeleri dışında; ilçe dahilindeki (merkez ilçe dahil) diğer belediyeler; bölünme yapılmaksızın, mahalleleri ile birlikte bir bütün olarak ilçe seçim kurullarından birine bağlanır.

Yüksek seçim kurulu

MADDE 11- (Mülga: 30/11/2017-7062/12 md.)

Üye seçimi zamanı

MADDE 12- (Mülga: 30/11/2017-7062/12 md.)

Karar verme

MADDE 13- (Mülga: 30/11/2017-7062/12 md.)

Görev ve yetkileri

MADDE 14- (Değişik: 17/5/1979 - 2234/1 md.)

Yüksek Seçim Kurulunun görev ve yetkileri şunlardır:

1. **(Değişik: 31/3/1988 - 3420/1 md.)** Seçimlerde, içine oy pusulası konulacak olan zarfların, icabında her seçim için başka başka renk ve ölçüde olmak ve gerek piyasada, gerek Devlet Malzeme Ofisince imal edilen veya ettirilen veya depolarında bulunan zarfların renklerinden ve ölçülerinden farklı ve kağıdında “Türkiye Cumhuriyeti Yüksek Seçim Kurulu” filigranı bulunmak üzere, yeteri kadar özel zarf imal ettirmek ve bu imalatı, kağıt hamurundan başlıyarak zarfın, imaline ve

teslim alınmasına kadar olan safhalarını; yapılacak işin hacmi, süresi ve niteliği dikkate alınarak belirleyeceği kendi üye veya üyelerinin veya imal ve teslim yerinde yetki vereceği ilçe seçim kurulu başkanının, il seçim kurulu başkanı ya da üyesi hakim veya hakimlerinin devamlı gözetim ve denetimi altında yaptırmak ve bu zarfları il seçim kurullarına, her ilin ihtiyacına yetecek sayıda, alındı belgeleri karşılığında göndermek,

2. Özel zarfların imali için gerekli “Türkiye Cumhuriyeti Yüksek Seçim Kurulu” filigran kalıpları ile zarf ölçü kalıplarını yaptıırıp gerekli miktarda kağıt ve zarf imalinden sonra saklamak,

Katlanıp bir kenarı yapıştirıldıktan sonra zarf haline gelebilen “Türkiye Cumhuriyeti Yüksek Seçim Kurulu” filigranını taşıyan birleşik oy pusulalarını, her (400)’ü ve her (400)’lük paketi, aynı numarayı taşımak üzere bastırmak ve her sandık için bir paket, ilçe seçim kurullarına zamanında ulaştırmak,

(Mülga son paragraf: 13/3/2008 - 5749/15 md.)

3. Bu Kanunda sözkonusu edilen bütün işlemlerin gerektirdiği form, evrak, liste ve görme engelli seçmenlerin kullanabilmesi için oy pusulalarına uygun şablon gibi her türlü basılı kağıdın tasarım ve baskısını yaptırmak, il ve ilçe seçim kurullarına zamanında ve ihtiyacı kadar ulaşımını sağlamak,⁽⁴⁾

(4) 31/3/2022 tarihli ve 7393 sayılı Kanunun 4 üncü maddesiyle; bu maddenin (3) numaralı bendine “liste” ibaresinden sonra gelmek üzere “ve görme engelli seçmenlerin kullanabilmesi için oy pusulalarına uygun şablon” ibaresi, (4) numaralı bendine “siyasi partilerin adlarını,” ibaresinden sonra gelmek üzere “(11) numaralı bentte belirlenen esaslar dâhilinde,” ibaresi eklenmiş; (11) numaralı bendinde yer alan “veya Türkiye Büyük Millet Meclisinde gruplarının bulunması” ibaresi madde metninden çıkarılmıştır.

4. (Değişik: 31/3/1988 - 3420/1 md.) Tüzüklerine göre ilk genel kongresini yapmış olup, illerin en az yarısında ve en az altı ay evvel il ve ilçe teşkilatını kurmuş bulunan siyasi partilerin adlarını, (11) numaralı bentte belirlenen esaslar dâhilinde, ilçe seçim kurullarının yeniden kurulması için öngörülen ayların ikinci haftasında tespit ve ilan etmek,

5. İl ve İlçe seçim kurullarının teşekkülünü sağlamak, İl seçim kurullarının teşekkülüne, işlemlerine ve kararlarına karşı yapılacak itirazları, oy verme gününden önce ve itiraz konusunun gerektirdiği süratle, kesin karara bağlamak,

6. Adaylığa ait itirazlar hakkında bu Kanun ve özel kanunları gereğince kesin karar vermek,

7. İl seçim kurullarınca, oy verme günü işlemleri hakkında verilmiş olan kararlara karşı yapılan itirazları derhal inceleyip kesin karara bağlamak,

8. İl seçim kurullarınca düzenlenen tutanaklara karşı yapılan itirazları inceleyip kesin karara bağlamak,

9. Seçimlerden sonra, kendisine süresi içinde yapılan, seçimin sonucuna müessir olacak ve o çevre seçiminin veya seçilenlerden bir veya birkaçının tutanağının iptalini gerektirecek mahiyette itirazları, altkurullara yapılan itirazların silsilesine ve sürelerine uygunluğunu araştırmaksızın inceleyip kesin karara bağlamak,

10. İl seçim kurulları başkanlıklarınca seçim işlerinin yürütülmesi hakkında sorulacak hususları derhal cevaplandırmak ve seçimin bütün yurtda düzenle yapılmasını sağlayacak tedbirleri almak ve bu hususta gereken genelgeleri zamanında yapmak,

11. **(Değişik: 31/3/1988 - 3420/1 md.)** Siyasi partilerin milletvekili genel ve ara seçimlerine ve belediye başkanlığı ile belediye meclisi, il genel meclisi üyelikleri genel ve ara seçimlerine katılabilmeleri için illerin en az yarısında, oy verme gününden en az altı ay evvel teşkilat kurmuş ve büyük kongrelerini yapmış olmaları şarttır.

Bir ilde teşkilatlanma, merkez ilçesi dahil o ilin ilçelerinin en az üçte birinde teşkilat kurmayı gerektirir. **(Ek cümle: 31/3/2022 - 7393/4 md.)** Seçime katılma yeterliliği elde eden parti, 22/4/1983 tarihli ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanununda öngörülen ve parti tüzüğünde belirtilen süreler içinde, bu bentte belirlenen teşkilatlanma yeter sayısı esas alınarak ilçe, il ve büyük kongrelerini üst üste iki defa yapmamış ise seçime katılma yeterliliğini kaybeder. Bu esaslar dairesinde seçime katılabilecek siyasi partiler tespit ve seçimin başlangıç tarihinden on gün, seçimin yenilenmesi halinde yenileme kararının ilanından sonraki beş gün içinde ilan etmek.

12. Seçmen Kütüğü Genel Müdürlüğü kuruluş ve işleyişi ve diğer çalışma konuları ile ilgili ilkeleri belirlemek, yönetmelikleri yayınlamak, programlarını yapmak ve denetlemek.

13. **(Ek: 13/3/2008 - 5749/2 md.)** Yurt Dışı İlçe Seçim Kurulunun oluşturulmasını ve yurt dışında bulunan vatandaşların oy kullanmalarını sağlamak üzere gerekli düzenlemeleri yapmak.

14. **(Ek: 9/5/2012 - 6304/1 md.)** Yurt dışı seçim iş ve işlemlerinde seçim takvimi süresince Yurt Dışı İlçe Seçim Kurulunun verdiği görevleri yapmak üzere, ihtiyaç görülmesi halinde, Dışişleri Bakanlığının görüşü alınarak bu Bakanlık mensupları arasından en az daire başkanı seviyesinde görevlendirme yapmak.

15. **(Ek: 13/3/2018 - 7102/2 md.)** Seçim türüne göre sandık bölgesi seçmen sayısını belirlemek.

16. **(Ek: 13/3/2018 - 7102/2 md.)** Seçim güvenliği açısından gerekli görülmesi durumunda, vali veya il seçim kurulu başkanının oy verme gününden en geç bir ay önce talepte bulunması halinde, o yerdeki sandıkların en yakın seçim bölgelerine taşınmasına, sandık bölgelerinin birleştirilmesine, muhtarlık seçimleri hariç olmak üzere seçim bölgelerinin birleştirilmesi ile seçmen listelerinin karma şekilde düzenlenmesine ve bu hususların ilanına karar vermek.

17. **(Ek: 13/3/2018 - 7102/2 md.)** Hastalığı veya engeli sebebiyle yatağa bağımlı olan seçmenlerin, muhtarlık seçimleri hariç, oy kullanmalarını sağlamak için seyyar sandık kurulu kurulmasına, oy kullanılmasına, sayım ve döküm ile birleştirme işlemlerine ilişkin usul ve esasları belirlemek.

18. Kanunla kendisine verilen başkaca görevleri yapmak.

İl seçim kurulu

MADDE 15- (Değişik: 22/12/2005 - 5435/44 md.)

(Değişik: 31/3/2022 - 7393/5 md.) İl seçim kurulu bir başkan ve iki asıl üye ile iki yedek üyeden oluşur. İl seçim kurulu başkanı ve asıl üyeleri ile yedek üyeleri, iki yılda bir ocak ayının son haftasında, il merkezinde görev yapan, kınama veya daha ağır disiplin cezası almamış en az birinci sınıfa ayrılmış ve birinci sınıfa ayrılma niteliklerini kaybetmemiş hâkimler arasından, adli yargı ilk derece mahkemesi adalet komisyonunca ad çekme suretiyle tespit edilir. Ad çekmede ilk çıkan hâkim başkan, sonraki iki hâkim asıl ve son çıkan iki hâkim yedek üye olarak belirlenir. Ad çekmeye katılacak hâkim sayısının beşten

az olması durumunda, bu hâkimler arasında ad çekme işlemi yapıldıktan sonra eksik kalan asıl ve yedek üyeler en kıdemli hâkimden başlayarak belirlenir. Ad çekmeye katılacak hâkimin bulunmaması durumunda ise başkan ve asıl üyeler ile yedek üyeler en kıdemli hâkimden başlayarak belirlenir. Bu suretle kurulan il seçim kurulu iki yıl süre ile görev yapar. Hâkimlerin kıdemi, 24/2/1983 tarihli ve 2802 sayılı Hâkimler ve Savcılar Kanununun 15 inci maddesine göre belirlenir. Ancak, bu kıdemin belirlenmesinde, kınama veya daha ağır disiplin cezası almış olanlar diğerlerinden kıdemsiz sayılırlar.

(Ek fıkra: 31/3/2022 - 7393/5 md.) İl seçim kurulu başkanlığının boşalması halinde asıl ve yedek üyelerden en kıdemli hâkim, il seçim kuruluna başkanlık eder. İl seçim kurulu üyeliklerinde boşalma olması halinde ise birinci fıkradaki usulle boşalan üyelik tamamlanır.

İl seçim kurulu başkanlığı ile asıl ve yedek üyeliklerini ve ilçe seçim kurulu başkanlığını yapacak olan hâkimlerden biri, herhangi bir sebeple bu görevi yapamaz ve o yerde bu görevi yapabilecek başka bir hâkim de bulunmazsa, o yerin bağlı olduğu ağır ceza mahkemesinin yargı çevresi içerisinde bulunan ve görevinden ayrılmasında sakınca görülmeyen bir hâkime, merciince bu yetki verilir.

Eksiklerin, ağır ceza çevresi içerisindeki hâkimlerden tamamlanmasına imkân bulunmayan hâllerde, bu ağır ceza merkezine en yakın ağır ceza mahkemelerinin yargı çevresi içerisindeki hâkimlerden biri, yukarıdaki usûle göre yetki verilerek gönderilir.

Bu suretle kendisine yetki verilen hâkimin gelip görevine başlamasına kadar seçim kurulu başkanlığını, kurulun kendi arasından gizli oyla seçeceği bir üye yapar.

Görev ve yetkileri

MADDE 16 - İl seçim kurulunun başlıca görev ve yetkileri şunlardır:

1. İl seçim çevresi içinde seçimin düzenle yürütülmesini sağlamak için gereken bütün tedbirleri almak ve seçim işlerini denetlemek.

2. İlçe seçim kurullarına oy sandıklarını ve bu Kanunda yazılı diğer seçim araç ve gereçlerini göndermek.

3. İlçe seçim kurullarının teşekkülüne, işlemlerine ve kararlarına karşı yapılan itirazları inceleyerek derhal karara bağlamak.

4. İlçe seçim kurulları başkanlıklarınca seçim işlerinin yürütülmesi hakkında sorulacak hususları derhal cevaplandırmak.

5. Aday beyanname veya listelerini almak ve ilan etmek, bunlar hakkında yapılacak itirazları incelemek ve bu beyanname veya listelerden kanuna göre muteber olmayanlar hakkında karar vermek, geçici ve kesin aday listelerini yerlerine göndermek ve ilan etmek.

6. İle bağlı ilçe seçim kurullarından gelen tutanakları birleştirerek il seçim çevresi için bir tutanak düzenlemek.

7. Kanunla kendisine verilen başkaca görevleri yapmak.

Siyasi parti temsilcileri

MADDE 17 - (Değişik: 17/5/1979 - 2234/1 md.)

Son milletvekili genel ve ara seçimlerinde kendi listesinden yasama meclislerinden birine seçilmiş en az bir üyeye sahip olan veya 14 üncü maddenin dördüncü bendi gereğince Yüksek Seçim Kurulunca tespit ve ilan edilen siyasi partilerden o il ve ilçede teşkilatı bulunanlar, il ve ilçe seçim kurullarında birer temsilci bulundurulur. **(Ek cümle: 8/4/2010 - 5980/1 md.)** Ayrıca seçime

katılan siyasi partilerden, en son yapılan milletvekili genel seçimlerinde en çok oy almış dört siyasi parti ve Türkiye Büyük Millet Meclisinde grubu bulunan siyasi partiler, o siyasi parti genel başkanları tarafından yazılı olarak yetki verilmiş olması şartıyla Yüksek Seçim Kurulunda da bir asıl bir yedek temsilci bulundurabilir. Bu temsilciler kurulun bütün çalışmalarına ve görüşmelerine katılırlar, oy kullanamazlar. Ancak, Yüksek Seçim Kurulunca 14 üncü maddenin onbirinci bendi gereğince yapılan ilandan seçime katılamayacağı anlaşılan veya o seçim çevresinde seçime katılmayan partilerin bu kurullarda temsilci bulundurma hakları sona erer.

Görüşülen iş hakkında siyasi partiler temsilcileri görüşlerini bildirirlerse, kurul, bunları da dinledikten sonra, kendi arasında işi görüşerek karar verir ve kararı temsilcilere bildirir.

Siyasi parti temsilcilerinin toplantılara katılmamaları, işlerin görüşülmesini durdurmaz.

İlçe seçim kurulu

MADDE 18- (Değişik: 22/12/2005 - 5435/45 md.)

İlçe seçim kurulu, iki yılda bir ocak ayının son haftasında, bir başkan ile altı asıl ve altı yedek üyeden kurulur ve iki yıl süre ile görev yapar. **(Değişik cümle: 31/3/2022 - 7393/6 md.)** İlçelerde, ilçede görev yapan kınama veya daha ağır disiplin cezası almamış en az birinci sınıfa ayrılmış ve birinci sınıfa ayrılma niteliklerini kaybetmemiş hâkimler arasından, merkez ilçelerde ise aynı nitelikleri haiz hâkimler arasından adli yargı ilk derece mahkemesi adalet komisyonunca ad çekme suretiyle belirlenen hâkim, kurulun başkanıdır. **(Ek cümle: 31/3/2022 - 7393/6 md.)** Ad çekmeye katılacak hâkimin bulunmaması

durumunda ise en kıdemli hâkim kurulun başkanıdır. Bu kurul asıl üyeleriyle toplanır. Bir asıl üyenin katılmadığı toplantıya, öncelikle o üyenin yedeği çağırılır.

(Değişik: 31/3/2022 - 7393/6 md.) İlçe ve merkez ilçe seçim kurulu başkanlığının boşalması halinde, başkan birinci fıkradaki usule göre belirlenir.

Seçmen sayısı 25 000'i aşan ilçelerde seçim evrakının dağıtım ve toplanması sandık kurul başkanları ve en az bir üyenin eğitimi ile sandık kurullarından sonuçların alınması ve birleştirilerek bağlı olduğu ilçe seçim kuruluna teslim görevini niyabeten yerine getirmek amacıyla geçici ilçe seçim kurulları oluşturulabilir. Bu kurullar bir başkanla altı üyeden oluşur. İl ve ilçe seçim kurullarında görev almış hâkimlerden sonra gelen en kıdemli hâkimler bu kurullara başkanlık eder. Kurulun iki üyesi kurul başkanınca kamu görevlileri arasından belirlenir. Dört üye ise dört yedeği ile birlikte 19 uncu madde esaslarına göre siyasî partilerden alınır. Bu kurulların çalışma usûl ve esasları, kurulacağı ilçeler ile sayısı ve görev süresi Yüksek Seçim Kurulu tarafından kararlaştırılır.

Hâkimlerin kıdemi 2802 sayılı Kanunun 15 inci maddesine göre belirlenir. Ancak, bu kidemin belirlenmesinde, kınama veya daha ağır disiplin cezası almış olanlar diğerlerinden kıdemsiz sayılırlar.

İlçe seçim kurulu üyelikleri

MADDE 19 - (Değişik: 17/5/1979 - 2234/1 md.)

1. İlçe seçim kurulunun dört asıl ve dört yedek üyesi siyasî partilerden alınır. Bu üyeler aşağıda yazılı olduğu gibi belli edilir:

İlçe seçim kurulu başkanı, bu kurulun yeniden kurulması için yukarıdaki maddede öngörülen sürenin başında, ilçede teşkilatı bulunan ve son milletvekili genel seçiminde o ilçede en çok oy almış olan dört siyasi partiye birer asıl ve birer yedek üye adını iki gün içinde bildirmelerini tebliğ eder.

Bu işlemle belirlenen veya süresi içinde ad bildiren siyasi parti sayısı dörtten az olduğu takdirde, eksik kalan üyelikler, aynı şartları taşıyan diğer siyasi partilerden, o ilçede aldıkları oyların büyüklük sırasına göre, aynı usulle tamamlanır.

Oylarda eşitlik halinde ad çekilir.

Yukarıdaki hükümlerin uygulanmasına rağmen dört asıl ve dört yedek üyenin tümü belirlenemediği takdirde, 14 üncü maddenin dördüncü bendi gereğince Yüksek Seçim Kurulunun ilan ettiği siyasi partilerden o ilçede teşkilatı bulunanlar tespit edilerek bunlar arasında ad çekilir. Ad çekmedeki sıraya göre, adı çıkan, eksik üyelik sayısı kadar siyasi partinin, yukarıda yazılan usulle bildireceği kimseler ilçe seçim kurulu üyesi olur.

İlçe seçim kurulunun bu bentte gösterilen üyeliklerinden eksik kalanlar, ikinci bent hükümleri gereğince tamamlanır.

2. Diğer iki asıl ve yedek üyelikle yukarıdaki bentte yazılan işlemler sonucunda eksik kalan asıl ve yedek üyelikler, ilçe merkezinde görev yapan ve toplam memuriyet süresi on yıldan fazla olan, yasama meclisleri veya yerel idare seçimlerinden birine siyasi parti adayı veya aday adayı olarak katılmamış ve evvelce hiç bir siyasi partiye kaydolmamış Devlet memurlarını gösteren, o ilçedeki görev süreleri esas alınarak düzenlenecek listenin ilk sekiz sırasında yer alanlar arasından ad çekme ile belli edilir. Ad çekme, birinci bent hükümleri gereğince

tespit edilen asıl üyeler huzurunda ilçe seçim kurulu başkanı tarafından yapılır. Ad çekme sırasında, adları önce çıkanlar asıl, sonrakiler sıra ile yedek üye olur. Bu yoldan her asıl üyenin yedeği belirlenir. Ancak, aynı bakanlığa mensup memurlardan birden fazla asıl üye olamaz; zorunlu durumlar saklıdır.

3. İlçe seçim kurulu başkanı, siyasi partiler arasında yapılan ad çekmenin gün ve saatini, ad çekmeye katılan siyasi partilere tebliğ eder.

Görev süresi içinde asıl üyeliklerde vukubulacak boşalmalar, eksilen asıl üyenin yerine kendi yedeği getirilmek suretiyle doldurulur. Yedek üyeliklerdeki eksilmeler, eksilen üyenin niteliğine göre, seçilmesinde uygulanan hükümler gereğince tamamlanır.

14 üncü maddenin onbirinci bendi gereğince yapılan tespit ve ilandan seçime katılamayacağı anlaşılan veya o seçim çevresinde seçime katılmayan partinin ilçe seçim kurulundaki üyelerinin görevi sona erer. Bu yoldan boşalan üyelikler, o seçim çevresinde seçime katılan ve ilçe seçim kurulunda üyesi bulunmayan partiler hakkında birinci bentte yazılan hükümlerin uygulanmasıyla belirlenir.

İlçe seçim kurulunda boşalan göreve getirilen kimse, yerine geldiği üyenin süresini tamamlar.

Görev ve yetkileri

MADDE 20 - İlçe seçim kurullarının, başlıca görev ve yetkileri şunlardır:

1. İlçe çevresinde seçimin düzenle yürütülmesini sağlamak için gereken bütün tedbirleri almak ve seçim işlerini denetlemek.

2. Sandık kurullarını kurmak.

3. İlçedeki sandık kurullarına, oy sandıklarını ve bu Kanunda yazılı diğer seçim araç ve gereçlerini göndermek.

4. Sandık kurullarının teşekküllerine, işlemlerine ve kararlarına karşı yapılan itirazları inceleyerek karara bağlamak.

5. Sandık kurulları başkanlıklarınca seçim işlerinin yürütülmesi hakkında sorulacak hususları derhal cevaplandırmak.

6. İlçe çevresindeki sandık kurullarından gelen tutanakları birleştirerek, ilçe seçim tutanağını düzenlemek ve bu tutanağı seçim işlerine ait diğer evrak ile birlikte il seçim kuruluna derhal teslim etmek.

7. Kanunla kendisine verilen başkaca görevleri yapmak.

Yurt Dışı İlçe Seçim Kurulunun görev ve yetkileri

MADDE 20/A- (Ek: 9/5/2012-6304/2 md.)

Yurt Dışı İlçe Seçim Kurulunun görev ve yetkileri şunlardır:

1. Yurt dışı seçmen kütüğüne kayıtlı vatandaşların oy kullanmalarıyla ilgili seçim iş ve işlemlerinin düzenle yürütülmesini sağlamak ve gereken bütün tedbirleri almak.

2. Yurt dışı sandık kurullarını kurmak.

3. Oy pusulaları ile arkası kendi mührüyle mühürlenmiş oy zarflarını ve diğer seçim araç ve gereçlerini oy verme işleminin başlayacağı günden en geç yedi gün önce Dışişleri Bakanlığı aracılığıyla ilgili yurt dışı temsilciliklerinde hazır bulunacak şekilde göndermek veya gerekli görülmesi halinde oy sandığı, oy verme kabinleri gibi araçların mahallinden teminini Dışişleri Bakanlığından istemek.

4. Yurt dışı sandık kurullarının işlemlerine ve kararlarına karşı yapılan itiraz ve şikâyetleri incelemek ve karara bağlamak.

5. Yurt dışı sandık kurulu başkanlıklarınca seçim iş ve işlemleri hakkında sorulacak hususları derhal cevaplandırmak.

6. Yurt dışı seçmen kütüğüne, askı süresinde doğrudan ya da konsolosluklar aracılığıyla yapılacak itirazları sonuçlandırmak, verilecek kararları Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğüne göndermek ve bu kararlara uygun gerekli kayıt ve düzeltme işlemlerini yaptırmak.

7. Yerleşim yeri adresi yurt dışında olup da, yurt dışı seçmen kütüğünün askı süresi içinde herhangi bir nedenle yurt içerisinde bulunan seçmenlerin, yurt dışı seçmen kütüğüne kayıtlarının yapılması için doğrudan ya da ilçe seçim kurulları aracılığıyla iletilen adres beyan formlarını onaylayarak Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğüne göndermek.

8. Askerlikten terhis olanlardan yurt dışı seçmen kütüğünde kaydı bulunmayanlar ile kısıtlılık hali sona erenlerin, doğrudan ya da ilçe seçim kurulları aracılığıyla iletilen başvurularını kabul etmek ve yurt dışı seçmen kütüğüne kaydını sağlamak.

9. Yurt dışı seçmen kütüğüne kayıtlı olmakla beraber, (izinli olsalar bile) silah altında bulunan erler, erbaşlar ve askeri öğrenciler ile kesinleşmiş mahkeme kararı ile kısıtlanan seçmenlerin yurt dışı seçmen kütüğündeki kayıtlarının dondurulmasına karar vermek.

10. Yurt dışı seçmen kütüğüne yazılması için askı süresi içinde yapılan başvuruların kütüğe kaydedilmesine karar verildiği hâlde, kesinleşen yurt dışı seçmen kütüğünde ismi yer almayan seçmenlerin, yurt dışı seçmen kütüğünün kesinleşmesine bakılmaksızın kütüğe ilave edilmelerine karar vermek ve Seçmen Kütüğü Genel Müdürlüğüne göndermek.

11. Yurt dışından ağız mühürlü olarak gelen oy torbalarını genel esaslara uygun bir şekilde yurt içerisinde oy verme süresi bittikten sonra; bir başkan, bir kamu görevlisi üye ve son

milletvekili genel seçiminde Türkiye genelinde en çok oy alan üç siyasi partinin bildirdiği bir asıl bir yedek üyeden oluşan yeteri kadar sandık kurulu kurmak suretiyle denetimi altında açtırarak sayım ve dökümünü yaptırmak, tutanak tutturmak ve birleştirme işlemlerini yapmak, ayrıca geçici gümrük kapısı seçim kurullarından gelen sonuçları birleştirmek ve Ankara İl Seçim Kuruluna iletmek.

12. Kanunlarla kendisine verilen başkaca görevleri yapmak.

Sandık kurulu

MADDE 21 - (Değişik: 17/5/1979 - 2234/1 md.)

Sandık kurulu bir başkan ile altı asıl ve altı yedek üyeden kurulur. Bu kurul asıl üyeleriyle toplanır.

Sandık kurulu başkanının belirlenmesi⁽⁵⁾

MADDE 22- (Değişik: 13/3/2018-7102/3 md.)

İlçede görev yapan tüm kamu görevlilerinin listesi, mülki idare amiri tarafından yerleşim yeri adresleri esas alınmak suretiyle ilgili ilçe seçim kurulu başkanlıklarına gönderilir. İlçe seçim kurulu başkanı, bu kamu görevlileri arasından ihtiyaç duyulan sandık kurulu başkanı sayısının iki katı kamu görevlisini ad çekme suretiyle tespit eder ve bu kişiler arasından mani hali bulunmayanları sandık kurulu başkanı olarak belirler.

Sandık kurulu başkanının göreve gelmemesi halinde, kamu görevlileri arasından belirlenen üye, bu üyenin de bulunmaması durumunda en yaşlı üye kurula başkanlık eder.

(5) Bu madde başlığı “Sandık kurulu başkanının seçimi” iken, 13/3/2018 tarihli ve 7102 sayılı Kanunun 3 üncü maddesiyle metne işlendiği şekilde değiştirilmiştir.

Sandık kurulu üyelikleri

MADDE 23- (Değişik: 17/5/1979 - 2234/1 md.)

Sandık kurulu üyelikleri aşağıdaki şekilde belli edilir:

İlçe seçim kurulu başkanı, o seçim çevresinde seçime katılan ve ilçede teşkilatı bulunan siyasi partilerden, son milletvekili genel seçiminde o ilçede en çok oy almış olan beş partiye, her sandık için birer asıl ve birer yedek üye adını beş gün içinde bildirmelerini tebliğ eder.

Bu yoldan tespit edilen sandık kurulu üye sayısı beşten az olduğu takdirde, eksik kalan üyelikler, aynı şartları taşıyan diğer siyasi partilerden, aldıkları oyların büyüklük sırasına göre, aynı usulle tamamlanır.

Oylarda eşitlik halinde ad çekilir.

Yukarıdaki hükümlerin uygulanmasına rağmen beş asıl ve beş yedek üyenin tümü belirlenemediği takdirde, o ilçede seçime katılan ve teşkilatı bulunan diğer siyasi partiler arasında ad çekilir. Ad çekmedeki sıraya göre, adı çıkan, eksik üyelik sayısı kadar siyasi partinin yukarıda yazılan usulle bildireceği kimseler, sandık kurulu üyesi olur.

(Ek fıkra: 31/3/2022 - 7393/7 md.) Sandık kuruluna üye bildirme hakkı olan bir parti; oluru olmadan başka bir parti üyesini sandık kurulu üyesi olarak gösteremez.

(Değişik: 13/3/2018 - 7102/4 md.) İlçe seçim kurulu başkanı, sandık kurulunun kalan bir asıl ve bir yedek üyesini belirlemek için önce, 22 nci maddenin birinci fıkrası uyarınca bildirilen listeden sandık kurulu başkanı olarak belirlenmeyenler arasından, ihtiyaç duyulan sandık kurulu üye sayısının iki katı

kamu görevlisini ad çekme suretiyle tespit eder ve bu kişilerden mani hali bulunmayanları sandık kurulu asıl ve yedek üyesi olarak belirler.

Yukarıdaki fıkralar gereğince belirlenen sandık kurulu asıl üyelerinden göreve gelmeyenine yerine, öncelikle, gelmeyen üyenin yedeğı alınır.

Sandık kurulu başkan ve üyelikleri için ad çekme işlemleri, ilçe seçim kurulu huzurunda, bu kurulun başkanı tarafından yapılır.

Üyeliklerin bu şekilde doldurulması mümkün olmazsa, eksikler, ilçe seçim kurulu başkanı tarafından, o çevrede bulunan ve sandık kurulunda görev verilmesinde sakınca olmayan kimselerden doldurulur.

Sandık kurullarının kurulması ve görev süresi

MADDE 24 - (Değişik: 17/5/1979 - 2234/1 md.)

Sandık kurulları Yüksek Seçim Kurulunca tespit ve ilan edilen tarihte kurulur.

Bu kurulların asıl ve yedek üyeleri, her seçim çevresinin yerel özellikleri gözönüne alınarak Yüksek Seçim Kurulunca tespit edilecek tarihlerde göreve başlarlar ve sayıma ilişkin evrak ve belgeler ilçe seçim kuruluna teslim edilinceye kadar aralıksız çalışmaya devam ederler.

Adaylar ve müşahitleri

MADDE 25 - Sandık başı işlemlerini takip etmek üzere, siyasi partiler ve bağımsız adaylar, birer müşahit gönderebilirler.

Kurullarda görev alamayacak olanlar

MADDE 26 - (Değişik: 17/5/1979 - 2234/1 md.)

İdare amirleri, zabıta amir ve memurları, Askeri Ceza Kanununun 3 üncü maddesinde yazılı askeri şahıslar, Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri ve adaylar, bu Kanunda gösterilen kurullara seçilemezler.

Siyasi Partiler Kanununa göre, siyasi partilere üye olamayacak kimseler; bu kurullarda üye, müşahit veya temsilci olarak, siyasi partiler tarafından görevlendirilemezler.

And içme

MADDE 27 - Yüksek Seçim Kurulu, il ve ilçe seçim kurulları başkan, asıl ve yedek üyeleri, görevlerine başlamadan önce, kurul önünde birer birer şöyle and içerler:

(Hiçbir tesir altında kalmaksızın, hiç kimseden korkmadan, seçim sonuçlarının tam ve doğru olarak belirmesi için görevimi kanuna göre, dosdoğru yapacağıma namusum, vicdanım ve bütün mukaddesatım üzerine and içerim.)

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Seçim Öncesi İşleri

BİRİNCİ KESİM

Seçmen Kütükleri

Tanımlar⁽⁶⁾

MADDE 28- (Değişik: 17/5/1979 - 2234/1 md.)

A) (Mülga: 30/11/2017 - 7062/12 md.)

(6) Bu madde başlığı “Kuruluş ve tanımlar:” iken, 30/11/2017 tarihli ve 7062 sayılı Kanunun 12 nci maddesiyle metne işlendiği şekilde değiştirilmiştir.

B) Tanımlar:

1. Bu Yasaya göre seçmen olan vatandaşları tek olarak tanımlayan ve seçmenin oturduğu yeri belirleyen bilgileri kapsayan bilgisayar ortamına “Seçmen Kütüğü” denilir.

2. Seçmen Kütüğü, Yüksek Seçim Kuruluna bağlı olarak kurulan Seçmen Kütüğü Genel Müdürlüğü tarafından, bu Yasaya uygun olarak tasarlanacak, planlanacak, Yönetilecek ve yürütülecek çalışmalarla elde edilir.

3. Bir seçmene ait ve seçmeni tanımlamak için kullanılan; adı, soyadı, doğum yılı ve doğum yeri gibi kayıtların her birine “Veri” denilir.

4. Bir seçmeni tek olarak tanımlayan verilerin bütününe “Seçmene Ait Bilgi” denilir.

5. Seçmenin devamlı oturduğu konutun bulunduğu ilçe, muhtarlık, sokak isimleri ile binanın kapı ve varsa daire numarası “Seçmenin Adresi”dir.

6. Her seçmen; seçmen kütüğü sıra numarası, adı, soyadı, ana ve babasının adı, doğduğu ilçe, doğum yılı ile belirlenir ve tanımlanır.

7. Seçmen kütüğündeki bilgilerin; bu Kanunda yazıldığı şekilde değiştirilmesi, düzeltilmesi ve tamamlanmasına Seçmen Kütüğünün “Güncelleştirilme” si denilir.

8. **(Ek: 13/3/2008 - 5749/3 md.)** Bu Kanuna göre seçmen olup, yurt dışında bulunan vatandaşların adres kayıt sistemindeki bilgilerine dayalı olarak oluşturulan bilgiler topluluğuna “Yurt Dışı Seçmen Kütüğü” denilir.

Seçmen Kütüğü Genel Müdürlüğü çalışma amaç ve ilkeleri
MADDE 29- (Mülga: 30/11/2017 - 7062/12 md.)

Seçmen Kütüğü Genel Müdürlüğü ile Seçmen Kütük Bürolarının kuruluşu ve yönetimi

MADDE 30- (Değişik: 17/5/1979 - 2234/1 md.)

(Mülga fıkra: 30/11/2017 - 7062/12 md.)

(Mülga fıkra: 30/11/2017 - 7062/12 md.)

(Değişik üçüncü fıkra: 11/9/1987-KHK 290/2 md.; Aynen kabul: 26/8/1999 - 4448/2 md.; Mülga fıkra: 30/11/2017 - 7062/12 md.)

(Dördüncü ve beşinci fıkralar Mülga: 11/9/1987-KHK-290/2 md.; Aynen kabul: 26/8/1999 - 4448/2 md.)

(Mülga fıkra: 30/11/2017 - 7062/12 md.)

(Mülga fıkra: 30/11/2017 - 7062/12 md.)

(Ek fıkra: 13/9/1991-KHK-455/1 md.; Aynen kabul: 26/8/1999 - 4448/2 md.; Mülga fıkra: 30/11/2017 - 7062/12 md.)

(Ek fıkra: 31/7/1998-4381/4 md.) Seçim müdürlükleri için öncelikle adliye ve hükümet konaklarında yeterli nitelikte yer ayırmakla Cumhuriyet Başsavcıları ile mülki amirler görevlidir.⁽⁷⁾

(Ek fıkra: 22/12/2005 - 5435/46 md.; Mülga fıkra: 30/11/2017 - 7062/12 md.)

(Ek fıkra: 22/12/2005 - 5435/46 md.; Mülga fıkra: 30/11/2017 - 7062/12 md.)

(7) 30/11/2017 tarihli ve 7062 sayılı Kanunun 12 nci maddesiyle, bu fıkarda yer alan “İlçe seçmen kütük büroları ve il seçim kurulları” ibaresi “Seçim müdürlükleri” şeklinde değiştirilmiştir.

Devamlı veya geçici personel ve görevlendirme yetkisi

MADDE 31- (Mülga: 30/11/2017 - 7062/12 md.)

Yüksek Seçim Kurulunun kararlarının bağlayıcılığı

MADDE 32 - (Değişik: 17/5/1979 - 2234/1 md.)

Seçmen kütüğünün kurulması, güncelleştirilmesi ve bundan elde edilecek liste, çizelge ve diğer malzemenin gerekli yerlere ulaştırılması ve dağıtılması için, Yüksek Seçim Kurulunca alınacak kararlar bütün kamu kuruluşlarını ve görevlilerini bağlar.

Yazım ve denetleme işlerinde görevlendirileceklerin ödev ve yetkileriyle yazım hazırlıkları, yazım ve denetimin yapılış ve yazım ve denetim formlarının şekilleri ve bunların ne gibi bilgileri taşıyacağı, ne suretle doldurulacağı, yazımda, denetlemede ve sürekli ara çalışmalarda ne cins evrak kullanılacağı, evrakın teslimi, yazımın denetlenmesi ilke, yöntem ve kuralları Yüksek Seçim Kurulunca belirtilir.

Seçmen kütüğü düzenlenmesi

MADDE 33- (Değişik: 17/5/1979 - 2234/1 md.)

(Değişik: 13/3/2008 - 5749/4 md.) Seçmen kütüğü; adres kayıt sistemindeki yerleşim yeri adresi bilgileri esas alınarak Yüksek Seçim Kurulunca belirlenecek usul ve esaslara göre her yıl yeniden düzenlenir, sürekli bilgi toplama ile her seçim döneminde güncelleştirilir.⁽⁸⁾

Düzenleme, sürekli güncelleştirme ve genel denetleme kural,

(8) 13/3/2018 tarihli ve 7102 sayılı Kanunun 23 üncü maddesinin (a) bendiyle, bu fıkrafta yer alan “bilgiler” ibaresi “yerleşim yeri adresi bilgileri” şeklinde değiştirilmiştir.

yöntem ve teknikleriyle Seçmen Kütüğü Genel Müdürlüğünün bilgi işlem; ilke, kural ve yöntemleri Yüksek Seçim Kurulunca düzenlenecek genelge ile belirlenir.

Yazım ve denetlemede toplanan bilgileri, seçmene ait bilgilerin verilerindeki değişimleri belirleyen ad, soyad, yaş, cinsiyet tashihi, seçme ehliyetini kaybetme, (kısıtlanma, kamu hizmetinden yasaklanma) veya yeniden kazanma gibi yargı kararlarına, vatandaşlıktan ıskat veya yeniden vatandaşlık hakkını kazandığını gösteren bilgiler ile vefat ettiğini tespit eden bilgilere seçim bölgesi içinde ve dışında vukubulan ikametgah değişikliklerine ait verilere, Yüksek Seçim Kurulunun belirleyeceği kural ve yöneme uygun olarak toplanacak diğer belgelere dayanılarak, seçmen kütüğü kurulur ve güncelleştirilir.

(Ek fıkra: 31/3/2022 - 7393/8 md.) 18/1/1984 tarihli ve 2972 sayılı Mahalli İdareler ile Mahalle Muhtarlıkları ve İhtiyar Heyetleri Seçimi Hakkında Kanun uyarınca yapılacak mahalli idareler genel seçiminde, birinci fıkra gereğince yerleşim yeri adresine göre oluşturulan seçimin başlangıç tarihinden üç ay önceki seçmen kütüğü üzerinden güncelleme işlemleri yapılır.

Kütüğe yazılma esasları

MADDE 34 - (Değişik: 17/5/1979 - 2234/1 md.)

Seçmenlik sıfatının tayininde esas, seçmen kütüğüdür.

Seçmen kütüğünde; seçmenin; adı, soyadı, baba adı, ana adı, doğum yılı, doğduğu ilçe adı, oturduğu yer adresi bulunması esastır.

(Değişik: 27/10/1995 - 4125/3 md.) Bu Kanunun uygulanmasında herkes, nüfus kütüğünde yazılı bulunan doğduğu ay ve güne göre işleme tabi tutulur. Ancak, o yıl seçim yapılması durumunda seçmen listeleri hazırlanırken on sekiz yaştan doldurulmuş olmasının hesabında seçim günü (o gün dahil) esas alınır.

Seçmene ait bilgi eksik ise; bilgi tamamlanıncaya kadar seçmen, sandık seçmen listesine yazılmaz.

Tamamlama kuralları; Yüksek Seçim Kurulunca belirlenir ve yayınlanır.

Sandık bölgesinde oturan seçmenlere ait bilgileri kapsayan sandık seçmen listeleri seçmen kütüğünden çıkarılır.

Sandık seçmen listesinde yazılı olmayan seçmen oy veremez.

Seçmen kütüğüne seçmen bir kez yazılır ve birden fazla oy kullanamaz.

Yazım, görevlilerin insan oturan yerleri birer birer gezip seçmenleri görmeleri suretiyle yapılır.

Yazım memuru yazım sırasında, yazım yerinde bulunan seçmeni yazar. Seçmenin bildireceği oturduğu yerin adresi yazılır. Seri numaralı yazım formu her seçmene imzalatılır.

Yurt dışı seçmen kütüğü ve seçmen listeleri⁽⁹⁾

MADDE 35- (Değişik: 13/3/2008 - 5749/5 md.)

Yurt dışı seçmen kütüğü, adres kayıt sistemindeki yerleşim yeri adresi bilgileri esas alınarak Yüksek Seçim Kurulunca belirlenecek usul ve esaslar çerçevesinde oluşturulur.⁽¹⁰⁾

(9) 13/3/2008 tarihli ve 5749 sayılı Kanunun 5 inci maddesiyle; bu madde başlığı “Yurt dışında oturan vatandaşların yazımı:” iken “Yurt dışı seçmen kütüğü” şeklinde, daha sonra 9/5/2012 tarihli ve 6304 sayılı Kanunun 3 üncü maddesiyle metne işlendiği şekilde değiştirilmiştir.

(10) 13/3/2018 tarihli ve 7102 sayılı Kanunun 23 üncü maddesinin (b) bendiyle, bu fıkrafta yer alan “bilgiler” ibaresi “yerleşim yeri adresi bilgileri” şeklinde değiştirilmiştir.

(Ek fıkra: 9/5/2012 - 6304/3 md.) Yurt dışı seçmen listeleri, yurt dışı seçmen kütüğü esas alınarak Yüksek Seçim Kurulunca oluşturulur ve elektronik ortamda ilan edilir.⁽¹¹⁾

Genel yazım ve denetleme

MADDE 36- (Değişik: 17/5/1979 - 2234/1 md.)

(Değişik: 13/3/2008 - 5749/6 md.) Seçmen kütüğü; adres kayıt sistemindeki bilgiler esas alınarak her yıl güncelleştirilerek oluşturulur. **(Ek ikinci ve üçüncü cümleler: 31/3/2022 - 7393/9 md.)** Kütük düzenlemesi nedeniyle seçmen hiçbir şekilde oy kullanma hakkından yoksun bırakılamaz. Adresi kapanmış olması sebebiyle adres kayıt sisteminde görünmeyenler, Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğünün adres kayıt sisteminde bulunan en son geçerli adres kayıt bilgileri kapsamında seçmen kütüğüne kaydedilirler. Gerekğinde, seçmen kütüğünün dört yılda bir yeniden düzenlenmesi ve iki yılda bir denetlenmesi için gerekli bilgileri toplamak amacıyla, bütün Türkiye’de aynı zamanda Nisan ayının ikinci pazar günü yazım yapılmasına Yüksek Seçim Kurulunca karar verilir.

Yazım günü, saat 05.00’ten itibaren yazımın bittiği alışılmış araçlarla ilan edilinceye kadar görevlilerden başka kimselerin bulundukları yerden ayrılmaları yasaktır.

Ancak yazım ve denetim işleminin her halde aynı gün saat 19.00 a kadar bitirilmiş olması gerekir.

Yüksek Seçim Kurulu, kütüğün düzenlenmesi ve yazım

(11) 25/4/2018 tarihli ve 7140 sayılı Kanunun 8 inci maddesiyle, bu fıkroda yer alan “yurt dışında sandık kurulmasına karar verilen temsilciliklerin görev çevreleri gözetilerek ve” ibaresi madde metninden çıkarılmıştır.

sırasında, bu Kanunda öngörülen gereklere göre genelgelerle belirteceği diğer yöntem, teknik ve kuralları uygular.

Yüksek Seçim Kurulunun bu Kanunun 14 üncü maddesinin dördüncü fıkrasına göre ilan edeceği siyasi parti ilçe başkanları, yazım memurunun yanına bir temsilci verebilirler.

Temsilci isimleri, ilçe seçim kurulunun isteği üzerine bildirilen sürede liste halinde teslim edilir. İsimleri bildirilen siyasi parti temsilcileri ilçe seçim kurulu başkanlığından aldıkları belge ile temsilcilik görevini yaparlar. Bu listedeki isimler ve görev yerleri sonradan değiştirilmez.

(Ek: 30/5/1997 - KHK - 572/26 md.) Seçmen kütüğü yazımı sırasında, seçmenin oyunu kullanmasını engelleyecek bir engelliliği varsa, forma kaydedilir.⁽¹²⁾

Yazımda esas bilgi kaynakları

MADDE 37 - (Değişik: 17/5/1979 - 2234/1 md.)

Seçmen kütüğü yazımı sırasında, formlara yazılacak bilginin tespitinde resmi belgeler esas tutulur.

Yazım sırasında 38 inci maddeye göre düzenlenmiş kroki ve cetvelden yararlanılır.

Seçmenin devamlı oturduğu adresin tespitinde muhtarlıkların, varsa apartman yöneticilerinin kayıtlarından faydalanılır.

Muhtarlık krokisi ve binalar cetveli

MADDE 38 - (Değişik: 17/5/1979 - 2234/1 md.)

Şehir ve kasabalarda, ilçe seçim kurulu başkanının

(12) 25/4/2013 tarihli ve 6462 sayılı Kanunun 1 inci maddesiyle, bu fıkra da yer alan “özürlülüğü” ibaresi “engelliliği” şeklinde değiştirilmiştir.

denetlemesi altında belediyeler, her muhtarlık için, iki yılda bir “Muhtarlık Krokisi” düzenlemek zorundadırlar.

A) Krokide:

1. Muhtarlık sınırları ile, bu sınırlar içindeki sokakların adları ve her sokağın baş ve sonundaki binaların numaraları,

2. Muhtarlık, sokaklara ayrılmamış dağınık yapılardan ibaret ise, bu dağınık yapılar numaraları ile birlikte, okunaklı şekilde gösterilir.

B) Köylerde ve kroki yapılmasına teknik imkan bulunmayan şehir ve kasabalarda kroki yerini tutmak üzere, her muhtarlık için (Binalar Cetveli) düzenlenir.

(Binalar Cetveli) ilçe seçim kurulu başkanının denetimi altında, şehir ve kasabalarda belediyelerce, köylerde muhtarlıklarca yapılır.

C) Muhtarlıkta, numarası olmayan ve içinde insan oturan yerler bulunduğu takdirde, bu yerler numaralanır.

Yukarıda (B) bendinde yazılı (Binalar Cetveli), (C) bendinde numarasız yerlerin numaralanması işlemi, İstatistik Genel Müdürlüğünün (Numaralama Yönetmeliği) esaslarına göre yapılır.

Muhtarlık krokisi ve binalar cetveli, yıl sonu durumunu gösterecek şekilde düzenlenir.

Yukarıdaki madde gereğince, her muhtarlık için düzenlenen kroki veya binalar cetvelinin onaylı birer örneği, ilçe seçim kurulu başkanı tarafından 14 üncü maddenin dördüncü fıkrasına göre ilan edilen siyasi partilerin ilçe başkanlıklarına, her iki yılda bir, Yüksek Seçim Kurulunun belirleyeceği ayda alındı belgesi karşılığı verilir.

Muhtarlık bölgesi askı listesi

MADDE 39 - (Değişik: 17/5/1979 - 2234/1 md.)

Seçmen kütüğündeki yanlışların düzeltilmesi ve eksiklerin tamamlanması amacıyla;

Seçmen kütüğünde yazılı adreslere göre aynı muhtarlıkta oturan ve seçmen kütüğünde yazılı seçmenlerin; seçmen kütüğü numarası, adı ve soyadı, ana ve baba adı, doğum yılı, doğum yeri, adresi yazılı olduğu ve seçmen soyadı alfabe sırasına göre sıralanmış listeye “Muhtarlık Bölgesi Askı Listesi” denir.

Muhtarlık bölgesi askı listesi her yıl sonundaki kesinleşmiş mevcut bilgilere dayanılarak seçmen kütüğünden elde edilir.

Muhtarlık bölgesi askı listesi; her yıl mart ayında;

1. a) Ait olduğu muhtarlığa iki nüsha,

b) 14 üncü maddenin dördüncü fıkrasına göre ilan edilen siyasi partilerin o ilçedeki ilçe başkanlarına bir nüsha,

c) İlçe seçim kurulu işlerinde kullanılmak üzere iki nüsha, ilçe seçim kurulu başkanlıklarına,

2. İşlemlerde kullanılmak üzere bir nüsha il seçim kurulu başkanlıklarına,

gönderilir.

Askı zamanı ve süresi

MADDE 40- (Değişik: 17/5/1979 - 2234/1 md.)

(Değişik: 13/3/2008 - 5749/7 md.) Muhtarlık bölgesi askı listesi, seçim dönemlerinde muhtarlıklarda askıya çıkarılır ve iki hafta süreyle askıda kalır.

Muhtarlık bölgesi askı listeleri, ait oldukları mahalle veya köylerde, halkın kolaylıkla görüp okuyabileceği yerlere asılır. Bunların asıldıkları tarih ve yerler, seçim bölgelerinin ayrıldığı sandık bölgelerini gösteren cetvel ile birlikte, mahalli gazetelerle ve ayrıca alışılmış araç ve usullerle ilan edilir.

Listelerin hangi tarihlerde ve nerelere asıldığı, ilanın ne suretle yapıldığı, ilçe seçim kurulu başkanı tarafından görevlendirilen kimselerce bir tutanakla tespit olunur. Listelerin askıdan indirildiği tarih de ayrı bir tutanakla tespit edilir. Bu tutanaklar, ilçe seçim kurulu başkanı tarafından ayrı bir dosyada saklanır.

İlçe seçim kurulu başkanı, askı listelerinin asıldıkları tarih ve yerleri bir yazı ile mahallin mülki amirine derhal bildirir.

Asılı kaldıkları sürece, muhtarlık bölgesi askı listelerinin korunmasından; idare amirleriyle zabıta amir ve memurları sorumludur.

İlçe seçim kurulu başkanı, askı devam ettiği sürece muhtarlık bölgesi seçmen sayısını da gözönünde tutarak seçmenlerin adlarını aramalarını ve incelemelerini kolaylaştırmak üzere gerekli tedbirleri alır. Muhtar veya ihtiyar heyeti üyelerinden veya bu iş için görevlendirilmiş kimselerden birinin, müracaatlar için uygun düşen belli saatlerde askı yerinde devamlı olarak hazır bulunmasını sağlar ve durumu askı yerinde ilan eder.

(Ek fıkra: 31/3/2022 - 7393/10 md.) Muhtarlık bölgesi askı listelerinin askı süresi içinde, bir seçim çevresinden diğerine yapılan seçmen nakil istemleri hakkında ilçe seçim kurulu başkanı tarafından, itiraz üzerine veya nakil isteminin şüpheli bir girişim olduğu kanaatine varılması üzerine resen yapılacak araştırma ve inceleme neticesinde, nakil isteminin kabul

edilmemesi halinde seçmen kaydı dondurulmaz ve bir önce kayıtlı olduğu adreste seçmen kaydı devam eder.

Mükerrer yazım

MADDE 41 - (Değişik: 17/5/1979 - 2234/1 md.)

Seçmen kütüğünde; adı ve soyadı, ana ve baba adı, doğum yeri ve doğduğu yılı belirten verileri aynı olan seçmene ait iki bilgi bir tek seçmeni tanımlar.

Bu takdirde Yüksek Seçim Kurulu Seçmen Kütüğü Genel Müdürlüğü, seçmen sıra numarası büyük olan bilgiyi seçmen kütüğünde bırakır, diğerini mükerrer listesine alır.

Mükerrer listesinde bilgi iki yıl saklanır.

Askı listesinde; seçmene ait bilgilerde;

a) Adı ve soyadı aynı olup da, baba adı, ana adı, doğum yılı, doğduğu ilçeye ait verilerden biri veya ikisi farklı,

b) Adı ve soyadında bir veya iki harf ve (a) fıkrasında yazılı diğer verilerden biri farklı,

c) Adı ve soyadı aynı, diğerinde bir isim fazla, (a)'da yazılı diğer veriler aynı veya biri farklı,

d) Adresi farklı, (a)'da yazılı diğer verilerden biri veya ikisi farklı,

e) Ayrıca Yüksek Seçim Kurulunun belirleyeceği,

durumlar bulunduğu; itiraz üzerine veya resen; ilçe seçim kurulu başkanı; bilginin tek veya birden fazla seçmeni tanımlamış olup olmadığına karar verir. Karar işlenmek üzere Yüksek Seçim Kurulu Seçmen Kütüğü Genel Müdürlüğüne gönderilir.

Sandık bölgesi askı listesi

MADDE 42 - (Değişik: 17/5/1979 - 2234/1 md.)

Bu Kanunun 122 nci maddesine göre seçmen kütüğüne işlenmesi gereken kararların, seçmen kütüğüne işlenmesinden sonra elde edilen kütükten, sandık bölgesi askı listesi çıkarılır.

Sandık bölgesi askı listelerinde, 43 üncü maddede yazılı, sandık seçmen listesindeki bilgiler aynı sıra ile bulunur.

Bu liste il ve ilçe seçim kurulu başkanlıklarına gönderilir. İlçe seçim kurulu başkanları 14 üncü maddenin dördüncü fıkrasına göre ilan edilen siyasi partilerin o ilçedeki başkanlarına bu listenin bir suretini teslim eder.

Sandık seçmen listesi

MADDE 43 - (Değişik: 17/5/1979 - 2234/1 md.)

Seçmen kütüğünde yazılı adreslerine göre aynı sandık bölgesinde oturan, seçmen kütüğünde yazılı seçmenleri; seçmen kütüğü numarası, adı, soyadı, ana ve baba adı, doğum yılı, doğum yeri, adresinin yazılı olduğu ve soyadı alfabe sırasına göre sıralanmış listeye “Sandık Seçmen Listesi” denilir. Sandık seçmen listesinin her sayfasında ait olduğu, il, ilçe, muhtarlık isimleri ve sandık numarası ile geçerlik süresi belirtilir. Sandık kuruluna verilecek nüshalarda ayrıca sandık başı işlemleri için gerekli sütunlar bulunur.

Sandık seçmen listeleri; oy verme gününden 120 gün önce seçmen kütüğünde kesinleşmiş mevcut bilgilere dayanılarak çıkarılır.

Sandık seçmen listesi oy verme gününden 30 gün önce,

1. a) Her sandık için iki nüsha sandık kurulu başkanına,

b) Birer nüsha seçime katılan siyasi partilerin ilçe başkanlıklarına, oy verme gününden 20 gün önce,

c) Bir nüsha ilgili muhtarlığa, oy verme gününden 20 gün önce, teslim edilmek üzere ilgili seçim kurulu başkanlıklarına,

2. İlçe seçim kurulu işlemlerinde kullanılmak üzere iki nüsha ilgili ilçe seçim kurulu başkanlıklarına,

3. İşlemlerde kullanılmak üzere bir nüsha ilgili il seçim kurulu başkanlıklarına, gönderilir.

Muhtarlıklardaki sandık seçmen listelerini vatandaşlar her zaman inceleyebilir.

Muhtarlar, oy verme gününden 10 gün önceden oy verme günü saat 17.00'ye kadar; çalışma saatleri içinde seçmenlerin sandık numarası, sandık yeri ve oy verme hakkındaki suallerini cevaplandırmak; seçim kurullarının yayınlarını dağıtmak; seçim kurullarının vatandaşın kolay ve doğru oy vermesi için hazırlayacağı afiş, işaret, levha ve benzerlerini asmak ve dağıtmak, bu işlem için seçim kurulu ayrıca personel görevlendirirse, bu personele yardımcı olmak zorundadırlar.

Seçmen bilgi kâğıdı

MADDE 44 - (Değişik: 17/5/1979 - 2234/1 md.)

Seçmen kütüğünde kayıtlı her seçmen için, seçmene hangi seçim bölgesinde, kaç numaralı sandıkta oy vereceğini, seçmen sıra numarası ve diğer bilgileri bildirmek amacıyla bir seçmen bilgi kâğıdı hazırlanır ve seçim çevrelerinin özelliklerine göre Yüksek Seçim Kurulunca tespit edilen esaslar dairesinde gönderilir veya dağıtılır.

Seçmen bilgi kâğıdı hiçbir surette kimlik belirlemede belge olarak kullanılmaz; bu husus kâğıdın üzerine yazılır.

Seçmen kütüğü il ve ilçe listesi

MADDE 45 - (Değişik: 17/5/1979 - 2234/1 md.)

Seçmen kütüğünde yazılı seçmenlere ait bilgiler; her yıl seçmenlerin oturdukları il ve ilçeye göre ayrılmış listeler halinde, il ve ilçe seçim kurulu başkanlıklarına birer nüsha gönderilir.

Bu listelerin son iki yıllık olanı kurul üyelerinin incelemelerine açık tutulur.

Bu listelerin çıkarılma, gönderilme ve saklanma kural ve yöntemleri Yüksek Seçim Kurulunca belirlenir.

Yüksek Seçim Kurulu Seçmen Kütüğü Genel Müdürlüğü; ülke, il ve ilçe düzeyinde seçmen soyadı alfabe ve seçmen kütüğü sıra numarasına göre düzenlenmiş listelerin; düzenleme, siyasi partilerin inceleme kural ve sürelerini belirler.

Çalışmaların görüşülmesi

MADDE 46 - (Değişik: 17/5/1979 - 2234/1 md.)

Seçmen Kütüğü Genel Müdürlüğünün program, tasarım, alınan sonuçlar, hazırlanan genelgeler ve tüm uygulamalarını tanıtan raporu, 14 üncü maddenin dördüncü fıkrasına göre ilan edilen siyasi partilerin gönderecekleri birer temsilcinin, Yüksek Seçim Kurulu üyelerinin, Seçmen Kütüğü Genel Müdürü ve gerekli gördüğü üç personelinin katılacağı ve Yüksek Seçim Kurulu Başkanı başkanlığında yapılacak toplantıda görüşülür.

Toplantı günü üç ayda bir olmak üzere, Yüksek Seçim Kurulu Başkanı tarafından saptanır. Toplantı, belirlenen gün ve saatte gelenlerle yetinilerek açılır. Bu toplantılarda, katılanların, çalışmalar hakkında bilgi alması amaçlanır, karar alınmaz.

Toplantı, bu maddede yazılı olanlar dışındakilere kapalıdır. Görüşme özeti Yüksek Seçim Kurulunca katılanlara toplantıdan sonraki bir ay içinde gönderilir.

Toplantının toplanma ve görüşme kuralları, Yüksek Seçim Kurulu tarafından belirlenir ve katılacaklara bildirilir.

Seçmen kütüğünün saklanması ve ilgililere verilmesi ⁽¹³⁾

MADDE 47 - (Değişik: 17/5/1979 - 2234/1 md.)

Yüksek Seçim Kurulu Seçmen Kütüğü Genel Müdürlüğü; her yıl sonuna göre seçmen kütüğünü ve bu kütükten elde edilmiş listenin bir suretini Yüksek Seçim Kurulu Başkanına teslim eder.

Seçmen kütüğünün suretleri Seçmen Kütüğü Genel Müdürlüğünde kalır.

Yüksek Seçim Kurulu Başkanına teslim edilen seçmen kütüğünü saklama ve inceleme kuralları Yüksek Seçim Kurulu tarafından belirlenir ve yayınlanır.

(Ek fıkra: 29/11/2000 - 4609/1 md.) Seçmen kütükleri; seçimlere katılma yeterliliğini taşıyan siyasi parti merkezlerince yahut yetkilendirilmiş il veya ilçe başkanlarınca, talep edildiğinde; Yüksek Seçim Kurulu tarafından belirlenen gideri Maliye veznesine yatırılmak ve makbuzu ibraz edilmek kaydı ile, bir seçim döneminde iki defadan fazla olmamak üzere ilçe seçim kurulu başkanınca, bilgisayar ortamında veya liste düzeyinde imza mukabilinde, istek sahibine verilir.

(13) Bu maddenin başlığı “Seçmen kütüğünün saklanması” iken 29/11/2000 tarihli ve 4609 sayılı Kanunun 1 inci maddesi ile değiştirilmiş ve metne işlenmiştir.

Seçmen Kütüğü Genel Müdürlüğündeki bilgilerden, diğer devlet kuruluşlarının yararlanma yöntem ve kuralları, yasa ile düzenlenir.

Seçmen kartlarının dağıtılması

MADDE 48 - (Mülga: 17/5/1979 - 2234/5 md.)

İKİNCİ KESİM

Seçim Propagandası

Propaganda serbestliği ve süresi

MADDE 49 - (Değişik: 25/8/1961 - 356/1 md.)

Seçimlerde propaganda, bu kanun hükümleri dairesinde serbesttir.

(Değişik: 10/9/1987 - 3403/1 md.) Propaganda, oy verme gününden önceki onuncu günün sabahında başlar ve oy verme gününden önceki günün saat 18.00'inde sona erer.

Açık yerlerde propaganda

MADDE 50 - Seçim zamanında, genel yollar üzerinde, mabetlerde, kamu hizmeti görülen bina ve tesislerde ve ilçe seçim kurullarınca gösterileceklerden başka meydanlarda toplu olarak sözlü propaganda yapılması yasaktır.

İlçe seçim kurulları, gidiş - geliş bozmayacak ve pazarların kurulmasına engel olmayacak surette toplantıların genel olarak yapıldığı ve varsa elektrik tesisatı olan yerleri seçmek suretiyle hangi meydanlarda toplu olarak sözlü propaganda yapılabileceğini tespit ederler.

Siyasi partilerin toplu olarak sözlü propaganda yapmak için müracaatları üzerine, toplantı, meydan, gün, sıra ve saatlerini

ilçe seçim kurulu ad çekme ile belirtir ve ilgililere tebliğ eder. Bağımsız adaylar için de aynı suretle haftada bir gün ayrılır.

(Değişik: 8/4/2010 - 5980/2 md.) Açık yerlerde, güneşin batmasını müteakip ikinci saatin sonundan güneşin doğmasına kadar toplu olarak sözlü propaganda yapılamaz.

Kapalı yerlerde propaganda

MADDE 51 - Seçimlere katılan siyasi partiler veya bağımsız adaylar adına kapalı yer toplantısı yapılabilir.

Kapalı yer toplantısı yapmak isteyenler, üç kişilik bir heyet kurar ve en yakın zabıta amir veya memuruna haber verirler. Köylerde, muhtara veya vekiline haber vermek kafidir.

Heyetin görevleri, toplantının düzenini sağlamak, kanunlara karşı hareketleri, edep törelerine aykırı veya suç işlemeye kışkırtıcı mahiyet taşıyan söz veya fiilleri, önlemektir.

Heyet, yukarıki fıkraya aykırı bir durum baş gösterdiğinde, bunu önlemeye çalışır, gerekirse zabıtayı çağırır.

Heyet, toplantıda hazır bulunanlardan söz alacak olanları tayin ve tahdit edebilir.

Bu toplantılarda yapılacak konuşmalar, 56 ncı madde hükmü saklı kalmak üzere, hoparlörle yayınlanabilir.

Kapalı yer toplantılarına, toplantıyı idare eden heyetin isteği veya yetkili seçim kurullarının kararı dışında, zabıta amir ve memurları, muhtar veya ihtiyar meclisleri, hiçbir suretle müdahale edemezler.

Mabetlerde, okullarda, kışla, karargah, ordugah gibi askeri bina ve tesislerle askeri mahfillerde ve kamu hizmeti görülen diğer yerlerde, kapalı yer toplantısı yapılamaz.

Seçim büroları

MADDE 51/A- (Ek: 8/4/2010 - 5980/3 md.)

Seçimin başlangıç tarihinden itibaren, seçime katılan siyasi partiler ve bağımsız adaylar, katıldıkları seçim çevrelerinde seçim çalışmalarını yürütmek üzere seçim büroları açabilirler. Ancak Devlet ve diğerk kamu tüzel kişileri ve bunlara bağıli kuruluşlara, Devletin veya diğerk kamu tüzel kişilerinin doğrudan doğruya ya da dolaylı olarak katıldığı teşebbüs ve ortaklıklara, özel gelir kaynakları ve özel imkanları kanunla sağlanmış kamu yararına çalışan derneklere ve Devletten yardım sağlayan ve vergi muafiyeti olan vakıflara, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ile üretici birlikleri, kooperatif birlikleri, bankalar ve sendikalara ait bina ve tesisler bu amaçla kullanılamaz.

Seçim bürosu, siyasi partilerin il veya ilçe başkanlıkları ile bağımsız adayların, büronun adresini ve en az bir sorumlusunun kimlik ve iletişim bilgilerini içeren bildirimini seçimin başlangıcından yazılı propagandanın başlangıç tarihine kadar mahallin en büyük mülki amirine, propaganda süresinin başlamasından sonra ilçe seçim kuruluna vermeleriyle açılmış sayılır. Bildirim suretiyle açılan seçim bürolarının listesi, mahallin en büyük mülki amiri tarafından ilçe seçim kurullarına gönderilir.

Açılma şartlarını taşımayan seçim bürolarının ilgisine bu eksikliklerin  gün içinde tamamlanması için süre verilir. Bu süreye uyulmaması halinde bürolar, şartları tamamlanıncaya kadar mülki amirlerce kapatılır.

Diğerk seçim faaliyetleri saklı kalmak üzere seçim bürolarında görüntülü ve sesli propaganda yapılabilir. Ancak, seçim bürolarında yapılacak sesli yayınlar, çevresel gürültü ile ilgili mevzuata uygun olmak zorundadır.

Seçim büroları saat 09.00'dan 23.00'e kadar halka açık faaliyettedir bulunabilir.

Radio ve televizyonla propaganda

MADDE 52 - (Değişik: 17/5/1979 - 2234/1 md.)

(Değişik: 10/6/1983 - 2839/46 md.) zel kanunlardaki hükümler saklı kalmak üzere, seçime katılan siyasi partiler, oy verme gününden önceki 7 nci günden itibaren oy verme gününden önceki gün saat 18.00'e kadar radyo ve televizyonda propaganda yapabilirler.

(Değişik: 23/5/1987 - 3377/3 md.) Seçime katılan;

a) Siyasi partilere ilk gün 10, son gün 10 dakikayı geçmemek üzere, programlarını ve yapacakları işleri anlatan iki konuşma,

b) Mecliste grubu bulunan siyasi partilerin herbirine ilaveten 10'ar dakikalık propaganda,

c) **(Değişik: 27/10/1995 - 4125/4 md.)** İktidar partisine veya iktidar partilerinden büyük olanına 20 dakikalık, iktidar partilerinden diğerlerine 15'er dakikalık ilave propaganda,

d) Ana muhalefet partisine ilaveten 10 dakikalık propaganda,

hakkı verilir. Bu propaganda sürelerinin yarısını aşmamak üzere siyasi partiler bu propagandalarını görüntülü olarak da verebilirler. Görüntülü propagandalar TRT dışında hazırlatılır. Görüntülü propagandalarda siyasi partiler yaptıkları ve yapacakları icraatı anlatırlar. Bu propagandalarda suç teşkil edecek görüntülere yer verilemez. Siyasi partilerin bu propagandaları bir defada iki dakikadan az olamayacağı gibi bir günde toplam süresi on dakikayı geçemez. Siyasi partiler propaganda haklarını TRT'nin birden fazla kanalına dağıtabilirler. Yüksek Seçim Kurulu, TRT imkanlarına göre

bu görüntülerin hangi süre içinde TRT'ye teslim edileceğini ve TRT'deki gösterilme zamanlarını tanzim eder. Bu görüntülerde suç teşkil eden bir husus bulunduğu takdirde Yüksek Seçim Kurulu bunların yayımına izin vermez.

Siyasi partiler radyo ve televizyonla ilk konuşmalarında seçim beyannamelerini izah ederler.

Radyo ve televizyon konuşmaları Türkiye'deki bütün radyo ve televizyon postaları ile aynı zamanda yayınlanır.

Radyo ve televizyonda, yayınlanacak propaganda konuşmalarının her gün hangi saatte, hangi parti adına yapılacağı, Türkiye Radyo ve Televizyonları tarafından haber yayınları sırasında, önceden duyurulur.

(Değişik: 10/6/1983 - 2839/46 md.) Radyo ve televizyonda yapılacak propaganda yayınlarının, tam bir tarafsızlık ve eşitlik içinde yapılması, Yüksek Seçim Kurulu ile Türkiye Radyo ve Televizyon Kurumu tarafından sağlanır.

(Değişik: 28/3/1986 - 3270/22 md.) Televizyonda seçime katılan siyasi partiler adına yukarıdaki fıkralar gereğince yayınlanacak propaganda konuşmalarında Türk Bayrağı ile Yüksek Seçim Kurulunun tespit edeceği yere asılacak olan bu kurulun belirlediği büyüklükteki parti bayrağı ve konuşmayı yapan kişi dışında hiçbir görüntüye yer verilmez. Konuşmacılar, ceket giyme ve kravat takmak zorundadırlar; bayanlar tayyör giyerler. ⁽¹⁴⁾

(Mülga: 10/9/1987 - 3403/2 md.)

(14) Bu fıkroda yer alan "siyasi partiler adına" ibaresinden sonra gelen "2 nci fıkranın (d) bendi dışında" ibaresi Anayasa Mahkemesinin 22/5/1987 tarihli ve E. 1987/3, K. 1987/13 sayılı Kararı ile iptal edilmiştir.

(Ek fıkra: 27/10/1995 - 4125/4 md.) Özel radyo ve televizyonlarda siyasi partilerin propaganda konuşmaları TRT’de uygulanan usul ve esaslara göre yapılır. Bu yayınlar ulusal nitelikte olanlarda Yüksek Seçim Kurulunca, yerel nitelikte olanlarda İl Seçim Kurullarınca tanzim ve denetlenir. Bu hüküm dışında propagandaya ilişkin yayın yapılamaz. Bu hükme aykırı davranışlar hakkında 298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanunun 151/2 hükmü uygulanır.

Müracaat

MADDE 53 - (Değişik: 17/5/1979 - 2234/1 md.)

Seçimlere katılan siyasi partilerin genel merkezleri radyo ve televizyonda propaganda yapmak istediklerini oy verme gününden önceki yirmi birinci gün akşamına kadar Yüksek Seçim Kuruluna yazılı olarak bildirirler.

Yayın zamanının tespiti

MADDE 54 - (Değişik: 17/5/1979 - 2234/1 md.)

Yüksek Seçim Kurulu, radyo ve televizyonda yayın için başvuran partiler arasında, bunların birer temsilcisiyle Türkiye Radyo - Televizyon Kurumu temsilcilerinin önünde ad çekerek yayın zaman ve sıralarını tayin eder. Bu ad çekme, oy verme gününden en az yirmi gün önce yapılır. Radyo ve televizyon yayınlarının başlangıç saati, partilerin sayısı ve en uygun dinleme imkanları gözönüne alınarak Yüksek Seçim Kurulunca kararlaştırılır. Radyo ve televizyon yayınları en geç saat 22.00’ye kadar devam eder.

Radio ve televizyon konuşmalarının tespiti

MADDE 55 - (Değişik: 17/5/1979 - 2234/1 md.)

Siyasi partiler adına radyo ve televizyon ile yapılacak konuşmalar, Yüksek Seçim Kurulunun görevlendireceği bir kurul üyesi huzurunda adına konuşma yapılacak siyasi partinin isteğine uygun olarak yayından önce veya yayın sırasında ses ve görüntü alma cihazı ile tespit edilir. Konuşmanın hangi parti adına ve kimin tarafından yapıldığına dair görevli kurul üyesiyle radyo ve televizyon idaresinde görevli en az iki kişi tarafından tutanak düzenlenir. Konuşmaları tespit eden bant ve sair tespit araçları Yüksek Seçim Kurulu tarafından saklanır.

Konuşmalar bir dava konusu yapıldığı ve istenildiği takdirde merciine verilir.

Suç teşkil eden konuşmaları yapanlar hakkında kanunen belli olan cezalar bir mislinden iki misline kadar artırılarak hükmolunur.

Özel radyo ve televizyonlarla yayın

MADDE 55/A- (Ek: 28/12/1993 - 3959/2 md.⁽¹⁵⁾; Yeniden düzenleme: 15/7/2003-4928/3 md.)

Seçimlerin başlangıç tarihinden oy verme gününün bitimine kadar özel radyo ve televizyon kuruluşları, yapacakları yayınlarda 2954 sayılı Türkiye Radyo ve Televizyon Kanununun 5, 20, 22 ve 23 üncü maddeleri ile 31 inci maddesinin ikinci fıkrası hükümlerine tâbidir.

(15) 55/A maddesini, 298 sayılı Kanun'a ekleyen 3959 sayılı Kanun'da yer alan geçici 1'inci maddede, 55/A maddesi hükümlerinin "sadece ilk genel yerel seçimlerde uygulanacağı" yönünde bir hükme yer verilmiştir. 55/A maddesi, sonradan 4928 sayılı Kanun ile yeniden düzenlenerek bugün yürürlükte olan son biçimini almıştır.

(Ek fıkra: 8/4/2010 - 5980/4 md.) Seçimin başlangıç tarihinden itibaren oy verme gününden önceki yirmi dört saate kadar olan sürede, siyasi partiler veya adaylar radyo ve televizyonlarda birlikte veya ayrı ayrı açık oturum, röportaj, panel gibi programlara katılarak görüşlerini açıklayabilirler. Siyasi partiler veya adayların açık veya kapalı yer toplantıları, radyo ve televizyonlarda canlı olarak yayınlanabilir.

Yukarıdaki fıkra hükümlerine göre özel radyo ve televizyonların yayın ilkelerinin belirlenmesinde, Yüksek Seçim Kurulu görevli ve yetkilidir.

Yapılacak yayınların yukarıdaki esaslara uygunluğunun gözetim, denetim ve değerlendirilmesinde, ülke çapında yayın yapan özel radyo ve televizyonlar için Yüksek Seçim Kurulu; bunun dışında yayın yapan özel radyo ve televizyonlar için yayının yapıldığı yer ilçe seçim kurulları görevli ve yetkilidir.

İlçe seçim kurullarının verdiği kararlara karşı, yirmidört saat içinde il seçim kurullarına itiraz edilebilir. İl seçim kurulu kararları kesindir.

Ülke çapında yayın yapan özel radyo ve televizyonların hangileri olduğunu belirlemeye Yüksek Seçim Kurulu yetkilidir. Yüksek Seçim Kurulunun buna ilişkin kararı Resmî Gazetede yayımlanır.

Basın, iletişim araçları ve internette propaganda

MADDE 55/B- (Ek: 8/4/2010 - 5980/5 md.)

Seçime katılan siyasi partiler ve bağımsız adaylar, seçim propaganda süresinin sona ermesine kadar, yazılı basında ilan ve reklam yoluyla veya internet sitesi açarak sözlü, yazılı veya görüntülü propaganda yapabilirler.

Vatandaşların, elektronik posta adreslerine gönderilecek mesajlarla, taşınabilir veya sabit telefonlarına sesli, görüntülü veya yazılı mesaj göndermek suretiyle propaganda yapılamaz. Ancak, siyasi partilerin kendi üyelerine gönderdiği sesli, görüntülü veya yazılı mesajlar her zaman serbesttir.

Oy verme gününden önceki on günlük sürede, yazılı, sözlü ve görsel basın ve yayın araçları ile kamuoyu araştırmaları, anketler, tahminler, bilgi ve iletişim telefonları yoluyla mini referandum gibi adlarla bir siyasi partinin veya adayın lehinde veya aleyhinde veya vatandaşın oyunu etkileyecek biçimde yayın yapılması ve herhangi bir surette dağıtımı yasaktır. Bu sürenin dışında yapılacak yayınların; tarafsızlık, gerçeklik ve doğruluk ilkelerine uygun olması şarttır. Kamuoyu araştırmaları ve anketlerin yayınlanması sırasında, araştırmanın hangi kuruluş tarafından yapıldığının, denek sayısının, araştırmanın kim tarafından finanse edildiğinin açıklanması zorunludur.

Bu madde hükümlerine göre yapılacak propagandaların ve yayınların ilkeleri Yüksek Seçim Kurulunca belirlenir.

Hoparlörle propaganda

MADDE 56 - (Değişik: 17/5/1979 - 2234/1 md.)

Seçim takviminin başlangıcından itibaren seçim propagandasının sona erdiği ana kadar hoparlörle propaganda, halkın huzur ve rahatını bozmamak ve 50 nci maddenin son fıkrası hükümlerine uymak şartıyla serbesttir. Şu kadar ki, başka bir parti veya bağımsız aday adına açık veya kapalı yer toplantısı yapılan saatlerde, bu toplantıların yapıldığı yer veya binalardan

işitilecek ve bu toplantıları rahatsız edecek biçimde hoparlörle propaganda yapılamaz. ⁽¹⁶⁾

İlçe seçim kurulları kendiliğinden veya siyasi partilerin istekleri üzerine mahallin özelliklerini gözönünde tutarak hoparlörle yayının yerini, zamanını, süresini ve diğery şartlarını tespিতে yetkilidir.

Siyasi partiler isterlerse ilçe seçim kurulunun düzenleyeceğı programa göre varsa belediye hoparlörlerinden bedeli karşılığında eşit surette faydalanabilirler.

Propaganda amaçlı yayın ve malzeme dağıtma ⁽¹⁷⁾

MADDE 57- (Değışik: 17/5/1979 - 2234/1 md.; Değışik: 8/4/2010 - 5980/6 md.)

Seçime katılan siyasi partiler ve adaylar, seçimin başlangıç tarihinden seçim propaganda süresinin sona ermesine kadar, kendilerini tanıtıcı nitelikte broşür, el ilanları, parti bayrağı, poster, afiş veya ses ve görüntü içeren CD, DVD gibi her türlü yayını dağıtmakta serbesttir. Siyasi partiler ve adayların, bu fıkırada belirtilenler dışında herhangi bir hediye ve eşantiyon dağıtımları, dağıtırtımları veya bunların üçüncü şahıslar ya da kurum ve kuruluşlar aracılığı ile dağıtılması yasaktır.

(16) Bu fıkranın başına 13/3/2008 tarihli ve 5749 sayılı Kanunun 8 inci maddesi ile “Seçim takviminin başlangıcından itibaren seçim propagandasının sona erdiği ana kadar” ibaresi eklenmiş ve metne işlenmiştir.

(17) Bu maddenin başlığı “El ilanları:” iken, 8/4/2010 tarihli ve 5980 sayılı Kanunun 6 ncı maddesi ile değıştirilmiş ve metne işlenmiştir.

Bu maddede belirtilen yayın veya malzemeleri dağıtacak kimselerin on sekiz yaşını doldurmuş olması şarttır.

Propaganda yayınlarına ilişkin yasaklar ve propaganda kullanılabilecek dil ⁽¹⁸⁾

MADDE 58- (Değişik: 8/4/2010 - 5980/7 md.)

Propaganda için kullanılan el ilanları ve diğer her türlü matbuat üzerinde Türk Bayrağı ve dini ibareler bulundurulması yasaktır.

(Değişik: 2/3/2014 - 6529/1 md.) Siyasi partiler ve adaylar tarafından yapılacak her türlü propaganda, Türkçe'nin yanı sıra farklı dil ve lehçelerde de yapılabilir.

Muafiyet

MADDE 59 - (Değişik: 17/5/1979 - 2234/1 md.)

Propaganda için kullanılan el ilanı mahiyetindeki matbualar, seçimin başlangıcından propaganda süresinin sonuna kadar her türlü harç ve resimlerden muaftır.

İlan ve reklam yerleri ⁽¹⁹⁾

MADDE 60 - (Değişik: 28/12/1993 - 3959/3 md.; Değişik: 8/4/2010 - 5980/8 md.)

Siyasi partiler ve adaylar, seçim bürolarına, seçimin başlangıç tarihinden itibaren, seçim propaganda süresinin sona erdiği tarihe kadar, parti bayrağı, afiş, poster, pankart ve benzeri

(18) Bu maddenin başlığı “Propaganda yayınlarına ilişkin yasaklar” iken, 2/3/2014 tarihli ve 6529 sayılı Kanunun 1 inci maddesi ile değiştirilmiş ve metne işlenmiştir.

(19) Bu maddenin başlığı “Duvar ilanı ve afişle propaganda yapmak yasağı.” iken, 8/4/2010 tarihli ve 5980 sayılı Kanunun 8 inci maddesi ile değiştirilmiş ve metne işlenmiştir.

malzemeleri asabilir veya yapıştırabilirler. Siyasi partiler genel merkez, il, ilçe ve belde binalarına sayılan malzemeleri her zaman asabilir veya yapıştırabilir.

Siyasi partiler ve adaylar seçimin başlangıç tarihinden seçim propaganda süresinin sona ermesine kadar, açık veya kapalı yer toplantıları ile taşıtlarında; parti bayrağı, afiş, poster, pankart ve benzeri ilan ve reklam malzemesi kullanmakta serbesttirler.

Miting günü, miting alanı çevresindeki güzergâhlarda, toplantı bitimine kadar bu malzemelerin kullanılması serbesttir.

Yukarıda sayılan yerler dışında, propaganda ilan ve reklam malzemeleri, ancak, seçim kurullarınca gösterilecek yerlere aşağıdaki fıkralarda belirtilen usul ve esaslara göre asılır ve yapıştırılır.

Seçime katılan siyasi partiler ve bağımsız adaylar, oy verme gününden önceki otuzuncu günden itibaren, kendilerini tanıtıcı poster, parti bayrağı, ilan, pankart veya afiş gibi malzemeleri asmak veya yapıştırmak amacıyla, o seçim çevresi içinde, belediyelerce doğrudan kullanılan ve ilçe seçim kurullarınca belirlenen sabit ilan ve reklam yerlerinden süresi, sayısı ve ücreti eşit olmak şartıyla yararlanabilirler. Şu kadar ki seçim zamanı dışında ücretsiz olarak isteklisine tahsis edilen ilan ve reklam yerleri için ücret talep edilemez. Bu yerler siyasi partiler ve bağımsız adaylar arasında eşit olarak paylaşılır.

Belediyelerin izni ile özel kişi ve kuruluşlarca kurulan veya belediyelere ait olup da özel kişi ve kuruluşlara kiraya verilen sabit ilan ve reklam yerlerinin, bu kişi ve kuruluşlar tarafından siyasi propaganda amacıyla kullanılabilmesi için, bu hususta ilçe seçim kurulu başkanlığına yapılacak başvuru üzerine, ilçe

seçim kurulunca, söz konusu yerlerin bu madde hükümlerine göre tahsisi gerekir.

İlçe seçim kurulu, o seçim çevresi içindeki ticari amaçlı sabit ilan ve reklam yerlerini oy verme gününden önceki kırkınıcı güne kadar belirleyerek, seçime katılan tüm siyasi partilere ve bağımsız adaylara yazılı olarak bildirir. Siyasi partiler ve bağımsız adaylar bu bildirimden itibaren üç gün içinde yararlanmak istedikleri ilan ve reklam yerlerini ve süresini yazılı olarak ilçe seçim kuruluna bildirirler.

İlçe seçim kurulu, başvuruda bulunan siyasi parti ve bağımsız adaylar arasında bu maddeye göre tahsis yapar.

Aynı ilan ve reklam yerleri için birden fazla siyasi parti ve bağımsız adayın talepte bulunması halinde, ilçe seçim kurulu, ilgilileri aynı anda davet ederek son tercihlerini yazılı olarak bildirmelerini ister. İlgili parti veya bağımsız adaylar arasında anlaşma olmaması durumunda ilan ve reklam yerleri ad çekme işlemi yapılarak eşit süre, sayı ve ücret karşılığında tahsis edilir. Ad ekme işlemi, birden fazla istekte bulunulan her bir ilan ve reklam yeri için, propaganda süresinin tamamı, istekli sayısına bölünmek suretiyle, eşit sürelerle yapılır.

şehir dışında karayolları kenarında bulunan sabit ilan ve reklam yerlerini de aynı usulle belirlemeye ve tahsis etmeye il seçim kurulu yetkilidir. Ancak il seçim kurulu bu yetkisini, yetkili ilçe seçim kuruluna devredebilir.

Ad ekme işleminden sonra, ilan ve reklam yerinden yararlanmak istemediğini il veya ilçe seçim kuruluna yazılı olarak bildiren siyasi parti veya bağımsız aday için ayrılan

yerler, başvuruda bulunan siyasi parti veya bağımsız adaya tahsis edilebilir.

Bu Kanunda yasaklanan yerler dışında, kamuya açık alanlara yerleştirilmiş görüntülü reklam ve ilan yapmaya uygun sabit dijital reklam panoları vasıtasıyla da görüntülü propaganda yapılabilir. Ancak bu araçlarla sesli propaganda yapılamaz. Bu panoların hangi gün ve saatlerde siyasi propagandalar için kullanılacağı seçim kurulları tarafından belirlendikten sonra, bu süre içinde yapılacak propagandaların sıra ve süresi yukarıdaki fıkralarda belirtilen usule göre belirlenerek, siyasi parti veya bağımsız adaylara tahsisi yapılır.

Vatandaşlar, oy verme gününden önceki otuzuncu günden itibaren, propaganda süresinin bitimine kadar konutlarına, işyerlerine veya taşıtlarına, partilere veya adaylara ait bayrak, afiş veya poster gibi tanıtıcı malzemeleri asabilir veya yapıştırabilirler. Bu ilan ve reklamlar her türlü vergi ve harçtan muaftır.

Bu maddede belirtilen ilan ve reklam malzemeleri, birinci fıkroda belirtilen yerler dışında, seçim propaganda süresinin sona erdiği andan itibaren hiçbir suretle asılamaz, yapıştırılamaz ve teşhir edilemez.

Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar Yüksek Seçim Kurulunca belirlenir.

İlan ve reklam yerleri ile ilgili yasaklar ⁽²⁰⁾

MADDE 61- (Mülga: 17/5/1979 - 2234/5 md.; Yeniden düzenleme: 28/12/1993 - 3959/4 md.; Değişik: 8/4/2010 - 5980/9 md.)

(20) Bu maddenin başlığı “Başka yerlere asma, kamuoyu yoklamaları ve hediye dağıtma yasağı” iken, 8/4/2010 tarihli ve 5980 sayılı Kanunun 9 uncu maddesi ile değiştirilmiş ve metne işlenmiştir.

Seçimin başlangıç tarihinden oy verme gününü takip eden güne kadar siyasi partiler, bağımsız adaylar, herhangi bir kurum veya kuruluş ya da vatandaşlar tarafından, bu Kanunda belirtilen yerler dışında, siyasi ilan ve reklam içeren afiş, poster, pankart veya parti bayrağı gibi malzemelerin asılması, yapıştırılması veya teşhiri yasaktır. Aksi halde, bu ilan ve reklamlar kaldırılır ve masrafları ilgisinden tahsil edilir. Bu maddede belirtilen yasaklarla ilgili işlem yapma yetkisi, seçimin başlangıç tarihinden oy verme gününden önceki otuzuncu güne kadar mülki makamlara, son otuz gün içinde ilçe seçim kurullarına aittir. Belediyeler, bu maddede belirtilen yetkili mercilerin talebi üzerine, maddeye aykırı hususları gidermek için gerekli araç, gereç ve personeli sağlamakla yükümlüdür.

Seçimin başlangıç tarihinden oy verme gününü takip eden güne kadar; şehir içi veya şehir dışında, toplu taşıma amacıyla kamu hizmetlerinde kullanılan hava, kara, deniz ve raylı sistem taşıtlarında yer alan reklam yerleri ve araçlarında siyasi propaganda içeren yayın yapılamaz. Yolcuların inip bindiği kapalı alanlarda da bu hüküm uygulanır. İlçe seçim kurulları, bu fıkradaki yasaklara aykırılıkların önlenmesi için mülki makamlar vasıtasıyla gerekli denetimi yaparlar.

Matbua dağıtımı

MADDE 62 - El ilanı mahiyetindeki matbuaları dağıtacak kimselerin seçme yeterliğini haiz olmaları şarttır.

Devlet, katma btli idareler, il özel idareleri, belediyelerle bunlara bağlı daire ve müesseseler, İktisadi Devlet Teşekkülleri ve bunların kurdukları müesseseler ve ortaklıkları ile diğer kamu tüzel kişiliklerinde memur ve hizmetli olarak çalışanlar, ilan dağıtamazlar.

Seçim süresince yapılamayacak işler

MADDE 63 - 62 nci maddede sayılanlarla, umumi menfaatlere hadim cemiyetler ve bunlarda görev almış bulunan memur ve hizmetliler seçimlerde de tarafsızlıklarını muhafaza etmek zorundadırlar.

Yukarıda yazılı olanların, 5830 sayılı Kanunda yazılı yasak hükümleri saklı kalmak üzere seçim süresince:

a) Siyasi partilere veya adaylara her ne nam ile olursa olsun bağış ve yardımlarda bulunmaları,

b) Memur ve hizmetlileriyle her türlü araç ve gereç ve imkanlarını siyasi bir partinin veya adayın emrinde veya her hangi bir siyasi faaliyette çalıştırmaları, kullanmaları veya kullandırmaları yasaktır.

Birinci fıkrada yazılı olanlarla, Bankalar Kanununa tabi teşekküllerin, siyasi bir partinin lehinde veya aleyhinde veya vatandaşın oyuna tesir etmek maksadıyla her türlü yayınlarda bulunmaları yasaktır.

Daha önce basılmış ve yayınlanmış ve yukarıki fıkradaki mahiyeti taşıyan her türlü kitap, broşür, afiş ve bunlara benzer yayınlar da aynı hükme tabidir.

Törenlere ait yasaklar

MADDE 64 - (Değişik: 19/2/1987 - 3330/4 md.)

Seçim propagandasının başlangıç tarihinden oy verme gününü takip eden güne kadar olan süre içinde, 62 nci maddede sayılı bütün daire, teşekkül ve müesseselerle Bankalar Kanununa tabi teşekküllere ait kaynaklardan yapılan iş ve hizmetler dolayısıyla, (açılış ve temel atma dahil) törenler tertiplemek,

nutuklar söylemek, demeçler vermek ve bunlar hakkında her türlü vasıtaıyla yayınlarda bulunmak yasaktır. ⁽²¹⁾

Bakanlara ilişkin yasaklar⁽²²⁾

MADDE 65- (Değişik: 19/2/1987 - 3330/5 md.) Seçim propagandasının başlangıç tarihinden oy verme gününü takip eden güne kadar olan süre içinde bakanlarla, milletvekilleri, yurt içinde yapacakları seçim propagandası ile ilgili gezileri makam otomobilleri ve resmi hizmete tahsis edilen vasıtalarla yapamazlar. Bu maksatla yapacakları gezilerde, protokol icabı olan karşılama ve uğurlamalarla törenler yapılamaz ve resmi ziyafet verilemez.

Yukarıda yazılı süre içinde Bakanlar seçimle ilgili faaliyetlerinde ve konuşmalarında bu kanun hükümleriyle bağlıdırlar.

Memurların gezilere katılma yasağı

MADDE 66- (Değişik: 19/2/1987 - 3330/6 md.)

Seçim propagandasının başlangıç tarihinden oy verme gününü takip eden güne kadar geçen süre içinde bakanlar, milletvekilleri ve adayların seçim propagandası ile ilgili olarak yapacakları gezilere hiç bir memur katılamaz. ⁽²³⁾

(21) *Bu fıkranın sonundaki “Bu maddedeki yasaklar, ara seçimlerde seçim çevresiyle sınırlıdır.” cümlesi Anayasa Mahkemesinin 22/5/1987 tarihli ve E. 1987/6, K. 1987/14 sayılı Kararı ile iptal edilmiştir.*

(22) *31/3/2022 tarihli ve 7393 sayılı Kanunun 11 inci maddesiyle bu madde başlığı “Başbakan ve bakanlara ilişkin yasaklar:” iken metne işlendiği şekilde değiştirilmiş; birinci ve ikinci fıkralarda yer alan “Başbakan ve” ibareleri madde metninden çıkarılmıştır.*

(23) *31/3/2022 tarihli ve 7393 sayılı Kanunun 11 inci maddesiyle bu fıkra da yer alan “Başbakan,” ibaresi madde metninden çıkarılmıştır.*

ÜÇÜNCÜ KESİM

Araçlar

Araçların sağlanması

MADDE 67 - Seçim kurulu başkanları, seçim için gerekli bütün araçları ve parayı zamanında ve muntazam bir surette sağlamak ve yerlerine göndermekle yükümlüdürler.

Bu hususlarda kurul başkanlarının emirleri üzerine zabıta amir ve memurları, belediyeler ve muhtarlıklar gerekli yardımlarda bulunmak zorundadırlar.

Oy verme araçları ve teslimi

MADDE 68- (Değişik: 17/5/1979 - 2234/1 md.)

(Ek birinci fıkra: 8/4/2010 - 5980/10 md.) Oy sandıkları, eni 40, boyu 55, yüksekliği 50 santimetre, şeffaf, ısıya ve kırılmaya dayanıklı sert plastikten mamûl, kapağı iple bağlanıp mühürlenmeye elverişli ve kapağının üzerinde zarfların atılmasına uygun bir açıklık olacak şekilde yaptırılır.⁽²⁴⁾

(Ek ikinci fıkra: 8/4/2010 - 5980/10 md.; Değişik: 13/3/2018 - 7102/5 md.) Birlikte yapılan Cumhurbaşkanı ve milletvekili seçimlerinde, oy pusulaları aynı zarfa konulur.

(Ek üçüncü fıkra: 8/4/2010 - 5980/10 md.; Değişik: 13/3/2018-7102/5 md.) Seçimlerde kullanılacak oy verme kabinleri, oy vermenin gizliliğini sağlayacak şekilde yaptırılır. Kabinlerin ölçü ve standartları Yüksek Seçim Kurulunca belirlenir.

(24) 13/3/2018 tarihli ve 7102 sayılı Kanunun 5 inci maddesiyle; bu fıkarda yer alan “zarfların atılmasına uygun” ibaresinden sonra gelen “; boyu 25, eni 1 santimetre ebatlarında” ibaresi madde metninden çıkarılmıştır.

(Ek dördüncü fıkra: 8/4/2010 - 5980/10 md.) Sandıkların ve oy kabinlerinin üzerinde Yüksek Seçim Kurulu ibaresi ve logosu bulunur. Yüksek Seçim Kurulu zorunlu hallerde, bu maddenin amacına uygun biçimde oy sandıklarının standartlarında gerekli değişiklikleri yapabilir.⁽²⁵⁾

(Ek beşinci fıkra: 8/4/2010-5980/10 md.) Seçimlerde kullanılacak mühür, mürekkep ve ıstampayı oyların iptaline yol açmayacak şekilde oluşturmaya Yüksek Seçim Kurulu yetkilidir.

Yüksek Seçim Kurulu Başkanlığı; il, ilçe seçim kurulları ile sandık kurulları mühürlerini ve seçim işleri için mahallerinde sağlanamayan gerekli her çeşit kırtasiye ve gereçleri zamanında il ve ilçe seçim kurulları başkanlıklarına gönderir ve o seçimde hangi malzemenin sandık kurulu başkanlarına teslim edileceğini belirler.⁽²⁶⁾

İl seçim kurulu başkanları, oy verme gününden en az on gün önce ilçe seçim kurulları başkanlıklarına, ilçe seçim kurulu başkanları da oy verme gününden en az kırksekiz saat önce, aşağıda yazılı eşyadan o seçim için gerekli olanlarını sandık kurulları başkanlarına teslimini sağlarlar.

1. Seçim bölgesinde her sandık için ağzı mühürlü bir kese içine konulmuş numaralı bir mühür (Hangi sandığa, hangi numaralı mühürün verildiği bir tutanağa geçirilir.).

(25) 13/3/2018 tarihli ve 7102 sayılı Kanunun 5 inci maddesiyle; bu fıkroda yer alan “sandıkları ve kabinlerinin” ibaresi “sandıklarının” şeklinde değiştirilmiştir.

(26) 13/3/2008 tarihli ve 5749 sayılı Kanunun 15 inci maddesiyle; bu fıkroda bulunan “sandık kurulları mühürlerini” ibaresinden sonra gelen “seçmen işaret boyası ve ıstampasını” ibaresi madde metninden çıkarılmıştır.

2. Her seçim bölgesinde bulunacak kapalı oy verme yerleri sayısı toplamına eşit miktarda çevre adaylarının onaylı listesi ile 76 ncı maddede yazılı levha,

3. İlçe seçim kurulu mühürü ile mühürlenmiş ve oy pusulalarının konulmasına mahsus zarfları havi bir paket,

4. Oy sandıkları,

5. Sandık sayısınca ıstampa ve mürekkebi,

6. Sandık sayısınca örneğine uygun onaylı tutanak defteri,

7. Örneğine uygun basılı sayım cetvelleri,

8. Örneğine uygun basılı tutanak kağıtları,

9. Sandık sayısınca boş torba,

10. Uygun sayıda kopya kalemi,

11. Gerekliği takdirde oy verme yeri inşaatı için malzeme,

12. O seçim çevresinde, seçimin özelliğine göre yeteri kadar beyaz boş kağıt ve gerekli başka eşya,

13. Her yaprağı ilçe seçim kurulu tarafından mühürlü ve sonu onaylı, iki nüsha sandık seçmen listesi,

14. Siyasi partiler tarafından kapalı oy verme yerlerine konulmak üzere ilçe seçim kurulu başkanına teslim edilmiş bulunan basılı oy pusulaları,

15. Her bağımsız adayın, yalnız kendi ad ve soyadını taşıyan, ilçe seçim kurulu başkanına teslim edilmiş bulunan oy pusulaları,

16. Üstü ilçe seçim kurulunca mühürlü ve numaralı birleşik oy pusulası paketi,

17. Her sandık için “Evet” yazılı mühür,

18. **(Mülga: 13/3/2008 - 5749/15 md.)**

Tutanak defteri

MADDE 69 - Her kurulda bir tutanak defteri bulunur. İl seçim kurulları, kendi tutanak defterlerini; ilçe seçim kurulları da kendi kurullarına ve sandık kurullarına ait tutanak defterlerini, sayfelerini numaralamak ve mühürlemek suretiyle onaylarlar.

Kurulların işlem ve kararları bu defterlere yazılır ve başkan ve üyeler tarafından imza olunur.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Seçim Günü İşleri

BİRİNCİ KESİM

Sandık Başı İşleri

Andiçme

MADDE 70 - Sandık kurulu başkan ve üyeleri, oy verme günü göreve başlamazdan önce, ilk iş olarak, sandık başında, sandık kurulu ve hazır bulunanlar önünde birer birer şöyle andiçerler:

(Hiçbir tesir altında kalmaksızın, hiç kimseden korkmadan, seçim sonuçlarının tam ve doğru olarak belirmesi için, görevimi kanuna göre dosdoğru yapacağıma, namusum, vicdanım ve bütün mukaddesatım üzerine and içirim.)

Görev ve yetkiler

MADDE 71- Sandık kurullarının başlıca görev ve yetkileri şunlardır:⁽²⁷⁾

(27) 13/3/2018 tarihli ve 7102 sayılı Kanunun 23 üncü maddesinin (c) bendiyle, bu maddenin birinci fıkrasının (1) numaralı bendinde yer alan “alanı içinde” ibaresi “çevresinde” şeklinde; (2) numaralı bendinde yer alan “Sandık alanında,” ibaresi “İlçe seçim kurulunca belirlenen bina, yapı ve benzeri yerlerde,” şeklinde değiştirilmiştir.

1. Sandık çevresinde seçimin düzenle geçmesi için gereken tedbirleri almak ve oy verme işlerini yürütmek ve denetlemek,

2. İlçe seçim kurulunca belirlenen bina, yapı ve benzeri yerlerde, sandığın konulacağı yeri tayin etmek ve sokak başlarına bu yeri göze çarpacak surette gösterir işaretleri koymak veya alışılmış araçlar ile duyurmak,

3. Oy verme işleri hakkında ileri sürülecek itirazları incelemek ve bir karara, bağlamak ve kararlarını tutanak defterine geçirerek altını imzalamak,

4. Bu kararlardan itiraza uğrayanları derhal ilçe seçim kuruluna göndermek,

5. Bu kanundaki esaslara göre sandığa atılmış olan oy pusulalarını saymak, dökümlerini ve sonuçlarını tutanağa geçirmek ve bunları seçim işlerine ait diğer evrak ile birlikte, derhal ilçe seçim kuruluna teslim etmek,

6. Kendisine kanunla verilen başkaca görevleri yapmak.

Müşahitler

MADDE 72- Siyasi partilerin müşahitleri ile adayları ve bağımsız adaylarla müşahitleri, sandıkbaşı işlemlerini takip etmek üzere hazır bulunabilirler. Bağımsız aday müşahitleri üçten fazla olursa, sandık kurulu başkanı bunlar arasında ad çeker. Adları ilk çıkan üç müşahit, sandık başında bırakılır. Diğerleri, sandık çevresi dışında kalabilirler.⁽²⁸⁾

(28) 13/3/2018 tarihli ve 7102 sayılı Kanunun 23 üncü maddesinin (ç) bendiyle, bu fıkranın son cümlesinde yer alan “alanında” ibaresi “çevresi dışında” şeklinde değiştirilmiştir.

Kurulda çoğunluğun sağlanması

MADDE 73- Sandık başında, oy verme başlamazdan önce veya oy verme sırasında, sandık kuruluna dahil siyasi parti üyelerinden biri veya birkaçı görevini yapmazsa, ceza hükümleri saklı kalmak üzere, yerine siyasi parti yedek üyelerinden biri getirilir. Bu dahi mümkün olmaz ve kurul üyeleri üçten aşağı düşerse, bu cihet tutanağa geçirilir ve eksikler, o seçim bölgesinde seçme yeterliğini haiz ve okur-yazar olanlar arasından, başkanın seçeceği kimselerle doldurulur.⁽²⁹⁾

Sandığın konulacağı yer

MADDE 74 - (Değişik: 31/7/1998 - 4381/5 md.) Sandıkların konulacağı yerleri ve oy verme işinin vaktinde sona ermesi için gerekli tedbirleri ilçe seçim kurullarının denetiminde sandık kurulu tespit eder. Sandıkların konulacağı yerlerin belirlenmesinde seçmenin oyunu kolaylıkla, serbestçe ve gizli şekilde verebilmesi gözetilir. Engelli seçmenlerin oylarını rahatlıkla kullanabilmeleri için gerekli tedbirler alınır. Sandıklar okul (özel okullar ve özel dersaneler dahil) avlusu ve salonların elverişli kısımları gibi genel yerlere, yetmediği takdirde kiralanan kahvehane, lokanta gibi yerlere konur. Kışla, karargah, ordugah gibi askeri bina ve tesislerle karakollara ve parti binalarına, muhtarlık odalarına sandık konulamaz. Üçten fazla sandık konulan binalarda bina sorumlularının görev esasları Yüksek Seçim Kurulunca belirlenir. ⁽³⁰⁾

(29) 13/3/2018 tarihli ve 7102 sayılı Kanunun 23 üncü maddesinin (d) bendiyle, bu fıkranın son cümlesinde yer alan “sandık alanında” ibaresi “seçim bölgesinde” şeklinde değiştirilmiştir.

(30) 25/4/2013 tarihli ve 6462 sayılı Kanunun 1 inci maddesi ile bu maddede yer alan “Özürlü” ibaresi “Engelli” şeklinde değiştirilmiştir.

Kapalı oy verme yeri

MADDE 75 - (Değişik: 17/5/1979 - 2234/1 md.)

Sandık kurulları, oy serbestliğini ve gizliliğini sağlayacak şekilde, yeteri kadar kapalı oy verme yeri hazırlar.

Seçmen, oy pusulasını kapalı oy verme yerinde, kendi eliyle katlayıp, zamlı kenarını yapıştırmak veya zarf kullanılan seçimlerde zarfa koyup kapatmak zorundadır.

Oy verme yerinin nitelikleri

MADDE 76 - Kapalı oy verme yeri; içerisi dışardan gözetlenemeyecek ve oy pusulasını seçmenin inceleyip zarflayabileceği şekil ve nitelikte olur.

Aday listeleri ve bu Kanunun oy verme serbestliğine ve gizliliğine dair hükümlerinin levha halinde basılmış metni, kapalı oy verme yerinde asılı durur.

Kapalı oy verme yerinde masa veya benzeri bir şey bulundurulur.

Sandığın, birleşik oy pusulalarının ve zarfların kurulca mühürlenmesi

MADDE 77 - (Değişik: 17/5/1979 - 2234/1 md.)

Sandık kurulu başkanı, oy verme işlerine başlamadan önce, sandığın boş olduğunu hazır bulunan sandık kurulu üyeleri ile müşahitler önünde tespit ederek sandığı kapatır, mühür bozulmadan açılmayacak şekilde sandık mühürü ile mühürler.

Birleşik oy pusulası kullanılan seçimlerde, (Katlanıp zamlı kenarı yapıştırılarak kapatılmak suretiyle zarf haline getirilen birleşik oy pusulaları) bu Kanunda (zarf) deyimini geçen hallerde zarf olarak kabul edilir.

Şu kadar ki, zarflar için öngörülen çift mühür bulunmasına ilişkin hükümler birleşik oy pusulalarına uygulanmaz.

Sandık kurulu, and içme, sandığı yerleştirme, kapalı oy verme yerini düzenleme işlerini bitirdikten sonra, hazır bulunanlar önünde, birleşik oy pusulalarını sayar, her birinin üzerine, sandık kurulu mühürünü basar, böylece üzerinde sandık kurulunun mühürü bulunan birleşik oy pusulalarının sayısını tespit eder. Birleşik oy pusulası kullanılmayan seçimlerde, ilçe seçim kurulu başkanından teslim alınan ve ilçe seçim kurulu başkanlığı mühürünü taşıyan özel zarfları sayar, her birinin üzerine sandık kurulu mühürünü basar, böylece üzerinde biri ilçe seçim kurulunun, diğeri sandık kurulunun mühürleri bulunan çift mühürlü özel zarfların sayısını tespit eder.

Sandık kurulu, bu madde gereğince yaptığı işlemleri tutanak defterine geçirip imzalar.

Birleşik oy pusulası ve zarflar⁽³¹⁾

MADDE 78- (Değişik: 8/4/2010 - 5980/11 md.)

Cumhurbaşkanı, milletvekili, il genel meclisi üyeliği, belediye meclisi üyeliği ve belediye başkanlığı seçimlerinde, bu Kanun ve özel kanunlarında yer alan hükümlere göre filigranlı kağıttan hazırlanacak birleşik oy pusulaları kullanılır.⁽³²⁾

(31) Bu madde başlığı “Birleşik oy pusulası:” iken, 8/4/2010 tarihli ve 5980 sayılı Kanunun 11 inci maddesiyle metne işlendiği şekilde değiştirilmiştir.

(32) 13/3/2018 tarihli ve 7102 sayılı Kanunun 6 ncı maddesiyle, bu fıkra da yer alan “Milletvekili,” ibaresi “Cumhurbaşkanı, milletvekili,” şeklinde değiştirilmiş, aynı fıkra ya “hükümlere göre” ibaresinden sonra gelmek üzere “filigranlı kağıttan” ibaresi eklenmiştir.

(Değişik: 13/3/2018 - 7102/6 md.) Oy zarfları, ön yüzünün sol üst köşesinde Türkiye Cumhuriyeti Yüksek Seçim Kurulu amblemi yer alacak şekilde Yüksek Seçim Kurulunca filigranlı kağıttan hazırlatılır.

İKİNCİ KESİM

Yasaklar ve Sandık Başı Düzeni

İçki ve silah taşıma yasağı

MADDE 79 - Oy verme günü, her ne suretle olursa olsun, ispirtolu içki satılması, içkili yerlerle umumi mahallerde her çeşit ispirtolu içki satılması, verilmesi, içilmesi yasaktır.

Oy verme günü, bütün umumi eğlence yerleri oy verme süresince kapalı kalır. Eğlence yeri niteliğini haiz lokantalarda yalnız yemek verilir.

Oy verme günü, emniyet ve asayiş korumakla görevli olanlardan başka hiçbir kimse, köy, kasaba ve şehirlerde silah taşıyamaz.

(Değişik: 23/1/2008 - 5728/286 md.) Bu Kanunun uygulanmasında silahtan maksat Türk Ceza Kanununun 6 ncı maddesinin birinci fıkrasının (f) bendinin (1), (2), (3) ve (5) numaralı alt bentlerinde gösterilenlerdir.

Yayın yasağı

MADDE 80 - Seçim günü saat 18.00'e kadar radyolar ve her türlü yayın organları tarafından seçim ve seçim sonuçları ile ilgili haber, tahmin ve yorum yapılması yasaktır.

Saat 18.00 ile 21.00 arasında ancak radyolarda Yüksek Seçim Kurulu tarafından seçim ile ilgili olarak verilecek haber ve tebliğler yayınlanabilir.

Saat 21.00'den sonra bütün yayınlar serbesttir.

Sandık çevresi ⁽³³⁾

MADDE 81- (Değişik: 13/3/2018 - 7102/7 md.)

Sandık çevresi, oy sandığının konulduğu ve sandık kurulunun görev yaptığı oda, bölüm veya bu amaçla oluşturulan yerdir.

Sandık çevresinde düzenin sağlanması ve yasaklar⁽³⁴⁾

MADDE 82- (Değişik: 8/4/2010 - 5980/13 md.)

Sandık çevresinde düzenin sağlanması sandık kurulu başkanına aittir. Sandık çevresinde alınacak tedbirler, o sandık çevresinde bulunma hakkına sahip kimselerin seçim iş ve işlemlerini takip etmelerini engelleyecek mahiyette olamaz.

Sandık çevresinde, sandık kurulu başkan ve üyeleri, adaylar, milletvekilleri, o sandık bölgesinde kayıtlı seçmenler ve o sandıkta görevli müşahitler ile bina sorumluları ve çağrı veya ihbar üzerine gelen görevli kolluk güçlerinden başka kimse bulunamaz. Şu kadar ki, siyasi partilerin seçim kurullarına bildirdikleri itiraza yetkili kişiler ile temsilciler, seçim kurullarınca önceden kendilerine verilen belge ile sandık çevresinde bulunabilirler. Medya mensuplarının sandık

(33) Bu madde başlığı “Sandık alanı, sandık yeri ve düzenin sağlanması:” iken, 8/4/2010 tarihli ve 5980 sayılı Kanunun 12 nci maddesiyle “Sandık alanı ve sandık çevresi” şeklinde; daha sonra 13/3/2018 tarihli ve 7102 sayılı Kanunun 7 nci maddesiyle metne işlendiği şekilde değiştirilmiştir.

(34) Bu madde başlığı “Başkana ait yetkiler :” iken, 8/4/2010 tarihli ve 5980 sayılı Kanunun 13 üncü maddesiyle “Sandık çevresinde düzenin sağlanması” şeklinde değiştirilmiş; daha sonra 13/3/2018 tarihli ve 7102 sayılı Kanunun 8 inci maddesiyle başlığa “ve yasaklar” ibaresi eklenmiştir.

çevresinde, sandık başı işlemlerine engel olmamak şartıyla, haber amacıyla görüntü ve bilgi elde etmeleri serbesttir.⁽³⁵⁾

Sandık çevresinde seçmenin oyunu tam bir serbestlikle ve gizli şekilde kullanmasına veya sandık kurulunun görevini yapmasına engel olmaya kalkışanlar ile oy verme, oyların sayım ve dökümü veya tutanaklara geçirilmesi gibi tüm sandık başı iş ve işlemlerinin düzenini bozmaya kalkışanları, başkan uyarır. Bu uyarının gereğini yerine getirmeyen kimse, kolluk gücü çağrılarak sandık çevresinden uzaklaştırılır.

Sandık kurulu başkanının bu maddede belirtilen görevini yapmaması halinde, sandık kurulu karar alarak ilgili hakkında yukarıda belirtilen yetkiyi kullanır ve durumu derhal ilçe seçim kurulu başkanına bildirir.

(Değişik fıkra: 13/3/2018 - 7102/8 md.) Sandık çevresinde cebir, şiddet veya tehdit kullanarak sandık başı düzenini bozmaya kalkışanlar, sandık kurulu başkanı veya üyelerinden biri tarafından yapılan çağrı ya da seçmenlerin ihbarı üzerine gelen kolluk güçlerince derhal sandık çevresinden uzaklaştırılır ve gerekli yasal işlem yapılır. Seçmenlerce ihbar, o yer kolluk güçlerine şahsen yapılır.

Ceza infaz kurumları ve tutukevlerinde, yukarıda sayılan tedbirlere uymayanlar, cezaevi idaresinin görüşü alındıktan sonra, güvenliği zayıflatmayacak şekilde uygulama yapılarak, sandık çevresinden dışarı çıkarılır.

(35) 13/3/2018 tarihli ve 7102 sayılı Kanunun 8 inci maddesiyle bu fıkra “çağrı” ibaresinden sonra gelmek üzere “veya ihbar” ibaresi eklenmiştir.

(Değişik fıkra: 13/3/2018 - 7102/8 md.) Bu madde uyarınca çağrılacak kolluk güçleri, başkanın talebine veya kurulun kararına uymak zorundadır. Bu madde uyarınca sandık çevresine gelen kolluk güçleri, başkanın talebine veya kurulun kararına uymak zorunda olup, çağrı veya ihbar sebebi ortadan kalkınca sandık çevresinden ayrılır.

(Ek fıkra: 13/3/2018 - 7102/8 md.) Seçimin güvenliğini sağlamakla görevli kolluk güçleri hariç, özel güvenlik görevlileri ve belediye zabıtalari gibi görevliler de dâhil olmak üzere resmî üniforma ve silah taşıyan kişiler, sandığın konulduğu bina, yapı ve bunların müstemilatına giremezler.

(Ek fıkra: 13/3/2018 - 7102/8 md.) Sandığın konulduğu bina, yapı ve bunların müstemilatında hiç kimse, başkalarının görebileceği şekilde bir siyasi parti veya adaya ait rozet, amblem veya benzeri işaretler ya da propaganda amaçlı yayınlar taşıyamaz; yazılı, sözlü veya görüntülü propaganda yapamaz. Bu fıkra hükümlerine uymayan kişiler kolluk güçleri tarafından uzaklaştırılır.

Sandık kurulunun görev yaptığı yerde cep telefonu ile görüşme yapmak yasaktır. Ancak sandık kurulu başkan ve üyelerinin, görevleri gereği yapacağı görüşmeler bu hükmün dışındadır. Bu hükme aykırı davranan kimseler kurul başkanı tarafından uyarılır. Bu uyarıya rağmen görüşmesini sürdüren kimse, derhal oradan çıkarılır.

Sandık çevresinde bir suç işlenmesi halinde, sandık kurulu, durumu tutanağa geçirir ve ilgili hakkında işlem yapılmak üzere kolluk güçlerini çağırır.

(Değişik fıkra: 13/3/2018 - 7102/8 md.) İlçe seçim kurulu başkanı, sandık çevresinde, sandık başı iş ve işlemlerinin düzen içinde yürütülmesini ve sandığın konulduğu bina, yapı ve bunların müştemilatında güvenliği ve bu Kanunda öngörülen yasaklara uyulmasını sağlayacak tedbirleri alır; seçmenin ve bu yerlerde bulunma hakkına sahip diğer kişilerin buralara serbestçe girmesini engelleyen veya güçleştiren her türlü hareketi önler. Bu kapsamda, ilçe seçim kurulu başkanınca verilen talimatlara sandık kurulları, mülki ve idari makamlar uymak zorundadır.

Sandık alanında alınacak güvenlik önlemleri ve yasaklar

MADDE 83- (Mülga: 13/3/2018 - 7102/24 md.)

Sandık alanındaki inzibat tedbirleri

MADDE 84 - (Mülga: 8/4/2010 - 5980/32 md.)

Sandık çevresi dışındaki inzibat tedbirleri

MADDE 85- Sandık çevresi dışında, zabıtaya emir verme yetkisine sahip makamlarla, zabıta amir ve memurları tarafından alınacak tedbirler, seçmenin sandığın konulduğu bina, yapı ve bunların müştemilatına serbestçe girmesini engelleyici veya güçleştirici mahiyette olamaz.⁽³⁶⁾

(Mülga ikinci fıkra: 8/4/2010 - 5980/32 md.)

(36) 13/3/2018 tarihli ve 7102 sayılı Kanunun 23 üncü maddesinin (e) bendiyle, bu maddenin başlığında ve birinci fıkrasında yer alan “alanı” ibareleri “çevresi”, birinci fıkrasında yer alan “sandık alanına” ibaresi “sandığın konulduğu bina, yapı ve bunların müştemilatına” şeklinde değiştirilmiştir.

Ceza infaz kurumları ve tutukevlerinde kurulan sandıklarda uygulanacak esaslar

MADDE 85/A - (Ek: 27/10/1995 - 4125/6 md.)

Ceza infaz kurumlarında ve tutukevlerinde kurulan sandıklarda uygulanacak esaslar bu Kanunun 81, 82, 83, 84 ve 85 inci maddeleri hükümleriyle bağlı kalınmaksızın Yüksek Seçim Kurulunca belirlenir.

ÜÇÜNCÜ KESİM
Oy Verme

Oy verme yetkisi

MADDE 86- (Değişik: 17/5/1979 - 2234/1 md.; Değişik: 8/4/2010 - 5980/15 md.)

Onaylı sandık seçmen listesinde yazılı her seçmen, oy verme yetkisine sahiptir.

Bu Kanunda sayılan istisnalar dışında, sandık seçmen listesinde kaydı olmayanların oy kullanmalarına izin verilmez. Ancak, kesinleşen muhtarlık bölgesi askı listelerinde adı yazılı olduğu veya bu listelere yazılması için askı süresi içinde başvurduğu ve listeye kaydedilmesine karar verildiği halde, çoğaltılarak sandık kurullarına verilen sandık seçmen listelerinde ismi yer almayan seçmenlerin, muhtarlık bölgesi askı listelerinin kesinleşmesine bakılmaksızın, ilçe seçim kurulundaki liste ile oy verecekleri sandık seçmen listesine ilave edilmelerine, ilçe seçim kurulu başkanı tarafından karar verilir ve seçmene bu yolda verilecek bir yazı ile sandık kuruluna başvurması ve listeye dâhil edilmek suretiyle seçmenin oy kullanması sağlanır.

Her seçmen, bu Kanunda sayılan istisnalar dışında, hangi sandık seçmen listesinde kayıtlı ise ancak o sandıkta oy kullanabilir.

Bir seçmen aynı seçim türü için birden fazla oy kullanamaz.

Bir seçmen, hangi seçim çevresinin seçmeni ise ancak o seçim çevresinde yapılan seçimler için oy kullanabilir.

Oy verme gününe kadar, haklarında seçme yeterliğini kaybettiğine dair yetkili mercilerden resmî belge gelmiş bulunan seçmenler ile tutuklu sandık seçmen listesine kaydedilmiş olup da tahliye edilen veya taksirli suçlar dışında bir suçtan hüküm giyerek cezası kesinleşenlerin durumlarını gösteren resmî belge gelmiş bulunanlara, seçmen listesinde kayıtlı olsalar bile oy kullandırılmaz ve bu husus sandık kurulunca tutanağa geçirilir.

Kimliğin tespiti

MADDE 87 - (Değişik: 17/5/1979 - 2234/1 md.)

Sandık seçmen listesinde yazılı seçmenin kimliği, nüfus hüviyet cüzdanı veya kimlik tespiti amacıyla düzenlenmiş ve Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarasını taşıyan resmi belgelerle belirlenir. Hangi resmi belgelerin kimlik belirlenmesinde kabul edileceği, Yüksek Seçim Kurulunca seçimlerin başlangıcında tespit ve ilan edilir. Şu kadar ki, belediyeler ile köy ve mahalle muhtarlıklarınca tanzim ve tasdik edilen kimlik belgeleri bu maddenin uygulanmasında geçerli değildir.⁽³⁷⁾

(Mülga: 13/3/2008 - 5749/15 md.)

(Ek fıkra: 8/4/2010 - 5980/16 md.) Üzerinde Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarası olmayan bir kimlik belgesi ibraz eden seçmenin oy kullanabilmesi için, bu belgelerin yanında

(37) *Bu fıkarda yer alan “kimlik tespiti amacıyla düzenlenmiş” ibaresinden sonra gelmek üzere 13/3/2008 tarihli ve 5749 sayılı Kanunun 15 inci maddesi ile “ve Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarasını taşıyan” ibaresi eklenerek metne işlenmiştir.*

ayrıca seçmen bilgi kâğıdını veya Türkiye Cumhuriyeti kimliğini ispata elverişli Yüksek Seçim Kurulu tarafından ilan edilen bir belgeyi de ibraz etmesi şarttır.

(Ek fıkra: 8/4/2010 - 5980/16 md.) Ceza infaz kurumları ve tutukevlerinde tutuklu ya da taksirli suçlardan hükümlü bulunan seçmenlerden yukarıda sayılan kimlik belgeleri bulunmayanlar için, cezaevi idaresince verilmiş belge, kimlik belgesi yerine geçer.

Oy verme düzeni

MADDE 88 - Hiçbir seçmene sandık başında müdahale, telkin veya tavsiyede bulunulamaz ve hiçbir seçmen oyunu kullandıktan sonra sandık başında kalamaz.

Oy verme süresi

MADDE 89 - Oy verme günü, saat sekizden on yediye kadar geçecek zaman, oy verme süresidir. Ancak, saat on yediye geldiği halde, sandık başında oylarını vermek üzere bekleyen seçmenler, başkan tarafından sayıldıktan sonra sıra ile oylarını kullanırlar.

(Ek fıkra: 28/12/1993 - 3959/6 md.) Oy verme süresinin başlayış ve bitiş saatleri, sürenin korunması kaydıyla, mevsim ve bölge özellikleriyle ulaşım durumlarına göre, bütün yurttaki veya gerekli görülen seçim çevrelerinde, seçim gününden en az bir hafta önce ilan edilmek koşuluyla, Yüksek Seçim Kurulunca tespit edilebilir.

Oy vermede sıra⁽³⁸⁾

MADDE 90 - Oy verme günü sandık başına gelecek

(38) 25/4/2013 tarihli ve 6462 sayılı Kanunun 1 inci maddesi ile bu maddede yer alan “sakatlar” ibaresi “engelliler” şeklinde değiştirilmiştir.

seçmenler, sandık kurulu önüne başkan tarafından sıra ile birer birer alınırlar. Gebeler, hastalar ve engelliler bekletilmezler. Yaşlılar önce alınabilirler.

Oy vermeden önceki işler

MADDE 91 - (Değişik: 17/5/1979 - 2234/1 md.)

Sandık kurulu önüne alınan kimse, kimlik belgesini başkana verir ve kimliğini ispat eder.

Başkan, seçmenin adını seçmen listesinde bulur ve masa üzerinde duran birleşik oy pusulasından bir tane vererek, sandık yerinde birden fazla oy verme yeri varsa hangi kapalı oy verme yerine gireceğini söyler ve birleşik oy pusulasını veya seçimin gereğine göre zarfları usulüne göre katlayıp yapıştırdıktan sonra çıkmasını anlatır.

Birleşik oy pusulasını veya zarfı alan seçmen doğruca kapalı oy verme yerine gider ve oyunu kullanmadan başka yere gidemez.

Kapalı oy verme yerine girmeyen veya birleşik oy pusulasını alıp oy vermeyen seçmenden birleşik oy pusulası geri alınır.

Kapalı oy verme yerinde seçmenin uyması gereken kurallar⁽³⁹⁾

MADDE 92- (Değişik: 17/5/1979 - 2234/1 md.; Değişik: 8/4/2010 - 5980/17 md.)

Seçmen, kapalı oy verme yerinden dışarı çıkmadıkça, hiç kimse oraya giremez. Ancak, oy pusulasını hazırlamak için,

(39) *Bu maddenin başlığı “Kapalı oy verme yerinde kalma:” iken, 8/4/2010 tarihli ve 5980 sayılı Kanunun 17 nci maddesi ile değiştirilmiş ve metne işlenmiştir.*

kapalı oy verme yerinde, normal süreden fazla kalan seçmenler, kurul başkanı tarafından makul bir süre verilerek uyarılır. Bu uyarıya rağmen kapalı oy verme yerinden çıkmayan seçmen, oradan çıkarılır.

Seçmenin; cep telefonu, fotoğraf veya film makinesi gibi görüntü kaydedici veya haberleşme sağlayıcı cihazlarla kapalı oy verme yerine girmesi yasaktır. Bu tür cihazlar, kapalı oy verme yerine girmeden önce kapatılarak sandık kurulu başkanına teslim edilir ve oy kullanma işlemi bittikten sonra seçmene iade edilir.

Birleşik oy pusulasının atılması ve işaretleme

MADDE 93 - (Değişik: 17/5/1979 - 2234/1 md.)

Kapalı oy verme yerinde birleşik oy pusulasını katlayıp yapıştırdıktan sonra, seçmen burasını terkeder ve birleşik oy pusulasını sandığa bizzat atar.

Körler, felçliler veya bu gibi bedeni engellilikleri açıkça belli olanlar, bu seçim çevresi seçmeni olan akrabalarından birinin, akrabası yoksa diğer herhangi bir seçmenin yardımı ile oylarını kullanabilirler. Bir seçmen birden fazla malule refakat edemez. ⁽⁴⁰⁾

(Değişik: 13/3/2008 - 5749/9 md.) Kurul başkanı, oyunu kullanan seçmene kimlik kartını verirken seçmen listesindeki adı karşısına imzasını attırır. İmza atamayanların sol elinin başparmağının izinin alınmasıyla yetinilir. Bu parmağı olmayan seçmenin hangi parmağını bastığı yazılır.

(40) 25/4/2013 tarihli ve 6462 sayılı Kanunun 1 inci maddesi ile bu fıkra da yer alan “sakatlıkları” ibaresi “engellilikleri” şeklinde değiştirilmiştir.

Sandık seçmen listesinde kayıtlı olmayan seçmenlerin oy kullanması ⁽⁴¹⁾

MADDE 94- (Değişik: 28/3/1986 - 3270/24 md.; Değişik: 8/4/2010 - 5980/18 md.)

İlçe seçim kurulu başkanı, seçimin yapıldığı çevrede oy verme hakkına sahip olduğu halde, görev yaptığı sandığa ait seçmen listesinde kayıtlı bulunmayan;

- a) Sandık kurulu başkan ve üyeleri ile bina sorumlularının,
- b) Seçimin güvenliğini sağlamakla görevli kolluk güçlerinin,
- c) İlçe seçim kurulu tarafından sandık kurulu üyelerini görev yerine ulaştırmak için görevlendirilmiş kişilerin,

her birine seçmen olduğunu ve hangi seçimde oy kullanabileceğini gösteren ve sandık seçmen listesindeki bilgileri kapsayan bir belge verir. Ayrıca, bu seçmenlerin esas kayıtlı olduğu sandık seçmen listesine meşruhat verilmek üzere kayıtlı bulunduğu sandık kurulu başkanlığına durumu yazı ile bildirir.

Bu madde uyarınca, ilçe seçim kurulu başkanı tarafından kendilerine oy kullanma hakkı bulunduğuna ilişkin olarak belge verilen görevliler, bu belge ile görevli oldukları sandık bölgesinde oy verirler.

Milletvekilleri ile milletvekili adayları seçmen bilgi kağıdını göstermek suretiyle kayıtlı oldukları seçim çevresi dışında da oylarını kullanabilirler.

(41) Bu maddenin başlığı “Kurul görevlileri, milletvekilleri ile milletvekili adaylarının oy vermesi.” iken, 8/4/2010 tarihli ve 5980 sayılı Kanunun 18 inci maddesi ile değiştirilmiş ve metne işlenmiştir.

Sandık kurulu, bu madde kapsamında oy kullanan kimselerin ilgili belgelerini, oy verme işleminden önce alır. Bu belgeler, diğer seçim evrakı ile birlikte ilçe seçim kuruluna teslim edilir.

Bu madde uyarınca oy kullanan seçmenlerin ad ve soyadları ile kimlik bilgileri, oy kullandıkları sandık seçmen listesinin sonuna yazılarak karşısına imzaları alınır.

Yurt dışı seçmenlerin oy verme yöntemleri ve genel ilkeler

MADDE 94/A- (Ek: 13/3/2008 - 5749/10 md.)

(Değişik: 9/5/2012-6304/5 md.) Yurt dışı seçmenlerin oy kullanmasında; sandık, gümrük kapılarında oy kullanma veya elektronik oylama yöntemlerinin birlikte veya ayrı ayrı uygulanmasına, seçim türüne ve yabancı ülkenin durumuna göre, Dışişleri Bakanlığının görüşü alınarak Yüksek Seçim Kurulunca karar verilir. Yurt dışı seçmen kütüğüne kayıtlı seçmenlerin oy kullanmalarına yönelik iş ve işlemlerde, Dışişleri Bakanlığının bilişim altyapısından faydalanılabilir. Dışişleri Bakanlığı, Yüksek Seçim Kurulunun belirleyeceği usul ve esaslar doğrultusunda, kullanılacak olan bilişim altyapısının oluşturulması ve güvenliği için gerekli tedbirleri alır.

Milletvekili genel seçimlerinde, üzerinde Yüksek Seçim Kurulu filigranı bulunan özel imal edilmiş kâğıtlara basılı birleşik oy pusulalarında; sadece seçime katılan siyasi partilerin özel işaretleri, kısaltılmış isimleri ve tam yazı halinde adlarıyla her siyasi parti için ayrılan bölümün altında çapı iki santimetre olan boş bir daire bulunur.

Yurt dışı seçmenler, milletvekili genel seçimi, Cumhurbaşkanlığı seçimi ve halkoylamasında oy verebilirler.

Yurt dışı seçmenler sadece seçime katılan siyasi partilere oy verebilirler.

Yurt dışında ve yurt dışı temsilciliklerde seçim propagandası yapılamaz.

Yurt dışı seçmenlerin mektupla oy vermesi ⁽⁴²⁾

MADDE 94/B - (Ek: 13/3/2008 - 5749/10 md.)

Yüksek Seçim Kurulu, özel olarak imal ettirdiği oy pusulası ile özel renkte bastırılmış oy zarflarını, Yurt Dışı İlçe Seçim Kuruluna gönderir. Yurt Dışı İlçe Seçim Kurulu, arkası kendi mührüyle mühürlenmiş oy pusulası ile oy zarflarını, seçimlerin yapılacağı günün yetmişbeş gün öncesinden seçmenin yurt dışında kayıtlı olduğu adresine gönderir.

Seçmene oyunu kullanmak üzere gönderilen özel zarflardan, bir köşesi Yurt Dışı İlçe Seçim Kurulunun mührünü taşıyan küçük zarfa oy pusulası konur. Bu zarf, üzerinde “Yurt Dışı İlçe Seçim Kurulu Ankara/TÜRKİYE” yazılı orta boy ikinci zarfa konur ve bu ikinci zarf, üzerinde seçmenin yurt dışı adresi yazılı üçüncü büyük zarfa konur.

Mektubu alan seçmen, üzerinde kendi adresi yazılı zarfı açar, mühürlü küçük zarf içerisindeki oy pusulasında tercih ettiği siyasi parti sütunundaki daireyi veya cumhurbaşkanı seçimi ya da halkoylaması için düzenlenen oy pusulasındaki tercih ettiği bölümü (X) işareti ile işaretler, sadece oy pusulasını küçük zarfa koyar ve zarfı kapatır. Bu zarfı, üzerinde alıcısı “Yurt Dışı İlçe Seçim Kurulu Ankara/TÜRKİYE” adresi yazılı ikinci zarfa

(42) 94/B maddesi Anayasa Mahkemesinin 29/5/2008 tarihli, E.2008/33, K.2008/113 sayılı Kararıyla mektupla oy kullanma yönünden iptal edilmiştir.

koyar ve ağzını kapatıp seçim günü saat 17.00'ye kadar Yurt Dışı İlçe Seçim Kurulunda bulunacak şekilde posta ile gönderir.

Mektupların gönderilmesi, güvenliği ve kimlik tespitine ilişkin usul ve esaslar, Posta ve Telgraf Teşkilatı Genel Müdürlüğünün görüşü alınarak Yüksek Seçim Kurulu tarafından belirlenir. Posta giderleri Yüksek Seçim Kurulunca karşılanır.

Yurt Dışı İlçe Seçim Kuruluna gelen mektup, seçmenin kimliği tespit edilip seçmen kütüğündeki ismi bulunarak işaretlendikten sonra, sandık kurulunca açılır ve içerisinden çıkan oy pusulasının bulunduğu zarf açılmaksızın sandığa atılır. Oy sandığı her gün saat 17.00'de yetkili sandık kurulunca açılır, zarflar oy veren seçmen sayısı ile karşılaştırılır ve uygunluğu tutanakla saptanır. Oy zarfları açılmaksızın tutanağın bir örneği ile birlikte torbaya konularak ağız mühürlenir ve sandık kurulunca Yurt Dışı İlçe Seçim Kuruluna teslim edilir.

Seçim günü saat 17.00'den sonra gelen mektuplar tutanakla tespit edildikten sonra yakılarak imha edilir.

Seçimin yapıldığı gün saat 17.00'den itibaren oy torbaları Yurt Dışı İlçe Seçim Kurulunca açılarak sayım, döküm ve birleştirme işlemleri yapılır ve sonuçlar Ankara İl Seçim Kuruluna iletilir. Bu Kurulca da birleştirme tutanağı düzenlenerek Yüksek Seçim Kuruluna gönderilir.

Yurt dışı seçmenler tarafından kullanılan toplam geçerli oy sayısı, Yüksek Seçim Kurulunca Türkiye genelinde kullanılan toplam geçerli oy sayısına ilave edilerek yurt düzeyinde genel oy miktarı ve her partinin ülke genelinde aldığı geçerli oy miktarı bulunur.

Bu şekilde, 2839 sayılı Milletvekili Seçimi Kanununun 33 üncü maddesine esas teşkil eden toplam oylar bulunmuş olur.

Her seçim çevresinde geçerli toplam oy, Yurt Dışı İlçe Seçim Kurulundan Ankara İl Seçim Kuruluna gelen toplam oyun diğer seçim kurullarından gelen oylara bölünmesiyle elde edilen oranda artırılır. O seçim çevresinde kullanılan toplam oylarla bu şekilde hesaplanan toplam oy arasındaki fark partilere, Ankara İl Seçim Kurulundan gelen oydaki hisseleri oranında taksim edilir ve elde edilen rakamlar o seçim çevresinde aldıkları geçerli oylara ilave edilir. Böylece Milletvekili Seçimi Kanununun 34 üncü maddesinde belirlenen esas seçim çevresinde kullanılan geçerli toplam oy miktarı ve partilerin aldıkları toplam geçerli oy miktarı bulunur.

Yurt dışı seçmenlerin sandıkta oy vermesi

MADDE 94/C – (Ek: 13/3/2008 - 5749/10 md.)

(Değişik birinci fıkra: 9/5/2012 - 6304/6 md.) Yurt dışı seçmen kütüğüne kayıtlı bulunan seçmenler, yurt dışı temsilciliklerimizde ve ihtiyaç duyulması halinde yerel makamların uygun göreceği diğer yerlerde kurulacak seçim sandıklarında seçimin yapılacağı günün kırkbeş gün öncesinden başlamak üzere, Yüksek Seçim Kurulunca belirlenen usul ve esaslar çerçevesinde düzenlenen oy verme gün takvimine göre, seçim gününden önceki üçüncü gün saat 17.00'ye kadar oy kullanabilirler. Ancak, yabancı ülkedeki seçmen sayısı gözetilerek oy kullanma gün süresi, Dışişleri Bakanlığının görüşü alınarak Yüksek Seçim Kurulunca kısaltılabilir. Oy kullanma saatleri mahalli saat ile 08.00-17.00 arasındır. Yabancı ülkenin durumu gözönünde tutularak seçmenlerin hangi yurt dışı temsilciliğinde ve mahalde tatil günleri dâhil yirmidört saat, hangilerinde daha az süre ile oy kullanabileceğine, Dışişleri Bakanlığının görüşü alınarak Yüksek Seçim

Kurulunca karar verilir ve alınan bu karar elektronik ortamda ilan edilir. **(Mülga son cümle: 25/4/2018 - 7140/1 md.)**⁽⁴³⁾

(Değişik ikinci fıkra: 9/5/2012 - 6304/6 md.) Hangi yurt dışı temsilciliğinde ve mahalde sandık kurulacağı, sandık kurulunun hangi görevlilerden oluşturulacağı Dışişleri Bakanlığının görüşü alınarak Yüksek Seçim Kurulunca belirlenir. Bu belirlemeye göre; sandık kurulu başkan ve üyelerinin seçimi Yurt Dışı İlçe Seçim Kurulunca yapılır. Sandık kurulu bir başkan, bir kamu görevlisi üye ve son milletvekili genel seçiminde Türkiye genelinde en çok oy alan üç siyasi partinin bildirdikleri birer isimden oluşur ve aynı usulle yedek üye seçilir. Siyasi partiler üye bildirmez ise eksiklik kamu görevlileri veya seçmenler arasından seçilecek üye ile doldurulur. Sandık kurulu başkan ve üye seçimleri, yurt dışında öncelikle sandığın kurulacağı yerde görevli kamu görevlisi ve seçmenler arasından yapılır.

(Ek fıkra: 25/4/2018 - 7140/1 md.) Siyasi partiler yurt dışında her oy verme günü için ayrı sandık kurulu üyesi bildirebilir.

Sandık kurulu başkan ve üyeleri 70 inci madde hükmüne göre yemin ederek görevlerine başlar.

Sandık kurulları oy verme gizliliğini ve serbestliğini sağlayacak şekilde, yeteri kadar kapalı oy verme yeri hazırlar.

(Değişik beşinci fıkra: 9/5/2012 - 6304/6 md.) Yüksek Seçim Kurulu, özel olarak imal ettirdiği oy pusulası ile özel renkte bastırılmış oy zarflarını Yurt Dışı İlçe Seçim Kuruluna

(43) 25/4/2018 tarihli ve 7140 sayılı Kanunun 1 inci maddesiyle, bu maddenin birinci fıkrasının birinci cümlesinde yer alan “yedinci” ibaresi “üçüncü” şeklinde değiştirilmiştir.

gönderir. Yurt dışında kullanılacak olan oy sandıkları, oy kullanma kabinleri ve diğer oy kullanma araçlarının ebatları dâhil tüm özellikleri ile bir sandıkta oy kullanacak seçmen sayısı, yabancı ülkenin durumu gözönünde tutularak, Dışişleri Bakanlığının görüşü alınarak Yüksek Seçim Kurulu tarafından farklı olarak belirlenebilir.

(Değişik altıncı fıkra: 9/5/2012 - 6304/6 md.) Seçmen oy vermek için geldiğinde sandık kurulu başkanı seçmenin Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarasını taşıyan nüfus cüzdanından veya pasaportundan kimliğini tespit eder ve Bilgisayar Destekli Merkezi Seçmen Kütüğü Sistemi üzerinden diğer yöntemlerle oy kullanıp kullanmadığını kontrol eder. Oy kullanmadığı anlaşılan seçmen, sandık kurulu mührüyle mühürlenmiş olan oy pusulası ve oy zarfıyla “Evet” veya “Tercih” yazılı mührü olarak oyunu kullanmak üzere kapalı oy verme yerine girer. Oyunu kullanan seçmene çizelgede isminin bulunduğu yer imzalatırılır.

(Değişik yedinci fıkra: 9/5/2012 - 6304/6 md.) Sandık kurulları tarafından her gün oy verme süresinin bitim saati olan 17.00’de veya başka bir bitim saati belirlenmişse bu saatte, bu Kanunda belirtilen usullere göre sandık açılır. Çıkan oy zarfları açılmadan adedi, oy kullanan seçmen miktarı ve bunların birbirine uygunluğu bir tutanakla tespit edilir.

(Değişik sekizinci fıkra: 9/5/2012 - 6304/6 md.) Her dış temsilcilikte oyları saklamak ve ağız mühürlü oy torbalarını Yüksek Seçim Kurulu tarafından belirlenecek yöntemlerle Yurt Dışı İlçe Seçim Kuruluna ulaştırmakla görevli olmak üzere; o yer misyon şefi veya en kıdemlinin başkanlığında, o temsilcilikte görevli bir kamu görevlisi üye ve son milletvekili genel seçiminde Türkiye genelinde en çok oy alan üç siyasi

partinin bildirdikleri isimlerden oluşturulan sandık kurulu, Dışışleri Bakanlığının görüşü alınarak Yurt Dışı İlçe Seçim Kurulunca kurulur ve aynı usulle yedek üyeler seçilir. Siyasi partiler üye bildirmez ise eksiklik kamu görevlileri arasından seçilecek üye ile doldurulur.

Kapalı oy zarfları açılmaksızın tutanağın aslı ile birlikte bir torbaya konularak ağzı sandık kurulu mührüyle mühürlenir ve muhafaza altına alınmak üzere sandık kurulu başkanınca ilgili komisyona teslim edilir. Oy torbaları komisyon tarafından en seri vasıtaıyla Yurt Dışı İlçe Seçim Kuruluna gönderilir. Tutanağın bir sureti ilgili yurt dışı temsilciliğimizde saklanır.

(Değişik onuncu fıkra: 9/5/2012 - 6304/6 md.) Yurt Dışı İlçe Seçim Kurulunca, yurt içerisinde oy verme süresi bittikten sonra, yurt dışından ağzı mühürlü olarak gelen oy torbaları, genel esaslara uygun bir şekilde, Yurt Dışı İlçe Seçim Kurulunun denetimi altında, sandık kurullarına açtırılarak sayım ve dökümü yaptırılır ve tutanak altına aldırılır. Bu tutanaklar esas alınarak birleştirme işlemlerine ilişkin tutanak düzenlenir ve sonuçlar Ankara İl Seçim Kuruluna iletilir. Ayrıca geçici gümrük kapısı seçim kurullarından gelen geçici birleştirme tutanağındaki sonuçlar kendi içerisinde birleştirilir ve bu sonuçlar Ankara İl Seçim Kuruluna iletilir. Ankara İl Seçim Kurulunca da yurt dışı sandıklarından gelen sonuçlar ile gümrük kapılarından gelen sonuçlar birleştirilir ve düzenlenen tutanak en seri vasıtaıyla Yüksek Seçim Kuruluna gönderilir.

Yurt dışı sandıklarda kullanılan oyların değerlendirilmesi 94/B maddesinin ilgili hükümlerine göre yapılır.

Yurt dışı seçmenlerin elektronik ortamda oy vermesi

MADDE 94/D- (Ek: 13/3/2008 - 5749/10 md.)

Yüksek Seçim Kurulu; 35 inci madde çerçevesinde belirlenen yurt dışında bulunan vatandaşların Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarası aracılığıyla elektronik ortamda oy kullanabilmeleri amacıyla gerekli teknik alt yapıyı kurmaya; güvenli oy kullanılabilmesi amacıyla seçmenler için şifre veya benzeri güvenlik tedbirleri ile mükerrer oy kullanılmasını engelleyecek önlemleri almaya yetkilidir.

Yurt dışı seçmenler, seçimin yapılacağı tarihin otuz gün öncesinden başlamak üzere belirlenen süre içerisinde seçim günü Türkiye saati ile 17.00'ye kadar elektronik ortamda oy kullanabilirler.

Elektronik ortamda kullanılan oylar, seçimin yapıldığı gün saat 17.00'den itibaren Yurt Dışı İlçe Seçim Kurulunca tespit edilerek sayım, döküm ve birleştirme işlemleri yapılır ve sonuçlar Ankara İl Seçim Kuruluna iletilir. Bu Kurulca da birleştirme tutanağı düzenlenerek Yüksek Seçim Kuruluna gönderilir.

Elektronik ortamda kullanılan oyların değerlendirilmesi, 94/B maddesinin ilgili hükümlerine göre yapılır.

Yurt dışı seçmenlerin gümrük kapılarında oy vermesi

MADDE 94/E- (Ek: 13/3/2008 - 5749/10 md.)

Yurt dışı seçmen kütüğüne kayıtlı bulunan seçmenler seçimin yapılacağı günün kırkbeş gün öncesinden başlamak üzere seçim günü saat 17:00'a kadar gümrük kapılarında kurulacak seçim sandıklarında oy kullanabilirler.⁽⁴⁴⁾

(44) Bu fıkra da yer alan "yetmişbeş gün" ibaresi 9/5/2012 tarihli ve 6304 sayılı Kanunun 7 nci maddesi ile "kırkbeş gün" şeklinde değiştirilerek metne işlenmiş ve aynı fıkra da yer alan "17:00'a kadar" ibaresinden sonra gelen "yurda giriş ve çıkışlarında" ibaresi madde metninden çıkarılmıştır.

Yüksek Seçim Kurulu, özel olarak imal ettirdiği oy pusulası ile özel renkte bastırılmış oy zarflarını oy verme gününden en geç üç gün önce ilgili ilçe seçim kurullarında bulunacak şekilde gönderir.

Yüksek Seçim Kurulunca tespit edilecek gümrük kapılarında, oy verme gününden önceki kırkbeşinci gün saat 08:00'dan oy verme günü saat 17:00'a kadar oy kullanılabilir. Hangi gümrük kapılarında tatil günleri dâhil 24 saat, hangilerinde daha az süreyle oy kullanılabileceğini tespiti Yüksek Seçim Kurulu yetkilidir.⁽⁴⁵⁾

Gümrük kapılarında yapılacak oy verme işleminde görev alacak ilgili geçici gümrük kapısı seçim kurulu ile sandık kurullarının adedi, üyelerinin ve yedeklerinin sayısı ile hangi görevlilerden teşkil edileceği Yüksek Seçim Kurulu tarafından önceden belirlenir.⁽⁴⁶⁾

Sandık kurulları, oy serbestliğini ve gizliliğini sağlayacak şekilde, yeteri kadar kapalı oy verme yeri hazırlar. İlgili idari makamlar sandık kurullarına gerekli her türlü kolaylığı gösterir.

Gümrük kapılarında seçim propagandası yapılamaz.

(Değişik: 9/5/2012 - 6304/7 md.) Gümrük kapılarında seçmen oy vermek için geldiğinde sandık kurulu başkanı seçmenin Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarasını gösteren nüfus hüviyet cüzdanı veya kimlik tespiti amacıyla düzenlenmiş ve Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarasını taşıyan resmi belgeler

(45) Bu fıkra da yer alan “yetmişbeşinci gün” ibaresi 9/5/2012 tarihli ve 6304 sayılı Kanunun 7 nci maddesi ile “kırkbeşinci gün” şeklinde değiştirilerek metne işlenmiştir.

(46) Bu fıkraya “görev alacak” ibaresinden sonra gelmek üzere 9/5/2012 tarihli ve 6304 sayılı Kanunun 7 nci maddesi ile “ilgili geçici gümrük kapısı” ibaresi eklenmiş ve metne işlenmiştir.

veya pasaportundan kimliğini tespit eder ve Bilgisayar_Destekli Merkezi Seçmen Kütüğü Sistemi üzerinden, diğer yöntemlerle oy kullanıp kullanmadığını kontrol eder. Oy kullanmadığı anlaşılan seçmen, sandık kurulu mührüyle mühürlenmiş olan oy pusulası ve oy zarfı ile “Evet” veya “Tercih” yazılı mührü alarak oyunu kullanmak üzere kapalı oy verme yerine girer ve oy verme işlemini genel esaslara göre tamamlar.

(Mülga birinci cümle: 9/5/2012 - 6304/7 md.) Oyunu veren seçmene çizelgede isminin bulunduğu yer imzalatılarak oy verme işlemi tamamlanır.

Oy verme süresince sandık kurullarının değişikliği sırasında Kanunda gösterilen usulde sandık açılır, çıkan oy zarflarının adedi ile oy kullanan seçmen miktarı ve bunların birbirine uygunluğu bir tutanakla tespit edilir.

Oy zarfları ve tutanağın bir sureti bir torbaya konularak ağzı mühürlenir ve muhafaza altına alınmak üzere sandık kurulu başkanınca ilgili geçici gümrük kapısı seçim kuruluna teslim edilir.⁽⁴⁷⁾

(Değişik: 9/5/2012 - 6304/7 md.) Seçimin yapıldığı gün saat 17.00'den itibaren sandık ve torbalar genel esaslara uygun bir şekilde açılarak geçici gümrük kapısı seçim kurullarınca sayımı ve dökümü yapılır. Geçici gümrük kapısı seçim kurulu birleştirme tutanağı düzenlenir ve bu tutanakla birlikte seçim işlerine ait diğer evrak, varsa itiraz dilekçeleriyle birlikte, Yurt Dışı İlçe Seçim Kuruluna en seri vasıtayla gönderilir.

(47) *Bu fıkraya “ilgili” ibaresinden sonra gelmek üzere 9/5/2012 tarihli ve 6304 sayılı Kanunun 7 nci maddesi ile “geçici gümrük kapısı” ibaresi eklenmiş ve metne işlenmiştir.*

Gümrük kapılarında kullanılan oyların değerlendirilmesi, 94/B maddesinin ilgili hükümlerine göre yapılır.

DÖRDÜNCÜ KESİM

Oyların Sayımı ve Dökümü

Sayım tedbirleri

MADDE 95 - Sayım ve döküm açık olarak yapılır. Oy verme yerinde hazır bulunanlar sayım ve dökümü takip ederler.

Kurul, faaliyetinin selamet ve düzeni bakımından, sayım ve döküm masası etrafında boş kalması gereken kısmı, bir karar ile belirtir ve bu kısım etrafında (İp germek gibi) hazır bulunanların bu işlemleri takip etmelerine engel olmayacak tedbirleri alabilir.

Oy verenler sayısının kontrolü

MADDE 96 - (Değişik: 28/12/1993 - 3959/7 md.) Sandık, 89 uncu maddenin son fıkrası uyarınca Yüksek Seçim Kurulu tarafından başka bir süre konulmamış ise saat 17.00'den önce açılmaz. Oy verme işi bitince kurul başkanı bunu yüksek sesle ilan eder. Masa üzerinde, sandıktan başka ne varsa kaldırılır. Oy vermenin bittiği saat tutanak defterine geçirilir.

Bundan sonra, sandık seçmen listesinde yazılı seçmenlerin toplamı ile adları hizasındaki imza veya parmak izleri sayılarak oy vermiş olanların toplamı tespit edilir ve tutanağa geçirilir. Netice yüksek sesle ilan edilir.

Kullanılmayan birleşik oy pusulaları ve zarflar

MADDE 97 - (Değişik: 17/5/1979 - 2234/1 md.)

Oy zarflarından veya birleşik oy pusulalarından kullanılmayanlar sayılır, oylarını veren seçmen sayısına eklenir ve böylece kurula teslim edilen zarf veya birleşik oy pusulaları

toplamına uygun olup olmadığı tespit edilir. Kullanılmayan zarflar veya birleşik oy pusulaları bir paket halinde mühürlenir ve üzerine sayısı yazılır.

Bundan sonra, sandıktan çıkacak oy pusulalarının konmasına mahsus torbanın boş olduğu tespit edilir. Bütün bu işlemler tutanağa geçirilir.

Sandığın açılması ve zarfların sayımı

MADDE 98- (Değişik: 8/4/2010-5980/19 md.)

Sandık, yukarıdaki maddelerde belirtilen iş ve işlemler tamamlandıktan sonra, oy verme yerinde hazır bulunanların gözü önünde, sandık kurulu başkanı tarafından açılır.

Sandıktan çıkan zarflar, sandık kurulu başkanı tarafından yüksek sesle iki defa sayılır. İki sayım arasında fark olursa, üçüncü sayım yapılarak sonucuna göre işlem yapılır ve o seçimde kullanılan toplam zarf sayısı tespit edilir. Tespit edilen zarf sayısı, o seçim türüne ait özel tutanağın ilgili yerine işlenir.

Bütün zarflar sayıldıktan sonra, geçerli olup olmaması yönünden kontrol edilir.

Sandık kurulunca verilen biçim ve renkte olmayan, üzerinde ilçe seçim kurulu ve sandık kurulu mührü bulunmayan, tamamı yırtılmış olan, üzerinde ilçe seçim kurulu ve sandık kurulu mührü dışında herhangi bir mühür, imza, yazı, parmak izi veya herhangi bir işaret bulunan zarflar geçersiz sayılır. **(Değişik son cümle: 13/3/2018 - 7102/9 md.)** Ancak, üzerinde sandık kurulu mührü bulunmamasına rağmen Türkiye Cumhuriyeti Yüksek Seçim Kurulu filigranı, amblemi ve ilçe seçim kurulu mührü bulunan zarflar ile üzerinde leke veya çizik bulunsa dahi bunun özel işaret koymak amacıyla yapıldığı kesin olarak anlaşılamayan zarflar geçerli sayılır.

İtiraza uğrayan zarflar ile itiraza uğramadan geçersiz sayılan zarflar, başkan tarafından bir kenara ayrılır. Sandık kurulu, bütün zarflar kontrol edildikten sonra, itiraza uğrayan zarfları inceleyerek, geçerli veya geçersiz sayılması yönünde kararını verir. Bundan sonra, o sandıktan çıkan geçerli ve geçersiz oy zarflarının toplam sayısı ayrı ayrı o seçim türüne ait özel tutanağın ilgili yerine işlenir.

Geçersiz zarflar paketlenir ve paketin üzeri mühürlenerek zarf sayısı yazılır. Bu zarflar saklanır ve kesinlikle açılmaz.

Bu işlemler yapıldıktan sonra, o sandıktan çıkan geçerli ve geçersiz zarfların toplam sayısı ile o seçim türü için oy kullanan seçmen sayısı karşılaştırılır.

Zarf sayısı, o seçim türü için oy kullanan seçmen sayısına eşit veya eksik ise başkaca bir işlem yapılmaz.

Zarf sayısı oy kullanan seçmen sayısından fazla ise eşitliği sağlamak için önce geçersiz zarf sayısı düşülür. Geçersiz zarf sayısının düşülmesi halinde de eşitlik sağlanamıyorsa, sandık kurulu başkanı geçerli zarflar arasından, eşitliği sağlayacak sayıda zarfı gelişi güzel çeker ve bu zarflar açılmadan derhal yakılarak imha edilir. İmha edilen zarf sayısı tutanağa yazılır.

Yukarıda belirtilen işlemler bittikten sonra, geçerli oy zarfları sandığın içine tekrar konularak sayıma geçilir.

Bütün bu işlemler ayrıca tutanak defterine geçirilerek, sandık kurulu başkan ve üyeleri tarafından imzalanır ve mühürlenir.

Sandıklar, bütün seçimlere ait sayım ve döküm işlemleri bitinceye kadar oy verme yerinden çıkarılamaz.

Oyların sayımı ve dökümü

MADDE 99 - (Mülga: 8/4/2010 - 5980/32 md.)

Zarfların açılması, oyların sayım ve dökümü⁽⁴⁸⁾

MADDE 100- (Değişik: 8/4/2010 - 5980/20 md.)

Oyların sayım ve dökümüne derhal başlanır, açık ve aralıksız yapılır. Yapılacak şikâyet ve itirazlar, işi durdurmaz.

Sandık kurulu başkanı, sayım ve döküm işine başlamadan önce, sayım ve döküm cetvellerinin boş ve yazısız olduğunu hazır bulunanlara gösterir.

Sandık kurulu başkanı, oy sayım ve dökümünün düzenini sağlamak bakımından;

- a) Bir üyeyi sandıktaki zarfları kendisine vermek,
- b) İki üyeyi okunan oy pusulalarını sayım ve döküm cetvellerine işlemek,
- c) Bir üyeyi okunan ve dökümü yapılan oy pusulalarını ve açılan zarfları masa üzerine düzenli biçimde yerleştirmek ve korumak, üzere görevlendirir.

Sayım ve döküm cetvellerinde, ilk önce birleşik oy pusulasındaki sıraya göre siyasi partilerin adları soldan sağa doğru sütunların yukarısındaki hanelere yazılır. Daha sonra, varsa her bağımsız adaya bir sütun ayrılarak, bağımsız adayların ad ve soyadları, birleşik oy pusulasındaki sıraya göre sütunların yukarısındaki hanelere yazılır. **(Ek cümle: 13/3/2018 - 7102/10 md.)** Bunlardan sonra, ittifak yapan siyasi partilerin bulunması

(48) *Bu madde başlığı “Zarfların açılması:” iken, 8/4/2010 tarihli ve 5980 sayılı Kanunun 20 nci maddesiyle metne işlendiği şekilde değiştirilmiştir.*

halinde, ittifakların birleşik oy pusulasındaki sıralarına göre ortak oyları için yeteri kadar sütun ayrılır ve bu sütunların üzerine ittifakların unvanları yazılır.

Sandık kurulu başkanı tarafından görevlendirilen üye, oy zarfını sandıktan teker teker alarak başkana verir. Başkan zarfı açarak içinden çıkan oy pusulasının ön yüzünü herkesin görebileceği ve işitebileceği şekilde okur. **(Ek cümle: 13/3/2018 - 7102/10 md.)** Ancak aynı zarf içinde birden fazla oy kullanılan seçimlerde, zarfın içinden çıkan oy pusulaları okunmadan önce, seçim türüne göre ters çevrilerek tasnif edilip masanın üzerine konulur ve dokuzuncu fıkra uyarınca işlem yapılır.

Birleşik oy pusulası üzerinde hangi partiye veya bağımsız adaya ait yere “EVET” mührü basılmış ise, o partinin adı veya bağımsız adayın ad ve soyadı okunur. Muhtarlık seçimlerinde ise, zarfın içerisinden çıkan oy pusulaları, hangi muhtar veya üyelere ait ise onların adı ve soyadı okunur.

(Ek fıkra: 13/3/2018 - 7102/10 md.) Birlikte yapılan Cumhurbaşkanlığı ve milletvekili seçimlerinde, önce Cumhurbaşkanlığı seçimine ait oy pusulalarının sayım ve dökümü yapılır.

(Değişik fıkra: 13/3/2018 - 7102/10 md.) Mahalli idare organları seçimlerinde;

a) Büyükşehirlerde, sırasıyla büyükşehir belediye başkanlığı, belediye başkanlığı, belediye meclisi üyeliği ve muhtarlık,

b) Diğer illerde, sırasıyla belediye başkanlığı, belediye meclisi üyeliği, il genel meclisi üyeliği ve muhtarlık,

seçimlerine ait oy pusulalarının sayım ve dökümü yapılır.

Aynı zarf içinde birden fazla oy kullanılan seçimlerde, oy zarfı içinden eksik oy pusulası çıkmış ise eksik çıkan oyların hangi seçim türüne ait olduğu ve sayısı ile içinden hiç oy pusulası çıkmayan boş zarf sayısı toplamı, zarfların açılması bittikten sonra tespit edilip sandık sonuç tutanağına işlenir.⁽⁴⁹⁾

Siyasi partilerin ve bağımsız adayların aldığı ve herhangi bir itiraza uğramadan geçerli sayılan her oy, okunmasını müteakiben, görevli üyeler tarafından, aynı anda sayım ve döküm cetvelinde o siyasi partiye veya bağımsız adaya ayrılmış bulunan sütundaki rakamlar birden başlamak üzere, sırasına göre çizilmek suretiyle, ayrı ayrı işaretlenir. Bu işlemin usulüne uygun yapıp yapılmadığı, sandık kurulu başkanı tarafından sürekli denetlenir.

Okunan geçerli oy pusulaları ve zarfları, görevli üye tarafından, masa üzerinde düzenli biçimde yerleştirilir ve muhafaza edilir.

(Ek fıkra: 13/3/2018 - 7102/10 md.) İttifak alanı içerisinde, “EVET” mührünün;

a) Bir siyasi partiye ayrılan alana,

b) Hem bir siyasi partiye ayrılan alana hem de ittifak unvanı bölümüne,

c) İttifak unvanı bölümüne taşıyacak şekilde, bir siyasi partiye ayrılan alana,

basılması halinde, bu oy pusulaları geçerli kabul edilir ve

(49) 13/3/2018 tarihli ve 7102 sayılı Kanunun 10 uncu maddesiyle; bu fıkra yer alan “belediye ve muhtarlık seçimlerinde,” ibaresi “seçimlerde,” şeklinde değiştirilmiştir.

sayım döküm cetvelinde o siyasi partinin cetveldeki sütununa işaretlenir. Bu haller dışında, yalnız ittifak alanı içerisine “EVET” mührünün basıldığı her durumda, bu oy pusulaları da geçerli kabul edilir ve sayım döküm cetvelinde ittifakın ortak oyları sütununa rakamlar birden başlamak üzere, sırasına göre çizilmek suretiyle, ayrı ayrı işaretlenir.

Geçersiz sayılan veya geçerli olmasına rağmen hesaba katılmaması gereken oy pusulaları ile geçerli olup olmadığı veya hesaba katılıp katılmaması yönünden tereddüt edilen veya itiraza uğrayan oy pusulaları, sayım ve döküm cetveline işlenmeksizin ayrılır ve sandık kurulu başkanı tarafından muhafaza altına alınır.

Bütün zarfların açılıp okunması bittikten sonra; itiraz edilmeksizin geçerli sayılan ve her iki sayım ve döküm cetveline işlenen oy sayıları, her siyasi parti, bağımsız aday ve ittifakın ortak oyları sütununda işaretlenmiş son rakamlar karşılaştırılarak, her siyasi parti, bağımsız aday ve ittifakın ortak aldığı geçerli oy sayısının iki cetvelde de aynı olup olmadığı, başkan tarafından kontrol edilir. Oy sayıları aynı ise, her siyasi parti, bağımsız aday ve ittifakın ortak aldığı geçerli oylar toplanarak, itiraz edilmeksizin geçerli sayılan bu oyların toplam sayısı, o seçim türüne ait sandık kurulunca düzenlenecek özel tutanağa yazı ve rakamla işlenir.⁽⁵⁰⁾

(50) 13/3/2018 tarihli ve 7102 sayılı Kanunun 10 uncu maddesiyle; bu fıkra da yer alan “sayıları, her siyasi parti veya bağımsız adayın” ibaresi “sayıları, her siyasi parti, bağımsız aday ve ittifakın ortak oyları” şeklinde, “karşılaştırılarak, her siyasi parti veya bağımsız adayın” ibaresi “karşılaştırılarak, her siyasi parti, bağımsız aday ve ittifakın ortak” şeklinde ve “ise, her siyasi parti veya bağımsız adayın” ibaresi “ise, her siyasi parti, bağımsız aday ve ittifakın ortak” şeklinde değiştirilmiştir.

Siyasi partilerin, bağımsız adayların ve ittifakların ortak aldıkları ve kendi hanelerine işlenmiş geçerli oy sayılarını gösterir rakamların her iki sayım ve döküm cetvelinde de aynı olmaması halinde ikinci sayım yapılır. İkinci sayımda, geçerli tüm oy pusulaları yeniden, tek tek okunarak, boş ve yazısız ayrı iki sayım ve döküm cetveline işlenir. Bu cetvellerdeki oy sayıları aynı ise, her siyasi parti, bağımsız aday ve ittifakın ortak aldığı geçerli oylar toplanarak, itiraz edilmeksizin geçerli sayılan bu oyların toplam sayısı, o seçim türüne ait sandık kurulunca düzenlenecek özel tutanağa yazı ve rakamla işlenir.⁽⁵¹⁾

İkinci sayımda kullanılan sayım ve döküm cetvelinde yer alan oy sayıları da aynı çıkmazsa, yukarıda belirtilen usûle göre üçüncü sayım yapılır ve kurulun varsa siyasi partili olmayan, yoksa başkan tarafından belirlenecek üyesi tarafından tek sayım ve döküm cetveline işlenmek suretiyle, sonucuna göre işlem yapılır. Birden fazla sayım yapılan hallerde, bu sayımlarda kullanılan sayım ve döküm cetvellerinin üzerine, hangi sayıma ait olduğu büyük harflerle yazılır ve tüm cetveller muhafaza edilir.

Açılan sandığa ait son geçerli zarf açılıp içindeki oy pusulası okunduktan sonra, sandık başkanı tarafından o sandığa ait açılmayan geçerli zarf olup olmadığı kontrol edilir ve açılan zarfların sayısı ile sandıktan çıkan ve tutanağa işlenmiş olan geçerli zarf sayısı karşılaştırılır ve sonuç, tutanak defterine işlenir.

(51) 13/3/2018 tarihli ve 7102 sayılı Kanunun 10 uncu maddesiyle; bu fıkrafta yer alan “Siyasi partilerin ve bağımsız adayların” ibaresi “Siyasi partilerin, bağımsız adayların ve ittifakların ortak” şeklinde ve “her siyasi parti ve bağımsız adayın” ibaresi “her siyasi parti, bağımsız aday ve ittifakın ortak” şeklinde değiştirilmiştir.

Geçerli oyların sayım ve döküm cetvellerine işlenmesinden sonra, hesaba katılıp katılmaması veya geçerli sayılıp sayılmaması yönünden tereddüt edilen veya itiraza uğrayan oy pusulaları, sandık kurulunca ayrı ayrı değerlendirilerek karara bağlanır ve bu karar, tutanak defterine yazıldıktan sonra mühürlenip imzalanır.

Sandık kurulu kararı ile geçerli sayılan veya hesaba katılan oy pusulaları, sayım ve döküm cetvelinde ait olduğu siyasi parti, bağımsız aday veya ittifakın ortak oyu için ayrılmış bulunan sütuna işlenir. Bu şekilde geçerli sayılan veya hesaba katılan oy pusulalarının toplam sayısı, o seçim türüne ait özel tutanakta ilgili yere işlenir.⁽⁵²⁾

Geçerli sayılmayan veya hesaba katılmayan oy pusulaları, ayrı ayrı paket yapılarak bağlanır ve paketin üzeri mühürlenerek, sayısı yazılır ve saklanır. Bu oy pusulaları yakılmaz, yırtılmaz ve yok edilemez. Bunların sayısı, o seçim türüne ait özel tutanakta ilgili yere işlenir.

Yukarıda belirtilen işlemler tamamlandıktan sonra, sayım ve döküm cetvelinde siyasi partilerin, bağımsız adayların ve ittifakların ortak aldığı oyların toplam sayısı, kendi sütununun altına rakamla ve yazı ile yazılır.⁽⁵³⁾

(52) 13/3/2018 tarihli ve 7102 sayılı Kanunun 10 uncu maddesiyle; bu fıkra da yer alan “siyasi partiye veya bağımsız adaya” ibaresi “siyasi parti, bağımsız aday veya ittifakın ortak oyu için” şeklinde değiştirilmiştir.

(53) 13/3/2018 tarihli ve 7102 sayılı Kanunun 10 uncu maddesiyle; bu fıkralarda yer alan “siyasi partilerin ve bağımsız adayların” ibareleri “siyasi partilerin, bağımsız adayların ve ittifakların ortak” şeklinde değiştirilmiştir.

Sayım ve döküm cetvelinde, siyasi partilerin, bağımsız adayların ve ittifakların ortak aldığı oylar, orada bulunanlara, başkan tarafından yüksek sesle ilan edilir.⁽⁵³⁾

Bu ilandan sonra, sayım ve döküm cetvelindeki sonuçlar, sandık sonuç tutanağına işlenir. Bu bilgilerin doğruluğu, sandık başkanı tarafından sayım ve döküm cetveli sonuçları ile karşılaştırıldıktan sonra, sandık sonuç tutanağı, başkan ve üyeler tarafından imzalanır ve mühürlenir.

Bütün bu işlemler, tutanak defterine geçirilerek, sandık kurulu başkan ve üyeleri tarafından imzalanır ve mühürlenir.

Parti müşahitleri, sayım masası başında yer alabilir ve oy pusulalarını görebilirler. Ancak, parti müşahitlerinin sayısı beşten fazla ise, hazır bulunanlar arasından başkan tarafından kurul önünde ad çekme suretiyle, sandık başında kalacak beş parti müşahidi her biri ayrı partiden olmak üzere tespit edilir. Diğer müşahitlerle bağımsız aday müşahitleri için sayım işlemini yakından takip edebilecekleri bir yer ayrılır.

Geçerli olmayan oy pusulaları⁽⁵⁴⁾

MADDE 101- (Değişik: 8/4/2010-5980/21 md.)

Aşağıda yazılı;

1. Sandık kurulunca verilen ve o seçim için düzenlenmiş biçim ve renkte olmayan,

2. Arkasında “Türkiye Cumhuriyeti Yüksek Seçim Kurulu” filigranı bulunmayan,

(54) Bu madde başlığı “Oy pusulaları ile açılan zarflar sayısının denetimi:” iken, 8/4/2010 tarihli ve 5980 sayılı Kanunun 21 inci maddesiyle metne işlendiği şekilde değiştirilmiştir.

3. Arkasında sandık kurulu mührü bulunmayan,
4. Hiçbir yerine “EVET” mührü basılmamış olan,
5. Siyasi partilere veya bağımsız adaylara ayrılan alanlardan birden fazlasına “EVET” mührü basılmış olan,
6. Birden fazla siyasi partiye veya bağımsız adaya ayrılan alana taşmış “EVET” mührü bulunan,
7. Sandığın ait olduğu seçim çevresinden başka bir seçim çevresi için düzenlenmiş olan,
8. Bütünlüğü bozulacak şekilde yırtılmış veya koparılmış olan,
9. Üzerine “EVET” mührü dışında veya “EVET” mührü yerine herhangi bir özel işaret, herhangi bir isim, imza kaşesi, mühür veya parmak izi basılmış olan,
10. Üzerinde yer alan siyasi partilere veya bağımsız adaylara ait bölümleri belirgin bir şekilde ve özel olarak karalanmış, çizilmiş veya işaretlenmiş olan,
11. Üzerinde yer alan matbu yazıların ve şekillerin dışında yazılar veya harfler veya sayılar yazılmış veya şekiller çizilmiş olan,

birleşik oy pusulaları geçerli değildir.

Ancak aşağıdaki haller oy pusulalarını geçersiz kılmaz:

1. Zarfların açılması veya oyların okunması sırasında yırtılması.
2. Bütünlüğü bozulmaksızın bir kısmının kazaen yırtılması.
3. Herhangi bir şekilde lekelenmiş olup da bunun özel olarak işaret koymak amacıyla yapıldığının anlaşılamaması.

4. Birleşik oy pusulasının katlanarak zarfa konulması sebebiyle “EVET” mührü ile oy pusulasının arkasına basılan sandık kurulu mühür izinin oy pusulasının diğer kısımlarına geçmesi.

5. Bir siyasi parti veya bağımsız aday alanına basılan “EVET” mührünün sadece iki parti alanını ayıran çift çizgili bölgeye taşmış olması.

6. Başka bir siyasi partinin veya bağımsız adayın alanına taşmamak kaydıyla, bir siyasi partinin alanına birden çok “EVET” mührü basılması.

7. **(Ek: 13/3/2018 - 7102/11 md.)** Yetkili seçim kurulları tarafından gönderilen ve Türkiye Cumhuriyeti Yüksek Seçim Kurulu filigranı bulunan oy pusulalarının arkasının sandık kurullarının ihmaliyle mühürlenmemiş olması.

Bir zarfta birden fazla oy pusulası kullanılan seçimlerde, zarftan çıkan oy pusulalarından bir seçim türüne ait olanının geçersiz olması, diğerlerinin geçersiz sayılmasını gerektirmez.

Muhtarlık seçimlerinde, bu maddede belirtilen geçersizlik sebeplerinin dışında oy pusulalarının hangi sebeplerle geçersiz sayılacağı Yüksek Seçim Kurulu tarafından belirlenir.

Hesaba katılan ve katılmayan oy pusulaları ⁽⁵⁵⁾

MADDE 102- (Değişik: 8/4/2010 - 5980/22 md.)

Birleşik oy pusulalarında baskıda silinme veya yanlışlık yapılmış olsa bile, hangi siyasi parti veya bağımsız aday lehine

(55) *Bu maddenin başlığı “Oy pusulasına yazılacak isim:” iken, 8/4/2010 tarihli ve 5980 sayılı Kanunun 22 nci maddesi ile değiştirilmiş ve metne işlenmiştir.*

kullanılmış olduğu “EVET” mührünün vurulduğu yerden kesin olarak anlaşılan oy pusulaları hesaba katılır.

Zarfin içinden el ilanı, broşür ya da özel bir işaret, yazı veya şekil taşıyan kâğıt veya işaret amacı taşıyan herhangi bir madde çıkmış olması halinde, bu zarftan çıkan oy pusulalarının hiçbirisi hesaba katılmaz.

Bir zarfta tek oy pusulası kullanılan seçimlerde, zarfin içerisinden o seçim türüne ait oy pusulasının dışında, aynı veya başka bir seçim türüne ait oy pusulası çıkmış olması halinde, bu zarftan çıkan oy pusulalarının hiçbirisi hesaba katılmaz.

Bir zarfta birden fazla oy pusulası kullanılan seçimlerde, zarfin içerisinden aynı seçim türüne ait birden fazla oy pusulası çıkmış olması halinde, sadece bu seçim türüne ait oy pusulaları hesaba katılmaz, diğerleri hesaba katılır.

Bir zarfta birden fazla oy pusulası kullanılan seçimlerde, o zarfta kullanılması gereken oy pusulalarının dışında başka bir seçim türüne ait oy pusulası çıkmış olması halinde, bu zarftan çıkan oy pusulalarının hiçbirisi hesaba katılmaz.

Bir zarfta birden fazla oy pusulası kullanılan seçimlerde, o zarfta kullanılması gereken oy pusulalarından biri veya birkaçı eksik çıksa bile, zarftan çıkan diğer oy pusulaları hesaba katılır.

Muteber olmayan zarf ve birleşik oy pusulaları

MADDE 103 - (Mülga: 8/4/2010 - 5980/32 md.)

Hesaba katılan ve katılmayan oy pusulaları

MADDE 104 - (Mülga: 8/4/2010 - 5980/32 md.)

Sandık sonuç tutanağının düzenlenmesi ve ilanı⁽⁵⁶⁾

MADDE 105- (Değişik: 8/4/2010 - 5980/23 md.)

Sandık kurulu, her seçim türü için ayrı hazırlanmış sandık sonuç tutanağını, iki nüsha olarak, sayım ve döküm işlemleri sırasında elde edilen bilgilere ve sayım ve döküm cetveli sonucuna göre düzenler. Bu tutanakların ait olduğu bölümüne, her seçim türüne ilişkin bilgiler eksiksiz olarak işlendikten sonra, başkan ve üyeler tarafından ad ve soyadları yazılarak imzalanır ve sandık kurulu mührü ile mühürlenir.

Yukarıdaki fıkra gereğince işlenmesi gereken bilgiler şunlardır:

1. Sandığın bulunduğu ilin, ilçenin ve seçim bölgesinin adı ile sandığın numarası.
2. Oy vermenin yapıldığı tarih ve gün.
3. Oy sandığının sandık kurulu üyeleri ve seçim yerinde bulunanlar önünde açılış saat ve dakikası ile şayet sandık saat 17.00'den sonra açılmış ise bunun sebebi.
4. Oy verme saati bitiminde sırada bekleyen ve oy kullandırılan seçmen sayısı.
5. İlçe seçim kurulundan teslim alınan toplam zarf sayısı ile kullanılmayarak artan zarf sayısı.
6. İlçe seçim kurulundan teslim alınan toplam oy pusulası sayısı ile kullanılmayarak artan oy pusulası sayısı.
7. Sandık seçmen listesinde yazılı olan seçmenlerin sayısı.

(56) *Bu madde başlığı “Sayımın ilanı ve sonuçların tutanağa geçirilmesi:” iken, 8/4/2010 tarihli ve 5980 sayılı Kanunun 23 üncü maddesiyle metne işlendiği şekilde değiştirilmiştir.*

8. Sandık seçmen listesinde kayıtlı olmayan ancak bu Kanun gereği o sandıkta oy kullanan seçmen sayısı.

9. Oy kullanan seçmenlerin toplam sayısı.

10. Sandıktan çıkan zarf sayısı.

11. Geçerli zarf sayısı.

12. Geçersiz zarf sayısı ve geçersizlik sebebi.

13. Zarf sayısı oy kullanan seçmen sayısından fazla ise, eşitliği sağlamak amacıyla yakılan zarf sayısı.

14. Belediye seçimlerinde, oy zarfı içinden eksik oy pusulası çıkmış ise eksik çıkan oyların hangi seçim türüne ait olduğu ve sayısı.

15. İçinden hiç oy pusulası çıkmayan boş zarf sayısı.

16. İtiraz edilmeksizin geçerli sayılan oy pusulalarının sayısı.

17. İtiraz üzerine geçerli sayılan veya hesaba katılan oy pusulası toplamı.

18. Geçerli oy pusulalarının toplamı.

19. Geçersiz sayılan oy pusulası sayısı ve geçersizlik sebebi.

20. Hesaba katılmayan oy pusulası sayısı ve hesaba katılmama sebebi.

21. Geçersiz sayılan veya hesaba katılmayan oy pusulası toplamı.

22. Siyasi partilerin ve bağımsız adayların aldıkları toplam geçerli oylar ile ittifakların her birinin aldığı toplam geçerli ortak oyların yazı ve rakamla belirtilecek sayısı.⁽⁵⁷⁾

(57) 13/3/2018 tarihli ve 7102 sayılı Kanunun 12 nci maddesiyle; bu bentte yer alan “oyların” ibaresi “oylar ile ittifakların her birinin aldığı toplam geçerli ortak oyların” şeklinde değiştirilmiştir.

23. Oylama iş ve işlemlerine ve oyların sayım ve dökümüne dair yapılan şikâyetlerle bunlara ait kararların nelerden ibaret bulundukları.

24. Birden fazla sayım ve döküm yapılmış ise sayısı.

25. Sayım ve döküm sonucunun başkan tarafından orada hazır bulunanlara ilan edildiği.

Sandık sonuç tutanağının onaylı bir sureti, sandık kurulu tarafından sandığın konulduğu bina veya yapıda herkesin görebileceği bir yere asılır. Bu tutanaklar oy verme gününden itibaren bir hafta süreyle asılı kalır.⁽⁵⁸⁾

Sandık sonuç tutanağının birer sureti, o seçim çevresinde seçime katılan ve talep eden siyasi parti ve bağımsız adayların müşahitlerine, yeteri kadar hazırlanarak sandık kurulu başkanı ve üyelerince imzalandıktan ve mühürlendikten sonra verilir. Bu tutanaklar, talep halinde öncelikle sandık kurulunun siyasi partili üyelerine imza karşılığı verilir. Ancak bu halde, o partinin müşahidine ayrıca tutanak verilmez. Müşahitlere verilecek sandık sonuç tutanakları, çok yapraklı kopyalı suret biçiminde hazırlanır. Sandık sonuç tutanağı verilen müşahit ve sandık kurulu üyelerinin ad ve soyadları ile temsilcisi oldukları siyasi partinin adı veya bağımsız adayın adı ve soyadı sandık kurulu tutanak defterine yazıldıktan sonra tutanağın teslim alındığına dair imzaları alınır.

(58) 13/3/2018 tarihli ve 7102 sayılı Kanunun 12 nci maddesiyle; bu fıkra da yer alan “sandık çevresi içinde” ibaresi “sandığın konulduğu bina veya yapıda” şeklinde değiştirilmiştir.

Sandık kuruluna, her seçim türü için oy pusulasındaki siyasi parti ve bağımsız aday sayısından beş fazla sayıda sandık sonuç tutanağı verilir. Bu tutanakların düzenlenmesine ilişkin usul ve esaslar Yüksek Seçim Kurulunca belirlenir.

Tutanağın asılması

MADDE 106 - (Mülga: 8/4/2010 - 5980/32 md.)

Sayımaya ilişkin evrak ve belgelerin teslimi

MADDE 107 - Hesaba katılan ve muteber sayılan oy pusulaları, sandık kurulunca düzenlenen tutanaklar, sayım ve dökümde kullanılıp alt tarafı, kurulca imza edilen sayım cetvelleri, hesaba katılmayan, muteber sayılmayan veya itiraza uğrayan oy pusulaları ve hesaba katılmayan zarflar, tutanak defteri, kurulca mühürlü ve imzalı ayrı ayrı paketler halinde kurulun mührü ile mühürlenmiş ve başkan ve üyeler tarafından imzalanmış bir torbaya konularak, kurulun bağlı olduğu ilçe seçim kuruluna sandık kurulu başkanı ve ad çekme ile seçilecek en az iki üye tarafından götürülüp teslim olunur.

Kurulun diğer üyeleri ile, müşahitler de isterlerse ve taşıtta yer varsa veya taşıt kendileri tarafından sağlanmak suretiyle katılabilirler.

İlçe seçim kurulu, bu torbayı getiren üyeler önünde açarak içindekiler hakkında müfredatlı üç nüshadan ibaret bir tutanak düzenler. Bu tutanağın altı, torbayı teslim edenlerle ilçe seçim kurulu başkanı ve üyelerden biri tarafından imza edilir. Bu tutanağın bir nüshası, il seçim kuruluna gönderilecek evraka bağlanır. Bir nüshası da sandık kurulu başkanına verilir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Seçim Sonrası İşleri

BİRİNCİ KESİM

Seçim sonuçlarının ilçe seçim kurullarınca birleştirilmesi ve denetlenmesi⁽⁵⁹⁾

MADDE 108- (Değişik: 8/4/2010-5980/24 md.)

Sandık kurullarından gelen sonuç tutanaklarının, ilçe seçim kurullarınca birleştirilmesi ve seçim sonuçlarının belirlenmesi işlemleri, açık ve aralıksız olarak yapılır.

İlçe seçim kurulunun yapacağı sayım, döküm ve birleştirme işlemleri sırasında, siyasi partilerin aday ve müşahitleri ve bağımsız adaylar ve müşahitleri ile ilçe seçim kurullarındaki siyasi parti temsilcileri istedikleri takdirde hazır bulunurlar. Hazır bulunan bağımsız aday ve müşahitleri üçten fazla olursa ad çekilerek, adı ilk çıkanlardan üçü bu işlemleri takip etmek üzere kalabilirler. Siyasi parti aday ve müşahitleri için ad çekme yapılmaz. Bu işlemlerde hazır bulunanlara, birleştirme iş ve işlemlerini yakından takip edebilecekleri bir yer ayrılır.

İlçe seçim kurulu, sandık kurullarından gelen sandık sonuç tutanaklarını, geldikçe almakla beraber, aralıksız olarak çalışır ve gelen tutanakları, her seçim türü ve çevresine ait özel tutanaklara sandık geliş sırasına göre işlemek suretiyle birleştirmeye devam eder. En son sandık sonuç tutanağı geldikten sonra, ilçe dâhilindeki bütün sandık sonuç tutanaklarının birleştirilmesi tamamlanarak, bunun sonucu bir tutanakla tespit edilir. Bu

(59) *Bu madde başlığı “Seçim sonuçlarının ilçe seçim kurullarında birleştirilmesi:” iken, 8/4/2010 tarihli ve 5980 sayılı Kanunun 24 üncü maddesiyle metne işlendiği şekilde değiştirilmiştir.*

işlemler, Kanunda belirtilen usul ve esaslara uygun olmak şartıyla, Yüksek Seçim Kurulunca belirlenecek usul ve esaslar çerçevesinde, bilgisayar ortamında da yapılabilir.

İlçe seçim kurulunun düzenleyeceği birleştirme tutanaklarına;

1. İl adı,
2. İlçe seçim kurulu adı ve varsa numarası,
3. Seçimin türü ve çevresi,
4. Tutanak sayfa numarası,
5. Teselsül sırasına göre sandık kurulu numarası,
6. Sandığın bulunduğu seçim bölgesinin adı,
7. Sandık seçmen listesinde yazılı seçmenlerin sayısı,
8. Oy kullanan seçmenlerin sayısı,
9. İtiraz edilmeksizin geçerli sayılan oy pusulalarının sayısı,
10. İtiraz üzerine geçerli sayılan veya hesaba katılan oy pusulalarının sayısı,
11. Geçerli oy pusulalarının toplamı,
12. Geçersiz sayılan veya hesaba katılmayan oy pusulalarının toplamı,
13. Birleşik oy pusulasındaki sıralamaya göre siyasi partilerin adları ile her birinin aldığı oy sayısı,
14. Bağımsız adayların birleşik oy pusulasındaki sıraya göre ad ve soyadları ile her birinin aldığı oy sayısı,

15. (Ek: 13/3/2018 - 7102/13 md.) İttifakların her birinin aldığı ortak oy sayısı,

16. (Ek: 13/3/2018 - 7102/13 md.) İttifak içerisindeki her bir siyasi partinin tek başına aldığı oy sayısına, ittifakın ortak oylarından gelen payın ilave edilmesiyle elde edilen oy sayısı,

17. Muhtarlık seçimlerinde kendilerine oy verilen kimselerin alfabetik sırada ad ve soyadları ile her birinin aldığı oy sayısı,

18. Yüksek Seçim Kurulunca gerekli görülen diğer bilgiler, rakam ve yazı ile yazılır.

Birleştirme işlemi için birden fazla tutanak kullanılmış ise, her tutanağa sıra numarası verilir.

Birleşik oy pusulası kullanılan seçimlerde, ilçe birleştirme tutanağı imzalanmadan önce, birleştirmesi yapılan sandık sonuç tutanaklarındaki bilgilerin tamamını gösterir bir döküm cetveli, ilçe seçim kurulunun siyasi partili üyelerine de birer nüsha çoğaltılarak verildikten sonra, o tutanakta birleştirmesi yapılan sandık sonuç tutanaklarında, siyasi parti ve bağımsız adaylar ile ittifakların ortak aldıkları oy sayıları, ilçe seçim kurulunda, başkanın görevlendireceği memur üyelerden biri tarafından, birleştirme tutanağındaki sıraya göre, yüksek sesle okunmak suretiyle, ilçe birleştirme tutanağına işlenen oy sayılarında yanlışlık olup olmadığı denetlenir. İlçe seçim kurullarında yeterli imkan olması halinde denetim işlemi hazır bulunanların izleyebileceği şekilde görüntülü olarak cihazlarla yayınlanabilir.⁽⁶⁰⁾

(60) 13/3/2018 tarihli ve 7102 sayılı Kanunun 13 üncü maddesiyle; bu fıkra da yer alan “adayların” ibaresi “adaylar ile ittifakların ortak” şeklinde değiştirilmiştir.

Başkan, denetim sırasında tespit edilen hataları denetim tutanağına geçirmek üzere, kurulun diğer memur üyesini görevlendirir. Denetim tutanağında, ilçe seçim kurulunun adı, denetlenen seçimin türü ve çevresi ile denetim işlemi sırasında hatalı bilgi girişi yapıldığı tespit edilen sandıkların numarasını yazmaya elverişli bir cetvel yer alır. Denetleme sırasında, ilçe birleştirme tutanağına hatalı olarak işlenmiş sandık kurulu sonuç tutanakları bir kenara ayrılır. Denetim işlemi sonucunda, düzenlenen tutanak başkan ve üyelerce imzalanır. Denetim işlemi tamamlandıktan sonra, hata tespit edilmişse, ayrılan sandık sonuç tutanaklarına göre gerekli düzeltmeler yapılarak hazırlanan ilçe birleştirme tutanağı, kurul başkanı ve üyelerince imzalanır ve sonuçlar hazır bulunanlara sözlü olarak ilan edilir.

İlçe birleştirme tutanağındaki bilgilere göre hazırlanacak tutanak özetinin onaylı bir sureti, ilçe seçim kurulunda herkesin inceleyebileceği uygun bir yere, bir hafta süreyle asılmak suretiyle ilan edilir.

İlçe seçim kurulunun düzenleyeceği ilçe birleştirme tutanak özetlerinde;

1. İl adı,
2. İlçe seçim kurulu adı ve varsa numarası,
3. Seçimin türü ve çevresi,
4. Seçim çevresindeki sandık kurullarının toplam sayısı,
5. Sandık seçmen listesinde yazılı seçmenlerin toplam sayısı,
6. Oy kullanan seçmenlerin toplam sayısı,
7. İtiraz edilmeksizin geçerli sayılan oy pusulalarının toplam sayısı,
8. İtiraz üzerine geçerli sayılan veya hesaba katılan oy pusulalarının toplam sayısı,
9. Geçerli oy pusulalarının toplam sayısı,

10. Geçersiz sayılan veya hesaba katılmayan oy pusulalarının toplamı,

11. Birleşik oy pusulasındaki sıralamaya göre siyasi partilerin adları ile her birinin aldığı toplam oy sayısı,

12. Bağımsız adayların birleşik oy pusulasındaki sıraya göre ad ve soyadları ile her birinin aldığı toplam oy sayısı,

13. Yüksek Seçim Kurulunca gerekli görülen diğer bilgiler, rakam ve yazı ile yazılır.

İlçe birleştirme tutanak özeti ile denetim tutanağının imzalı ve mühürlü birer sureti, ilçe seçim kurulu başkanınca, kurulun siyasi partili üyelerine imza karşılığı verilir. Ayrıca, ilan süresi içinde yazılı talepte bulunan ve o seçim çevresinde seçime katılan siyasi parti ilçe başkanlıklarına ve bağımsız adaylara da bir defaya mahsus olmak üzere imza karşılığı verilir.

Birden çok ilçe seçim kurulu bulunan ilçelerde, her ilçe seçim kurulu, kendisine bağlı bulunan sandık kurullarından gelen sandık sonuç tutanaklarını, yukarıda belirtilen usule göre birleştirdikten sonra, düzenleyeceği denetim ve birleştirme tutanak özetinin onaylı birer suretini, bir numaralı ilçe seçim kuruluna teslim eder. Birinci ilçe seçim kurulu, aldığı bu tutanaklardaki sonuçları, kendi düzenlediği özel tutanağa, sütun başlıkları altına toplam sayıları yazmak suretiyle veya ayrı bir tutanak düzenleyerek birleştirme işlemini yapar. Birinci ilçe seçim kurulunun düzenleyeceği ilçe birleştirme tutanak özetinin ilanı ve siyasi parti ve adaylara verilmesi hususunda da yukarıdaki fıkra göre işlem yapılır.

Milletvekili ve büyükşehir belediye başkanlığı seçimlerinde, ilçe birleştirme tutanağının ve özetinin onaylı birer sureti, ilçe

seçim kurulu başkanı ile en az iki ye tarafından, en kısa sürede il seçim kuruluna teslim edilir.

Asıl ve geçici ilçe seçim kurulu başkanları, sayım, döküm ve birleştirme iş ve işlemlerinin yapıldığı yerlerde, sandık kurulu başkanlarının, sandık çevresinde sahip oldukları yetkileri kullanabilirler.

Bu maddede belirtilen tutanaklar ile tutanak özetlerinin düzenlenmesi ve seçim sonuçlarının st seçim kurullarına gönderilmesine dair usul ve esaslar Yüksek Seçim Kurulunca belirlenir.

İKİNCİ KESİM

İl Seçim Kurulunda Birleştirme

İl seçim tutanakları

MADDE 109 - İl seçim kurulları, seçimle ilgili kanunların tutanak düzenlemeyi kendilerine görev olarak verdiği hallerde, ilçe seçim kurullarından gönderilen seçim tutanaklarını birleştirerek il seçim tutanaklarını düzenler.

Birleştirme sonucunu gösteren tutanağın içindekiler hazır bulunanlara ilan edilir, bir sureti il seçim kurulu başkanı tarafından il seçim kurulu kapısına asılır, asılan bu tutanak sureti bir hafta süre ile asılı kalır.

82 nci, 83 üncü ve 84 nc maddeler gereğince sandık kurulu başkanlarının sandık yerinde haiz oldukları yetkileri, il seçim kurulu başkanları da sayım, döküm ve birleştirme işlerinin yapıldığı yerde, haizdirler.

ALTINCI BÖLÜM
İtirazlar ve Şikayetler
BİRİNCİ KESİM
Genel Hükümler

Kimlerin itiraz edebileceği

MADDE 110 - (Değişik: 24/3/1973 - 1700/1 md.)

Bu Kanunda gösterilen kurulların veya kurul başkanlarının kesin olmayan kararlarına karşı seçme yeterliğine sahip yurttaşlar, siyasi partiler veya bunların tüzüklerine göre kuruluş kademelerinin başkanları veya vekilleri, müşahitler, adaylar ile milletvekilleri itiraz edebilirler.

İtiraz mercileri

MADDE 111 - Bu Kanunda, kurulların kesin olduğu yazılı bulunmayan kararlarına karşı, her kurulun bağlı olduğu üst kurul, itiraz merciidir.

Yüksek Seçim Kurulunun re'sen veya itiraz üzerine vereceği kararlar kesindir.

İtirazın şekli

MADDE 112 - (Değişik: 17/5/1979 - 2234/1 md.)

İtiraz yazı ile veya sözle yapılır. Sözle yapılacak itirazlar gerekçesiyle birlikte tutanağa yazılır. İtiraz edenin adı, soyadı, açık adresi yazılarak imza ettirilir. İmza bilmeyenlere parmak bastırılır.

Kimliğini ispat edemeyenlerin, delil ve gerekçe gösteremeyenlerin itirazları incelenmez, bu sebeple incelenmediği tutanağa yazılır.

Yazılı itirazlarda da yukarıdaki şartlar aranır ve deliller itiraz dilekçesine eklenir. Gerekçesi ve delili olmayan yazılı itirazlar da incelenmez. Her iki halde de itirazın alındığına ve hangi tarihte yapıldığına dair, itiraz yapana alındı belgesi verilir. İtirazlar seçim kurulu başkanına yapılır. Seçim kurulu başkanı bulunamazsa, yazılı itiraz nöbetçi savcıya alındı belgesi ile yapılır. Savcı yapılan itirazın kaydını işleyerek hemen seçim kurulu başkanına gönderir.

Siyasi partiler, seçim başlangıcında partileri adına kimlerin itiraz edebileceklerini mühür ve imzalı bir yazı ile seçim kurullarına bildirirler. İtiraz edebileceklerin imza sirküleri parti başkanınca onaylanarak bildirilir. Parti adına itiraz edeceklerden kimlik aranmaz.

İtirazlarda, delillerin hangi resmi makamlarda bulunduğu bildirilmesi delil yerine geçer ve bu delili seçim kurulu temin eder.

Yüksek Seçim Kuruluna yapılacak itirazların yazılı olması lazımdır.

İtiraz üzerine verilecek karar

MADDE 113 - Bir kurulun kararını itiraz yolu ile tetkik eden üst kurul, itirazı kabul ettiği takdirde, yapılması gereken işlem hakkında da karar verir.

Kurullar kararlarını salt çoğunlukla verirler. Oyların eşitliği halinde, başkanın katıldığı taraf tercih olunur.

Yüksek Seçim Kurulu, seçimin sonunda verilecek tutanaklara karşı yapılan itirazların incelenmesinde, tam sayısı ile toplanır.

Diğer hususlarda kurulun mürettep adedinin çoğunluğu ile toplanabilir. Her iki halde de salt çoğunlukla karar verir.

Oyların eşitliği halinde Başkanın bulunduğu taraf tercih olunur.

Kararların bildirilmesi ve tebliği

MADDE 114 - İtiraz üzerine kesin olmayarak verilen kararlar, itiraz eden hazır ise sözle bildirilir.

Sözle bildirmelerde, kararın bildirildiği gün ve saat tutanağa geçirilerek kendisine de imza ettirilir. İsterse kararın bir örneği de verilir.

İtiraz eden hazır değilse, seçim kurullarının bulunduğu kasaba veya şehirde, muayyen bir yer gösterilmiş olması halinde, karar, bu yere tebliğ olunur.

Kurulların kesin kararları tebliğ olunmaz. Ancak itiraz eden başvurduğu takdirde kendisine gösterilir ve isterse bir suret de verilir.

Resim ve harç

MADDE 115 - Şikayet ve itiraza ilişkin her türlü evrak, resim ve harçtan muaftır.

İKİNCİ KESİM

Şikayet

Tarifi ve mercii

MADDE 116 - Şikayet, kütüklerin düzenlenmesi ile görevli ilçe seçim kurulu başkanlarıyla, kütüklerin düzenlenmesine memur edilen sair kimselerin ve il, ilçe seçim kurullarıyla sandık kurullarının veya kurullar başkanlarının bu Kanunun verdiği yetkilere dayanarak yaptıkları işlemlere ve aldıkları tedbirlere ve bunlara benzer sair muamelelerine veya herhangi bir kimsenin bu

Kanunun koyduğu yasak hükümlerine aykırı hareketlerine karşı bu işlemlerin, tedbirlerin sair muamelelerin düzeltilmesi, veyahut kanunun koyduğu yasaklara uymayanların, bu hareketlerinin önlenmesi maksadıyla yapılan müracaatlardır. Şikayet bu kurullara veya başkanlarına veya sair görevlilere sözlü veya yazı ile 110 uncu maddede gösterilenler tarafından yapılır.

Şikayetin incelenmesi

MADDE 117 - (Değişik: 17/5/1979 - 2234/1 md.)

Şikayet kabul edildiği takdirde, şikayete konu olan işlem veya tedbirler düzeltilir ve kanuna aykırı hareketler önlenir.

Şikayet kabul edilmediği takdirde, derhal tutanağa geçirilerek karara bağlanır. Bu kararın bir sureti şikayetçiye verilir. Bu kararlara karşı kanunda ayrıca bir müddet tayin edilmemiş ise, kırksekiz saat içinde itiraz olunabilir.

İtiraz ve şikayetin işlemleri durduramaması

MADDE 118 - İşlemlere, tedbirlere ve kararlara karşı yapılan şikayet ve itirazlar, oy vermeye ve her türlü seçim işlerinin devamına engel olmaz.

ÜÇÜNCÜ KESİM

Kurulların Teşekkül ve İşlemlerine Karşı Şikayet ve İtiraz

Sandık kurullarına ait itiraz ve şikayet

MADDE 119 - Sandık kurullarının teşkiline dair, ilçe seçim kurulu veya başkanı tarafından yapılan işlemlerin düzeltilmesi için, bu işlemlerin neticesinden itibaren en geç iki gün içinde, şikayet yoluyla düzeltilmesi istenebilir.

Şikayetin reddine dair olan kararlara karşı, bildirilmesinden veya tebliğinden itibaren iki gün içinde il seçim kuruluna itiraz olunur. İl seçim kurulları, iki gün içinde kesin karar verirler.

Bu şikayetin yapılmamış olması sandık kurulunun teşekkülüne karşı itiraza engel değildir.

Ancak, bu itirazın teşekkülünden itibaren iki gün içinde il seçim kuruluna yapılması şarttır.

İl seçim kurulunun vereceği karar kesindir.

İlçe seçim kurullarına ait itiraz ve şikayet

MADDE 120 - İlçe seçim kurulu teşkili işlemlerine karşı, il seçim kurullarına bunların teşekkülünden itibaren en geç iki gün içinde itiraz olunabilir.

İl seçim kurulları, itirazları en geç iki gün içinde, kesin olarak karara bağlar.

İl seçim kurullarına ait itiraz ve şikayet

MADDE 121 - İl seçim kurullarının teşekkülüne karşı kurulun teşkilinden itibaren en geç üç gün içinde, Yüksek Seçim Kuruluna itiraz olunabilir. Yüksek Seçim Kurulu üç gün içinde bir karar verir.

DÖRDÜNCÜ KESİM

Sandık Seçmen Listelerine İtiraz

Muhtarlık bölgesi askı listelerine itiraz

MADDE 122 - (Değişik: 17/5/1979 - 2234/1 md.)

Muhtarlık bölgesi askı listelerine, siyasi partilerin 112 nci maddede belirtilen ilçe yetkilileri, o ilçede oturan seçmenlerle ilgili olarak ilçe seçim kurulları başkanlıklarına; genel merkez yetkilileri tüm seçmen kütüğü ile ilgili olarak Yüksek Seçim Kurulu Başkanlığına; seçmen niteliğini haiz vatandaşlar kendileri ile ilgili olarak ilçe seçim kurulu başkanlarına şikayet ve itirazda bulunabilirler.

Muhtarlık bölgesi askı listesine yapılan itirazlar; itirazın yapıldığı kurul başkanınca kesin karara bağlanır.

Karar sureti; Seçmen Kütüğü Genel Müdürlüğüne gönderilir ve kütüğe işlenir.

Sandık bölgesi askı listelerine itiraz

MADDE 123 - (Değişik: 17/5/1979 - 2234/1 md.)

Sandık bölgesi askı listesine; 14 üncü maddenin dördüncü fıkrasına göre ilan edilen siyasi parti il ve ilçe başkanları, ilçe seçim kurulu üyeleri, sandık askı listesindeki bilgilerin askı listesine ve itiraz sonucu verilen kararlara sandık ayırımının yasa ve genelgelere uygun olmadığı yolunda, ilçe seçim kuruluna askı süresince itiraz edebilirler.

Bu itiraz, ilçe seçim kurulu tarafından incelenir ve alınan karar itiraz edene ve il seçim kurulu başkanlığına bildirilir.

Bu karara karşı, il seçim kuruluna muteriz itiraz edebilir.

İl seçim kurulunun kesin kararı, itiraz edilmeyen ilçe seçim kurulu başkanının kararları ile birlikte Yüksek Seçim Kurulu Seçmen Kütüğü Genel Müdürlüğüne gönderilir.

Listelere itirazların yöntemi

MADDE 124 - (Değişik: 17/5/1979 - 2234/1 md.)

Siyasi partilerin genel merkez yetkilileri ile Seçmen Kütüğü Genel Müdürü, 122 ve 123 üncü maddelerle bu maddede yazılı şikayet ve itirazlar üzerine verilen kesin kararların bir kez de Yüksek Seçim Kurulunda tetkik edilip karara bağlanmasını isteyebilirler.

122 ve 123 üncü maddelerle bu maddede yazılı şikayet ve itirazların zaman, süre, inceleme ve sonuçlandırılma kuralları

Yüksek Seçim Kurulunca, ilk askıdan en az bir ay önce yayınlanır.

İtiraz üzerine verilecek kararların, seçmen kütüğünde değiştirdiği, çıkardığı veya eklediği bilgiler ayrı bir “güncelleştirme kütüğünde” saklanır.

Adaylığa itiraz

MADDE 125 - (Değişik: 17/5/1979 - 2234/1 md.)

Özel kanunlarında aykırı bir hüküm bulunmadığı takdirde, adaylıklarını koyanlara özel kanunları gereğince yapılacak ilandan itibaren iki gün içinde 110 uncu maddede gösterilenler tarafından adaylık şart veya vasıflarını haiz olmamaları sebebine dayanılarak itiraz edilebilir.

Şu kadar ki, bir siyasi partinin listesinde yer alan adayların tespiti sırasında o partinin tüzük ve yönetmeliklerinde yazılı hükümlere aykırı davranıldığından bahisle, ilgili siyasi partinin üyesi olmayan kimseler tarafından itiraz edilemez. Bu tür itirazlarda, itiraz edenin aynı siyasi partiye kayıtlı olduğunu kanıtlayan belge eklenmemiş itiraz dilekçeleri işleme konulmaz.

Bu itirazlar, seçimin özelliğine göre kanunen seçimi idare ile görevli seçim kurullarına yapılır ve bu kurulun kararına karşı kesin karar vermek yetkisini haiz üst seçim kuruluna da itiraz olunabilir.

İtirazın yazılıyla yapılması ve itiraz dilekçesine itiraza sebep gösterilen belgelerin bağlanması şarttır.

(Ek: 27/10/1995 - 4125/7 md.; İptal: Ana. Mah.’nin 18/11/1995 tarih ve E. 1995/54, K. 1995/59 sayılı kararı ile.)

İtirazın incelenmesi süresi

MADDE 126 - Adaylıklar özel kanunlarında gösterilen süre içinde kesinleşir.

Kesin karar vermeye yetkili üst kurullar, adaylıkların kesinleşmesi tarihinden önce itirazları karara bağlarlar.

BEŞİNCİ KESİM

Sandık kurullarının veya başkanlarının şikayet üzerine verecekleri kararlara itiraz

MADDE 127 - Sandık kurullarının veya başkanlarının işlemlerine ve her türlü sandıkbaşı işlerine 110 uncu maddeye göre yapılacak şikayetlerin reddine dair verilecek kararlara karşı ilgililer, derhal, ilçe seçim kurulu başkanına itiraz edebilirler.

İlçe seçim kurulu başkanı, itirazı derhal tetkik ederek kesin karara bağlar.

Başkanın kararı, durumu tashih veya sandık kurulunun şikayet üzerine verdiği kararı iptal eder mahiyette ise, bu karar derhal sandık kurulu başkanına bildirilir, karara uymak mecburidir.

Şikayet ve itirazlar en geç seçim sonuçlarını tespit eden tutanağın düzenlenmesine kadar yapılır.

Sandık kurulu kararlarına ve tutanağa itiraz

MADDE 128- (Değişik: 17/5/1979 - 2234/1 md.; Değişik: 8/4/2010 - 5980/25 md.)

Sandık kurullarının kararları, oyların sayım ve dökümü ile tutanakların düzenlenmesine ilişkin iş ve işlemleri aleyhine, ilçe seçim kuruluna itiraz olunabilir.

Bu itirazlar, sandık sonuç tutanağının düzenlenip başkan ve üyeler tarafından imzalanmasına kadar sözlü veya yazılıyla,

sandık kurulları vasıtasıyla yapılabileceği gibi, oy verme gününden sonraki salı günü saat 15.00'e kadar doğrudan ilçe seçim kurullarına yazılı olarak yapılabilir.

Sandık başı iş ve işlemlerine karşı, ilçe seçim kuruluna itiraz edilebilmesi için, önce sandık kuruluna şikâyet veya itirazda bulunulmuş olması şart değildir.

İlçe seçim kurulları, itirazları en geç itirazın yapıldığı tarihten sonraki ikinci gün saat 17.00'ye kadar karara bağlar. İtirazı yapan hazır ise, karar kendisine bildirilir; değilse tebliğ edilir.

İlçe seçim kurulları, yukarıda gösterilen itiraz süresi sona ermeden veya süresinde yapılan itirazları inceleyip bir karara bağlamadan önce, ilçe birleştirme tutanağını düzenleyemez. Bu hükme rağmen, bu tutanağın düzenlenmiş olması, üst seçim kurullarına itiraz için Kanunda öngörülen sürelerle başlangıç teşkil etmez.

ALTINCI KESİM

İlçe seçim kurullarının veya başkanlarının şikâyet üzerine verecekleri kararlarla sair kararlarına ve ilçe birleştirme tutanaklarına itiraz

MADDE 129 - İlçe seçim kurullarının veya başkanlarının, kendi işlemleri aleyhine vaki şikâyet üzerine verdikleri kararlar ile, sair kararları aleyhine, en geç ilçe birleştirme tutanağının düzenlenmesine kadar; ilçe birleştirme tutanağının düzenlenmesi ve buna ait işlerle neticelerine karşı bu tutanağın düzenlenmesini takip eden gün saat on yediye kadar, doğrudan doğruya veya ilçe seçim kurulları eli ile il seçim kurullarına itiraz edilebilir.

İlçe seçim kurullarının veya başkanlarının işlemlerine, tedbirlerine ve sair muamelelerine karşı yapılan şikâyetlerin

reddine dair verilen kararlara yapılan itirazlar, iki gün içinde kesin karara bağlanır.

İtirazın kabulüne karar verildiği takdirde, bu karar en seri vasıta ile ilçe seçim kurulu başkanına bildirilir.

Sair itirazlar, iki gün içinde karara bağlanır, itiraz eden hazır ise kendisine sözle bildirilir. Hazır değil ise tebliğ olunur.

YEDİNCİ KESİM

İl seçim kurulu ve başkanlarının şikayet üzerine verecekleri kararlara, sair kararlarına ve tutanaklara itiraz ve olağanüstü itiraz

MADDE 130 - (Değişik: 17/5/1979 - 2234/1 md.)

İl seçim kurullarının kararlarına karşı aşağıdaki şekilde itiraz olunur:

1. İl seçim kurullarıyla başkanlarının kendi işlemleri aleyhine vaki şikayetlerin reddine dair verdikleri kararlara, tebliğ veya tefhiminden itibaren üç gün,

2. Bu kurulların teşekkülüne, kurulun teşkilinden itibaren üç gün,

3. Oy verme günü işlemlerine ait kararlara karşı derhal,

4. Sair kararlar aleyhine bu kararların öğrenildiği tarihten itibaren üç gün içinde ve en geç il birleştirme tutanağının düzenlenmesini takip eden üçüncü gün saat 17.00'ye,

5. Oyların dökümüne, sayımına, oyların seçilenlere göre ayrılmasına; il birleştirme tutanağının düzenlenmesinden sonraki üçüncü gün saat 17.00'ye,

6. Seçilme yeterliğine veya kendilerine tutanak verilenlerin,

seçilmediğine veya seçimin sonucuna tesir edecek olaylara karşı, seçilenlere verilecek tutanağın düzenlenmesinden sonraki üçüncü gün saat 17.00'ye,

kadar 110 uncu maddede yazılı kimseler tarafından doğrudan doğruya veya il seçim kurulları vasıtasıyla Yüksek Seçim Kuruluna itiraz edilebilir.

Şu kadar ki; siyasi partilerin il başkanlarıyla genel merkezleri veya bağımsız aday tarafından tutanağın düzenlenmesinden sonra (7) gün içinde seçimin neticesine müessir olaylar ve haller sebebiyle yapılan itirazlar, seçimin sonucu hakkında kesin karar vermek yetkisine sahip olan kurullarca, seçimin neticesine müessir görüldüğü takdirde, alt kademelerce verilen kararların kesin veya kesinleşmiş olması veya kurullara derece derece ve müddeti içinde müracaat edilmemiş olması, bu itirazın incelenmesine ve reddine sebep teşkil etmez.

Bu itirazlar yazılı olarak yapılır. İtiraz dilekçesine, itiraz edenin adının, soyadının ve açık adresinin yazılması, ihbar ve iddia olunan vakıaların mahiyetinin ve gerekçesinin beyanının, delillerinin gösterilmesi ve belgelerinin bağlanması, bu belgelerin elde edilmesi mümkün değil ise, sebeplerinin ve nereden ve ne suretle temin olunabileceğinin bildirilmesi lazımdır.

Ancak, adaylığın kesinleşmesinden sonra, adayın Türk olmadığına, yaşının kanunda gösterilenden küçük olduğuna, okur - yazar olmadığı veya seçilme yeterliğini kaybettiren bir mahkumiyeti bulunduğu ilişkin iddialar dışındaki nedenlerle adaylara itiraz olunamaz. Bu hüküm olağanüstü itirazlar için de geçerlidir.

Bu şartları haiz olmayan dilekçeler reddolunur.

SEKİZİNCİ KESİM

Yüksek Seçim Kurulunun işlem ve tedbirlerine karşı şikayet

MADDE 131 - Her türlü seçimin devamı sırasında, Yüksek Seçim Kurulunun itiraz eylediği veya itiraz yolu ile verdiği kararlar dışında kalan işlemleri, tedbirleri ve sair muameleleriyle, bu Kanunda başka bir mercie şikayet veya başvurma yolu gösterilmemiş ve fakat alt kurulların görevleri sınırlarını aşmış olan veya bu mahiyette bulunan, kanuna aykırı hareketlerden dolayı 110 uncu maddede gösterilenler tarafından, yazılı olarak, doğrudan doğruya, Yüksek Seçim Kuruluna şikayet olunabilir.

Yazılı şikayetlerin 112 nci maddedeki şartları ihtiva etmesi lazımdır. Bu şikayetler üzerine, Yüksek Seçim Kurulunca derhal ve kesin olarak karar verilir.

Tetkik ve tahkik usulü

MADDE 132 - Yüksek Seçim Kurulu evrak üzerinde, incelemeler yapar. Ayrıca lüzum gördüğü bilcümle tahkik ve her türlü tetkik işlemlerini de yapar. Gerekli mercilerden her türlü bilgi ve belgeleri ister. Bu mercilerin, en kısa bir zamanda ve en geç yedi gün içinde istenilen bilgi ve belgeyi vermeleri mecburidir.

Kurul başkanı, lüzum ve ihtiyaca göre, bu işlerde çalışmak üzere, Yargıtay ve Danıştay memurlarını da vazifelendirebilir.

İtiraz dilekçesinin bir sureti, tutanağına itiraz edilene tebliğ olunur. Tutanağına itiraz olunan kimse, isterse yazı ile savunabileceği gibi, isteği üzerine, Yüksek Seçim Kurulunun tayin edeceği günde bizzat veya bir vekil marifetiyle kendini kurul

huzurunda savunabilir. Kurul, yapılan itiraz ve ihbarları kendisine verildiği tarihten itibaren en geç üç ay içinde bir karara bağlar.

Kurulun kararı kesindir. Aleyhine hiçbir mercie ve kanun yoluna başvurulamaz.

Seçimin özelliğine göre seçim sonuçları hakkında kesin karar vermeye yetkili mercie yapılacak itirazlarda da yukarıki 1 inci ve 3 üncü fıkralar hükümleri uygulanır.

Ancak, bu kurul itirazları onbeş gün içinde kesin karara bağlar.

Yukarıki fıkralarda yazılı kararlar aleyhine hiçbir mercie ve kanun yoluna başvurulamaz.

Tutanakların iptali halinde özel kanunlarındaki hükümler uygulanır.

YEDİNCİ BÖLÜM

Seçim Suçları ve Cezaları

Kurullara karşı suçlar

MADDE 133 - (Değişik: 17/5/1979 - 2234/1 md.; Değişik: 23/1/2008 - 5728/287 md.)

Hileli faaliyetlerle veya herhangi bir şekil ve surette cebir veya şiddet kullanarak veya tehdit ederek, bu Kanunda yazılı kurulların toplanmalarına veya görevlerinin ifasına mani olanlar, iki yıldan beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

Yukarıdaki fıkrada yazılı fiiller, silahla işlenirse, verilecek ceza üç yıldan aşağı olamaz. Bu fiiller, aralarından biri silahlı en az üç kişi tarafından birlikte işlendiği takdirde, failer hakkında beş yıldan onbeş yıla kadar hapis cezasına hükmolunur.

Kurulların tedbirlerine riayetsizlik

MADDE 134 - (Değişik: 17/5/1979 - 2234/1 md.; Değişik: 23/1/2008 - 5728/288 md.)

Seçim işlerinin cereyanı sırasında, seçimin düzenli yürütülmesini sağlamak maksadı ile, bu Kanunda yazılı kurullar veyahut kurul başkanları tarafından alınan karar ve tedbirlere, ihtara rağmen riayet etmeyen kişilere ikiyüz Türk Lirası idarî para cezası verilir.

Herhangi bir şekilde alınan karar ve tedbirlerin uygulanmasını zorlaştıran veyahut karar ve tedbirlerin neticesiz kalmasına sebebiyet veren kimseler, altı aya kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

Yukarıda yazılı fiiller, görevli kimseler tarafından işlendiği ve fiilleri daha ağır cezayı gerektiren suç oluşturmadığı takdirde, birinci veya ikinci fıkraya göre verilecek ceza yarı oranında artırılır.

Kurul üyelerinin kurul kararlarına riayetsizliği

MADDE 135 - Bu Kanunda yazılı kurulların çoğunlukla vermiş oldukları her çeşit kararlara riayet etmeyen kurul üyeleri, üç aydan bir yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

Kurul üyelerinin göreve gelmemesi

MADDE 136 - (Değişik: 17/5/1979 - 2234/1 md.; Değişik: 23/1/2008 - 5728/289 md.)

Kurullara seçildiği halde haklı sebep olmaksızın vazifesi başına gelmeyenler elli günden az olmamak üzere adlî para cezası ile cezalandırılır.

Seçim başladıktan sonra kuruldaki görevlerini haklı bir sebep olmaksızın terk edenler, üç aydan bir yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

Araç ve gereçlerin vaktinde gönderilmemesi

MADDE 137 - (Değişik: 17/5/1979 - 2234/1 md.; Değişik: 23/1/2008 - 5728/290 md.)

Seçim kurulları başkan ve üyelerinden herhangi biri veya bu Kanunda yazılı işlerden biriyle görevlendirilen kimseler sandık seçmen listelerini, aday listelerini, seçime ait kağıt ve paketleri ve oy pusulalarını, oy sandıklarını, oy zarflarını veya maddi ve malî vasıtaları ve bilcümle seçim araç ve gereçlerini vaktinde yerlerine göndermezler veya gönderilmesine mani olurlar veya teslim etmezler veya teslim almazlarsa, iki yıldan beş yıla kadar hapis cezasıyla cezalandırılır.

Bu fiilleri görevlilerden başkaları yaparsa, cezanın alt sınırı bir yıldır.

Görevi kötüye kullanma ⁽⁶¹⁾

MADDE 138 - (Değişik: 23/1/2008 - 5728/291 md.)

Bu Kanunun tatbiki ile görevli veya bu Kanuna göre görevlendirilen kimseler görevlerini herhangi bir şekilde kötüye kullandıkları takdirde, fiilleri bu Kanunda ayrı bir suç olarak tanımlanmamış ise, Türk Ceza Kanununun 257 nci maddesine göre verilecek ceza altıda birden üçte bire kadar artırılarak hükmolunur.

Memur olanların cezaları

MADDE 139 - (Mülga: 23/1/2008 - 5728/578 md.)

(61) Bu madde başlığı “Görevi savsama ve kötüye kullanma” iken 23/1/2008 tarihli ve 5728 sayılı Kanunun 291 inci maddesi ile değiştirilmiş ve metne işlenmiştir.

Seçmen kütüğü hazırlıklarına ilişkin suçlar

MADDE 140 - (Değişik: 17/5/1979 - 2234/1 md.; Değişik: 23/1/2008 - 5728/292 md.)

Seçmen kütüğünün düzenlenmesine esas teşkil edecek olan krokilerle, binalar cetvelini ilçe seçim kurulu başkanınca bildirilen süre içinde düzenleyerek vermeyenler veya kroki ve binalar cetvellerini seçmen kütüğünün düzenlenmesine elverişli bir şekilde yapmayanlar hakkında, Türk Ceza Kanununun 257 nci maddesinde yazılı cezalar altıda birden üçte bire kadar artırılarak hükmolunur.

Sayım ve yazım ve denetim işlemleri sırasında, belli edilen esaslara aykırı harekette bulunanlarla, sorulara cevap vermeyenler veya bilerek gerçeğe aykırı cevap verenler yahut ilk sayım ve yazım gününde, ilan edilecek süreden önce bulundukları yeri terk edenlere, fiilleri suç oluşturmadığı takdirde yüz Türk Lirası idarî para cezası verilir.

Seçmen kütüğünün düzenlenmesi

MADDE 141 - (Değişik: 17/5/1979 - 2234/1 md.)

Bu Kanunla görevlendirilmiş oldukları halde, belli süre içinde ve şekillerine uygun olarak seçmen kütüğüne müteallik evrak ve vesikaları gereği gibi düzenlemeyen veya muhafaza etmeyenler veya gereken mercie vermeyenler altı aydan iki yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılırlar.

Bu fiiller kayıtsızlık veya gereken dikkat ve itinanın gösterilmemesi sonucu husule gelmiş ise üç aydan bir seneye kadar hapis cezası hükmolunur.

Yukarıda yazılı fiil ve hareketler yüzünden herhangi bir bölgede, seçmen kütüğünün veya sandık seçmen listelerinin yazılması veya bu sebeple seçmenlerin oy vermesi imkansız

hale gelmiş ise, birinci fıkrada yazılı halde bir seneden iki seneye kadar, ikinci fıkrada yazılı halde de altı aydan iki seneye kadar hapis cezası hükmolunur.

Kütük düzenlemekle görevli olanların suçları

MADDE 142 - (Değişik: 17/5/1979 - 2234/1 md.)

Seçmen kütüğüne yazılmak hakkı olmayan bir seçmeni yazan veya yazılmak hakkı olan bir seçmeni yazmayan veya kütüğe yazılmış olup da silinmesi gereken seçmenin adını silmeyen veya silinmemesi gerektiği halde o seçmenin adını silenler bir yıldan iki yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

Eğer bu fiiller kayıtsızlık ve görevde gereken dikkat ve itinanın gösterilmemesinden ileri gelmiş ise üç aydan altı aya kadar hapis cezası verilir.

Seçme yeterliği olmayanların seçmen kütüğüne kaydı

MADDE 143 - (Değişik: 17/5/1979 - 2234/1 md.)

Seçme yeterliği bulunmadığı halde kendisini veya bu yeterliği olmayan bir başkasını her ne suretle olursa olsun seçmen kütüğüne kaydettiren veya bu şekilde kaydedilmiş olanları seçmen kütüğünden silinmesine aynı şekilde mani olan veya seçme yeterliği bulunan birinin aynı fiil ve hareketlerle seçmen kütüğünden silinmesine sebep olan altı aydan iki seneye kadar hapis cezası ile cezalandırılır. ⁽⁶²⁾

(62) Bu fıkra yer alan “üç aydan bir seneye” ibaresi 23/1/2008 tarihli ve 5728 sayılı Kanunun 293 üncü maddesi ile “altı aydan iki seneye” şeklinde değiştirilerek metne işlenmiş ve aynı fıkra yer alan “hapis” ibaresinden sonra gelen “ve ikibinbeşyüz liradan onbin liraya kadar ağır para” ibaresi madde metninden çıkarılmıştır.

Yukarıda yazılı fiiller cebir veya tehdit veya şiddet veya nüfuz veya tesir icrası suretiyle yapıldığı takdirde faile verilecek ceza, bir seneden beş seneye kadar haptir.

Seçmen kütüğüne birden fazla kayıt

MADDE 144 - (Değişik: 17/5/1979 - 2234/1 md.; Değişik: 23/1/2008 - 5728/294 md.)

Seçmen kütüğüne kendisini veya bir başka seçmeni bilerek birden fazla kayıt ettirenler veya bu sonucu veren fiilleri bilerek yapanlar altı aydan iki yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

Yukarıdaki fıkrada yazılı suçlar bu işlerle görevlendirilenler tarafından işlendiği takdirde bir yıldan üç yıla kadar hapis cezasıyla cezalandırılır.

Seçmen kütüğüne kaydolanmamaya teşvik

MADDE 145 - Seçme yeterliğine sahip olanların seçmen kütüğüne kaydolanmalarını önlemek maksadıyla teşvik ve telkinlerde bulunanlar üç aydan altı aya kadar hapis cezasına mahkum edilirler.

Yukarıda yazılı fiillerden dolayı seçmenler, seçmen kütüğüne kaydolanmadıkları takdirde verilecek hapis cezası altı aydan bir seneye kadardır.

Bu fiil ve hareketler cebir veya tehdit veya şiddet kullanarak vukubulduğu takdirde, yukarıki fıkralara göre verilecek cezalar iki kat olarak hükmedilir.

Bu fiil ve hareketler, memur ve memur hükmünde olanlar tarafından işlenirse, ayrıca 139 uncu madde hükmü de uygulanır.

Seçmen listeleri üzerinde işlenen suçlar

MADDE 146 - (Değişik: 17/5/1979 - 2234/1 md.)

141, 142, 143 ve 144 üncü maddelerde yazılı fiiller seçmen

kütüğünün düzenlenmesinden sonra sandık bölgelerine göre düzenlenecek olan sandık seçmen listeleri ile Yüksek Seçim Kurulunca düzenlenmesine karar verilecek diğer listeler üzerinde işlendiği takdirde sözü geçen maddelerde yazılı cezalar verilir.

Seçmen listesine ilişkin suçlar

MADDE 147 - (Değişik: 17/5/1979 - 2234/1 md.)

Asılması gereken seçmen listelerini asmayan veya vaktinden evvel indiren veya her ne suretle olursa olsun seçmenlerin tetkikine imkan vermeyen veya bu listelere karşı yapılan itirazları kabul etmeyen veya mercilerine bildirmeyen görevliler hakkında üç aydan iki yıla kadar hapis cezası verilir. ⁽⁶³⁾

Bu fiiller kayıtsızlık veya gereken dikkat ve itinanın gösterilmemesi sonucu meydana gelmiş ise, verilecek ceza bir aydan altı aya kadar hapis cezasıdır. ⁽⁶⁴⁾

Seçmen kütüğü, seçmen listeleri ve diğer belgeler üzerinde işlenen suçlar

MADDE 148 - (Değişik: 17/5/1979 - 2234/1 md.)

(Değişik: 23/1/2008 - 5728/296 md.) Tamamen veya

(63) *Bu fıkırdaki yer alan “hapis” ibaresinden sonra gelen “ve bin liradan beşbin liraya kadar ağır para” ibaresi 23/1/2008 tarihli ve 5728 sayılı Kanunun 295 inci maddesi ile madde metninden çıkarılmıştır.*

(64) *Bu fıkırdaki yer alan “hapis” ibaresinden sonra gelen “ve beşyüz liradan ikibinbeşyüz liraya kadar ağır para” ibaresi 23/1/2008 tarihli ve 5728 sayılı Kanunun 295 inci maddesi ile madde metninden çıkarılmıştır.*

kısmen sahte seçmen kütüğü veya seçmen listesi tanzim eden veya bozan veya çalan veya yok eden kimse hakkında Türk Ceza Kanununun belgede sahtecilik suçuna ilişkin hükümlerine göre verilecek ceza yarı oranında artırılır.

Seçmen kütüğü veya seçmen listelerine ait vesikaları çalan veya bozan veya yok eden veya tahrip eden kimseye de aynı ceza verilir.

Oy hakkının kullanılmasına engel olmak maksadıyla seçmenlerin kimliklerini ispata yarayan herhangi bir belge üzerinde yukarıdaki fıkrada yazılı fiilleri işleyenler veya bu belgeleri saklayanlar altı aydan iki yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

Seçmen, kimliğini ispat ederek oyunu kullandığı takdirde, yukarıdaki fıkrada yazılı ceza yarısına kadar indirilir.

Propaganda toplantılarına karşı suçlar

MADDE 149 - (Değişik: 10/6/1983 - 2839/48 md.; Değişik: 23/1/2008 - 5728/297 md.)

Her kim 51 inci maddede gösterilen heyetin kurulmamış olduğu toplantıda söz alır ve söylerse, üç aydan altı aya kadar hapis cezasıyla cezalandırılır.

Herhangi bir vasıta ile bir seçim propagandası toplantısına engel olan veya devamına imkân vermeyecek hareket ve tertiplerle onu ihlal eden kimse altı aydan bir yıla kadar hapis cezasıyla cezalandırılır. Bu fiiller ikiden fazla kimse tarafından birlikte ve cebir veya şiddet kullanılarak ya da tehdide başvuru ile işlenirse, failler hakkında iki yıldan beş yıla kadar hapis cezasına hükmolunur. Eğer fiil, aralarından biri silahlı en az üç kişi tarafından birlikte işlenirse, failler hakkında beş yıldan sekiz yıla kadar hapis cezasına hükmolunur.

Özel radyo ve televizyon yayınlarına ilişkin suçlar

MADDE 149/A- (Ek: 28/12/1993 - 3959/8 md.⁽⁶⁵⁾; Yeniden düzenleme: 15/7/2003 - 4928/4 md.; Mülga: 2/1/2017-KHK-687/10 md.; Aynen kabul: 1/2/2018 - 7076/10 md.)

Toplantı heyetlerine karşı suçlar

MADDE 150 - 51 inci maddede yazılı heyeti kurmayan veya haber vermeyen toplantı tertipçileri ve mezkûr maddede yazılı görevleri yapmayan heyet üyeleri üç aya kadar hapis cezasıyla cezalandırılırlar. ⁽⁶⁶⁾

Yasak propaganda

MADDE 151 - (Değişik: 17/5/1979 - 2234/1 md.; Değişik: 23/1/2008 - 5728/300 md.)

Oy verme gününden önceki günün saat 18.00'inden sonra ve oy verme gününde umumi veya umuma açık yerlerde seçim propagandası için toplantı veya propaganda yapanlar veya bu maksatla yayınlarda bulunanlar veya ne suretle olursa olsun seçimin düzenini bozabilecek veya oy vermenin tam bir serbestlikle yapılmasına tesir edebilecek mahiyette söz, yazı veya sair suretlerle propaganda yapanlar veya asılsız şayialar çıkaranlar üç aydan bir yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılırlar.

(65) 149/A maddesini 298 sayılı Kanun'a ekleyen 3959 sayılı Kanun'da yer alan geçici 1'inci maddede, 149/A maddesi hükümlerinin "sadece ilk genel yerel seçimlerde uygulanacağı" yönünde bir hükme yer verilmiştir.

(66) Bu fıkrafta yer alan "heyet üyeleri" ibaresinden sonra gelen "on beş günden" ibaresi 23/1/2008 tarihli ve 5728 sayılı Kanunun 299 uncu maddesi ile madde metninden çıkarılmıştır.

(Değişik: 28/12/1993 - 3959/9 md.; Değişik: 8/4/2010 - 5980/26 md.) Bu Kanunun 58 inci maddesinin birinci fıkrası ile 60 ve 61 inci maddelerinde yazılı yasaklara aykırı hareket edenler, altı aydan bir yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

Haksız oy temini

MADDE 152 - (Değişik: 10/6/1983 - 2839/50 md.) Her kim kendisine veya başkasına oy veya tercih işareti verilmesi veya verilmemesi için bir veya birkaç seçmene menfaat, sair kıymetler teklif ve vadeder veya verir, yahut resmi, umumi vazifeler veya hususi hizmet ve menfaatler vait veya temin ederse, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezasıyla cezalandırılır. Verilen, vait veya temin edilen menfaatler seçmenin seyahat, yemek, içki ve nakil masrafları veya hizmetlerinin mukabili olarak gösterilse dahi hüküm aynıdır.

Yukarıda yazılı para, menfaat, vait veya hizmetleri kabul eden seçmen dahi aynı ceza ile cezalandırılır.

Bu fiilleri, tehdit veya cebir veya şiddet kullanarak işleyenler hakkında ceza, bir misli artırılarak hükmedilir.

Oy kullanmaya engel olmak⁽⁶⁷⁾

MADDE 153- (Değişik: 10/6/1983 - 2839/51 md.)

Yukarıdaki maddede yazılı maksatlar için, o maddede yazılı suretlerle seçmenleri toplayanlar ve bir köy veya bir mahalleden veya bir meskün mahalden veya sair yerlerden sandık yerine

(67) 13/3/2018 tarihli ve 7102 sayılı Kanunun 23 üncü maddesinin (f) bendiyle, bu maddenin üçüncü ve dördüncü fıkralarında yer alan “sandık alanına” ibareleri “sandığın konulduğu bina, yapı veya bunların müştemilatına” şeklinde değiştirilmiştir.

gelmelerini menedenler hakkında bir yıldan dört yıla kadar hapis cezası verilir.

Bu fiiller memuriyet nüfuzunun veya sıfatının veya herhangi bir kimsenin haiz bulunduğu selahiyetin suiistimali suretiyle işlendiği takdirde, verilecek hapis cezası iki yıldan az olamaz.

(Ek fıkra: 8/4/2010 - 5980/27 md.) Seçim günü, sandık seçmen listesinde kayıtlı olan seçmenin, sandığın konulduğu bina, yapı veya bunların müstemilatına girmesine veya oy kullanmasına, kanuna aykırı biçimde engel olan kimse, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(Ek fıkra: 8/4/2010 - 5980/27 md.) O seçim çevresinde yapılan seçimlerde, oy kullanma hakkına sahip olan bir seçmenin, oy kullanmaya gitmesine veya sandığın konulduğu bina, yapı veya bunların müstemilatına girmesine veya oy kullanmasına engel olmak amacıyla, tehdit veya cebir veya şiddet kullanan kimse, üç yıldan beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. Bu fiillerin birden fazla seçmene karşı işlenmesi halinde, verilecek ceza üçte birden yarısına kadar artırılır.

Adaylık hükümlerine aykırı hareketler ve propaganda yapamayacak olanlar

MADDE 154 - (Değişik: 17/5/1979 - 2234/1 md.; Değişik: 23/1/2008 - 5728/301 md.)

Özel kanunların adaylık koyma hususunda kabul ettiği esas ve şekillere uymaksızın adaylıklarını koyan memurlar ve yargıçlarla, adaylığını koymak için ordudan ayrılma isteğinde bulunmuş ve bu istekleri kabul edilmiş olmasına rağmen herhangi bir sebeple görevinden fiilen ayrılmadan veya resmi el-bisesiyle propaganda yapan veya bu mahiyette herhangi bir ha-

rekette bulunan subaylar, askerî memurlar ve astsubaylar yüz günden az olmamak üzere adlî para cezası ile cezalandırılır.

Yargıç ve yargıç sınıfından sayılanlarla, askerî şahıslar ve bu Kanunun 62 nci maddesinin ikinci fıkrasında yazılı memur ve hizmetlilerin özel kanunlarına göre ilan olunan seçimin başlangıç tarihinden oy vermenin sona ermesine kadar bir siyasi parti veya bağımsız adayların leh veya aleyhinde propaganda yapmaları veya herhangi bir suretle telkin ve tesirde bulunmaları halinde, fiili daha ağır cezayı gerektiren bir suç oluşturmadığı takdirde, üç aydan bir yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılırlar.

63 üncü maddede belirtilen yasaklara uymayanlar altı aydan bir seneye kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

Bakanların yasaklara uymamaları⁽⁶⁸⁾

MADDE 155- (Değişik: 17/5/1979 - 2234/1 md.; Değişik: 23/1/2008 - 5728/302 md.)

64, 65 ve 66 ncı maddelerde yazılı yasaklara uymayanlar üç aydan bir yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

Sair propaganda suçları

MADDE 156 - (Değişik: 23/1/2008 - 5728/303 md.)

Bu Kanunda ayrıca ceza hükmüne bağlanmayan ve Kanun hükümlerine aykırı olan sair propagandaların failleri hakkında Kabahatler Kanununun 32 nci maddesinin birinci fıkrası uygulanır.

(68) 31/3/2022 tarihli ve 7393 sayılı Kanunun 11 inci maddesiyle bu madde başlığı “Başbakan ve bakanların yasaklara uymamaları” iken metne işlendiği şekilde değiştirilmiştir.

Matbua ve ilanların tahribi

MADDE 157 - (Değişik: 17/5/1979 - 2234/1 md.; Değişik: 10/6/1983 - 2839/52 md.)

Seçim propaganda matbualarının, yayınlanmasına veya ilanına mani olanlar veya bunları tahrip edenler üç aydan altı aya kadar hapis cezası ile cezalandırılırlar.

Sandık düzeni ve oy verme ile ilişkin suçlar

MADDE 158 - (Değişik: 17/5/1979 - 2234/1 md.; Değişik: 23/1/2008 - 5728/304 md.)

Sandık başında bu Kanuna göre oy verme yönünden kendisine yükletilmiş olan ödevleri ihtara rağmen yapmayan seçmenlere ikiyüzelli Türk Lirası idarî para cezası verilir.

Sandık başında müdahale ve ihtara riayetsizlik

MADDE 159 - (Değişik: 17/5/1979 - 2234/1 md.; Değişik: 10/6/1983 - 2839/53 md.; Değişik: 23/1/2008 - 5728/305 md.)

Oyunu kullandıktan sonra ihtara rağmen sandık başından ayrılmayan veya herhangi bir müdahale telkin veya tavsiyede bulunan veya bunlara teşebbüs eden kimse üç aydan bir yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

Seçmen olmayanların oy vermesi

MADDE 160 - (Değişik: 17/5/1979 - 2234/1 md.; Değişik: 23/1/2008 - 5728/306 md.)

Her kim oy verme sırasında seçme yeterliği olmadığını bildiği halde oy vermeye teşebbüs eder veya verirse iki yıldan beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

Başkasının adını taşıyarak oy vermeye teşebbüs eden veya veren üç yıldan beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(Değişik: 13/3/2008 - 5749/12 md.) Mükerrer oy vermeye teşebbüs eden veya veren kimse hakkında da ikinci fıkra hükmü uygulanır.

Oy sandığı üzerinde suçlar

MADDE 161 - (Değişik: 17/5/1979 - 2234/1 md.)

(Değişik: 10/6/1983 - 2839/55 md.; Değişik: 23/1/2008 - 5728/307 md.) Usulüne aykırı olarak veya yetkisi olmadığı halde her ne sebep ve maksatla olursa olsun oy sandığının yerini değiştirenler, yerinden kaldıranlar, oy sandığını açan, çalan veya tahrip eden veya içindeki veya içinden çıkan oy zarflarını alan, çalan veya değiştiren kimse üç yıldan beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

Bu fiil ve hareketler, cebir veya şiddet veya hileyle işlendiği takdirde hükmedilecek ceza bir misli artırılarak hükmolunur.

Siyasi partilerle bağımsız adayların oy pusulaları üzerinde işlenecek suçlar

MADDE 162 - (Değişik: 10/6/1983 - 2839/56 md.) Siyasi partilerin veya bağımsız adayların oy pusulalarını veya seçime müteallik her türlü evrakı zapt veya imha eden veya bozan veya oy verme yerine götürülmelerine veya dağıtılmalarına mani olanlar bir yıldan üç yıla kadar hapis cezasıyla cezalandırılırlar.

Bu fiiller cebir veya şiddet veya tehdit veya hile ile veya içlerinden biri silahlı olan birden fazla kimseler tarafından veyahut meskene veya siyasi parti binalarına her ne suretle olursa olsun girerek işlenirse bu maddede yazılı cezalar bir misli eklenerek hükmolunur.

Bu fiiller resmi sıfatı haiz olanlar tarafından işlendiği takdirde yukarıki fıkarda yazılı ceza verilir.

Kurul başkan ve üyelerinin seçim işlerini bozması

MADDE 163 - (Değişik: 17/5/1979 - 2234/1 md.)

(Değişik: 23/1/2008 - 5728/308 md.) Seçim kurulları başkan ve üyelerinden herhangi biri kanuna aykırı hareketleriyle seçim muamelelerinin yapılmasını ve oy verilmesini kısmen veya tamamen imkânsız kılar yahut seçimlerin butlanına bilerek sebebiyet verirse, iki yıldan beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

Bunlar seçim neticelerini ilan etmezler, tutanağı asmazlar veya kanunen vermeye mecbur oldukları tutanak suretlerini vermezlerse aynı ceza ile cezalandırılırlar.

Oy verme sonucuna tesir edecek haller

MADDE 164 - (Değişik: 17/5/1979 - 2234/1 md.; Değişik: 23/1/2008 - 5728/309 md.)

1. Her kim, sandık başında seçmenlerin imzalarını koydukları sandık seçmen listesine gelmeyenler adına sahte imza atmak, mühür koymak veya parmak basmak gibi hileli bir hareket ile sandığa oy atar veya attırır ise üç yıldan beş yıla kadar hapis ve bin günden beşbin güne kadar adlî para cezasıyla cezalandırılır.

2. Bu fiil sandık başkan ve üyeleri ile resmi memurlar tarafından işlendiği takdirde, yukarıdaki fıkrada yazılı cezaya yarısı eklenerek hükmolunur.

3. Her kim, herhangi bir şekilde seçimin neticesini tağyir eder veya ettirir veya seçim tutanaklarını tamamen veya kısmen sahte olarak tanzim veya tahrif eder veya ettirirse, beş yıldan sekiz yıla kadar hapis cezasıyla cezalandırılır.

4. Yukarıdaki fıkrada yazılı fiil ve hareketler, kurul başkan ve üyeleri ve resmi memurlar tarafından işlendiği takdirde haklarında verilecek ceza beş yıldan on yıla kadar hapidir.

5. (Mülga: 13/3/2008 - 5749/15 md.)

Her kim, kurulları, üçüncü fıkrada yazılı fiilleri işlemeye, herhangi bir suretle icbar ederse üçüncü fıkrada yazılı ceza üçte birden yarıya kadar artırılarak hükmolunur.

Eğer bu fiil kurul mensuplarına herhangi bir suretle menfaat temini veya vaadi suretiyle meydana gelmiş ise, kurul mensuplarıyla menfaat temin veya vadedenler hakkında dördüncü fıkrada yazılı ceza üçte birden yarısına kadar eklenerek hükmolunur.

İtirazları ve şikayetleri kabul etmemek

MADDE 165 - (Değişik: 17/5/1979 - 2234/1 md.; Değişik: 23/1/2008 - 5728/310 md.)

Bu Kanunla kendilerine şikâyet ve itiraz yetkisi tanınanların bu yoldaki müracaatlarını tutanağa geçirmeye mecbur oldukları ahvalde tutanağa geçirmeyi reddeden kurul başkan ve üyeleri bir yıla kadar hapis cezasıyla cezalandırılır.

Kötü niyetle itiraz

MADDE 166 - (Değişik: 17/5/1979 - 2234/1 md.; Değişik: 23/1/2008 - 5728/311 md.)

Seçim sonunda seçilenlere verilen tutanaklara veya seçilenlerin yeterliğine makbul bir sebep olmaksızın ve kötü niyetle itiraz edenlere, itirazı reddeden merciin ihbarı üzerine bin Türk Lirasından beşbin Türk Lirasına kadar idarî para cezası verilir.

Kötü niyetle şikayet

MADDE 167 - Oy vermenin yolunda cereyanını veya seçim kurullarının vazifelerini selametle görmelerini yahut sayım neticelerini geciktirmek gibi kötü niyetle şikayet ve itirazda bulunanlar hakkında yukarıki madde hükmü uygulanır.

Çeşitli hükümler

MADDE 168 - (Değişik: 10/6/1983 - 2839/58 md.)

Kurullarca düzenlenen ve oy verme ve seçim neticelerini gösteren tutanakların asılı suretlerini yırtan, bozan, kaldıran kimse hakkında altı aydan bir yıla kadar hapis cezası verilir.

Resmi makamların bildirilerine karşı işlenen suçlar

MADDE 169 - (Değişik: 10/6/1983 - 2839/59 md.)

Her kim, seçim muamelelerine ait olmak üzere mercileri tarafından yayınlanan beyanname ve tebliğlerin, ilan ve asılmasına mani olur veya bunları yırtar veya bozar veya kaldırır üç aydan altı aya kadar hapis cezasıyla cezalandırılır.

İçki yasağına aykırı hareketler

MADDE 170 - (Değişik: 17/5/1979 - 2234/1 md.; Değişik: 10/6/1983 - 2839/60 md.)

Oy verme günü, oy verme müddetince, umuma açık yerlerde ispirtolu içki verenler, satanlar veya içenler veya herhangi bir suretle açık veya kapalı şişelerde ispirtolu içki satanlar veya alanlar üç aydan altı aya kadar hapis cezasıyla cezalandırılırlar.

Silah taşıyanlar

MADDE 171 - (Değişik: 17/5/1979 - 2234/1 md.; Değişik: 23/1/2008 - 5728/312 md.)

79 uncu maddenin koyduğu silâh taşıma yasağına aykırı hareket edenler hakkında, fiilleri daha ağır cezayı gerektiren bir suç oluşturmadığı takdirde, yirmibeş günden az olmamak üzere adli para cezasına hükmolunur. Fiilin diğer kanunlara göre daha ağır cezayı gerektiren bir suç oluşturması halinde, bu kanunlara göre verilecek ceza üçte biri oranında artırılır.

Kovuşturma usullerine aykırı hareket

MADDE 172 - Kovuşturma ve soruşturma usullerini gösteren maddedeki yasaklara aykırı hareket edenler hakkında altı aydan bir seneye kadar hapis cezası hükmolunur.

SEKİZİNCİ BÖLÜM

Soruşturma ve Kovuşturma Usul ve şekilleri ⁽⁶⁹⁾

Soruşturma ve kovuşturma zamanı ⁽⁷⁰⁾

MADDE 173- (Değişik: 23/1/2008 - 5728/313 md.)

Seçim işleriyle görevlendirilenlerin oy verme günü ile bundan önceki yirmi dört saat içinde işledikleri bu Kanunda yazılı seçim suçlarından ötürü bağlı bulundukları kurullarca düzenlenmesi gereken seçim tutanaklarının tanzim edildiğinin ertesı günü soruşturma başlatılır.

Bu süre içinde ağır ceza mahkemesinin görevine giren suçlarla asliye ceza mahkemesinin görevine giren suçüstü hali, infazı gerektiren hükümler ve merciinden verilmiş tutuklama kararı veya yakalama emri dışında başka hiçbir sebepten dolayı bir seçmen hakkında soruşturma ve kovuşturma yapılamaz ve oy verme günü ile ondan önceki üç gün içerisinde seçmenin hürriyetini ve oy verme imknını kaldıracak veya tahdid edecek idarî ve malî hiçbir tedbir alınamaz.

(69) *Bu bölüm başlığı “Kovuşturma Usul ve şekilleri” iken 23/1/2008 tarihli ve 5728 sayılı Kanunun 313 üncü maddesi ile değiştirilmiş ve metne işlenmiştir.*

(70) *Bu maddenin başlığı “Kovuşturma ve soruşturma zamanı” iken 23/1/2008 tarihli ve 5728 sayılı Kanunun 313 üncü maddesi ile değiştirilmiş ve metne işlenmiştir.*

Genel hükümlerin uygulanması

MADDE 174 - (Değişik: 23/1/2008 - 5728/314 md.)

Bu Kanunda yazılı suçlardan birini işleyenler veya bu Kanunun uygulanmasına taalluk edip de genel hükümlere göre cezalandırılmaları gerekenlerin sıfat ve memuriyetleri ne olursa olsun haklarında umumi hükümler dairesinde soruşturma ve kovuşturma yapılır.

Valiler hakkındaki soruşturma Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı veya Cumhuriyet Başsavcivekili; kovuşturma ise Yargıtayın ilgili ceza dairesi tarafından umumi hükümlere göre yapılır.

Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı soruşturmayı Yargıtay Cumhuriyet savcılarına da yaptırabilir. Ancak, kamu davasını açmak veya kovuşturmaya yer olmadığına dair karar vermek yetkisi Cumhuriyet Başsavcısına aittir.

Soruşturma sırasında Başsavcı tarafından istenilen yakalama emri, tutuklama, tahliye, elkoyma ve aramaya Yargıtay ilgili ceza dairesi başkanı tarafından karar verilir. Bu kararlara karşı yapılan itirazları ise, numara itibariyle izleyen ceza dairesi inceler. Son numaralı daire başkanının kararı söz konusu ise, itirazları inceleme yetkisi Birinci Ceza Dairesine aittir.

Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı tarafından verilen kovuşturmaya yer olmadığına dair karara yapılan itirazı, soruşturma konusu suçun en ağırına bakmakla görevli ceza dairesini numara itibariyle izleyen ceza dairesi başkanı inceler. Soruşturma konusu suç, son numaralı ceza dairesinin görevine giriyorsa, itirazı inceleme yetkisi Birinci Ceza Dairesi Başkanına aittir.

Kaymakamlar hakkında soruşturma yapmaya ve kamu davası açmaya il Cumhuriyet başsavcısı veya başsavcivekili ve kovuşturma yapmaya il ağır ceza mahkemesi yetkilidir.

Hâkimler ve Savcılar Kanunu hükümleri mahfuzdur.

İlgili kimseler ve siyasi partiler, Ceza Muhakemesi Kanunu gereğince kamu davasına katılabilirler.

İdarî para cezasına karar verme yetkisi ⁽⁷¹⁾

MADDE 175- (Değişik: 23/1/2008 - 5728/315 md.)

Bu Kanun hükümlerine göre idarî para cezasına karar vermeye Cumhuriyet savcısı yetkilidir.

Seçim zamanında cevap hakkı

MADDE 176 - Seçim süresi içinde özel ve tüzel kişilerin haysiyet ve şerefine dokunan veya menfaatini bozan yahut kendileriyle ilgili hakikate aykırı hareketler, düşünceler ve sözler izafesi suretiyle açık veya kapalı şekilde bir mevkutede yapılan yayından dolayı o özel ve tüzel kişiler 9/6/2004 tarihli ve 5187 sayılı Basın Kanununun 14 üncü maddesine göre cevap vermek veya düzeltme istemek hakkına sahiptirler. ⁽⁷²⁾

Özel ve tüzel kişiler cevap ve düzeltmeyi bulundukları yerin sulh yargıcına da verebilirler. Ücretini öderlerse metin telgrafla da bildirilir.

Ancak oy verme gününden önceki 7 nci günden sonra sulh yargıcının kararı ile yetinilir.

(71) Bu maddenin başlığı “Kovuşturma usulü” iken 23/1/2008 tarihli ve 5728 sayılı Kanunun 315 inci maddesi ile değiştirilmiş ve metne işlenmiştir.

(72) Bu fıkra da yer alan “5680 sayılı Kanunun 143 sayılı Kanunla değiştirilen 19 uncu” ibaresi 23/1/2008 tarihli ve 5728 sayılı Kanunun 316 ncı maddesi ile “9/6/2004 tarihli ve 5187 sayılı Basın Kanununun 14 üncü” şeklinde değiştirilmiş ve metne işlenmiştir.

Yukarıdaki fıkralara riayet etmeyenler hakkında Basın Kanununun hükümleri uygulanır.

Kurulda görevli yargıcın bakamayacağı davalar

MADDE 177 - İl ve ilçe seçim kurulu başkan ve üyeliklerini yapan yargıçlar kendi çevreleri içinde vukua gelecek seçim suçlarına mütaallik davalara bakamazlar.

Aynı mahalde bu davaları görecek başka yargıçlar bulunmaması veya mahkemenin teşekkül edememesi halinde mezkûr davalara bu mahalle en yakın yargı çevresinde bulunan aynı derecedeki mahkeme veya vazifeli yargıç tarafından bakılır.

Tutanakların delil kıymeti

MADDE 178 - (Mülga: 23/1/2008 - 5728/578 md.)

Seçim suçu

MADDE 179 - Bu Kanuna göre seçim suçundan maksat, seçim işlerinde bu Kanun hükümleri uyarınca görevlendirilmiş bulunan kimselerin bu görevleri dolayısıyla işlemiş oldukları fiil ve hareketlerle her kim tarafından işlenirse işlensin bu Kanuna aykırı bulunan fiil ve hareketlerdir.

Dava süresi

MADDE 180 - (Değişik: 17/5/1979 - 2234/1 md.)

(Değişik: 10/6/1983 - 2839/61 md.) Seçim suçlarından doğan kamu davası, seçimin bittiği tarihten itibaren altı ay içinde açılmadığı takdirde kovuşturma yapılamaz.⁽⁷³⁾

(73) *Bu fıkra da yer alan “iki yıl” ibaresi 4/7/2012 tarihli ve 6353 sayılı Kanunun 3 üncü maddesi ile “altı ay” şeklinde değiştirilerek metne işlenmiştir.*

Kamu davasının açılması izin veya karar alınmasına bağılı olan suçlarda izin veya kararın alınması için yapılan müracaat tarihi ile izin veya kararın verildiğı tarih arasında geçen süre dava süresi hesabına katılmaz. Ancak, bu süre üç ayı geçemez.

DOKUZUNCU BÖLÜM

Çeşitli Hükümler

Seçim giderleri⁽⁷⁴⁾

MADDE 181- (Değişik: 17/5/1979 - 2234/1 md.)

Yüksek Seçim Kurulu giderleri ile her türlü seçim işleri giderleri genel bütçeden ödenir. Bunun için gerekli ödenek Adalet Bakanlığı Bütçesi içindeki ayrı bir programda gösterilir.

Bu ödeneğin harcanmasında, birinci derecede ita amiri, Yüksek Seçim Kurulu Başkanındır. Başkan, yetkilerinin bir kısmını devredebilir.

Seçim işleri için mahallerinde yapılması gereken her türlü harcamaların ita amiri il ve ilçe seçim kurulları başkanlarıdır.

Ödenecek ücretler

MADDE 182 – (Değişik: 17/5/1979 - 2234/1 md.; Değişik: 10/9/1987 - 3403/3 md.)

(Değişik: 26/8/1999 - 4448/3 md.) Seçim Kurulu Başkan ve üyeleri ile bu Kanun gereğince görevlendirileceklerle ve bu işlerde

(74) 30/11/2017 tarihli ve 7062 sayılı Kanunun 12 nci maddesiyle, bu maddenin birinci fıkrasında yer alan “Yüksek Seçim Kurulu” ibaresinden sonra gelen “ve Seçmen Kütüğü Genel Müdürlüğü” ibaresi madde metninden çıkarılmış ve ikinci fıkrasının ikinci cümlesinde yer alan “Seçmen Kütüğü Genel Müdürüne devredebilir, Genel Müdürün de diğer görevlilere devretmesine izin verebilir.” ibaresi “devredebilir.” şeklinde değiştirilmiştir.

mesai saatleri içinde ve dışında çalıştırılacak memur ve hizmetlilere, siyasi parti temsilcilerine ve hariçten alınarak çalıştırılacaklara ödenecek gündelikler, gündelik miktarı 600 (altıyüz) gösterge rakamının memur aylık katsayısı ile çarpımı sonucu bulunacak tutarı geçmemek üzere, Yüksek Seçim Kurulunca belirlenir. **(Ek cümle: 13/3/2008 - 5749/13 md.)** Bakanlar Kurulu bu rakamı Yüksek Seçim Kurulunun görüşünü alarak, dört katına kadar artırmaya yetkilidir. Bu ödemeler herhangi bir vergiye tabi tutulmaz. **(Ek cümle: 25/4/2018 - 7140/8 md.)** Yüksek Seçim Kurulu, yurt dışında görev yapanlara dört katına kadar gündelik ödenmesine karar verebilir.

Bulundukları yerin haricinde bir mahalle gönderileceklerin yol masrafları Harcırah Kanunu hükümlerine göre verilir.

Satın alma ve avans

MADDE 183 - (Değişik: 17/5/1979 - 2234/1 md.)

Bu Kanun gereğince yapılacak işler için lüzumlu satın alma ve kiralama işleri 2490 sayılı Kanuna tabi olmaksızın yapılabilir. İlan zorunlu değildir.

Her çeşit seçim giderleri için il ve ilçe adalet daireleri mutemetlerine il ve ilçe seçim kurulları başkanlarının tasvibi ile ayrıca yüzbin liraya kadar avans verilebilir. Bu had içinde kalmak üzere mahsup edilen miktara kadar yeniden avans verilebilir.

Yüksek Seçim Kurulu, gerekli gördüğü ahvalde avans miktarını artırabilir.

(Ek fıkra: 23/5/1987 - 3377/5 md.) Bu Kanun gereğince yapılacak işler için lüzumlu her türlü satın alma, hizmet, yapım, kiralama ve taşıma işleri 2886 sayılı Devlet İhale Kanununa tabi olmaksızın yapılabilir. İlan zorunlu değildir.

Seçim eşyasının muhafazası

MADDE 184 - İl, ilçe ve sandık kurullarına ait mühürler, seçim işlemlerine taallk eden tutanaklar, matbu defterler veya sair evrak il, ilçe adalet daireleri emanet memurluklarında ve oy sandıklarıyla kapalı oy verme yerlerinin eşya ve malzemesi köylerde muhtarlıklarca ve kasaba ve şehirlerde belediyelerce muhafaza olunur.

Muaflık

MADDE 185 - Bu Kanunun uygulanmasında, yapılacak müracaatlara ait her türlü evrak ve vesikalar ile kurullarca verilecek kararlar resim ve harçtan muaftır.

Siyasi partilerin kâğıt ihtiyaı

MADDE 186 - Siyasi partiler oy pusulası ve propaganda işleri için ihtiyaç duydukları kâğıdı Devlet fabrikalarından veya Devlet sermayesinin iştiraki olan fabrikalardan temin etmek isterlerse bedeli kendileri tarafından ödenmek şartıyla Yüksek Seçim Kurulu, partilerin bu isteklerini yerine getirir.

Yüksek Seçim Kurulunun bu konuda, resmi makamlar ve fabrikalar nezdinde, yapacağı talepler süratle ve her şeye tercihli olarak yerine getirilir.

Yüksek Seçim Kurulunca yapılacak işlemler

EK MADDE 1 - (Ek: 13/2/1965 - 533/10 md.; Değişik: 24/3/1973 - 1700/1 md.)

Yüksek Seçim Kurulu tarafından, Türkiye Radyoları vasıtasıyla, haber yayınları saatinde veya başka uygun saatlerde yayımlanacak bildirilerle; vatandaşın ilgisi uyandırılmak ve kendisine seçmen olmanın görev ve yetkileri hatırlatılmak suretiyle; daimi seçmen kütüklerinin düzenlenmesi, ilk sayım ve yazım işlerinin yapılması, yeniden yapılacak yazım işlemleri,

denetlemeler, sandık seçmen listelerinin düzenlenmesi, askıya çıkarılması ve askıdan indirilmesi, itiraz ve ilave kayıt işlemlerinin ne şekilde yapılacağı, seçmen kartlarının dağıtılması ve oy verme konusunda yapılacak işlemler, sair lüzum görülen hususlarla birlikte, süreler de belirtilerek duyurulur.

Ayrıca, il ve ilçe seçim kurulları tarafından alışılmış yayın araçları ile, halkın ilgisini uyandıracak aynı nitelikteki bildirilerle keyfiyet ilan olunur.

Yüksek Seçim Kurulunun ve il seçim kurullarının bu konudaki her türlü bildirilerinden Türkiye Radyolarınca ücret alınmaz.

Her seçmenin, kütüklere ve bunlara uygun olarak sandık seçmen listelerine eksiksiz geçmesi, seçmen kartlarının dağıtılmasının tam yapılması ilkesine uygun olarak, Yüksek Seçim Kurulu, her konuda yapılacak işlemleri, yayımlayacağı genelgelerle gösterir. İl ve ilçe seçim kurulu başkanları da, bu ilke ve Yüksek Seçim Kurulunun genelgeleri doğrultusunda, bölgelerindeki görevlilerin eğitimini ve görevlerini yapmalarını sağlarlar.

EK MADDE 2 - (Ek: 14/7/1965 - 656/14 md.)

Yüksek Seçim Kurulunca kanun hükmünce radyolarla yayınlanması zorunlu olan veya gerekli görülen her türlü konularda ve il seçim kurulları tarafından kanun hükmünce kendi illeri radyolarında yayınlanması zorunlu olan veya gerekli görülen konularda, yapılacak radyo yayınlarından, Türkiye’de yayın yapan radyolarda ücret alınmaz.

EK MADDE 3 - (Ek: 14/7/1965 - 656/14 md.)

Yüksek Seçim Kurulunca gerekli gösterilecek ilçe ve seçimlerde, seçimlerin başlangıcından ilçe birleştirme tutanağının düzenlenmesine kadar, ilçe seçim kurulu

başkanlarının esas hakimlik görevleri, hakimın tayin edeceği ölçü ve şekilde tamamen veya kısmen, Yüksek Hakimler Kurulunca, yetki verilecek başka hakimlere gördürölür.

EK MADDE 4 - (Ek: 17/5/1979 - 2234/2 md.)

Yüksek Seçim Kurulu, zorunlu gördüğü takdirde, adaylığa müracaat tarihi, müracaatların incelenmesi, adaylığa karşı itiraz, itirazların karara bağlanması, adayların geçici ve kesin ilanı gibi seçim işlemleri için bu Kanunda veya başka kanunlarda öngörölün tarihleri ve süreleri değıştirebilir. Yüksek Seçim Kurulu bu kararını gerekçesiyle birlikte derhal ilan eder. Şu kadar ki, süre ve tarihlerde değışiklik yapma yetkisi, siyasi partilerce gösterilecek adaylar hakkında kullanılamaz.

EK MADDE 5 - (Ek: 28/3/1986 - 3270/25 md.)

Anayasa değışikliklerine ilişkin kanunların halk oyuna sunulmasında kullanılacak olan oy pusulalarının şekli; oy verme, oyların sayım ve dökümü, geçersiz oyların tespiti, sonuçların tutanağa geçirilmesi, ilçe, il ve Yüksek Seçim Kurulunca yapılacak birleştirme işlemleri; halk oyuna sunulan kanunla ilgili Türkiye Büyük Millet Meclisindeki çoğunluk ve azınlık görüşleri ile Cumhurbaşkanının görüşünün ve halk oyu sonuçlarının Türkiye Radyo ve Televizyonları aracılığı ile seçmenlere açıklanması ilkeleri bu Kanunda yer alan benzer hükümler dikkate alınarak Yüksek Seçim Kurulunca tespit ve ilan edilir.

EK MADDE 6 - (Ek: 19/2/1987 - 3330/7 md.)

Milli Bayramlar, kurtuluş günleri, Cumhurbaşkanının karşılanması ve uğurlanması ile yabancı Devlet ve Hükümet Başkanlarının ve bakanların resmen ölkemizi ziyaretleri

sebebiyle yapılacak karşılama, ağırlama ve uğurlama, adli yıl ile üniversitelerin, uluslararası toplantı ve fuarların açılış törenlerinde ve tabii afet hallerinde bu Kanunda yer alan yasaklar uygulanmaz.

Seçim propagandasının başlangıç tarihinden oy verme gününü takip eden güne kadar olan süre içinde 62 nci maddede sayılan bütün daire, teşekkül ve müesseselerle Bankalar Kanununa tabi teşekküllerin kanun veya bir idari tasarruf gereği yapacakları mutad ticari, iktisadi ve pazarlama faaliyetleri, vatandaşın oyuna tesir etmek maksadına müteveccih olmadıkça, 63 ve 64 üncü maddelerde belirtilen yasak hükümleri uygulanmaz.

EK MADDE 7 - (Ek: 15/3/1990 - 3617/1 md.)

Yüksek mahkeme üyeleri, hâkimler, savcılar ve bu meslekten sayılanlar ile subay ve astsubaylar hariç olmak üzere; milletvekili ve mahalli idareler genel ve ara seçimlerinde aday ve aday adayı olan Devlet memurları ve diğer kamu görevlileri, adaylığı veya seçimi kaybetmeleri halinde, Yüksek Seçim Kurulunca seçim sonuçlarının ilanını takip eden bir ay içinde müracaat etmeleri kaydıyla eski görevlerine veya kazanılmış hak aylık derecelerindeki başka bir göreve dönebilirler. ⁽⁷⁵⁾

EK MADDE 8- (Ek: 13/3/2008 - 5749/14 md.)

Bu Kanunda ve diğer mevzuatta 298 sayılı Kanunun 94 üncü maddesinin (II) numaralı fıkrasına yapılan atıflar, 94/E maddesine yapılmış sayılır.

(75) Bu maddede yer alan “Subay, Astsubaylar hariç olmak üzere” ibaresi, 22/12/2005 tarihli ve 5435 sayılı Kanunun 47 nci maddesiyle “Yüksek mahkeme üyeleri, hâkimler, savcılar ve bu meslekten sayılanlar ile subay ve astsubaylar hariç olmak üzere” şeklinde değiştirilmiş ve metne işlenmiştir.

EK MADDE 9- (Ek: 8/4/2010 - 5980/28 md.)

İlçe seçim kurullarından Yüksek Seçim Kuruluna elektronik ortamda gönderilen sandık ölçekli seçim sonuçlarını, talepleri halinde seçime katılan siyasi parti genel merkezlerinin de eş zamanlı olarak izleyebilmeleri ve aynı formatta bilgisayar ortamında saklayabilmeleri için gerekli her türlü tedbir, Yüksek Seçim Kurulu tarafından alınır. Siyasi parti genel merkezleri bu suretle elde ettikleri seçim sonuçlarını, Yüksek Seçim Kurulunca belirlenen süre bitimine kadar kendi teşkilatlarına veya üçüncü şahıslara gönderemez ve kamuoyuna açıklayamaz.

Yüksek Seçim Kurulu, siyasi parti genel merkezlerinin kullanımına açılacak veri tabanları ile ilgili her türlü güvenlik tedbirlerini de alır.

ONUNCU BÖLÜM

Geçici Hükümler

GEÇİCİ MADDE 1 - Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren:

A) Üç gün içinde Yüksek Seçim Kurulu teşekkül eder.

B) Yedi gün içinde il ve ilçe seçim kurulları teşkil olunur.

Bundan sonra, kütüklere dair hükümler dairesinde işleme devam olunur.

GEÇİCİ MADDE 2 - İçişleri Bakanlığı bütçesinin 418 inci bölümündeki seçmen kütük ve kartlarının düzenlenme giderleri ödeneği olan 1 500 000 lira, Adalet Bakanlığı bütçesinin 420 nci bölümüne aktarılır ve eklenir.

GEÇİCİ MADDE 3 - Bu Kanunun 19 uncu ve 23 üncü maddelerindeki, siyasi partilerin onbeş il çevresinde il ve ilçe

teşkilatı kurmuş olmaları hükmü saklı kalmak şartıyla, bu teşkilatı altı aydan beri kurmuş ve ilk genel kurul toplantısını yapmış bulunmak kayıtları, bu Kanunun yayımlanmasından sonra yapılacak her türlü seçimlerde bir defaya mahsus olmak üzere aranmaz.

GEÇİCİ MADDE 4 - 157 sayılı Kanunun 2 nci ve 18 inci maddelerine göre, Anayasanın halkoyuna sunulmasında, bu Kanun hükümleri uygulanır.

GEÇİCİ MADDE 5 - (Ek: 16/8/1961 - 347/1 md.; Mülga: 27/10/1988 - 3488/1 md.)

GEÇİCİ MADDE 6 - (Ek: 16/8/1961 - 347/1 md.; Mülga: 27/10/1988 - 3488/1 md.)

GEÇİCİ MADDE 7 - (Ek: 16/8/1961 - 347/1 md.; Mülga: 27/10/1988 - 3488/1 md.)

GEÇİCİ MADDE 8 - (Ek: 16/8/1961 - 347/1 md.; Mülga: 27/10/1988 - 3488/1 md.)

GEÇİCİ MADDE 9 - (Ek: 16/8/1961 - 347/1 md.; Mülga: 27/10/1988 - 3488/1 md.)

GEÇİCİ MADDE 10 - (Ek: 16/8/1961 - 347/1 md.; Mülga: 27/10/1988 - 3488/1 md.)

GEÇİCİ MADDE 11 - (24/3/1973 - 1700/2 md. ile gelen numarasız geçici madde hükmü olup 17/5/1979 - 2234/2 md. ile numarası teselsül ettirilmiştir.)

29 uncu maddede öngörülen, daimi seçmen kütükleri bürolarında görevlendirilecek personel için gerekli kadrolar alınıncaya kadar, bu bürolarca yapılacak hizmetlerde çalıştırılmak üzere, ilçe seçim kurulu başkanları, 33 üncü maddede yazılı yetkiyi kullanabilirler. Bu takdirde, görevlerin nasıl yürütüleceği Yüksek Seçim Kurulu tarafından belli edilir.

Daimi seçmen kütükleri bürolarında görevlendirilecek şef ve memurlarla ilgili atamaların herhangi bir nedenle tamamlanamamış bulunduğu ilçelerde de, yukarıdaki fıkra, hükmü uygulanabilir.

GEÇİCİ MADDE 12 - (20/2/1979 - 2181/1 md. ile gelen numarasız geçici madde hükmü olup 17/5/1979 - 2234/2 md. ile numarası teselsül ettirilmiştir.)

26/4/1961 tarih ve 298 sayılı Kanunun 24/3/1973 tarih ve 1700 sayılı Kanunla değişik; 35 ve müteakip maddelerine göre bütün Türkiye’de 1979 yılının Mart ve Nisan ayları içinde yapılması gereken seçmen kütüklerinin denetimi bir ay ertelenmiştir. Bu denetim işlemi 1979 yılına münhasır olmak üzere sadece Cumhuriyet Senatosu üçte bir yenileme seçimlerinin yapılacağı (C) Grubu illeri ile boşalan Cumhuriyet Senatosu üyelikleri ve milletvekillikleri için ara seçimi yapılacak illerde yapılır.

GEÇİCİ MADDE 13 - (Ek: 17/5/1979 - 2234/2 md.)

Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte görev yapmakta olan Yüksek Seçim Kurulu üyelerinin görevi 1981 yılı Ocak ayına kadar devam eder. 1980 yılının Aralık ayının ilk haftasında Yargıtay ve Danıştay üyeleri arasından ad çekme ile 3’er üye ayrılır. Ad çekme, Yüksek Seçim Kurulu huzurunda, kurul başkanı tarafından yapılır. Başkan ve başkanvekili bu ad çekmeye girmezler.

1981 Ocak ayının ilk haftasında, Yargıtay ve Danıştay Genel Kurullarında, ad çekme sonucunda boşalan 3’er üyelik için seçim yapılır.

Geri kalan üyeliklerin seçimi 1983 Ocak ayında yenilenir.

GEÇİCİ MADDE 14 - (Ek: 17/5/1979 - 2234/2 md.)

Bu Kanunun yürürlüğe girmesini takip eden bir aylık sürenin son haftasında, 15 inci maddede yazılı usulle il seçim kurulları, 18 ve 19 uncu maddelerde yazılı usulle ilçe seçim kurulları kurulur. Bu kurulların yenilenmesi, bu Kanunun yürürlüğe girmesini takip eden Ocak ayından bir yıl sonraki Ocak ayının son haftasında yapılır.

GEÇİCİ MADDE 15 - (Ek: 17/5/1979 - 2234/2 md.)

24/3/1973 tarihli ve 1700 sayılı Kanunla değiştirilen 298 sayılı Kanunun 28 ve müteakip maddelerine göre, kadroları Adalet Bakanlığına bağlı daimi seçmen kütüğü bürolarında çalışan personelden, kadrolarıyla birlikte Seçmen Kütüğü Genel Müdürlüğüne geçmeleri Genel Müdürlükçe uygun görülmeyenler, Adalet Bakanlığınca başka görevlere atanırlar ve kadroları iptal edilir.

GEÇİCİ MADDE 16 - (Ek: 17/5/1979 - 2234/2 md.)

İlk yazım, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten sonra gelen altmışıncı günü takibeden ilk pazar günü yapılır.

Bu yazımda elde edilen bilgiler, ilgili ilçe seçim kurullarında liste haline getirilerek bu listeler ilçe seçim kurulu başkanlıklarında saklanır; geçici 17 nci maddenin uygulanmasında bu listelerde yazılı bilgiler esas alınır.

GEÇİCİ MADDE 17 - (Ek: 17/5/1979 - 2234/2 md.)

1. Bu Kanun hükümleri gereğince Seçmen Kütüğü Genel Müdürlüğü tarafından düzenlenecek seçmen kütüğünün ve bu kütüğe uygun olarak yayınlanacak sandık seçmen listelerinin hazırlanıp yayınlanmasında; 14 Ekim 1979 tarihinde Cumhuriyet

Senatosu üçte bir yenileme, Cumhuriyet Senatosu üyeliği ile Milletvekili ara seçimleri yapılacak illere ve ilk sandık seçmen listelerinin yayınlanmasına kadar geçecek süre içinde mahalli idareler seçimleri yapılacak seçim çevrelerine öncelik verilir.

2. İlk yazım ve birinci bentte belirtilen seçimlerin yapılma tarihlerine göre; bu seçimlerin yapılacağı seçim çevrelerine ait kütük ve sandık seçmen listelerinin zaman darlığı sebebiyle Seçmen Kütüğü Genel Müdürlüğüne hazırlanıp yayınlanmasına ve yapılacak bu seçimlere yetiştirilmesine imkan olmadığının Yüksek Seçim Kurulunca tespit edilmesi halinde:

a) 14 Ekim 1979 tarihinde yapılacak Cumhuriyet Senatosu üçte bir yenileme, Cumhuriyet Senatosu üyeliği ve milletvekili ara seçimlerinde, ilçe seçmen kütüğü bürolarının geçici 16 ncı maddeye göre yapılan ilk yazımla elde edilen bilgilerden çıkardığı listelere göre hazırlanacak sandık seçmen listeleri kullanılır.

Bu şekilde hazırlanan sandık seçmen listeleri, listelerin hazırlanmasından sonra bu illere bağlı bütün seçim çevrelerinde yapılacak mahalli idareler seçimleri için de geçerlidir.

b) Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten yukarıda (a) fıkrasında belirtilen şekilde sandık seçmen listelerinin hazırlanmasına kadar geçecek süre içinde, bütün seçim çevrelerinde yapılacak; belediye başkanlığı, belediye ve il genel meclisi üyelikleri, köy ve mahalle muhtarlıkları, ihtiyar heyeti ve meclisi üyelikleri seçimlerinde kullanılacak sandık seçmen listelerinin tanzim esaslarıyla, (a) fıkrasında yer alan ve ilk yazımla elde edilen bilgileri kapsayan listelerin düzenlenmesine, askıya çıkarılmasına ve askıdan indirilmesine, sandık seçmen listelerine ayrılmasına ve kesinleşmesine, itirazların süre ve şekillerine dair esasları Yüksek Seçim Kurulu tespit ve ilan eder.

GEÇİCİ MADDE 18 - (Ek: 19/2/1987 - 3330/8 md.)

Bu Kanunun 28 inci maddesinde tanımlanan seçmen kütüğü tam olarak oluşturulup işlerlik kazanıncaya kadar yapılacak seçimlerde ve halk oylamalarında kullanılacak seçmen kütüklerinin düzenlenmesi; kütüğe yazılma, muhtarlık bölgesi askı listelerinin düzenlenmesi, askıya çıkarılması, askı süresi, sandık seçmen listelerinin ayrılması, kesinleşmesi ve kütüğün güncelleştirilmesi esas ve ilkeler ile listelere itiraz yöntemleri ve süreleri, seçimlerin özellikleri gözetilmek suretiyle, Yüksek Seçim Kurulunca tespit ve ilan edilir.

GEÇİCİ MADDE 19 - (Ek: 19/2/1987 - 3330/8 md.)

Yüksek Seçim Kuruluna 1985 Ocak ayında seçilenlerin yerine Ocak 1990 tarihinde yenileme seçimi yapılır.

GEÇİCİ MADDE 20 - (Ek: 5/6/1997 - 4265/3 md.)

Yüksek Seçim Kuruluna 1993 Ocak ayında seçilenlerin yerine Ocak 2000 tarihinde yenileme seçimi yapılır.

GEÇİCİ MADDE 21 - (Ek: 26/8/1999 - 4448/6 md.)

Yüksek Seçim Kuruluna 1993 ve 1996 Ocak ayında Yargıtay ve Danıştay'dan seçilmiş üyeler ile bu üyelerin yerine seçilenler arasından ad çekme ile üçer kişi belirlenir. Başkan ve başkanvekili ad çekmeye girmezler. Belirlenen bu altı üye için 2001 Ocak ayının ikinci yarısında yenileme seçimi yapılır. Diğer beş üye için yenileme seçimleri 2004 Ocak ayında yapılır.

GEÇİCİ MADDE 22- (Ek: 11/6/2003-4885/1 md.)

Yüksek Seçim Kurulu; 28 inci maddede tanımlanan bilgisayar ortamında seçmen kütüğü oluşturma'nın alt yapısını teşkil eden SEÇSİS Projesi kapsamında, seçmen olan

vatandaşları bilgisayar kayıtlarına aktarmasına kadar, 36 ncı maddenin birinci fıkrasında öngörülen genel yazım ve denetleme yapılmaz.

GEÇİCİ MADDE 23- (Ek: 9/5/2012 - 6304/8 md.)

31/12/2016 son tarih olmak üzere milletvekili genel seçimi, cumhurbaşkanlığı seçimi ve halkoylamalarında 298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanunun 35 inci maddesindeki hükümlerle sınırlı kalınmaksızın Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarası esas alınarak veya mevcut bilgilerle Yurt Dışı Seçmen Kütüğü oluşturulabilir.

GEÇİCİ MADDE 24- (Ek: 31/3/2022 - 7393/12 md.)

İl seçim kurulu başkan ve üyeleri ile ilçe seçim kurulu başkanları, bu maddenin yürürlüğe girmesinden itibaren üç ay içinde, 15 inci ve 18 inci maddelerde bu maddeyi ihdas eden Kanunla yapılan değişikliklere göre yeniden belirlenir. Bu şekilde belirlenen başkan ve üyeler, önceki başkan ve üyelerin görev süresini tamamlar.

GEÇİCİ MADDE 25- (Ek: 27/12/2023 - 7491/18 md.)

Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihte görev yapan 15 inci maddede yer alan il seçim kurulu ile 18 inci ve 19 uncu maddelerde yer alan ilçe seçim kurulunda bulunan siyasi partilerden alınan üyeler haricindeki kurul üyelerinin görev süresi 2025 yılı Ocak ayının son haftasında yapılacak olan yeni oluşuma kadar uzar. 2025 yılı Ocak ayının son haftasında kurullar tüm üyeleri ile yeniden oluşturulur.

EK GEÇİCİ MADDE 1 - (Ek: 5/4/1983 - 2812/1 md.)

Anayasaya dayalı olarak hazırlanacak Siyasi Partiler ve Seçim Kanununa göre yapılacak ilk genel seçimlerde; 1/7/1982

tarıhli ve 2687 sayılı Kanun gereğince Anayasanın halkoyuna sunulması için hazırlanan seçmen kütükleri, aynı Kanunun ilgili hükümlerine göre güncelleştirilerek kullanılır.

Güncelleştirme işlemi, Anayasa için yapılan halkoylamasına katılmayanların tespit edilmesinden sonra, kütüklerin muhtarlık bölgesi askı listesi halinde askıya çıkarılması, bu listelerde ismi bulunmayanların ve yanlış yazılanların, başvurmalarına imkan sağlanması, yanlışlıkların düzeltilmesi ve eksiklerin giderilmesi suretiyle yapılır.

Askıya çıkarılma tarihi ve askı süresi ile itirazlar, itiraz belgeleri kütüklerin kesinleşme tarihi, evvelce yazılmamış olanların yeniden ne suretle yazılacağı ve yazılma şartları Yüksek Seçim Kurulunca belirlenir.

Kütüklerde ismi bulunmayanlardan, seçmen kütüklerinin kesinleştiği tarihe kadar 21 yaşını bitirmiş olanlar, başvuruları üzerine seçmen kütüklerine kaydedilirler. Nüfus kütüğünde doğduğu ay ve günü belli olmayanlar o yılın son günü doğmuş gibi işleme tabi tutulurlar.

EK GEÇİCİ MADDE 2 - (Ek: 5/4/1983 - 2812/1 md.)

1/7/1982 tarihli ve 2687 sayılı Kanunun 8 inci maddesine göre oy kullanma yeterliğine sahip olup yazım için gelen memurlara kendilerini yazdırmayanlardan, bu Kanun hükümlerine göre kütüklerin askı süresi içinde başvurarak kendilerini kütüğe yazdıranlar hakkında, bu suçtan dolayı takibat yapılmaz, ceza mahkûmiyetleri sonuçlarını da kapsamak üzere ortadan kalkar. Ancak tahsil edilmiş para cezaları iade edilmez.

Bu şekilde kütüğe kendilerini yazdıranlar, genel ve ara seçimleri ile mahalli seçimlerde ve halkoylamalarında oy kullanabilirler ve aday olabilirler.

EK GEÇİCİ MADDE 3 - (Ek: 5/4/1983 - 2812/1 md.)

Anayasanın halkoylamasına ilişkin oy verme kütüğünde ve sandık listesinde kaydı ve oy kullanma yeterliği bulunduğu halde hukuki veya fiili herhangi bir mazereti nedeniyle halkoylamasına katılmayan ve süresinde mazeretini ileri sürmeyen veya bu yönde başvuruda bulunduğu halde delil yetersizliği veya süre veya sair sebeplerle başvurusu reddedilenlerden, seçmen kütüklerinin askıdan indirildiği tarihten önce kayıtlı oldukları ilçe seçim kurulu başkanlıklarına başvurarak mazeretlerini tevsik edenler hakkında 24/9/1982 tarihli ve 2707 sayılı Kanunun 12 nci maddesinin birinci fıkrasında yazılı yasaklar uygulanmaz.

Başvuruların incelenmesine ilişkin usul ve esaslar Yüksek Seçim Kurulunca belirlenir.

ONBİRİNCİ BÖLÜM

Son Hükümler

Kaldırılan kanunlar

MADDE 187 - 5545 sayılı Milletvekilleri Seçimi Kanunu ile onu tadil eden 6272, 6428, 7037 ve 7053 sayılı kanunlar yürürlükten kaldırılmıştır.

Yürürlük

MADDE 188 - Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütmekle görevli makam

MADDE 189 - Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

298 SAYILI KANUNA İŞLENEMEYEN GEÇİCİ MADDELER

1 - 13/9/1991 tarihli ve 455 sayılı KHK'nin geçici maddesi

GEÇİCİ MADDE - Kadroları ve görev unvanları değişenler veya kaldırılanlar yeni bir kadroya atanıncaya kadar durumlarına uygun işlerde görevlendirilirler ve bu süre içinde eski kadrolarına ait aylık, ek gösterge ve diğer haklarını almaya devam ederler.

2 – 8/4/2010 tarihli ve 5980 sayılı Kanunun geçici maddesi

GEÇİCİ MADDE 1 – Yüksek Seçim Kurulu, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten sonra yapılacak ilk milletvekili genel seçimleri için kullanılacak miktardaki oy verme araç ve gereçlerini bu Kanun hükümlerine göre hazırlar.

Mevcut oy sandıkları, oy kabinleri veya kullanılamayacak seçim araç ve gereçleri ilgili mevzuat gereğince terkin işlemi yapılarak maliyeye, “Evet” ve “Tercih” mühürleri ise Darphane ve Damga Matbaası Genel Müdürlüğüne devredilir.

Bu Kanun gereğince hazırlanacak oy verme araç ve gereçlerinin alımı veya imali için gerekli ödenek ayrılır.

**298 SAYILI KANUNA EK VE DEĞİŞİKLİK GETİREN
MEVZUATIN YÜRÜRLÜĞE GİRİŞ TARİHİNİ
GÖSTERİR LİSTE**

Kanun/KHK <u>No.</u>	Farklı tarihte <u>yürürlüğe giren maddeler</u>	Yürürlüğe <u>giris tarihi</u>
306	—	30/5/1961
347	—	17/8/1961
356	—	29/8/1961
533	—	20/2/1965
656	—	20/7/1965
1700	—	30/3/1973
1783	—	8/7/1973
2181	—	28/2/1979
2234	—	30/5/1979
2812	—	7/4/1983
2839	—	13/6/1983
3270	—	15/4/1986
3330	—	4/3/1987
3377	—	3/6/1987
3403	—	11/9/1987
KHK-290	—	26/10/1987
3420	—	13/4/1988
3488	—	8/11/1988
KHK-455	—	18/9/1991
3959	—	30/12/1993
3969	—	18/2/1994

Kanun/KHK <u>No.</u>	Farklı tarihte <u>yürürlüğe giren maddeler</u>	Yürürlüğe <u>giris tarihi</u>
4125	—	28/10/1995
KHK-572	—	6/6/1997
4265	—	11/6/1997
4381	—	2/8/1998
4448	—	29/8/1999
4609	—	2/12/2000
4885	—	17/6/2003
4928	—	19/7/2003
5435	—	24/12/2005
5728	—	8/2/2008
5749	—	22/3/2008
5980	—	10/4/2010
6271	—	26/1/2012
6304	—	18/5/2012
6353	—	12/7/2012
6462	—	3/5/2013
6529	—	13/3/2014
KHK-687	—	9/2/2017
7062	31	12/12/2017
7076	—	8/3/2018
7102	—	16/3/2018
7140	—	25/4/2018
7393	—	6/4/2022
7491	—	28/12/2023

Siyasi Partiler Kanunu

Kanun Numarası : 2820

Kabul Tarihi : 22/4/1983

Resmi Gazete : Tarih: 24/4/1983 Sayı: 18027

SİYASİ PARTİLER KANUNU

BİRİNCİ KISIM

Genel Esaslar

	<u>Madde</u>	<u>Sayfa</u>
Amaç	1	13
Kapsam	2	13
Tanım	3	13
Siyasi partilerin vazgeçilmezliği ve niteliği	4	14
Siyasi parti kurma hakkı	5	14
Üye olma ve üyelikten çekilme hakkı	6	14
Siyasi partilerin teşkilatı	7	14

İKİNCİ KISIM

Siyasi Partilerin Teşkilatlanması

BİRİNCİ BÖLÜM

Kuruluş

Partilerin kurulması	8	15
Cumhuriyet Başsavcılığının partilerin kuruluşunu denetlemesi (Mülga)	9	16
Siyasi parti sicili	10	16

İKİNCİ BÖLÜM

Üyelik

Siyasi partilere üye olma	11	18
Üyeliğe kabul şartları	12	19

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Merkez Teşkilatı

Partilerin genel merkez teşkilatı	13	19
Büyük kongre	14	20

	<u>Madde</u>	<u>Sayfa</u>
Genel başkan	15	22
Merkez karar, yönetim ve icra organları	16	23
Merkez disiplin kurulu	17	24
Küçük kongre (Mülga)	18	24

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

İl ve İlçe Teşkilatı

İl teşkilatı	19	24
İlçe teşkilatı	20	25
Seçimlerin yapılması	21	27

BEŞİNCİ BÖLÜM

Türkiye Büyük Millet Meclisi Siyasi Parti Grupları

Grup kurma	22	30
Grup içyönetmeliği	23	30
Grup genel kurulu	24	31
Grup yönetim ve disiplin kurulları	25	31
Grup başkanı	26	31
Grupta gizli oylama	27	31
Grup ve hükümet ilişkileri	28	32

ALTINCI BÖLÜM

Teşkilatla İlgili Diğer Hükümler

Kongrelerle ilgili genel hükümler	29	32
İbra için oya katılamayacak olanlar	30	32
Teşkilatın merkezleri	31	32
Bağdaşmayan görevler	32	33
Organlarda görev alanların ilgili makamlara bildirilmesi	33	33

	<u>Madde</u>	<u>Sayfa</u>
Kamu yararına dernek sayılmama	34	34
Anamuhalefet partisi ve genel başkanı	35	34

YEDİNCİ BÖLÜM

Siyasi Partilerin Seçimlere Katılması ve Adayların Tespiti

Siyasi partilerin seçimlere katılması	36	34
Parti adaylarının tespiti	37	35
Kontenjan adaylığı (Mülga)	38	36
Adayların tespitinde uygulanacak hükümler	39	36
Siyasi partilerde aday adaylığı ve merkez adaylığı	40	36
Kurulların oluşumu	41	37
Parti seçmen listesi	42	38
Önseçimde propaganda ile ilgili hükümler	43	40
Kuruldaki parti üyesinin görevini yerine getirmemesi	44	41
Müşahitler	45	41
Oy pusulası	46	41
Kimliğin tespiti	47	42
Son işlemler	48	42
Önseçim evrakının saklanması	49	42
İtiraz hakkı	50	43
Önseçim tutanağı ve tutanağın iptali	51	43
Mahalli seçimler yoklaması	52	44

SEKİZİNCİ BÖLÜM

Disiplin İşleri

Disiplin suçları ve cezaları	53	44
Disiplin kurulları üyelerinin seçilmesi	54	45

	<u>Madde</u>	<u>Sayfa</u>
Disiplin kurullarının çalışması	55	45
Disiplin işleriyle ilgili görüşme ve karar yasağı	56	46
Disiplin cezalarına itiraz	57	46
Af yetkisi	58	47
Disiplin konusunda tedbir kararı	59	47

DOKUZUNCU BÖLÜM

Parti Defterleri

Tutulacak defter ve kayıtlar	60	47
------------------------------	----	----

ÜÇÜNCÜ KISIM

Malî Hükümler

BİRİNCİ BÖLÜM

Partilerin Gelirleri

Gelirler ve kaynakları	61	48
Giriş ve üyelik aidatı	62	49
Milletvekili aidatı	63	50
Milletvekili aday adaylığı aidatı	64	50
Satış bedelleri	65	50
Bağışlar	66	51
Ticari faaliyet, kredi ve borç alma yasağı	67	52
Taşınmaz mal edinme	68	52
Gelirlerin sağlanmasında usul	69	52

İKİNCİ BÖLÜM

Partilerin Giderleri

Giderlerin yapılmasında usul	70	53
Mali sorumluluk	71	54
Borç verme yasağı	72	55

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
Parti İçi Malî İşlemler

Parti bütçeleri ve kesinhesabı	73	55
--------------------------------	----	----

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM
Anayasa Mahkemesince Yapılacak
Malî Denetim

Kesinhesabın gönderilmesi	74	56
Denetim	75	58

BEŞİNCİ BÖLÜM
Malî Hükümlerin Müeyyideleri

Hazinece elkoyma	76	59
Paraya çevirme	77	60

DÖRDÜNCÜ KISIM
Siyasi Partilerle İlgili Yasaklar
BİRİNCİ BÖLÜM
Amaçlar ve Faaliyetlerle İlgili Yasaklar

Demokratik Devlet düzeninin korunması ile ilgili yasaklar	78	60
---	----	----

İKİNCİ BÖLÜM
Millî Devlet Niteliğinin Korunması

Bağımsızlığın korunması	79	61
Devletin tekliği ilkesinin korunması	80	62
Azınlık yaratılmasının önlenmesi	81	62
Bölgecilik ve ırkçılık yasağı	82	63
Eşitlik ilkesinin korunması	83	63

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Atatürk İlke ve İnkılaplarının ve Laik Devlet Niteliğinin Korunması

Atatürk ilke ve inkılaplarının korunması	84	63
Atatürk'e saygı	85	64
Laiklik ilkesinin korunması ve halifeliğın istenemeyeceğı	86	64
Dini ve dince kutsal sayılan şeyleri istismar yasağđ	87	65
Dini gösteri yasağđ	88	65
Diyanet İşleri Başkanlığının yerinin korunması	89	65

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Çeşitli Yasaklar

Tüzük ve programlar ile parti faaliyetlerine ilişkin sınırlamalar	90	66
Yan kuruluşlar yasağđ (Mülga)	91	66
Dernek, sendika, vakıf, kooperatif ve meslek kuruluşlarıyla siyasi ilişki ve işbirliğı yasağđ (Mülga)	92	66
Parti içi çalışmaların demokrasi esaslarına uygun olma zorunluluğđ	93	66
Üniforma giydirme ve güvenlik kuvvetlerinin görevlerini üstlendirme yasağđ	94	66
Kapatılan siyasi partiler ve mensuplarının durumu	95	67
Kullanılamayacak parti adları ve işaretler	96	67
12 Eylül 1980 Harekâtına karşı beyan ve tutum yasağđ (Mülga)	97	68

BEŞİNCİ KISIM

Siyasi Partilerin Kapatılması

Görevli mahkeme ve savcılık	98	68
Siyasi Partilerle İlgili Yasakları İnceleme Kurulu	99	69
Siyasi partilerle ilgili yasalara aykırılık halinde dava açılması	100	69
Anayasadaki yasalara aykırılık halinde partilerin kapatılması	101	71
Cumhuriyet Başsavcılığının isteklerine uyulmaması halinde yapılacak işlem	102	72
Bir siyasi partinin yasak eylemlere odak olması hali	103	74
Diğer sebeplerle başvuru	104	74
Seçimlere katılmama nedeniyle dava açılması	105	75
İdari mercilerin, savcılarının ve mahkemelerin görevi	106	75
Kapatılan partinin malları	107	76
Kapanma kararının kapatmaya ilişkin hükmün sonuçlarına etkili olamayacağı	108	76

ALTINCI KISIM

Siyasi Partilerin Kapanması

Kapanma kararı	109	76
Kapanan siyasi partilerin malları	110	76

YEDİNCİ KISIM

Ceza Hükümleri

Cumhuriyet Başsavcılığına ve Anayasa Mahkemesine gerekli bilgilerin verilmemesi	111	77
Oylamaya hile karıştırılması	112	78

	<u>Madde</u>	<u>Sayfa</u>
Parti defter ve kayıtlarının tutulmaması, tahrifi,		
defterlerin yok edilmesi veya gizlenmesi	113	78
Gerçek dışı üye kaydı yapılması	114	79
Organlarda görev alanların bildirilmemesi	115	79
Kanuna aykırı bağış, kredi veya borç alınması,		
borç verilmesi	116	79
Kanuna aykırı sair davranışlar	117	80
Genel ceza hükümleri	118	80
Özel yasaklılarla ilgili cezalar (Mülga)	119	80
Seçimlerde alınan tedbirlere uymama	120	80

SEKİZİNCİ KISIM

Çeşitli Hükümler

Diğer kanunların genel olarak uygulanacak		
hükümleri	121	80
Uygulanmayacak kanun hükümleri	122	81
Devletçe yardım		
Ek Madde	1	81
Ek Madde	2	83
Ek Madde	3	83
Ek Madde (Mülga)	4	83
Ek Madde	5	83
Ek Madde	6	84
Defter, sicil ve kayıtların tutulma usulü		
Ek Madde	7	84

DOKUZUNCU KISIM

Geçici Hükümler

Geçici Madde (Mülga)	1	84
Geçici Madde	2	84
Geçici Madde	3	85

	<u>Madde</u>	<u>Sayfa</u>
Geçici Madde	4	85
Geçici Madde	5	86
Geçici Madde	6	87
Geçici Madde	7	87
Geçici Madde	8	88
Geçici Madde	9	88
Geçici Madde	10	88
Geçici Madde	11	89
Geçici Madde	12	89
Geçici Madde	13	90
Geçici Madde	14	91
Geçici Madde	15	91
Geçici Madde (Mülga)	16	91
Geçici Madde	17	91
Geçici Madde	18	92
Geçici Madde	19	92

ONUNCU KISIM

Yürürlük ve Yürütme

Yürürlük	123	92
Yürütme	124	92

SİYASİ PARTİLER KANUNU

Kanun Numarası : 2820

Kabul Tarihi : 22/4/1983

BİRİNCİ KISIM

Genel Esaslar

Amaç

MADDE 1 - Bu Kanunun amacı, siyasi partilerle ilgili esasları düzenlemektir.

Kapsam

MADDE 2 - (Değişik: 12/8/1999 - 4445/1 md.)

Bu Kanun, siyasi partilerin kurulmaları, teşkilatlanmaları, faaliyetleri, görev, yetki ve sorumlulukları, mal edinimleri ile gelir ve giderleri, denetlenmeleri, kapanma ve kapatılmalarıyla ilgili hükümleri kapsar.

Tanım

MADDE 3- Siyasi partiler, Anayasa ve kanunlara uygun olarak; Cumhurbaşkanı, milletvekili ve mahalli idareler seçimleri yoluyla, tüzük ve programlarında belirlenen görüşleri doğrultusunda çalışmaları ve açık propagandaları ile milli iradenin oluşmasını sağlayarak demokratik bir Devlet ve toplum düzeni içinde ülkenin çağdaş medeniyet seviyesine ulaşması amacını güden ve ülke çapında faaliyet göstermek üzere teşkilatlanan tüzel kişiliğe sahip kuruluşlardır.⁽¹⁾

(1) 25/4/2018 tarihli ve 7140 sayılı Kanunun 8 inci maddesiyle, bu fıkra da yer alan “olarak;” ibaresinden sonra gelmek üzere “Cumhurbaşkanı,” ibaresi eklenmiştir.

Siyasi partilerin vazgeçilmezliği ve niteliği

MADDE 4 - Siyasi partiler, demokratik siyasi hayatın vazgeçilmez unsurlarıdır. Atatürk ilke ve inkılaplarına bağlı olarak çalışırlar.

Siyasi partilerin kuruluşu, organlarının seçimi, işleyişı, faaliyetleri ve kararları Anayasada nitelikleri belirtilen demokrasi esaslarına aykırı olamaz.

Siyasi parti kurma hakkı

MADDE 5 - Vatandaşlar siyasi parti kurma hakkına sahiptirler.

Siyasi partiler, Anayasa ve kanunlar çerçevesinde, önceden izin almaksızın serbestçe kurulurlar.

(Mülga: 12/8/1999 - 4445/2 md.)

Üye olma ve üyelikten çekilme hakkı

MADDE 6 - Her Türk vatandaşı, kanunda ve parti tüzüğünde gösterilen şartlara ve usullere göre siyasi partilere üye olma ve dilediği anda üyelikten çekilme hakkına sahiptir.

Kimse, aynı zamanda birden fazla siyasi partinin üyesi olamaz, aksi halde üyelik sıfatı bu siyasi partilerin hepsinde birden sona ermiş sayılır.

Kimse, bir partinin birden fazla teşkilat birimine üye kaydolamaz, aksi halde son kayıt tarihinden önce yapılmış olan üyelik kayıtları geçersizdir.

Siyasi partilerin teşkilatı

MADDE 7 - (Değişik: 21/5/1987 - 3370/1 md.)

Siyasi partilerin teşkilatı; merkez organları ile il, ilçe ve belde teşkilatlarından; Türkiye Büyük Millet Meclisi Grubu ile

il genel meclisi ve belediye meclisi gruplarından ibarettir. (**Ek cümle: 12/8/1999 - 4445/3 md.**) Siyasi partilerin tüzüklerinde ayrıca kadın kolu, gençlik kolu ve benzeri yan kuruluşlarla, yabancı ülkelerde yurt dışı temsilciliği kurulması öngörülebilir.

Belde teşkilatı il ve ilçe merkezleri dışında belediye teşkilatı olan yerlerde kurulur.

Belde teşkilatları ilçe başkanlığına bağlıdır. Bu teşkilatların seçim tarzı, kuruluş ve faaliyet şekil ve şartları, üye sayısı, il ve ilçe teşkilatlarıyla münasebetleri siyasi partilerin tüzüklerinde gösterilir.

Şu kadar ki, belde teşkilatının üye sayısı üçten az olamaz.

(**Mülga: 12/8/1999 - 4445/3 md.**)

İKİNCİ KISIM

Siyasi Partilerin Teşkilatlanması

BİRİNCİ BÖLÜM

Kuruluş

Partilerin kurulması

MADDE 8 - (Değişik: 2/1/2003 - 4778/6 md.) Siyasi partiler, partiye üye olma yeterliğine sahip en az otuz Türk vatandaşı tarafından kurulur.

Siyasi partilerin genel merkezi Ankara'da bulunur.

Siyasi partiler, aşağıda belirtilen bildiri ve belgelerin, İçişleri Bakanlığına verilmesiyle tüzelkişilik kazanırlar.

Bildiride, kurulacak siyasi partinin adı, genel merkez adresi, kurucuların adı, soyadı, doğum yeri ve tarihi, öğrenim durumları, meslek veya sanatlarıyla ikametgahlarının belirtilmesi ve bu bildirinin bütün kurucular tarafından imzalanması ve bildiriye beşer adet olmak üzere kurucuların nüfus kayıt örnekleri, adli

sicil belgeleri ve kurucuların ayrı ayrı düzenledikleri siyasi parti kurucusu olabilme şartlarını taşıdıklarını belirten imzalı beyannameler ile kurucular tarafından imzalanmış parti tüzüğü ve programının eklenmesi şarttır.

Bilgi ve belgelerin alındığı anda, İçişleri Bakanlığınca bir alındı belgesi verilir.

İçişleri Bakanlığı, kuruluş bildirisi ve alındı belgesinin onaylı birer örneği ile bildiri eklerinin birer takımını üç gün içinde Cumhuriyet Başsavcılığı ile Anayasa Mahkemesine gönderir.

Cumhuriyet Başsavcılığının partilerin kuruluşunu denetlemesi

MADDE 9 - (Mülga: 12/8/1999 - 4445/25 md.)

Siyasi parti sicili

MADDE 10 - Cumhuriyet Başsavcılığınca her siyasi parti için bir sicil dosyası tutulur.

Bu sicil dosyasında:

a) Kuruluş bildirisi ve ekleri,

b) **(Değişik: 21/5/1987 - 3370/2 md.)** Merkez organları ile, teşkilat kurdukları il, ilçe ve beldeleri, bunların organlarında görev alanların adlarını, soyadlarını, doğum yer ve tarihlerini, meslek veya sanatlarını ve ikametgahlarını gösterir onaylı listeleri,

c) Partinin faaliyetlerini düzenleyen her türlü yönetmelikler ve diğer yayınları,

d) Partiye kayıtlı üyelerin, ilçelere göre (b) bendindeki bilgileri içeren listeleri,

bulunur.

Cumhuriyet Başsavcılığınca istenilen sicille ilgili diğer bilgi ve belgeler de bu dosyaya konulur.

Siyasi partiler, (b) ve (c) bentlerindeki bilgi ve belgeler ile bunlarda ve parti tüzük ve programlarında yapılan değişiklikleri, yayın veya değişiklik tarihinden itibaren onbeş gün içinde; (d) bendindeki listeler ile bunlarla ilgili değişiklikleri ise, altı ayda bir Cumhuriyet Başsavcılığına gönderirler.

Siyasi partilerin kapatılmaları veya kapanmaları sicillerine işlenir.

Bu sicil herkese açıktır. Soruşturma ile ilgili bilgilerin gizliliğine ilişkin hükümler saklıdır.

(Ek fıkra: 31/3/1988 - 3420/2 md.) Siyasi partilerin bu Kanuna göre yapacakları kongre delege seçimlerinde ve ön seçimlerde (b) ve (d) bentleri gereğince Cumhuriyet Başsavcılığına bildirilmiş üye listeleri esas alınır.

(Ek fıkra: 31/3/1988 - 3420/2 md.) Cumhuriyet Başsavcılığı, üye listelerinin düzenlenmesi, yazımı, bunların ilçe seçim kurullarına gönderilmesi ve buna ait işlerde 298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanunun 31 inci maddesinin üçüncü fıkrasındaki esaslar dairesinde personel görevlendirebileceği gibi, bu işlerin yürütülmesinde kamu kurum ve kuruluşlarına ait teknik araçlardan da yararlanabilir. Görevlendirilecekler 298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanunun 182 nci maddesine göre ücret ödenir. Bu ücretler ile hizmetin ifası için gerekli ödenek Genel Bütçeden ödenir.

İKİNCİ BÖLÜM

Üyelik

Siyasi partilere üye olma

MADDE 11 - (Değişik: 12/8/1999 - 4445/4 md.) Onsekiz yaşını dolduran, medeni ve siyasi hakları kullanma ehliyetine sahip bulunan her Türk vatandaşı bir siyasi partiye üye olabilir.

Ancak;

a) **(Değişik: 12/8/1999 - 4445/4 md.)** Hâkimler ve savcılar, Sayıştay dahil yüksek yargı organları mensupları, kamu kurum ve kuruluşlarının memur statüsündeki görevlileri, yaptıkları hizmet bakımından işçi niteliği taşımayan diğer kamu görevlileri, Silahlı Kuvvetler mensupları ile yükseköğretim öncesi öğrencileri siyasi partilere üye olamazlar.

b) 1 - Kamu hizmetlerinden yasaklılar,

2 - **(Değişik: 2/1/2003 - 4778/7 md.)** Basit ve nitelikli zimmet, irtikâp, rüşvet, hırsızlık, dolandırıcılık, sahtecilik, inancı kötüye kullanma, dolanlı iflas gibi yüz kızartıcı suçlar ile istimal ve istihlak kaçakçılığı dışında kalan kaçakçılık suçları, resmî ihale ve alım satımlara fesat karıştırma veya Devlet sırlarını açığa vurma suçlarından biriyle mahkûm olanlar,

3 - **(Değişik: 2/1/2003 - 4778/7 md.)** Taksirli suçlar hariç beş yıl ağır hapis veya beş yıl ve daha fazla hapis cezasına mahkûm olanlar,

4 - Türk Ceza Kanununun İkinci Kitabının birinci babında yazılı suçlardan veya bu suçların işlenmesini aleni olarak tahrik etme suçundan mahkûm olanlar,

5 - **(Değişik: 2/1/2003 - 4778/7 md.)** Terör eyleminden mahkûm olanlar,

6 - (Mülga: 12/8/1999 - 4445/4 md.)

Siyasi partilere üye olamazlar ve üye kaydedilemezler.

(Ek fıkra: 12/8/1999 - 4445/4 md.) Yükseköğretim elemanları, yasaklamanın dışındadır. Bunlar hakkında Yükseköğretim Kanunu uygulanır.

Üyeliğe kabul şartları

MADDE 12 - Siyasi parti üyesi olmaya kanuna göre engel hali bulunmayanların, üyeliğe kabul şartları parti tüzüklerinde gösterilir. Tüzükte üyelik için başvuranlar arasında dil, ırk, cinsiyet, din, mezhep, aile, zümre, sınıf ve meslek farkı gözetilmez.

Siyasi partiler üye olma istemlerini sebep göstermeksizin de reddedebilirler. Ancak, üyeliğe kaydını isteyen, istemini reddeden teşkilatın bir üst kademesine, parti tüzüğünde gösterilen şekilde itiraz hakkı vardır. İtiraz üzerine verilen karar kesindir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Merkez Teşkilatı

Partilerin genel merkez teşkilatı

MADDE 13 - (Değişik: 21/5/1987 - 3370/3 md.)

Siyasi partilerin merkez organları büyük kongre, genel başkan ile diğer karar, yönetim, icra ve disiplin organlarından ibarettir. Bu organların isimleri ve üye sayıları tüzüklerinde gösterilir.

Parti tüzüğünde, partinin gayesine uygun olarak, danışma ve araştırma amaçlı ihtiyari kurullar da teşkil olunabilir.

İhtiyari kurulların görev ve yetkileri ile üyelerinin sayısı ve seçilme usulleri tüzüklerinde gösterilir.

Büyük kongre

MADDE 14 - Siyasi partinin en yüksek organı büyük kongredir.

Büyük kongre, seçilmiş üyeler ile tabii üyelerden oluşur.

Seçilmiş üyeler, Türkiye Büyük Millet Meclisi üye tamsayısının iki katından fazla olmamak kaydıyla, parti tüzüğünde gösterilen şekilde ve sayıda il kongrelerince seçilen delegelerdir. Tabii üyeler; parti genel başkanı, merkez karar ve yönetim kurulu ile merkez disiplin kurulu üyeleri ve partinin üyesi olan bakanlar ve milletvekilleridir.

Taşıdıkları sıfat dolayısıyla büyük kongre üyesi olan kimseler, ayrıca il kongrelerince delege olarak seçilemezler.

Parti genel başkanını, partinin merkez karar ve yönetim kurulu ile merkez disiplin kurulu üyelerini gizli oyla seçmek; partinin tüzük ve programında değişiklik yapmak; partinin gelir - gider kesinhesabını kabul ve merkez karar ve yönetim kurulunu ibra etmek veya kesinhesabı reddetmek; kanunlar, parti tüzük ve parti programı çerçevesinde toplumu ve Devleti ilgilendiren konularla kamu faaliyetleri ve parti politikası hakkında genel nitelikte olmak şartıyla temenni kararları veya bağlayıcı kararlar almak; kanunun veya parti tüzüğünün gösterdiği sair hususları karara bağlamak; partinin kapanmasına veya başka bir partiyle birleşmesine ve böylece hukuki varlığı sona erecek partinin mallarının tasfiye veya intikal şekline dair kararlar vermek, büyük kongrenin yetkilerindendir.

(Değişik: 28/3/1986 - 3270/3 md.) Büyük kongre parti tüzüğünün göstereceği süreler içerisinde toplanır. Bu süre iki yıldan az üç yıldan fazla olamaz. Olağanüstü toplantılar, genel

başkanın veya merkez karar ve yönetim kurulunun lüzum göstermesi veya büyük kongre üyelerinin en az beşte birinin yazılı istemi üzerine yapılır.

(Değişik: 21/5/1987 - 3370/4 md.) Parti kurucuları seçilmiş delegelerin % 15'inden fazla olmamak kaydıyla, parti üyelikleri devam ettiği müddetçe, ilk büyük kongre dahil büyük kongrenin tabii üyesidirler. Parti kurucuları seçilmiş delegenin % 15'inden fazla ise tabii delegelerin kurucular arasından nasıl seçileceği siyasi partilerin tüzüklerinde gösterilir. Parti kurucuları ilk büyük kongreyi, partinin tüzelkişilik kazanmasından başlayarak iki yıl içinde toplamak zorundadırlar.

Büyük kongre ilk toplantısını yapıncaya kadar, bu kongrenin yetkilerini kurucular kurulu kullanır. Partinin genel başkanı ile yaş kaydı aranmaksızın kuruculuk şartlarını haiz merkez karar ve yönetim kurulu ile merkez disiplin kurulu üyeleri ve milletvekilleri, bu kurulun tabii üyeleridir.

Büyük kongrenin toplantı yeter sayısı, büyük kongre üye tamsayısının salt çoğunluğudur. İlk çağrı üzerine yapılan toplantıda toplantı yeter sayısı bulunamıyorsa, ikinci çağrı üzerine yapılacak toplantıda toplantı yeter sayısı aranmaz. Büyük kongrenin karar yeter sayısı, kanunda veya parti tüzüğünde daha büyük bir sayı gösterilmediği hallerde, hazır bulunan üyelerin salt çoğunluğudur.

Parti tüzük ve programında değişiklik yapılmasına ilişkin olan veya parti politikasını ilgilendiren konularda karar alınmasına dair teklifleri karara bağlamak için, bunların genel başkan, merkez karar ve yönetim kurulu veya büyük kongre üyelerinin en az yirmide biri tarafından ileri sürülmüş olması gerekir. Kanunlar, parti tüzük ve parti programı çerçevesinde

toplumu ve Devleti ilgilendiren konularla kamu faaliyetleri konularında karar alınmasına dair teklifleri karara bağlamak için bu tekliflerin büyük kongrede hazır bulunan üyelerin üçte biri tarafından yapılmış olması şarttır. Bu teklifler, büyük kongrece seçilecek bir komisyonda görüşüldükten sonra, komisyon raporuyla birlikte incelenir ve karara bağlanır.

Genel başkan

MADDE 15 - Parti genel başkanı, büyük kongrece gizli oyla ve üye tamsayısının salt çoğunluğu ile seçilir. İlk iki oylamada sonuç alınamazsa, üçüncü oylamada en çok oy alan seçilmiş sayılır.

(Değişik: 28/3/1986 - 3270/4 md.) Genel başkan en çok üç yıl için seçilir. **(Mülga ikinci ve üçüncü cümle: 17/5/1990 - 3648/1 md.)**

Partiyi temsil yetkisi genel başkana aittir. Kanunlardaki özel hükümler saklı kalmak kaydı ile parti adına dava açma ve davada husumet yetkisi, genel başkana veya ona izafeten bu yetkileri kullanmak üzere parti tüzüğünün göstereceği parti mercilerine aittir.

Parti genel başkanı, merkez karar ve yönetim kurulunun tabii başkanıdır.

Parti tüzüğü, genel başkana görevinin yerine getirilmesinde ve yetkilerinin kullanılmasında yardımcılık etmek üzere genel başkan yardımcısı ve genel sekreter adlarıyla gerekli gördüğü sayıda yardımcıları öngörebilir. Bunların ne suretle seçileceği, görev ve yetkileri parti tüzüğünde gösterilir.

Genel başkanlığın herhangi bir sebeple boşalması halinde, büyük kongre toplanıncaya kadar, merkez karar ve yönetim kurulu partiyi temsil yetkisini kendi içinden seçeceği bir üyeye

tevdi eder ve en geç kırkbeş gün içerisinde büyük kongreyi toplantıya çağırır.

(Ek fıkra: 2/3/2014 - 6529/2 md.) Siyasi partiler, tüzüklerinde yer almak ve iki kişiden fazla olmamak kaydıyla eşgenel başkanlık sistemini uygulayabilirler. Eş genel başkanlar, bu Kanunda genel başkan için öngörülen hükümlere tabidir.

Merkez karar, yönetim ve icra organları

MADDE 16 - (Değişik: 21/5/1987 - 3370/5 md.)

Siyasi partilerin merkez karar, yönetim ve icra organları parti tüzüğünde belirtilen isim, şekil ve sayıda kurulur. Büyük Kongrece seçilecek merkez organlarının herbirinin üye sayısı 15'ten az olamaz.

Bu organlar iki büyük kongre arasında, parti tüzük ve programına ve büyük kongre kararlarına uymak şartıyla, partiyi ilgilendiren hususlarda karar almak ve alınan kararları uygulamak yetkisine sahiptirler.

Merkez karar organı, zorunlu sebepler dolayısıyla büyük kongrenin toplanamadığı hallerde, partinin hukuki varlığına son verilmesi ve tüzük ve programının değiştirilmesi dışındaki bütün kararları alabilir.

Parti işlerini düzenleyen parti iç yönetmelikleri merkez karar organı tarafından yapılır.

Merkez karar ve yönetim organlarının üyeleri büyük kongrece seçilir. Diğer merkez organlarının seçim usul ve esasları parti tüzüğünde belirtilir. Parti genel başkanı merkez karar, yönetim ve icra organlarının herbirinin de başkanlığını yapar. Büyük kongrece seçilen merkez organlarının herbirinin üyeleri büyük kongrenin ve büyük kongre yetkilerini kullanan kurucular kurulunun tabii üyeleridir.

Organların toplanma ve çalışma usulleri, görev ve yetkileri, birbirleriyle münasebetleri parti tüzüğünde gösterilir.

Merkez disiplin kurulu

MADDE 17 - Siyasi partinin merkez disiplin kurulu, bu Kanunda ve parti tüzüğünde gösterilen şekilde kurulur. Bu kurulun üye sayısı yediden az olamaz.

Küçük kongre

MADDE 18 - (Mülga: 21/5/1987 - 3370/9 md.)

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

İl ve İlçe Teşkilatı

İl teşkilatı

MADDE 19 - Siyasi partilerin il teşkilatı; il kongresi, il başkanı, il yönetim kurulu ve il disiplin kurulundan oluşur.

İl kongresi, sayısı altıyüzden fazla olmamak üzere, parti tüzüğüne göre ilçe kongrelerince seçilen delegelerden oluşur. O ilin partili milletvekilleri ile yönetim ve disiplin kurulları başkan ve üyeleri, il kongresinin tabii üyeleridir. Geçici yönetim kurulu başkan ve üyeleri de kongreye katılma hakkına sahiptirler. Ancak geçici il yönetim kurulu başkanı ve üyelerinden delege sıfatı olmayanların kongrede oy kullanma hakları yoktur.

(Değişik: 23/5/1987 - 3377/11 md.) İl kongresi, büyük kongrenin yapılmasına engel olmayacak şekilde parti tüzüğünde gösterilen süreler içinde toplanır.

(Değişik: 21/5/1987 - 3370/6 md.) İl yönetim kurulu, parti tüzüğünün göstereceği sayıda üyeden oluşur. Bu sayı 7'den az olamaz.

İl başkanı ile il yönetim kurulu il kongresince seçilir. İl başkanı ile yönetim kurulunun, seçim şekli ve merkez karar ve yönetim kurulunca hangi hallerde ve nasıl işten el çektirileceği ve geçici yönetim kurulunun nasıl oluşturulacağı parti tüzüğünde gösterilir. El çektirme kararı, 101 inci maddenin (d - 1) bendinde gösterilen haller dışında, yetkili kurulların üye tamsayısının üçte iki çoğunluğu ve gizli oyla alınır. İşten el çektirme kararının il yönetim kuruluna bildirilmesinden itibaren kırkbeş gün içinde il kongresi toplanarak yeni il yönetim kurulunu seçer. Bu süre içerisinde il kongresi için yeni delegeler seçilmiş değilse, kongre eski delegelerle toplanır.

(Değişik: 28/3/1986 - 3270/5 md.) İl başkanı en çok üç yıl için seçilir. **(Mülga ikinci ve üçüncü cümle: 17/5/1990 - 3648/1 md.)**

İl teşkilatında bir il disiplin kurulu bulunur. İl disiplin kurulunun üye sayısı ve bu üyelerde aranacak nitelikler parti tüzüğünde belirtilir.

Bu maddede yazılı kurulların; görev ve yetkileriyle yedek üyelerinin sayısı, nasıl seçileceği ve ne suretle göreve çağrılacağı parti tüzüğünde açıklanır.

İlçe teşkilatı

MADDE 20 - (Değişik: 31/3/1988 - 3420/3 md.; Değişik: 2/3/2014 - 6529/3 md.) Siyasi partilerin ilçe teşkilatı; ilçe kongresi, ilçe başkanı, ilçe yönetim kurulu ve kurulmuş ise belde teşkilatından meydana gelir. Parti tüzüğünde ilçe disiplin kurulu teşkili de öngörülebilir. Beldelerde teşkilat kurulması zorunlu değildir.

(Değişik: 31/3/1988 - 3420/3 md.) İlçe kongresi, ilçe ve çevresindeki köy ve mahallelerde partinin son genel seçimde

aldığı oy sayısına göre, seçime katılmamış partilerde ise üye sayısına göre, bu Kanunun 10 uncu maddesinde gösterilen siyasi partiler sicilinde kayıtlı ilgili parti üyelerinin seçtikleri, sayısı 400'ü aşmayan delegelerden oluşur. İlçe yönetim kurulu ve varsa ilçe disiplin kurulu başkan ve üyeleri ilçe kongresinin tabii üyeleridir. Geçici ilçe yönetim kurulu başkan ve üyeleri de kongreye katılma hakkına sahiptir. Ancak geçici ilçe yönetim kurulu başkan ve üyelerinden delege sıfatı olmayanların kongrede oy kullanma hakkı yoktur.

(Değişik: 28/3/1986 - 3270/6 md.) Delege seçimleri; köy ve mahallelerde partinin bu yerlerde son genel seçimde aldığı oy miktarı, seçime katılmamış partilerde ise üye sayısı esas alınmak suretiyle bu yerlere verilecek kontenjanlara göre yapılır. Köy ve mahallelerdeki üye sayısı delege kontenjanı verilmesini gerektiren nispetin altında ise bu durumdaki köy ve mahallelerin diğer köy ve mahallelerle birleştirilerek delege seçilmesi mümkündür.

Yapılan delege seçimleri bir tutanakla tespit edilerek, tutanak parti ilçe başkanlığına gönderilir.

Parti tüzüğünde, münhasıran delege seçimi işlemlerini yürütmek üzere köy veya mahallelerdeki üyelerden birinin görevlendirilmesi öngörülebilir.

Delege seçimiyle ilgili diğer hususlar parti tüzüğünde gösterilir.

(Değişik: 23/5/1987 - 3377/12 md.) İlçe kongresi, il kongresinin yapılmasına engel olmayacak şekilde parti tüzüğünde gösterilen süreler içinde toplanır.

(Değişik: 21/5/1987 - 3370/7 md.) İlçe yönetim kurulu, parti tüzüğünün göstereceği sayıda üyeden oluşur. Bu sayı 5'ten az olamaz.

İlçe başkanı ile ilçe yönetim kurulu ilçe kongresince seçilir. İlçe başkanı ile ilçe yönetim kurulunun; seçim şekli ve il yönetim kurulunca veya merkez karar ve yönetim kurulunca hangi hallerde ve nasıl işten el çektirileceği ve geçici yönetim kurulunun nasıl oluşturulacağı parti tüzüğünde gösterilir. El çekirme kararı 101 inci maddenin (d -1) bendinde gösterilen haller dışında yetkili kurulların üye tamsayısının üçte iki çoğunluğu ve gizli oyla alınır. İşten el çekirme kararının ilçe yönetim kuruluna bildirilmesinden itibaren otuz gün içinde ilçe kongresi toplanarak yeni ilçe yönetim kurulunu seçer. Bu süre içerisinde ilçe kongresi için yeni delegeler seçilmiş değilse, kongre eski delegelerle toplanır.

(Değişik: 28/3/1986 - 3270/6 md.) İlçe başkanı en çok üç yıl için seçilir. **(Mülga cümle: 17/5/1990 - 3648/1 md.)**

Bu maddede yazılı kurulların görev ve yetkileri ile yedek üyelerinin sayısı ve ne suretle göreve çağrılacağı parti tüzüğünde gösterilir.

Siyasi partilerin, illerin merkez ilçelerinde teşkilat kurmaları hususunda ilçe teşkilatına ilişkin hükümler uygulanır.

Seçimlerin yapılması

MADDE 21 - Siyasi partilerin genel merkez, il ve ilçe organları seçimleri ile il kongresi ve büyük kongre delegelerinin seçimleri, yargı gözetimi altında gizli oy ve açık tasnif esasına göre aşağıdaki şekilde yapılır.

Seçim yapılacak büyük kongreyle il ve ilçe kongrelerinin toplantılarından en az onbeş gün önce, kongreye katılacak parti üyelerini belirleyen listeler, büyük kongreyle il kongreleri için Yüksek Seçim Kurulunun önceden belirleyeceği seçim kurulu başkanına, ilçe kongreleri için o yer ilçe seçim kurulu başkanına, ilçede birden fazla ilçe seçim kurulunun bulunması halinde birinci ilçe seçim kurulu başkanına iki nüsha olarak verilir. Ayrıca toplantının gündemi, yeri, günü, saati ile çoğunluk sağlanamadığı takdirde yapılacak ikinci toplantıya ilişkin hususlar da bildirilir.

Seçim kurulu başkanı, gerektiğinde ilgili kayıt ve belgeleri de getirtip incelemek suretiyle varsa noksanları tamamlattırdıktan sonra seçime katılacakları belirleyen liste ile yukarıdaki fıkrada belirtilen diğer hususları onaylar. Onaylanan liste ile toplantıya ilişkin diğer hususlar kongrenin toplantı tarihinden yedi gün önce siyasi partinin ilgili teşkilatının bulunduğu binada asılmak suretiyle ilan edilir. İlan süresi üç gündür.

İlan süresi içinde, listeye yapılacak itirazlar hâkim tarafından incelenir ve en geç iki gün içinde kesin olarak karara bağlanır. Bu suretle kesinleşen listeler ile toplantıya ilişkin diğer hususlar, hâkim tarafından onaylanarak siyasi partinin ilgili teşkilatına gönderilir.

(Değişik: 28/3/1986 - 3270/7 md.) Kongrelerde yapılacak seçimler ilgili seçim kurulunun gözetimi ve denetiminde yapılır. Bu seçimlerin usul ve şekilleri ile seçimlerde kullanılacak oy pusulası ve listelerin tanzim tarzı siyasi partilerin tüzük ve kongre yönetmelikleri ile düzenlenir.

(Değişik: 28/3/1986 - 3270/7 md.) Seçim kurulu başkanı, bir başkan ile iki üyeden oluşan yeteri kadar seçim sandık

kurulu oluşturur. Sandık kurulu başkanı ile bir üyesi memurlar, diğeri üyesi de aday olmayan parti üyeleri arasından seçilir. Ayrıca her sandık için aynı şekilde üçer yedek üye de belirlenir. Seçim sandık kurulu başkanının yokluğunda, kurula memur üye başkanlık eder.

Seçim sandık kurulu, kanunun ve parti tüzüğünün öngördüğü esaslara göre seçimlerin yürütölmesi, yönetimi ve oyların tasnifi ile görevli olup, bu görevleri seçim ve tasnif işleri bitinceye kadar aralıksız olarak devam eder.

(Değışik: 31/10/1990 - 3673/1 md.) Listede adı yazılı bulunmayanlar oy kullanamazlar. Oylar, oy verenin nüfus hüviyet cüzdanı veya resimli üyelik kimlik kartı veya kimlik tespiti amacıyla düzenlenmiş resmi belge ile ispat edilmesinden ve listedeki isminin karşısındaki yerin imzalanmasından sonra kullanılır. Oylar, oy verme sırasında sandık kurulu başkanınca verilen, seçim kurulu başkanınca mühürlenmiş ve adayları gösterir listelerin tüzük ve kongre yönetmeliklerinde gösterilen usule uygun bir şekilde işleme tabi tutularak sandığa atılması suretiyle kullanılır. Oy kullanma ve oyların muteberlik şekil ve şartları siyasi partilerin tüzük ve kongre yönetmelikleri ile düzenlenir.

Seçim süresinin sonunda seçim sonuçları tutanakla tespit edilip, seçim sandık kurulu başkan ve üyeleri tarafından imzalanır. Tutanakların bir örneğı seçim yerinde asılmak suretiyle ilan edilir. Kullanılan oylar ve diğeri belgeler, tutanağın bir örneğı ile birlikte üç ay süre ile saklanmak üzere seçim kurulu başkanlığına verilir.

Seçimin devamı sırasında yapılan işlemler ile tutanakların düzenlenmesinden itibaren iki gün içinde seçim sonuçlarına

yapılacak itirazlar hâkim tarafından aynı gün incelenir ve kesin olarak karara bağlanır.

Hâkim, seçim sonuçlarını etkileyecek ölçüde bir usulsüzlük veya kanuna aykırı uygulama nedeniyle seçimlerin iptaline karar verdiği takdirde bir aydan az ve iki aydan fazla bir süre içinde olmamak üzere seçimlerin yenileneceği tarihi tespit ederek ilgili siyasi partiye bildirir. Belirlenen günde yalnız seçim yapılır ve seçim işlemleri bu madde ile kanunun öngördüğü diğer hükümlere uygun olarak yürütülür.

İlçe seçim kurulu başkanı ve seçim sandık kurulu başkanı ile üyelerine, “Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun”da belirtilen esaslara göre Genel Bütçeden ücret ödenir.

Seçimler sırasında sandık kurulu başkan ve üyelerine karşı işlenen suçlar, Devlet memurlarına karşı işlenmiş gibi cezalandırılır.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Türkiye Büyük Millet Meclisi Siyasi Parti Grupları

Grup kurma

MADDE 22 - En az yirmi milletvekiline sahip siyasi partiler, Türkiye Büyük Millet Meclisinde grup kurabilirler.

Bir siyasi partinin grup kurduğu, o partinin genel başkanlığı tarafından Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına yazıyla bildirilir.

Grup içyönetmeliği

MADDE 23 - Grup içyönetmeliği, grubun kurulduğunun bildirildiği tarihten itibaren onbeş gün içinde, grubu oluşturan

milletvekilleri tarafından hazırlanır. Bu içyönetmeliğin, milletvekillerinin salt çoğunluğu tarafından kabul edilmesi zorunludur. Bu şekilde hazırlanan içyönetmelik, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına gönderilir.

Grup içyönetmeliğine, parti tüzük ve programına aykırı hükümler konulamaz.

Grup genel kurulu

MADDE 24 - Bir siyasi partinin grup genel kurulu, o partinin milletvekillerinden oluşur.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı ve başkanvekilleri, üyesi bulundukları siyasi partinin ve parti grubunun Meclis içinde veya dışındaki faaliyetlerine katılamazlar. Ancak, yeniden milletvekili adayı olmaya ilişkin faaliyetleri bu hükmün dışındadır.

Grup yönetim ve disiplin kurulları

MADDE 25 - Her siyasi parti grubunda; kuruluşu, görev ve yetkileri grup içyönetmeliğinde belirtilen birer yönetim ve disiplin kurulu bulunur.

Grup disiplin kurulunun, hangi hallerde merkez disiplin kurulu ile bir arada çalışacağı, parti tüzüğünde gösterilir.

Grup başkanı

MADDE 26 - Partinin genel başkanı milletvekili ise parti grubunun da başkanıdır; değilse grup başkanı grup üyeleri arasından içyönetmelikte gösterilen yöntemle seçilir.

Grupta gizli oylama

MADDE 27 - Grup genel kurulunda, seçimlere ait oylamalar ile milletvekillerini bağlayıcı nitelikteki konulara ilişkin kararların oylamaları, gizli oyla yapılır.

Grup ve hükümet ilişkileri

MADDE 28 - Bakanlar Kuruluna veya bir bakana Türkiye Büyük Millet Meclisinde veya grupta güven veya güvensizlik oyu verilmesi konusunda karar alma yetkisi, grup genel kuruluna aittir. Bu yetki, başka bir organa veya mercie bırakılamaz.

Bakanlar Kuruluna katılacak üyeler, parti gruplarında ve diğer parti organlarında tespit edilemez.

ALTINCI BÖLÜM

Teşkilatla İlgili Diğer Hükümler

Kongrelerle ilgili genel hükümler

MADDE 29 - 22 Kasım 1972 tarihli ve 1630 sayılı Dernekler Kanununun bu Kanuna aykırı olmayan hükümleri, siyasi partilerin her kademedeki kongreleri için de uygulanır.

Şu kadar ki, parti tüzükleri ve yönetmelikleri, parti kongreleri için gerekli ilanın gazete ile yapılması şartını kaldırabileceği gibi, toplantı yeter sayısını ve yeter sayının sağlanamadığı hallerde birinci ve ikinci toplantı arasındaki süreyi de azaltabilir. Bu Kanundaki özel hükümler saklıdır.

İbra için oya katılamayacak olanlar

MADDE 30 - Değişik kademelerdeki kongrelerde tabii üye olarak bulunan merkez karar ve yönetim kurulu ile yönetim kurulları üyeleri, mensup oldukları kurulun ibrası için yapılan oylamalara katılamazlar.

Teşkilatın merkezleri

MADDE 31 - (Değişik: 12/8/1999 - 4445/5 md.)

Siyasi partilerin merkez teşkilatı Ankara il merkezinde; il ve ilçe teşkilatları, ilgili il ve ilçe merkezlerinde; belde teşkilatları,

il ve ilçe merkezleri hariç olmak üzere, belediye teşkilatı olan yerlerde; yan kuruluşları ve yurt dışı temsilcilikleri ise tüzüklerinde belirtilen yerlerde bulunur.

Bağdaşmayan görevler

MADDE 32 - Siyasi partilerin merkez karar ve yönetim kurullarına üye olanlar, o partinin Türkiye Büyük Millet Meclisi parti grubu yönetim kurulunda görev alamazlar.

Siyasi partilerin disiplin kurullarında görev alanlar, kongreler, Türkiye Büyük Millet Meclisindeki parti grubu üyelikleri hariç, partinin diğer organ, kurul ve görevlerinde bulunamaz, partiye bir hizmet bağıyla bağlı olamaz ve partiden herhangi bir suretle gelir sağlayamazlar.

Bir disiplin kurulunda görev alan kimse, diğer bir disiplin kurulunda görev alamaz.

Eşler ile bir ve ikinci derecedeki kan ve sıhri hısımlar, aynı disiplin kurulunda görev alamazlar. Bunlarla ilgili kararlara katılamazlar.

Siyasi partilerin il ve ilçe yönetim kurullarından birinde üye olan kimse, diğer bir il veya ilçe yönetim kurulunda üye olamaz. İl ve ilçe başkanları hakkında da aynı hüküm uygulanır.

Organlarda görev alanların ilgili makamlara bildirilmesi

MADDE 33 - Parti kongreleri hariç olmak üzere, her kademedeki parti organlarıyla parti tüzüğünde belirtilen bir göreve getirilenlerin adları, soyadları, doğum yer ve tarihleri, meslek veya sanatları, ikametgahları ve nüfus cüzdanı örnekleri; o mahallin en büyük mülki amirliğine seçim veya atanmadan başlayarak onbeş gün içinde yazı ile bildirilir. Valiliklerce birleştirilen bu bilgi ve belgeler İçişleri Bakanlığına ve Cumhuriyet Başsavcılığına gönderilir.

Merkez organlarında görevlendirilenlerle ilgili bilgi ve belgeler de aynı süre içinde doğrudan İçişleri Bakanlığına ve Cumhuriyet Başsavcılığına verilir.

Kamu yararına dernek sayılmama

MADDE 34 - 22 Kasım 1972 tarihli ve 1630 sayılı Dernekler Kanununun kamu yararına çalışan dernek sayılma hükümleri siyasi partiler hakkında uygulanmaz.

Anamuhalefet partisi ve genel başkanı

MADDE 35 - Bakanlar Kuruluna katılmayan ve grubu bulunan siyasi partiler arasında en fazla milletvekiline sahip olan partiye anamuhalefet partisi, genel başkanına da anamuhalefet partisi genel başkanı denir. Bu siyasi partilerin milletvekili sayılarının eşit olması halinde, son milletvekili seçimlerinde aldıkları muteber oy sayısına bakılır.

YEDİNCİ BÖLÜM

Siyasi Partilerin Seçimlere Katılması ve Adayların Tespiti

Siyasi partilerin seçimlere katılması

MADDE 36 - (İptal: Anayasa Mahkemesinin 22/5/1987 tarih ve E. 1986/17, K. 1987/11 sayılı Kararı ile) (Yeniden düzenleme: 31/3/1988 - 3420/4 md.) Siyasi partilerin seçimlere katılabilmesi için illerin en az yarısında oy verme gününden en az altı ay evvel teşkilat kurmuş ve büyük kongrelerini yapmış olması şarttır.⁽²⁾

Bir ilde teşkilatlanma, merkez ilçesi dahil o ilin ilçelerinin en az üçte birinde teşkilat kurmayı gerektirir.

(2) 31/3/2022 tarihli ve 7393 sayılı Kanunun 3 üncü maddesiyle bu fıkra da yer alan “veya Türkiye Büyük Millet Meclisinde grubu bulunması” ibaresi madde metninden çıkarılmıştır.

(Ek fıkra: 31/3/2022 - 7393/3 md.) Seçime katılma yeterliliği elde eden parti, bu Kanunda öngörülen ve parti tüzüğünde belirtilen süreler içinde birinci ve ikinci fıkroda belirlenen teşkilatlanma yeter sayısı esas alınarak ilçe, il ve büyük kongrelerini üst üste iki defa yapmamış ise seçime katılma yeterliliğini kaybeder.

Parti adaylarının tespiti

MADDE 37 - (Değişik: 28/3/1986 - 3270/9 md.)

Siyasi partiler, milletvekilliği genel veya ara seçimlerinde, adaylık için müracaat eden ve adaylığı uygun bulunanlar arasından, adayların tespitini; serbest, eşit, gizli oy, açık tasnif esasları çerçevesinde, tüzüklerinde belirleyecekleri usul ve esaslardan herhangi biri veya birkaçı ile yapabilirler.

(Ek: 31/7/1998 - 4381/7 md.) Siyasi partiler, ön seçim ya da aday yoklaması yaptıkları seçim çevrelerinde, toplam olarak Türkiye Büyük Millet Meclisi üye tamsayısının % 5'ini aşmamak üzere, ilini, seçim çevresini, aday listesindeki sırasını, ön seçim veya aday yoklaması tarihinden en az on gün önce Yüksek Seçim Kuruluna bildirmek koşuluyla merkez aday gösterebilirler. Ön seçim ya da aday yoklaması yapılmayan yerlerde, siyasi partilerin merkez yoklaması veya diğer usullerden biri veya birkaçı ile aday belirleme yetkileri saklıdır.

Partilerin tüzüklerinde gösterilen merkez yoklaması dışındaki parti aday seçimleri seçim kurullarının yönetim ve denetimi altında yapılır. ⁽³⁾

(3) Bu fıkroda yer alan “partilerin tüzüklerinde” ibaresinden önce gelen “Bu Kanunun 38 inci maddesinde yazılı kontenjan adaylığı ile” ibaresi 27/10/1995 tarihli ve 4125 sayılı Kanunun 21 inci maddesi ile madde metninden çıkarılmıştır.

Partilerin tüzüklerinde herhangi bir seçim çevresinde bütün üyelerin iştiraki ile yapacakları ön seçimde bu Kanunun ön seçimlerle ilgili hükümleri uygulanır.

Aday tespitinin yapılacağı gün, Yüksek Seçim Kurulu tarafından genel seçimlerden en az yetmişbeş gün önceki bir tarih olarak belirlenip ilan edilir. Seçime katılacak bütün siyasi partilerin tüzüklerindeki usullere göre il ve ilçelerde yapacakları aday tespitleri bütün yurttaki aynı günde yapılır.

Genel seçimler için kabul edilen seçim çevresi, aday tespiti için de esas alınır.

Kontenjan adaylığı

MADDE 38 - (Mülga: 27/10/1995 - 4125/21 md.)

Adayların tespitinde uygulanacak hükümler

MADDE 39 - 26 Nisan 1961 tarihli ve 298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanunun bu Kanuna aykırı olmayan hükümleri, önseçimlerde ve kullanılacak parti seçmen kütükleri hakkında da uygulanır.

Siyasi partilerde aday adaylığı ve merkez adaylığı

MADDE 40 - (Değişik: 28/3/1986 - 3270/11 md.)

Siyasi partiler, Anayasa ve kanunlarda belirtilen şartlara aykırı olmamak kaydıyla adaylarda daha başka ne gibi şartlar bulunması gerektiğini tüzüklerinde gösterebilirler.

Bir kimse, aynı zamanda, önseçimlerde ve merkez adaylığında değişik siyasal partilerden veya aynı partiden, aynı seçim için birden fazla seçim çevresinden önseçime katılamaz.

Bir kimse, bir partiden önseçim veya merkez adaylığı yoklamasına katıldıktan sonra başka bir partiden merkez adaylığı

gösterilemez ve partisinden istifa etmedikçe bağımsız aday olamaz.

(Değişik: 25/12/1993 - 3945/1 md.) Mahalli teşkilatın yönetim kurulu başkan ve üyelerinden, görev yaptıkları yerden aday aday olmak isteyenlerin görevlerinden istifa etmelerine ilişkin usul ve esaslar siyasi partilerin tüzüklerinde belirlenir.

Bu hükümlere aykırı hareket edenlerin adaylığı Yüksek Seçim Kurulu tarafından iptal edilir.

Siyasi partilerin genel başkanlığı, partilerinin, aday adayları listelerini ve seçim çevrelerini önseçimin yapılacağı tarihten en az yirmi gün önce saat onyediye kadar Yüksek Seçim Kuruluna ve ilgili il ve ilçe seçim kurullarına bildirir. Kurullarca ilgiliye bir alındı belgesi verilir.

Bu bildirimden sonra adaylıktan çekilmek önseçime kadar dikkate alınmaz. Ancak, bu gibiler aday seçilmişlerse çekilmeleri hüküm ifade eder. Ölüm halinde de aynı hüküm uygulanır.

Kurulların oluşumu

MADDE 41 - Önseçimde:

a) İlçe seçim kurulu; ilçe seçim kurulu başkanı ile dört üyeden oluşur.

(Değişik: 28/3/1986 - 3270/12 md.) Üyelerden ikisi o ilçede görev yapan Devlet memurları arasından seçilir. Bunlar kurulun devamlı üyesidirler. İki üye ise aday aday olmayan parti üyeleri arasından belirlenir. Bunlar, üyesi bulundukları parti adına o parti adayları için yapılacak önseçim işlemleri ile ilgili olarak kurula katılırlar.

Aynı usulle ikişer yedek üye de seçilir.

Birden fazla ilçe seçim kurulu bulunan ilçelerde, bu Kanunla ilçe seçim kurulu başkanına veya ilçe seçim kuruluna verilmiş bulunan görevler, birinci ilçe seçim kurulu başkanı veya kurulu tarafından yerine getirilir.

b) Sandık kurulu; bir başkan ile dört asıl ve dört yedek üyeden oluşur. Sandık başkanı ile iki asıl, iki yedek üye Devlet memurları arasından, iki asıl iki yedek üye de partiler tarafından yukarıdaki fıkra esaslarına göre belirlenir.

Kurullardaki üyelerin gelmemesi halinde yedekleri alınır; noksanlık yedeklerle giderilemiyorsa durum bir tutanakla tespit edilir ve kurul başkanı tarafından yukarıda nitelikleri açıklanan kimselerden seçilmek suretiyle tamamlanır.

Önseçimlere hangi siyasi partilerin hangi seçim çevrelerinden katılacakları, partilerin aday adayları listelerinin Yüksek Seçim Kuruluna bildirildiği tarihten üç gün içinde ilan edilir. İlçe seçim kurulunca siyasi partilerin her biri için parti seçmen listesinde kayıtlı her bin seçmene bir sandık ve kapalı hücre bulundurulur ve sandıkların yerleri tespit edilerek mutabakat vasıtalarıyla ilan olunur. Bu husus ayrıca ilgili siyasi partilere de duyurulur.

Parti seçmen listesi

MADDE 42 - Siyasi partilerin ilçe teşkilatı, kendi çevrelerindeki üyelerini, muntazam kayıt ve sıra numarası ve partiye giriş çıkış tarihleri ve üye hakkında diğer bilgileri ihtiva eden bir üye kayıt defterine kaydederler.

Üye kayıt defterleri, ilçe seçim kurulu başkanının denetimi altındadır. Üye kayıt defterleri, en az altı ayda bir defa ilçe seçim kurulu başkanı tarafından incelenir ve kayıtların usule uygun olarak tutulup tutulmadığı bir tutanakla tespit edilir.

(Değişik: 31/3/1988 - 3420/5 md.) Üye Kayıt Defterinde parti üyesi olarak kayıtlı bulunan ve Cumhuriyet Başsavcılığınca seçim kurullarına gönderilen listelerde yer alan üyeler önseçimde oy kullanabilir.

(Değişik: 31/3/1988 - 3420/5 md.) Önseçimlerin yapılacağı tarih itibariyle bir önceki yılın son gününe kadar bu Kanunun 10 uncu maddesine göre Cumhuriyet Başsavcılığına bildirilen üyeler önseçimde oy kullanabilir.

(Değişik: 31/3/1988 - 3420/5 md.) İlçe seçim kurulları üye listelerini önseçimden en az otuz gün evvel elinde olacak şekilde Cumhuriyet Başsavcılığından temin eder.

(Değişik: 31/3/1988 - 3420/5 md.) Siyasi partiler kayıtlı üyelerin tamamı dışında başka bir usulle aday yoklaması yapacaksa bu halde oy kullanacak seçmen listelerini önseçimden en az otuz gün önce ilçe seçim kurulu başkanlığına üye kayıt defterleri ile birlikte vermek zorundadırlar.

(Değişik: 31/3/1988 - 3420/5 md.) Bu listeler önseçim tarihinden 25 gün önce parti yönetim kurulu ve ilçe seçim kurulu binaları önüne asılır. Sekizinci fıkradaki itiraz süresinden sonra kesinleşen listelere göre parti seçmen kartları ilçe seçim kurulu başkanlığınca her üyeye dağıtılır.

Parti üyeleri, parti seçmen listesine, asıldığı tarihten itibaren onbeş gün içinde yazıyla itiraz edebilirler. İtirazlar ilçe seçim kurulu tarafından incelenir ve en geç iki gün içinde kesin olarak karara bağlanır. İtirazın yerinde görülmesi halinde parti seçmen listesi düzeltilir.

Önseçimde propaganda ile ilgili hükümler

MADDE 43 - Aday yoklamalarına katılan aday adayları için propaganda yapmak amacı ile açık hava toplantıları, örf ve adete göre sohbet toplantısı sayılanlar hariç olmak üzere kapalı salon toplantıları tertiplenemez, duvar ilanı, el ilanı ve her nevi matbua, ses ve görüntü bantlarıyla propaganda yapılamaz. Bu tür toplantılarda başka aday adaylarına karşı kötüleyici beyanlarda bulunulması yasaktır.

Siyasi partiler, tüzüklerinde gösterilmek kaydıyla aday adayları için bunların vereceği bilgileri de esas alarak aday adaylarının meslek veya sanat hayatlarındaki derece, başarı ve eserlerini, memlekete yaptığı hizmetleri gösterir, vesikalık fotoğraflarını taşıyan matbualar bastırıp dağıtabilir. Aday adaylarının soyadı alfabe sırasına göre düzenlenecek benzer bilgileri içeren matbualar sandık başlarına asılabilir.

Aday adayları, mensup oldukları partinin programı, büyük kongresinin ve yetkili merkez organlarının kararları ile partinin seçim bildirisi dışında, milli, mahalli yahut mesleki çapta herhangi bir vaadde bulunamazlar (...).⁽⁴⁾

Aday adayları, önseçimlerde oy kullanacak partili üyelere veya yakınlarına maddi çıkar sağlama amacı güdemezler; önseçimlerde oy kullanacakları etkilemek maksadıyla meşru ve hukuka uygun olmayan davranışlarda bulunamazlar.

(4) *Bu fıkra da yer alan “ve Türkçe’den başka dil ve yazı kullanamazlar” ibaresi, 2/3/2014 tarihli ve 6529 sayılı Kanunun 16 ncı maddesiyle madde metninden çıkarılmıştır.*

Kuruldaki parti üyesinin görevini yerine getirmemesi

MADDE 44 - Önseçim günü oy verilmesine başlanmazdan önce veya oy verme sırasında ilçe seçim kuruluna dahil siyasi parti üyesi görevini yapmazsa, ceza hükümleri saklı kalmak üzere, yerine siyasi partilerin sıradaki yedek üyesi getirilir. Bu da mümkün olmazsa, bu husus tutanağa geçirilir ve eksikler sandık alanı çevresindeki parti üyesi olabilme yeterliğine sahip ve okur - yazar olanlar arasından ilçe seçim kurulu başkanının seçeceği kimse ile tamamlanır.

Müşahitler

MADDE 45 - Önseçim sırasında siyasi partilerin birer müşahidi, kendi partilerine ait sandık başı işlemlerini takip etmek üzere hazır bulunabilir. Önseçimde aday olanlar, müşahit sıfatıyla sandık başında bulunamazlar.

Oy pusulası

MADDE 46 - Siyasi partiler, 40 ıncı maddeye göre bildirdikleri aday adayları listelerini içeren oy pusulalarını çoğaltarak il ve ilçe seçim kurulu başkanlıklarına yeteri kadar zarf ile birlikte verirler. İlçe seçim kurulu başkanlıkları oy pusulalarını ve zarfları mühürledikten sonra, seçim günü sandık başkanlıklarında hazır bulundururlar.

Sandık başına gelen partili seçmene, sandık kurulu başkanı veya görevlendireceği kurul üyesi oy pusulasını, sandık kurulu başkanlığının mühürü ile mühürledikten sonra verir.

(Değişik: 28/3/1986 - 3270/14 md.) Partili seçmen, aday adaylarının karşısına işaret koymak suretiyle tercihini kullanır. İşaretleme, o seçim çevresinin çıkaracağı milletvekili sayısından çok ve yarısından az olamaz. İşaretlemede belirlenen miktar ve

nispetlere uyulmaması, oy pusulalarının geçersiz sayılmasını gerektirir. ⁽⁵⁾

Kimliğin tespiti

MADDE 47 - Önseçimlerde oy vermek için parti seçmen kartının gösterilmesi şarttır. Bu belgeyi göstermeyenlerden veya belgenin sahibi olduğunda tereddüt edilenlerden parti hüviyet cüzdanı, o da yoksa nüfus hüviyet cüzdanı istenir.

Son işlemler

MADDE 48 - Yüksek Seçim Kurulu, il seçim kurullarından gelen önseçimle tespit edilmiş parti adayları listelerinin tasdikli birer örneğini derhal ilgili partilerin genel başkanlıklarına teslim eder. Parti genel başkanlıkları, 38 inci madde ve parti mevzuatı gereğince merkez adayı olarak seçilen parti adaylarını bu listelere dahil ederek seçim çevrelerine göre düzenleyecekleri parti adayı cetvellerini, kanun hükümlerine göre Yüksek Seçim Kuruluna süresi içerisinde bildirirler.

Önseçim evrakının saklanması

MADDE 49 - Hesaba katılan, katılmayan ve itiraza uğramış olan oy pusulaları; sayım ve döküm cetvelleri ve adaylığa seçilme tutanaklarıyla diğer her türlü evrak, milletvekili seçimlerinin kesin sonuçlarının ilanı tarihinden itibaren üç ay süreyle ilçelerde ilçe seçim kurulu başkanı ve illerde il seçim kurulu başkanı tarafından saklanır.

(5) *Bu fıkra da yer alan “işaretleme” ibaresinden sonra gelen “kontenjan adayları hariç” ibaresi 27/10/1995 tarihli ve 4125 sayılı Kanunun 21 inci maddesi ile madde metninden çıkarılmıştır.*

Bu evrak, Yüksek Seçim Kurulunun istemi olmaksızın hiçbir yere gönderilmez.

İtiraz hakkı

MADDE 50 - Seçim ve sandık kurullarının veya kurul başkanlarının kesin olmayan kararlarına karşı ilgili siyasi parti, o siyasi partiden önseçimde aday adayları olanlar veya o siyasi partilerin teşkilat kademelerinin başkanları veya vekilleri ile parti müşahitleri itiraz edebilirler.

Önseçim tutanağı ve tutanağın iptali

MADDE 51 - Önseçimlerde, her siyasi parti için ayrı ayrı düzenlenecek basılı tutanak kağıdında o partiden aday olmak üzere önseçimde aday olmuş bulunanların aldıkları oyların toplamı, rakam ve yazı ile belirtilir. Bu tutanak ilçe seçim kurulu başkanı ve üyelerince imzalanır.

Aynı miktarda oy almış olanlar arasındaki sırayı ilgili siyasi partinin merkez karar ve yönetim kurulu tespit eder.

Adaylık tutanağına yapılan itiraz, oyların dökümüne veya sayımına ilişkin olduğu ve yeniden yapılan döküm ve sayım sonucunda tutanakların iptaline karar verildiği takdirde, yeniden yapılan döküm ve sayım sonucuna göre seçildikleri anlaşılanlara Yüksek Seçim Kurulu tarafından tutanakları verilir.

Bir seçim çevresinde önseçimin, önseçim işlemleri sebebiyle iptaline karar verildiği takdirde, önseçim yenilenmez ve bu seçim çevresi için bütün adaylar 38 inci maddede yazılı kurul tarafından tespit edilir.

Adaylardan yalnız birinin veya birkaçının tutanağının iptaline karar verildiği hallerde, tutanakları iptal olunan adayların yerine, önseçimde aldıkları oy sırasına göre başta

gelenlere tutanak verilir. Sırada olanlar yetmediği takdirde boş kalan yerlerin doldurulması için bu maddenin yukarıdaki fıkrası uygulanır.

Belli bir seçim için parti adaylarının Yüksek Seçim Kuruluna bildirilmesinden sonra, önseçim ve adaylarla ilgili itiraz ve şikayetler dikkate alınmaz. Daha önce yapılmış olan itiraz ve şikayetler üzerine başlamış olan işlemler durdurulur.

Mahalli seçimler yoklaması

MADDE 52 - Siyasi partilerin, mahalli idareler seçimleri için aday gösterebilecekleri hallerde, bu adayların nasıl seçilecekleri ve yoklamalarının nasıl yapılacağı ilgili kanundaki esaslara göre belirlenir.

SEKİZİNCİ BÖLÜM

Disiplin İşleri

Disiplin suçları ve cezaları

MADDE 53 - Siyasi partilerin disiplin kurullarınca verilebilecek cezalar, uyarı, kınama, partiden veya gruptan geçici veya kesin olarak çıkarma cezalarıdır.

Disiplin kurullarının vermeye yetkili oldukları disiplin cezaları ile hangi halde ne tür disiplin cezası verileceğinin parti tüzüğünde belli edilmesi zorunludur.

Partinin hangi organ ve mercilerinin kimler hakkında ve hangi disiplin kurulunda disiplin cezası isteminde bulunabileceği ve disiplin cezalarına karşı yapılan itirazları incelemeye yetkili üst disiplin kurulları ve itirazın usul ve şartları, kanunda belirtilmeyen hallerde, parti tüzüğü ile düzenlenir.

Disiplin kurullarınca parti üyeleri hakkında verilen kararlar gerekçeleriyle birlikte en geç otuz gün içinde ilgiliye tebliğ olunur.

Bir partiye mensup milletvekilinin; o partinin Türkiye Büyük Millet Meclisi grubu üyeliğinden kesin olarak çıkarılması, partiden çıkarılmayı ve partiden kesin olarak çıkarılması da Türkiye Büyük Millet Meclisi parti grubu üyeliğinden çıkarılmayı gerektirir.

Bir üyenin, Türkiye Büyük Millet Meclisi parti grubundan geçici olarak çıkarılması hakkında verilen ceza, bu üyenin ceza süresince gruptaki çalışmalara katılmamasını gerektirir.

Hakkında geçici çıkarma cezası verilen parti üyesi, faaliyetine katılamayacağı parti organlarına hiçbir teklif yapamaz. Ancak bu hüküm o üyenin parti tüzüğüne, programına, partinin diğer mevzuatına ve organlarının bağlayıcı kararlarına uyması zorunluğunu ortadan kaldırmaz. Geçici çıkarma cezası verilen parti üyelerine, parti içinde hiçbir görev verilemez.

Disiplin kurulları üyelerinin seçilmesi

MADDE 54 - Siyasi partilerin disiplin kurullarının üyeleri kongrelerce gizli oyla seçilir. Türkiye Büyük Millet Meclisi grubu disiplin kurulu üyelerinin seçimi, en az iki yıl için olmak üzere, parti tüzüğünde gösterildiği şekilde yapılır.

Disiplin kurullarının çalışması

MADDE 55 - Disiplin kurulları, üye tamsayısının en az üçte iki çoğunluğuyla toplanır ve hazır bulunanların çoğunluğuyla karar verir. Ancak 101 inci maddenin (d - 1) bendinde gösterilen haller dışında, partiden kesin çıkarma cezaları için üye tamsayısının çoğunluğunun kararı gereklidir.

Disiplin kuruluna sevk edilen partili, yazılı veya sözlü savunma hakkına sahiptir. Savunma için süre, savunmaya çağrı belgesinin ilgiliye tebliği tarihinden başlamak üzere onbeş gündür. Ancak, seçimlerde veya herkesin gözü önünde açıkça veya yayın yoluyla işlenen disiplin suçlarında bu süre yedi gündür. Savunma süresini geçirenler, savunma hakkından vazgeçmiş sayılırlar. Savunmaya çağırma, disiplin kurulu başkanlığınca yazı ile yapılır. Bu yazıda uygulanması istenen disiplin cezası ile bu cezanın istenmesine sebep olan fiiller açıkça gösterilir.

Disiplin işleriyle ilgili görüşme ve karar yasağı

MADDE 56 - Disiplin kurullarına sevk yetkisine sahip bulunan parti organ ve mercilerinin kararları ile disiplin kurullarınca verilen disiplin cezaları hakkında, siyasi partilerin her kademesindeki kongrelerinde görüşme yapılamaz ve bu konularda karar alınamaz.

58 inci madde hükmü saklıdır.

Disiplin cezalarına itiraz

MADDE 57 - (Değişik: 28/3/1986 - 3270/15 md.)

Hakkında partiden veya gruptan geçici veya kesin çıkarma cezası verilen parti üyesi, bu cezaya karşı disiplin kuruluna sevkeden organ veya merci veya disiplin kurulunun görev ve yetkisizliği veya alınan kararların kanuna, parti tüzüğüne ve içyönetmeliğe şekil ve usul bakımından aykırı bulunduğu iddiasıyla, parti itiraz yollarını kullandıktan sonra nihai karar niteliğindeki son karara karşı otuz gün içinde nihai kararı veren merciin bulunduğu yer asliye hukuk mahkemesine itiraz edebilir. Mahkeme bu itirazları, diğer işlerden önce ve en geç otuz gün

içinde basit muhakeme usulüne göre inceleyerek karara bağlar, bu karar kesindir.

Af yetkisi

MADDE 58 - Disiplin kurullarınca verilen cezaların partinin hangi organı tarafından ve ne şekilde affedileceği siyasi partilerin tüzüklerinde gösterilir.

Disiplin konusunda tedbir kararı

MADDE 59 - Partiden geçici çıkarmayı veya kesin çıkarmayı gerektiren hallerde, disiplin cezası verilmesi için sevk kararı almaya yetkili olan parti organları, tedbir niteliğinde olmak üzere, disiplin kuruluna sevk edilen üyeyi parti içindeki görevlerinden derhal uzaklaştırabilirler.

İlgili, bu tedbir kararının kaldırılmasını sevk edildiği disiplin kurulundan isteyebilir. Bu istek, disiplin kurulu tarafından yedi gün içinde karara bağlanır.

DOKUZUNCU BÖLÜM

Parti Defterleri

Tutulacak defter ve kayıtlar

MADDE 60 - Her kademedeki parti organları üye kayıt defteri, karar defteri, gelen ve giden evrak kayıt defteri, gelir ve gider defteri ile demirbaş eşya defteri tutmak zorundadırlar.

Üye kayıt defteri, mahalle ve köy esasına göre tutulur.

Karar defteri, ilgili organın kararlarını, tarih ve numara sırasıyla ihtiva eder. Kararlar oylamaya katılanlar tarafından imzalanır. Kongrece alınan kararları da ihtiva etmesi gereken kongre tutanak özetleri başkanlık divanı üyelerince imzalanır.

Gelen ve giden evrak tarih ve numara sırasıyla gelen ve giden evrak kayıt defterine kaydedilir ve gelen evrakın asılları ile gönderilen evrakın örnekleri bu tarih ve numaralar altında dosyalarda saklanır.

Parti adına elde edilen gelirlerin alındığı ve yapılan giderlerin ne gibi işlere ve yerlere harcandığı ilgili defterlere sıra ile ve belgeleri de belirtilerek geçirilir.

Bütün defterlerin sayfaları ve kaç sayfadan ibaret oldukları teşkilatın bulunduğu ilgili seçim kurulu başkanı tarafından mühürlenir ve tasdik edilir.

Partiye giriş işlemlerini gösteren üyelik beyannamelerinin birer örneği ilçe ve il kademesinde, alfabetik sıra esasına göre tasnif edilmiş olarak ayrı bir dosyada saklanır.

Parti organ ve kurullarınca tutulmasında fayda görülen diğer defterler, parti tüzük ve içyönetmeliklerinde gösterilir.

Parti genel merkezinde üye kayıt defterlerinin özetinin nasıl tutulacağı, bütçe ve kesinhesabın nasıl hazırlanıp düzenleneceği parti içyönetmeliğiyle belirtilir.

ÜÇÜNCÜ KISIM

Malî Hükümler

BİRİNCİ BÖLÜM

Partilerin Gelirleri

Gelirler ve kaynakları ⁽⁶⁾

MADDE 61 - (Ek fıkra: 12/8/1999 - 4445/6 md.) Siyasi partilerin gelirleri amaçlarına aykırı olamaz.

(6) Bu maddenin başlığı “Gelir Kaynakları” iken; 12/8/1999 tarihli ve 4445 sayılı Kanunun 6 ncı maddesi ile değiştirilmiş ve metne işlenmiştir.

Siyasi partiler aşağıda belirtilen gelirleri elde edebilirler:

a) Parti üyelerinden alınacak giriş aidatı ile üyelik aidatı,

b) Partili milletvekillerinden alınacak milletvekilliği aidatı,

c) **(Değişik: 31/3/1988 - 3420/6 md.)** Milletvekili, belediye başkanlığı, belediye meclis üyeliği ve il genel meclis üyeliği aday adaylarından alınacak özel aidat, (Bu aidatlar 64 üncü maddedeki esaslar dahilinde siyasi partilerin yetkili merkez karar organlarınca tespit ve tahsil olunur.)

d) Parti bayrağı, flaması, rozeti ve benzeri rumuzların satışından sağlanacak gelirler,

e) Parti yayınlarının satış bedelleri,

f) Üye kimlik kartlarının ve parti defter, makbuz ve kağıtlarının sağlanması karşılığında alınacak paralar,

g) Partice tertiplenen balo, eğlence ve konser faaliyetlerinden sağlanacak gelirler,

h) Parti mal varlığından elde edilecek gelirler,

i) Bağışlar,

j) **(Ek: 27/6/1984 - 3032/1 md.)** Devletçe yapılan yardımlar.

(h) bendinde yazılı parti mal varlığından elde edilen gelirler hariç olmak üzere, diğer bentlerde yazılı kaynaklardan elde edilen gelirlerden hiçbir surette vergi, resim ve harç alınmaz.

Giriş ve üyelik aidatı

MADDE 62 - Parti üyelerinden alınacak giriş aidatının miktarı ile üyelik aidatının alt ve üst sınırları parti tüzüğünde gösterilir.

Her üye, aylık veya yıllık olarak üyelik aidatı ödemeyi partiye girişinde kabul etmek zorundadır.

Parti üyesi, vermeyi kabul ettiği aidatın miktarını, parti tüzüğüne uygun olmak şartıyla, kayıtlı bulunduğu teşkilat kademesi başkanlığına yazı ile bildirerek artırabilir.

Partiye borçlu olduğu yıla ait aidatın tamamını veya bir kısmını ödemeyen parti üyesi hakkında, partiden geçici veya kesin olarak çıkarmaya dair disiplin cezaları uygulanmaz. Aidatını ödemesi için yapılan yazılı tebligata rağmen belirtilen süre içerisinde ödemedede bulunmayan üye hakkında yapılacak işlem ve uygulanacak yasaklamalar parti tüzüğünde gösterilir.

Milletvekili aidatı

MADDE 63 - Bir siyasi partiye mensup milletvekillerinin, ne miktar aidat ödeyeceği ve bu suretle toplanan paraların grup faaliyetlerine ve parti merkezine hangi miktarlarda ayrılacağı, Türkiye Büyük Millet Meclisi parti grubu kararıyla belli edilir. Ancak, bu miktarın yıllık tutarı milletvekili ödeneğinin net bir aylık tutarını geçemez.

Grubu olmayan milletvekillerinin ödeyeceği aidat, yukarıdaki fıkrada belirtilen miktarın yarısını geçmemek kaydıyla merkez karar ve yönetim kurulunca tespit edilir.

Milletvekili aday adaylığı aidatı

MADDE 64 - Milletvekili aday adaylarından alınacak özel aidat, milletvekili ödeneğinin net bir aylık tutarını aşmamak kaydıyla parti içyönetmeliklerinde gösterilir.

Satış bedelleri

MADDE 65 - Bu Kanunun 61 inci maddesinin (d), (e) ve (f) bentlerinde gösterilen satış bedelleri, merkez karar ve yönetim kurulunun kararı ile tespit edilir.

Bağışlar

MADDE 66 - (Değişik: 12/8/1999 - 4445/7 md.)

Genel ve katma bütçeli dairelerle mahalli idareler ve muhtarlıklar, kamu iktisadi teşebbüsleri, özel kanunla veya özel kanunla verilen yetkiye dayanılarak kurulmuş bankalar ve diğer kuruluşlar, kamu iktisadi teşebbüsü sayılmamakla beraber ödenmiş sermayesinin bir kısmı Devlete veya bu fıkra da adı geçen kurum, idare, teşebbüs, banka veya kuruluşlara ait müesseseler, siyasi partilere hiçbir suretle taşınır veya taşınmaz mal veya nakit veya haklar bağışlayamaz ve bu gibi mal veya hakların kullanılmasını bedelsiz olarak bırakamazlar; bağlı oldukları kanun hükümleri dışında siyasi partilere aynı hakların devrine dair tasarruflarda bulunamazlar. Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, işçi ve işveren sendikaları ile bunların üst kuruluşları, dernekler, vakıflar ve kooperatifler, özel kanunlarında yer alan hükümlere uymak koşuluyla siyasi partilere maddi yardım ve bağışta bulunabilirler.

Yukarıdaki fıkranın dışında kalan gerçek ve tüzel kişilerin her birinin bir siyasi partiye aynı yıl içerisinde iki milyar liradan fazla kıymette aynı veya nakdi bağışta bulunması veya yayınları kullandırması yasaktır. Bağış veya bağışların bağışta bulunana veya yetkili temsilcisine veya vekiline ait olduğunun partice verilen makbuzda açıkça belirtilmesi gerekir. Böyle bir belgeye dayanılmaksızın siyasi partilerce bağış kabul edilemez. **(Ek cümle: 13/2/2011 - 6111/181 md.)** Siyasi partilerin adına açılmış banka hesaplarına yapılan bağışlar için ayrıca gelir makbuzu düzenlenmez. ⁽⁷⁾

(7) Bu fıkra ya “bağışta bulunması” ibaresinden sonra gelmek üzere, 2/1/2003 tarihli ve 4778 sayılı Kanunun 8 inci maddesi ile “veya yayınları kullandırması” ibaresi eklenmiş ve metne işlenmiştir.

Siyasi partiler, yabancı devletlerden, uluslararası kuruluşlardan, Türk uyrukluğunda olmayan gerçek ve tüzel kişilerden herhangi bir suretle aynı veya nakdi yardım ve bağış alamazlar.

Ticari faaliyet, kredi ve borç alma yasağı ⁽⁸⁾

MADDE 67 - (Değişik cümle: 12/8/1999 - 4445/8 md.)

Siyasi partiler ticari faaliyette bulunamazlar, kredi veya borç alamazlar. Ancak, ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla 66 ncı maddenin 1 ve 3 üncü fıkralarında gösterilenler dışında kalan gerçek ve tüzel kişilerden kredili veya ipotek karşılığı mal satın alabilirler.

Taşınmaz mal edinme

MADDE 68 - Siyasi partiler, ikametleri ile amaç ve faaliyetleri için gerekli olanlardan başka taşınmaz mal edinemezler. Partiler, amaçları içinde olmak şartıyla sahip oldukları taşınmaz mallardan gelir sağlayabilirler.

(Mülga: 12/8/1999 - 4445/25 md.)

Gelirlerin sağlanmasında usul

MADDE 69 - Bir siyasi partinin bütün gelirleri, o siyasi partinin tüzelkişiliği adına elde edilir.

Siyasi partilerin genel merkezlerinin ve teşkilat kademelerinin gelirleri, parti merkez karar ve yönetim kurulunca bastırılan makbuzlar karşılığında alınır. Bastırılan ve parti teşkilat kademelerine gönderilen gelir makbuzlarının seri

(8) Bu maddenin başlığı “Kredi ve borç alma yasağı” iken, 12/8/1999 tarihli ve 4445 sayılı Kanunun 9 uncu maddesi ile değiştirilmiş ve metne işlenmiştir.

ve sıra numaralarına ait kayıtlar parti genel merkezinde tutulur. Parti teşkilat kademeleri aldıkları ve kullandıkları makbuzlar dolayısıyla parti merkez karar ve yönetim kuruluna karşı mali sorumluluk taşırlar.

Sağlanan gelirin türü ve miktarıyla, gelirin sağlandığı kimsenin adı, soyadı ve adresi, makbuzu düzenleyenin sıfatı, adı, soyadı ve imzası, makbuzda ve dip koçanlarında yer alır.

Makbuzların asıl kısımlarıyla dip koçanlarında aynı sıra numarası bulunur. Makbuz dip koçanlarının saklama süresi, Anayasa Mahkemesinin ilk inceleme kararının ilgili partiye bildirilme tarihinden itibaren beş yıldır.

(Ek fıkra: 1/7/2022-7417/38 md.) Ancak siyasi partilerin 61 inci maddede sayılan gelirlerinin sağlanmasında, 20/6/2013 tarihli ve 6493 sayılı Ödeme ve Menkul Kıymet Mutabakat Sistemleri, Ödeme Hizmetleri ve Elektronik Para Kuruluşları Hakkında Kanunun 13 üncü maddesinde yer alan ödeme hizmeti sağlayıcılar aracılığıyla yapılan tahsilatlar ile GSM operatörleri ve/veya iş ortakları aracılığıyla yapılan mobil tahsilatlar için ayrıca gelir makbuzu düzenlenmez.

İKİNCİ BÖLÜM

Partilerin Giderleri

Giderlerin yapılmasında usul

MADDE 70 - (Ek fıkra: 12/8/1999 - 4445/9 md.) Siyasi partilerin giderleri amaçlarına aykırı olamaz.

Bir siyasi partinin bütün giderleri, o siyasi parti tüzelkişiliği adına yapılır.

Beşmilyon liraya kadar harcamaların makbuz veya fatura gibi bir belge ile tevsik edilmesi zorunlu değildir. Ancak, bütün

harcamaların yetkili organ veya merciin kararına dayanması şarttır. Şu kadar ki, yetkili organca onaylanan bütçede öngörülmüş bulunmak kaydıyla beşmilyon lirayı aşmayan harcamalar ile genel tarifeyle bağlı giderler için ayrıca karar alınmasına gerek yoktur. ⁽⁹⁾

Giderlere ait belgeleri saklama süresi, özel kanunlarda gösterilen daha uzun süreye ilişkin hükümler saklı kalmak üzere, kesinhesabın Anayasa Mahkemesinin ilk inceleme kararının ilgili partiye bildirilme tarihinden itibaren beş yıldır.

Parti teşkilatı bağlı bulunduğu üst kademeye, gelir ve giderleri hakkında parti tüzüğünde gösterilen sürede hesap vermekle yükümlüdür. Bu süre altı aydan fazla olamaz.

Mali sorumluluk

MADDE 71- Siyasi partilerin yapacakları giderler, sözleşmeler ve girişecekleri yükümlülükler; genel merkezde parti tüzelkişiliği adına, illerde il yönetim kurulu adına ve ilçelerde ilçe yönetim kurulu adına yetkili kılınan kişi veya kurulca yapılır.

Siyasi partilerin il ve ilçelerdeki teşkilat kademeleri tarafından parti tüzelkişiliği adına sözleşme yapılmasına ve yükümlülük altına girilmesine ilişkin esaslar, merkez karar ve yönetim kurulunca tespit olunur. Bu esaslara aykırı olarak yahut siyasi partilerin tüzüklerine göre merkez karar ve yönetim kurulunca önceden yazılı yetki verilmediği veya sonradan bir kararla onaylanmadığı takdirde, partinin teşkilat kademelerinin

(9) Bu fıkra da yer alan “beşbin” ibaresi, 12/8/1999 tarihli ve 4445 sayılı Kanunun 9 uncu maddesi ile “beşmilyon” olarak değiştirilmiş ve metne işlenmiştir.

yaptıkları hizmet sözleşmeleri de dâhil her türlü sözleşme ve giriştikleri yükümlülüklerden dolayı, parti tüzelkişiliği hiçbir suretle sorumlu tutulamaz; merkez karar ve yönetim kurulu veya genel başkan veya parti tüzelkişiliği aleyhine takipte bulunulamaz. Bu takdirde sorumluluk, sözleşmeyi yapan veya yükümlülük altına giren kişi veya kişilere ait olur.⁽¹⁰⁾

Borç verme yasağı

MADDE 72 - Siyasi partiler, üyelerine ve diğer gerçek ve tüzelkişilere hiçbir şekilde borç veremezler.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Parti İçi Malî İşlemler

Parti bütçeleri ve kesinhesabı

MADDE 73 - Siyasi partilerin, bağlı ilçeleri de kapsamak üzere iller teşkilatı ayrı ayrı gelir tahminlerini ve gider miktarlarını gösteren bir yıllık bütçe hazırlarlar ve ilgili takvim yılından önceki Ekim ayı sonuna kadar genel merkeze gönderirler. Bu bütçeler ile aynı süre içinde hazırlanacak genel merkez bütçesi en geç ilgili takvim yılından önceki Aralık ayı sonuna kadar parti merkez karar ve yönetim kurulunca incelenir ve karara bağlanır.

Siyasi partilerin hesapları bilanço esasına göre düzenlenir.

Parti merkezi ve bağlı ilçeleri de kapsamak üzere iller teşkilatı her bütçe yılını izleyen Nisan ayı sonuna kadar, bir evvelki yıla ait uygulama sonuçlarını gösteren kesinhesaplarını

(10) 3/8/2016 tarihli ve 6736 sayılı Kanunun 12 nci maddesiyle, bu maddenin ikinci fıkrasının ikinci cümlesinde yer alan “parti teşkilat kademelerinin yaptıkları” ibaresinden sonra “hizmet sözleşmeleri de dâhil her türlü” ibaresi eklenmiştir.

hazırlarlar. İller teşkilatından gönderilenler ve parti merkezine ait olan kesinhesaplar, merkez karar ve yönetim kurulunca incelenerek karara bağlanır ve birleştirilir.

Siyasi partilerin bütçeleri, bilançoları, gelir ve gider cetvelleri ile kesinhesaplarının nasıl düzenleneceği partilerin içyönetmeliklerinde gösterilir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Anayasa Mahkemesince Yapılacak Malî Denetim

Kesinhesabın gönderilmesi

MADDE 74 - (Değişik: 12/8/1999 - 4445/10 md.)

Siyasi partilerin mali denetimi Anayasa Mahkemesince yapılır. Anayasa Mahkemesi, siyasi partilerin mal edinimleri ile gelir ve giderlerinin Kanuna uygunluğunu denetler. **(Ek üçüncü, dördüncü ve beşinci cümleler: 13/2/2011 - 6111/180 md.)** Ancak yapılacak kanuna uygunluk denetimi siyasi partilerin amaçlarına ulaşmak için yapılmasında fayda görülen faaliyetleri daraltacak veya bu faaliyetlerin yerindeliğini içerecek şekilde yapılamaz. Denetimde harcamaların gerçek mahiyeti esas alınır. Şekle ve usule ilişkin eksiklikler harcamaların kabul edilmemesini gerektirmez.

Siyasi partilerin genel başkanları, karara bağlanarak birleştirilmiş bulunan kesin hesap ile parti merkez ve bağlı ilçeleri de kapsayan iller teşkilatının kesin hesaplarının onaylı birer örneğini Haziran ayı sonuna kadar Anayasa Mahkemesine ve bilgi için Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına vermek zorundadırlar. Bu belgelere, ilgili siyasi partinin aynı hesap döneminde edindiği taşınmaz ve değeri binbeşyüz lirayı aşan taşınır malların, menkul kıymetlerin ve her türlü hakların

değerleri ile edinim tarihlerini ve şekillerini de belirten listeleri eklenir.⁽¹¹⁾

(Ek fıkra: 13/2/2011 - 6111/180 md.) Siyasi parti hakkında kapatma kararı verilmiş olması halinde kapatma kararının verildiği tarihe kadar olan döneme ilişkin hesaplar da Anayasa Mahkemesi tarafından denetlenerek karara bağlanır. Bu takdirde denetime esas kesin hesabın verilmesi ve denetime ilişkin diğer esas ve usuller Anayasa Mahkemesi tarafından belirlenir.

(Ek fıkra: 13/2/2011 - 6111/180 md.) Siyasi partiler amaçlarına ulaşmak için gerekli gördükleri siyasi faaliyetleri kapsamında her türlü harcama yapabilirler.

(Ek fıkra: 13/2/2011 - 6111/180 md.) Siyasi partiler mal ve hizmet alımı ile yapım işlerini, açık ihale, kapalı zarf usulü ve yazılı veya sözlü olmak üzere doğrudan veya pazarlık usullerinden herhangi biri ile yapabilir.

(Ek fıkra: 13/2/2011 - 6111/180 md.) Siyasi partiler harcamalarını fatura, fatura yerine geçen belgeler ile bu belgelerin temin edilmesinin mümkün olmadığı hallerde harcamanın doğruluğunu gösterecek muhtevaya sahip olmak şartıyla diğer belgelerle tevsik ederler. Ancak kaybolma, yırtılma ve yanma gibi mücbir sebeplerle aslının temin edilemediği hallerde, fatura ve fatura yerine geçen belgeler yerine bu belgeleri düzenleyenlerden alınacak tasdikli örnekleri kullanılabilir.

(Ek fıkra: 13/2/2011 - 6111/180 md.) Siyasi partiler ücret mukabili geçici veya sürekli olarak çalıştırdıkları kişilere

(11) 20/5/2021 tarihli ve 7319 sayılı Kanunun 1 inci maddesiyle, bu fıkarda yer alan “yüz milyon lirayı aşan” ibaresi “binbeşyüz lirayı aşan” şeklinde değiştirilmiştir.

ödedikleri aynı ve nakdi sağlık ve sosyal yardım giderleri ile amaçlarına ulaşmak için görevlendirdikleri kişiler tarafından yapılan yurt içi ve yurt dışı seyahatlere ilişkin konaklama, yol masrafları ve diğer zorunlu harcamaları gider olarak kayıt edebilirler.

(Ek fıkra: 13/2/2011 - 6111/180 md.) Siyasi partiler, mal ve hizmet alım sözleşmelerinden kaynaklanan mahkeme kararları ile ödedikleri miktarı ve masraflarını gider olarak kaydedebilirler.

Denetim

MADDE 75 - Anayasa Mahkemesi, kesinhesaplara ait bilgilerin belgelendirilmesini siyasi partilerden her zaman isteyebilir.

Anayasa Mahkemesi denetimini evrak üzerinde yapar. **(Değişik cümle: 12/8/1999 - 4445/11 md.)** Bu denetimi, Sayıştaydan yardım sağlanarak hazırlatacağı raporlar üzerinden yapabileceği gibi, siyasi partilerin genel merkezlerinde ve mahalli teşkilatlarında doğrudan doğruya veya kendi üyeleri arasından görevlendireceği bir naip üye veya mahallin en kıdemli adli veya idari yargı hâkimi niyabetinde yaptıracağı inceleme ve araştırmalar üzerinden de yapabilir. Bu maksatla, yeminli bilirkişi görevlendirebilir.

Anayasa Mahkemesi, ilgili siyasi partinin başkanından veya temsilcisinden yazılı mütalaa isteyebilir; gerekli görürse sorumlu uzman muhasipler de dahil ilgililerin sözlü açıklamalarını dinleyebilir.

Anayasa Mahkemesi denetimi sonunda, o siyasi partinin gelir ve giderlerinin doğruluğuna ve kanuna uygunluğuna

veya kanuna uygun olmayan gelirler ile giderler dolayısıyla da bunların Hazineye gelir kaydedilmesine karar verir.

Siyasi partilerin büyük kongrelerinin kesinhesaplar hakkındaki kararları, Anayasa Mahkemesinin denetimini etkilemez. **(Ek cümle: 12/8/1999 - 4445/11 md.)** Anayasa Mahkemesinin bu denetim sonucunda vereceği kararlar kesindir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Malî Hükümlerin Müeyyideleri

Hazinece elkoyma

MADDE 76 - (Değişik: 12/8/1999 - 4445/12 md.) Bu Kanun hükümlerine aykırı olarak bağış kabul ettiği, mal veya gelir edindiği Anayasa Mahkemesince tespit edilen siyasi partilerin, bu yolla elde ettikleri gelirlerin tamamının, Kanunda belirtilen miktarlardan fazla gelirlerle, taşınmaz malların kanuni miktarı geçen kısmının karşılığının Hazineye irad kaydedilmesine, taşınmaz malların ise Hazine adına tapuya tesciline karar verilir.

Bu Kanunun 67 nci maddesi hükmüne aykırı olarak siyasi partilere sağlanan kredi veya borçlar üzerine Anayasa Mahkemesi kararıyla Hazinece elkonulur, kredi veya borcu verene karşı Hazine hiçbir yükümlülük altına girmez.

Bu Kanunun 69 uncu maddesinde belirtilen esaslara aykırı olarak bir siyasi partinin tevsik edilmeyen kaynaklardan gelir sağladığı anlaşılırsa, Anayasa Mahkemesi kararıyla bu gelir Hazineye irad kaydedilir.

Belgelendirilmesi gerektiği halde belgelendirilmeyen parti giderleri miktarınca parti malvarlığı, Anayasa Mahkemesi kararıyla Hazineye irad kaydedilir.

Paraya çevirme

MADDE 77 - Bu Kanunun 68 inci maddesinde belirtilen esaslara aykırı olarak bir siyasi partinin taşınmaz mallara sahip olduğu anlaşılırsa, Anayasa Mahkemesinin kararıyla ve bu Mahkemenin göstereceği süre içinde siyasi parti tarafından bu malların paraya çevrilmesi yoluna gidilir.

DÖRDÜNCÜ KISIM

Siyasi Partilerle İlgili Yasaklar

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaçlar ve Faaliyetlerle İlgili Yasaklar

Demokratik Devlet düzeninin korunması ile ilgili yasaklar

MADDE 78 - Siyasi partiler:

a) Türkiye Devletinin Cumhuriyet olan şeklini; Anayasanın başlangıç kısmında ve 2 nci maddesinde belirtilen esaslarını; Anayasanın 3 üncü maddesinde açıklanan Türk Devletinin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğüne, diline, bayrağına, milli marşına ve başkentine dair hükümlerini; egemenliğin kayıtsız şartsız Türk Milletine ait olduğu ve bunun ancak, Anayasanın koyduğu esaslara göre yetkili organları eliyle kullanılabileceği esasını; Türk Milletine ait olan egemenliğin kullanılmasının belli bir kişiye, zümreye veya sınıfa bırakılamayacağı veya hiçbir kimse veya organın, kaynağını Anayasadan almayan bir Devlet yetkisi kullanamayacağı hükmünü; seçimler ve halkoylamalarının serbest, eşit, gizli, genel oy, açık sayım ve döküm esaslarına göre, yargı yönetim ve denetimi altında yapılması esasını değiştirmek;

Türk Devletinin ve Cumhuriyetin varlığını tehlikeye düşürmek, temel hak ve hürriyetleri yok etmek, dil, ırk, renk, din ve mezhep ayrımı yaratmak veya sair herhangi bir yoldan bu kavram ve görüşlere dayanan bir devlet düzeni kurmak;

amacını güdemezler veya bu amaca yönelik faaliyette bulunamazlar, başkalarını bu yolda tahrik ve teşvik edemezler.

b) Bölge, ırk, belli kişi, aile, zümre veya cemaat, din, mezhep veya tarikat esaslarına dayanamaz veya adlarını kullanamazlar.

c) Sosyal bir sınıfın diğer sosyal sınıflar üzerinde egemenliğini veya zümre egemenliğini veya herhangi bir tür diktatörlüğü savunmayı ve yerleştirmeyi amaçlayamazlar ve bu amaca yönelik faaliyette bulunamazlar.

d) Askerlik, güvenlik veya sivil savunma hizmetlerine hazırlayıcı nitelikte eğitim ve öğretim faaliyetlerinde bulunamazlar.

e) Genel ahlak ve adaba aykırı amaçlar güdemezler ve bu amaca yönelik faaliyette bulunamazlar.

f) Anayasanın hiçbir hükmünü, Anayasada yer alan hak ve hürriyetleri yok etmeye yönelik bir faaliyette bulunma hakkını verir şekilde yorumlayamazlar.

İKİNCİ BÖLÜM

Millî Devlet Niteliğinin Korunması

Bağımsızlığın korunması

MADDE 79 - Siyasi partiler:

a) Türkiye Cumhuriyetinin, milletlerarası hukuk alanında bağımsızlık ve eşitlik ilkesine dayanan hukuki ve siyasi varlığını ortadan kaldırmak yahut milletlerarası hukuk gereğince

münhasıran Türkiye Cumhuriyetinin yetkili olduğu hususlara diğerk devletlerin, milletlerarası kuruluşların ve yabancı gerçek ve tüzel kişilerin karışmasını sağlamak amacını güdemezler ve bu amaçlara yönelik faaliyette bulunamazlar.

b) (Mülga: 12/8/1999 - 4445/25 md.)

c) (Değişik: 12/8/1999 - 4445/13 md.) Yabancı devletlerden, uluslararası kuruluşlardan Türk uyruğunda olmayan gerçek ve tüzel kişilerden herhangi bir suretle, doğrudan doğruya veya dolaylı olarak yardım kabul edemezler, bunlardan emir alamazlar ve bunların Türkiye'nin bağımsızlığı ve ülke bütünlüğü aleyhindeki karar ve faaliyetlerine katılamazlar.

Devletin tekliğı ilkesinin korunması

MADDE 80 - Siyasi partiler, Türkiye Cumhuriyetinin dayandığı Devletin tekliğı ilkesini değiştirmek amacını güdemezler ve bu amaca yönelik faaliyette bulunamazlar.

Azınlık yaratılmasının önlenmesi

MADDE 81 - Siyasi partiler:

a) Türkiye Cumhuriyeti ülkesi üzerinde milli veya dini kültür veya mezhep veya ırk veya dil farklılığına dayanan azınlıklar bulunduğunu ileri süremezler.

b) Türk dilinden veya kültüründen başka dil ve kültürleri korumak, geliştirmek veya yaymak yoluyla Türkiye Cumhuriyeti ülkesi üzerinde azınlıklar yaratarak millet bütünlüğünün bozulması amacını güdemezler ve bu yolda faaliyette bulunamazlar.

c) Tüzük ve programlarının yazımı ve yayınlanmasında, kongrelerinde, açık veya kapalı salon toplantılarında, mitinglerinde, propagandalarında Türkçe'den başka dil

kullanamazlar; Türkçe'den başka dillerde yazılmış pankartlar, levhalar, plaklar, ses ve görüntü bantları, broşür ve beyannameler kullanamaz ve dağıtamazlar; bu eylem ve işlemlerin başkaları tarafından da yapılmasına kayıtsız kalamazlar. Ancak, tüzük ve programlarının kanunla yasaklanmış diller dışındaki yabancı bir dile çevrilmesi mümkündür.

Bölgecilik ve ırkçılık yasağı

MADDE 82 - Siyasi partiler, bölünmez bir bütün olan ülkede, bölgecilik veya ırkçılık amacını güdemezler ve bu amaca yönelik faaliyette bulunamazlar.

Eşitlik ilkesinin korunması

MADDE 83 - Siyasi partiler, herkesin dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşit olduğu prensibine aykırı amaç güdemez ve faaliyette bulunamazlar.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Atatürk İlke ve İnkılaplarının ve Laik Devlet Niteliğinin Korunması

Atatürk ilke ve inkılaplarının korunması

MADDE 84 - Siyasi partiler, Türk toplumunu çağdaş uygarlık seviyesinin üstüne çıkarmak ve Türkiye Cumhuriyetinin laiklik niteliğini korumak amacını güden:

a) 3 Mart 1340 tarihli ve 430 sayılı Tevhidi Tedrisat Kanunu,

b) 25 Teşrinisani 1341 tarihli ve 671 sayılı Şapka İktisası Hakkında Kanun,

c) 30 Teşrinisani 1341 tarihli ve 677 sayılı Tekke ve Zaviyelerle Türbelerin Seddine ve Türbedarlıklar ile Bir Takım Unvanların Men ve İlgasına Dair Kanun,

d) 17 Şubat 1926 tarihli ve 743 sayılı Türk Kanunu Medenisiyle kabul edilen, evlenme akdinin evlendirme memuru önünde yapılacağına dair medeni nikah esası ile aynı Kanunun 110 uncu maddesi,

e) 20 Mayıs 1928 tarihli ve 1288 sayılı Beynelmilel Erkamın Kabulü Hakkında Kanun,

f) 1 Teşrinisani 1928 tarihli ve 1353 sayılı Türk Harflerinin Kabul ve Tatbiki Hakkında Kanun,

g) 26 Teşrinisani 1934 tarihli ve 2590 sayılı Efendi, Bey, Paşa gibi Lakap ve Unvanların Kaldırıldığına Dair Kanun,

h) 3 Kanunuevvel 1934 tarihli ve 2596 sayılı Bazı Kisvelerin Giyilemeyeceğine Dair Kanun,

hükümlerine aykırı amaç güdemezler ve faaliyette bulunamazlar.

Atatürk'e saygı

MADDE 85 - Siyasi partiler, Türk Milletinin Kurtarıcısı, Türkiye Cumhuriyetinin Kurucusu Atatürk'ün şahsiyet ve faaliyetlerini veya hatırasını kötülemek veya küçük düşürmek amacını güdemez ve buna yol açabilecek davranış ve faaliyetlerde bulunamazlar. Parti adları ile amblemlerinde Atatürk'ün adını veya resmini kullanamazlar.

Laiklik ilkesinin korunması ve halifeliğin istenemeyeceği

MADDE 86 - Siyasi partiler, Türkiye Cumhuriyetinin laiklik niteliğinin değiştirilmesi ve halifeliğin yeniden kurulması amacını güdemez ve bu amaca yönelik faaliyetlerde bulunamazlar.

Dini ve dince kutsal sayılan şeyleri istismar yasağı

MADDE 87 - Siyasi partiler, Devletin sosyal veya ekonomik veya siyasi veya hukuki temel düzenini, kısmen de olsa dini esas ve inançlara uydurmak amacıyla veya siyasi amaçla veya siyasi menfaat temin ve tesis eylemek maksadıyla dini veya dini hissiyatı veya dince mukaddes tanınan şeyleri alet ederek her ne suretle olursa olsun propaganda yapamaz, istismar edemez veya kötüye kullanamazlar.

Dini gösteri yasağı

MADDE 88 - Siyasi partiler, herhangi bir şekilde dini tören ve ayin tertipleyemez veya parti sıfatıyla bu gibi tören ve ayinlere katılamazlar.

Siyasi partiler, dini bayramları, ayinleri ve cenaze törenlerini parti gösterilerine ve propagandalarına vesile yapamazlar.

Devlet protokolünce düzenlenen cenaze törenleri ile partisinden bir üyenin ölümü halinde veya parti nezaketinin gereği olarak bir diğer parti üyesinin veya bağımsız kişinin cenaze töreninde partinin temsili ve parti adına çelenk gönderilmesi ile anma törenleri, bayramlaşmalar, siyasi propagandaya dönüştürülmemek şartıyla birinci fıkradaki yasağın dışındadır.

Diyanet İşleri Başkanlığının yerinin korunması

MADDE 89 - Siyasi partiler, laiklik ilkesi doğrultusunda, bütün siyasi görüş ve düşüncülerin dışında kalarak ve milletçe dayanışma ve bütünleşmeyi amaç edinerek özel kanunda gösterilen görevleri yerine getirmek durumunda olan Diyanet İşleri Başkanlığının, genel idare içinde yer almasına ilişkin Anayasanın 136 ncı maddesi hükmüne aykırı amaç güdemezler.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Çeşitli Yasaklar

Tüzük ve programlar ile parti faaliyetlerine ilişkin sınırlamalar

MADDE 90- Siyasi partilerin tüzük, program ve faaliyetleri Anayasa ve bu Kanun hükümlerine aykırı olamaz.

(Değişik fıkra: 13/3/2018 - 7102/14 md.) Siyasi partiler, tüzük ve programları dışında faaliyette bulunamazlar.

Yan kuruluşlar yasağı

MADDE 91 - (Mülga: 12/8/1999 - 4445/25 md.)

Dernek, sendika, vakıf, kooperatif ve meslek kuruluşlarıyla siyasi ilişki ve işbirliği yasağı

MADDE 92 - (Mülga: 12/8/1999 - 4445/25 md.)

Parti içi çalışmaların demokrasi esaslarına uygun olma zorunluluğu

MADDE 93 - Siyasi partilerin parti içi çalışmaları, parti yönetimi, denetimi; parti organları için yapılacak seçimler ile parti genel başkanlığınca, genel merkez organlarınca ve parti gruplarınca alınan kararları ve yapılan eylem ve işlemleri parti tüzüğüne, parti üyeleri arasındaki eşitlik ilkesine ve demokrasi esaslarına aykırı olamaz.

Üniforma giydirme ve güvenlik kuvvetlerinin görevlerini üstlendirme yasağı

MADDE 94 - Siyasi partiler, üyeleri ve personeli için üniforma, üniforma niteliğinde kıyafet veya kol bağı ve benzeri alametler ihdas edemez ve bunları kullanıramazlar. Ancak her kademedeki parti kongreleri ile toplantılarında görevlendirilen

parti üyeleri ve personel bu görevleri gereği olarak şerit, kurdela ve benzeri işaretler kullanabilirler.

Siyasi partiler herhangi bir kimseye veya topluluğa güvenlik kuvvetlerinin görev veya yetkilerini üstlenmesi görevini veremezler ve parti kongre ve toplantılarında üyelerinin bu şekilde hareketlerine müsaade edemezler.

Kapatılan siyasi partiler ve mensuplarının durumu⁽¹²⁾

MADDE 95 - (Değişik: 12/8/1999 - 4445/14 md.)

Kapatılan siyasi parti bir başka ad altında kurulamaz. Bir siyasi partinin kapatılmasına söz veya eylemleriyle neden olan kurucuları dahil üyeleri, Anayasa Mahkemesinin kapatmaya ilişkin kesin kararının Resmi Gazetede gerekçeli olarak yayımlanmasından başlayarak beş yıl süreyle bir başka partinin kurucusu, üyesi, yöneticisi ve denetçisi olamazlar. Siyasi partiler bu kişileri hiçbir suretle seçimlerde aday gösteremezler.

Kullanılamayacak parti adları ve işaretler

MADDE 96 - (Değişik: 19/6/1992 - 3821/8 md.) Anayasa Mahkemesince temelli kapatılan veya siyasi parti siciline kayıtlı bulunan siyasi partilerin isimleri, amblemleri, rumuzları, rozetleri ve benzeri işaretleri aynen veya iltibasa mahal verecek şekilde başka bir siyasi partice kullanılmayacağı gibi, daha önce kurulmuş Türk devletlerine ait topluma mal olmuş bayrak, amblem ve flamalar da siyasi partilerce kullanılmaz.⁽¹³⁾

(12) Bu maddenin başlığı “Temelli kapatılan siyasi partiler mensuplarının durumu” iken, 12/8/1999 tarihli ve 4445 sayılı Kanunun 14 üncü maddesi ile değiştirilmiş ve metne işlenmiştir.

(13) 18/6/2014 tarihli ve 6545 sayılı Kanunun 38 inci maddesiyle, bu fıkra da yer alan “ve benzeri işaretleri” ibaresinden sonra gelmek üzere “aynen veya iltibasa mahal verecek şekilde” ibaresi eklenmiştir.

(Değişik: 19/6/1992 - 3821/8 md.) Kurulacak siyasi partiler Anayasa Mahkemesince kapatılan siyasi partilerin devamı olduklarını beyan edemez ve böyle bir iddiada bulunamazlar.

Komünist, anarşist, faşist, teokratik, nasyonal sosyalist, din, dil, ırk, mezhep ve bölge adlarıyla veya aynı anlama gelen adlarla da siyasi partiler kurulamaz veya parti adında bu kelimeler kullanılamaz.

12 Eylül 1980 Harekâtına karşı beyan ve tutum yasağı
MADDE 97 - (Mülga: 12/8/1999 - 4445/25 md.)

BEŞİNCİ KISIM

Siyasi Partilerin Kapatılması

Görevli mahkeme ve savcılık

MADDE 98 - (Değişik: 12/8/1999 - 4445/15 md.) Siyasi partilerin kapatılması davaları, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı tarafından Anayasa Mahkemesinde açılır. **(Ek cümle: 2/1/2003 - 4778/9 md.)** Siyasi partilerin kapatılması davalarında kapatılmaya karar verilebilmesi için beşte üç oy çokluğu şarttır.

Anayasa Mahkemesince verilen kararlar kesindir.

Cumhuriyet Başsavcılığı, iddianamesine esas teşkil edecek olayların araştırılması ve soruşturulmasında ve davanın açılması ve yürütülmesinde Cumhuriyet savcılarına ve sorgu hâkimlerine tanınan bütün yetkilere sahiptir. Ancak; Anayasanın ve kanunların sadece hâkimler tarafından kullanılabileceğini belirttiği yetkiler bunun dışındadır.

(Değişik: 12/8/1999 - 4445/15 md.) Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı siyasi partilerden incelenmek üzere gerekli gördüğü belgeleri isteyebilir.

Siyasi partiler, Cumhuriyet Başsavcılığının isteklerine en geç onbeş gün içinde cevap vermek zorundadırlar.

Cumhuriyet Başsavcısı, soruşturmayı Cumhuriyet Başsavcivekili veya yardımcılarını eliyle de yürütebilir.

Cumhuriyet Başsavcısının soruşturma için görevlendirdiği Başsavcı yardımcılarının, Yargıtay üyeliğine seçilmeleri hali hariç, soruşturma sonuçlanıncaya kadar süreli veya süresiz başka bir göreve atanmaları Cumhuriyet Başsavcısının yazılı muvafakatına bağlıdır.

Siyasi Partilerle İlgili Yasakları İnceleme Kurulu

MADDE 99 - Siyasi partilerin kapatılmasına ilişkin isteklerin, Cumhuriyet Başsavcılığınca reddi halinde, yapılan itirazları incelemek üzere Siyasi Partilerle İlgili Yasakları İnceleme Kurulu kurulmuştur.

Bu Kurul, Yargıtay ceza daireleri başkanlarından kurulur. Bunların en kıdemlisi Kurulun Başkanıdır. Daire başkanlarının özürleri halinde dairenin en kıdemli üyesi Kurula katılır. Kurul üye tamsayısı ile toplanır. Karar yeter sayısı, üye tamsayısının salt çoğunluğudur.

Siyasi partilerle ilgili yasalara aykırılık halinde dava açılması

MADDE 100 - (Değişik: 2/1/2003 - 4778/10 md.)
Anayasada yazılı nedenlerle Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından bir siyasi partinin kapatılması davasının açılması;

a) Re'sen,

b) Bakanlar Kurulu kararı üzerine Adalet Bakanının istemiyle,

c) Bir siyasi partinin istemi üzerine,
olur.

Ancak, bir siyasi partinin Cumhuriyet Başsavcılığından dava açılmasını isteyebilmesi için, bu partinin son milletvekili genel seçimlerine katılmış olması, Türkiye Büyük Millet Meclisinde grubu bulunması, ilk büyük kongresini yapmış olması, partinin merkez karar ve yönetim kurulunun üye tamsayısının salt çoğunluğunun oyu ile dava açılmasının istenmesi yolunda karar alınmış bulunması ve istemin parti adına parti genel başkanı tarafından Cumhuriyet Başsavcılığına yazılı olarak yapılmış olması gerekir.

Cumhuriyet Başsavcılığı, Adalet Bakanının veya partinin yazılı isteminde yeterli delil bulunduğu kanısına varırsa davayı açar. Yeterli delil bulunmadığı kanısına varırsa dava açmayacağını istemde bulunan Adalet Bakanına veya siyasi parti genel başkanlığına yazı ile bildirir.

Adalet Bakanının veya siyasi partinin, Cumhuriyet Başsavcılığının bildirimi üzerine, bu bildirimin tebliği tarihinden başlayarak otuz gün içinde Siyasi Partilerle İlgili Yasakları İnceleme Kuruluna yazı ile itirazda bulunma hakkı vardır.

Kurul, itirazı ivedilikle en geç otuz gün içinde inceler; itirazı haklı görmezse dava açılmaz; haklı görürse, Cumhuriyet Başsavcılığı Anayasa Mahkemesine dava açmakla yükümlüdür.

Bu maddenin birinci fıkrasının (b) ve (c) bentlerinde yer alan hükümler milletvekili genel seçimiyle, bu seçimin yenilenmesine veya milletvekili ara seçimlerine dair verilen kararın Resmi Gazetede yayımlandığı tarihten başlayarak oy verme gününün ertesi gününe kadar geçecek süre içinde uygulanamaz.

Anayasadaki yasaklara aykırılık halinde partilerin kapatılması⁽¹⁴⁾

MADDE 101 - (Değişik: 12/8/1999 - 4445/16 md.)

Anayasa Mahkemesince bir siyasi parti hakkında kapatma kararı;

a) Bir siyasi partinin tüzük ve programının Devletin bağımsızlığına, ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğüne, insan haklarına, eşitlik ve hukuk devleti ilkelerine, millet egemenliğine, demokratik ve laik cumhuriyet ilkelerine aykırı olması, sınıf veya zümre diktatörlüğünü veya herhangi bir tür diktatörlüğü savunmayı ve yerleştirmeyi amaçlaması, suç işlenmesini teşvik etmesi,

b) Bir siyasi partinin, Anayasanın 68 inci maddesinin dördüncü fıkrasına aykırı eylemlerin işlendiği odak haline geldiğinin Anayasa Mahkemesince tespiti,

c) Bir siyasi partinin, yabancı devletlerden, uluslararası kuruluşlardan ve Türk uyrukluğunda olmayan gerçek ve tüzel kişilerden maddi yardım alması,

hallerinde verilir.

(Ek: 26/3/2002 - 4748/4 md.) Anayasa Mahkemesi, yukarıdaki fıkranın (a) ve (b) bentlerinde sayılan hallerde temelli kapatma yerine, dava konusu fiillerin ağırlığına göre ilgili siyasi partinin almakta olduğu son yıllık Devlet yardımı miktarının

(14) *Bu maddenin başlığı “Dördüncü kısımdaki yasaklara aykırılık halinde partilerin kapatılması” iken, 12/8/1999 tarihli ve 4445 sayılı Kanunun 16 ncı maddesiyle değiştirilmiş ve metne işlenmiştir.*

kısmen veya tamamen yoksun bırakılmasına, yardımın tamamı ödenmişse aynı miktarın Hazineye iadesine karar verebilir.⁽¹⁵⁾

Cumhuriyet Başsavcılığının isteklerine uyulmaması halinde yapılacak işlem

MADDE 102 - (Değişik: 26/3/2002 - 4748/4 md.) Siyasi partilerin faaliyetlerinin izlenmesi amacıyla Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının istediği bilgi ve belgeleri, bildirilen süre içinde vermeyen siyasi partiye Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından ikinci bir yazı tebliğ olunur. Bu yazıda, bildirilen süre içinde cevap verilmediği ve istek yerine getirilmediği takdirde o siyasi partinin Devlet yardımından kısmen veya tamamen yoksun bırakılması için dava açılabileceği de belirtilir. Bu tebliğde bildirilecek süre içinde yine istek yerine getirilmez veya cevap verilmezse Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı o siyasi partinin Devlet yardımından kısmen veya tamamen yoksun bırakılması için Anayasa Mahkemesinde re'sen dava açabilir. **(Ek cümle: 2/1/2003 - 4778/11 md.)** Siyasi parti, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısının bu istemlerine karşı Anayasa Mahkemesine itiraz edebilir.⁽¹⁶⁾

(Ek: 12/8/1999 - 4445/17 md.) Parti büyük kongresi, merkez karar ve yönetim kurulu veya bu kurulun iki ayrı kurul olarak oluşturulduğu haller, Türkiye Büyük Millet Meclisi

(15) Bu fıkrafta yer alan “Devlet yardımı miktarının” ibaresinden sonra gelen “yarısından az olmamak kaydıyla, bu yardımdan” ibaresi Anayasa Mahkemesinin 16/7/2003 tarihli ve E. 2002/104, K. 2003/72 sayılı Kararı ile iptal edilmiştir.

(16) Bu fıkrafta yer alan “o siyasi partinin” ibarelerinden sonra gelen “kapatılması ya da” ibareleri 2/1/2003 tarihli ve 4778 sayılı Kanunun 11 inci maddesi ile madde metninden çıkarılmıştır.

grup yönetim kurulu, Türkiye Büyük Millet Meclisi grup genel kurulu, parti genel başkanı dışında kalan parti organı, mercii veya kurulu tarafından Anayasanın 68 inci maddesinin dördüncü fıkrasında yer alan hükümlere aykırı fiilin işlenmesi halinde, fiilin işlendiği tarihten başlayarak iki yıl geçmemiş ise Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı söz konusu organ, merci veya kurulun işten el çektilirilmesi yazı ile o partiden ister. Parti üyeleri 68 inci maddenin dördüncü fıkra hükümlerine aykırı fiil ve konuşmalarından dolayı hüküm giyerler ise Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı bu üyelerin partiden kesin olarak çıkarılmasını o partiden ister.⁽¹⁷⁾

(Değişik: 26/3/2002 - 4748/4 md.) Siyasi parti, tebliğ tarihinden itibaren otuz gün içinde istem yazısında belirtilen hususu yerine getirmediği takdirde, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı Anayasa Mahkemesinde o siyasi partinin Devlet yardımından kısmen veya tamamen yoksun bırakılması için dava açar. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığınca düzenlenen iddianamenin tebliğinden itibaren otuz gün içinde ilgili siyasi parti tarafından söz konusu parti organı, merci veya kurulun işten el çektilirilmesi ve parti üyesi veya üyelerin partiden kesin olarak çıkarılmaları halinde, o partinin Devlet yardımından kısmen veya tamamen yoksun bırakılması için açılan dava düşer. Aksi takdirde Anayasa Mahkemesi, dosya üzerinde inceleme yaparak, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısının ve siyasi parti temsilcilerinin sözlü açıklamalarını, gerekli gördüğü hallerde

(17) Bu fıkarda yer alan “Cumhuriyet Başsavcılığı” ibareleri, 26/3/2002 tarihli ve 4748 sayılı Kanunun 4 üncü maddesi ile “Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı” olarak değiştirilmiş ve metne işlenmiştir.

diğer ilgilileri ve konu üzerinde bilgisi olanları da dinlemek suretiyle açılmış bulunan davayı karara bağlar. ⁽¹⁸⁾

Bir siyasi partinin yasak eylemlere odak olması hali

MADDE 103 - (Değişik: 12/8/1999 - 4445/18 md.)

Bir siyasi partinin Anayasanın 68 inci maddesinin dördüncü fıkrası hükmüne aykırı eylemlerin odak halini oluşturup oluşturmadığı hususu Anayasa Mahkemesince belirlenir.

(İptal: Anayasa Mahkemesinin 12/12/2000 tarihli ve E. 2000/86, K. 2000/50 sayılı Kararı ile)

(Ek: 26/3/2002 - 4748/4 md.) Bir siyasi parti, bu nitelikteki fiiller o partinin üyelerince yoğun bir şekilde işlendiği ve bu durum o partinin büyük kongre veya genel başkan veya merkez karar veya yönetim organları veya Türkiye Büyük Millet Meclisindeki grup genel kurulu veya grup yönetim kurulunca zımnen veya açıkça benimsendiği yahut bu fiiller doğrudan doğruya anılan parti organlarınca kararlılık içinde işlendiği takdirde, söz konusu fiillerin odağı haline gelmiş sayılır.

Diğer sebeplerle başvuru

MADDE 104 - (Değişik: 12/8/1999 - 4445/19 md.) Bir siyasi partinin bu Kanunun 101 inci maddesi dışında kalan emredici hükümleriyle diğer kanunların siyasi partilerle ilgili emredici hükümlerine aykırılık halinde bulunması sebebiyle o parti aleyhine Anayasa Mahkemesine, Cumhuriyet Başsavcılığınca re`sen yazı ile başvurulur.

(18) Bu fıkra da yer alan “kapatılması ya da” ibareleri 2/1/2003 tarihli ve 4778 sayılı Kanunun 11 inci maddesi ile metinden çıkarılmıştır.

(Değişik: 2/1/2003 - 4778/12 md.) Anayasa Mahkemesi, söz konusu hükümlere aykırılık görürse bu aykırılığın giderilmesi için ilgili siyasi parti hakkında ihtar kararı verir. **(İkinci cümle iptal: Anayasa Mahkemesinin 11/6/2009 tarihli ve E. 2008/5, K. 2009/81 sayılı Kararı ile)**

(Ek fıkra: 18/6/2014-6545/39 md.) Tüzüklerinde Anayasa Mahkemesince temelli kapatılan veya siyasi parti siciline kayıtlı bulunan siyasi partilerin isimleri, amblemleri ve rumuzlarını aynen veya iltibasa mahal verecek şekilde kabul eden veya kullanan siyasi parti aleyhine Anayasa Mahkemesine, Cumhuriyet Başsavcılığınca resen veya ilgili siyasi parti tarafından doğrudan yazı ile başvurulur. Anayasa Mahkemesi başvuru tarihinden itibaren en geç otuz gün içinde isim, amblem ve rumuzlarla ilgili olarak siyasi parti siciline kayıt önceliğine göre yapacağı incelemede bu Kanunun 96 ncı maddesinin birinci fıkrasına aykırılık görürse, aykırılık teşkil eden isim, amblem ve rumuzların hükümsüzlüğüne ve siyasi parti sicilinden terkinine karar verir.

Seçimlere katılmama nedeniyle dava açılması

MADDE 105 - (İptal: Anayasa Mahkemesinin 1/4/2003 tarihli ve E. 2003/21, K. 2003/13 sayılı Kararı ile)

İdari mercilerin, savcıların ve mahkemelerin görevi

MADDE 106 - Bu Kanunun 101, 103 ve 104 üncü maddelerinde belirtilen fiil ve haller hakkında bilgi edinen idari merciler, bu bilgileri mahalli Cumhuriyet savcılığına derhal ve yazılı olarak intikal ettirirler. Mahkemeler de, bu gibi fiil ve halleri öğrendikleri zaman durumu derhal mahalli Cumhuriyet savcılığına yazı ile duyururlar. Cumhuriyet savcılıkları, bu

bilgileri hemen Adalet Bakanlığına ve belgeleriyle birlikte Cumhuriyet Başsavcılığına yazı ile bildirirler.

Kapatılan partinin malları

MADDE 107 - Anayasa Mahkemesi kararıyla kapatılan siyasi partinin bütün malları Hazineye geçer.

Kapatma kararını Bakanlar Kurulu uygular.

Kapanma kararının kapatmaya ilişkin hükmün sonuçlarına etkili olamayacağı

MADDE 108 - (İptal: Anayasa Mahkemesinin 8/12/2010 tarihli ve E. 2010/17, K. 2010/112 sayılı Kararı ile)

ALTINCI KISIM

Siyasi Partilerin Kapanması

Kapanma kararı

MADDE 109 - Bir siyasi partinin kapanmasına ancak büyük kongrece karar verilebilir. Bu karar gizli oyla alınır; karar yeter sayısı, parti tüzüğünde belirtilen toplanma yeter sayısının salt çoğunluğudur.

Siyasi partinin kapanmasına karar verilirse, bu karar derhal kapanan partinin genel başkanlığı tarafından, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı, Anayasa Mahkemesi Başkanlığı, Cumhuriyet Başsavcılığı ve İçişleri Bakanlığına bildirilir.

Siyasi partinin tüzelkişiliği, büyük kongrenin kapanma kararını aldığı tarihte sona erer.

Kapanan siyasi partilerin malları

MADDE 110 - Kapanan bir siyasi partinin malları, büyük kongre toplanma yeter sayısının salt çoğunluğunun oyu ile alacağı bir karar üzerine, bir diğer siyasi partiye veya başka bir

parti ile birleşmek için kapanma kararı alınmışsa, birleşeceği partiye, ilgili partinin de kabul etmesi şartıyla devredilebilir. Aksi halde kapanan siyasi partinin malları Hazineye geçer.

Kapanma kararları, Hükümetin devamlı gözetim ve denetimi altında, büyük kongrenin görevlendireceği bir tasfiye kurulu eliyle uygulanır.

Kapatılması için hakkında soruşturma veya dava açılmış olan bir siyasi parti, kapanma ve buna bağlı olarak parti mallarının devrine dair karar aldığı takdirde, soruşturma veya dava sonuçlanıncaya kadar devir işlemi yapılmaz.

YEDİNCİ KISIM

Ceza Hükümleri

Cumhuriyet Başsavcılığına ve Anayasa Mahkemesine gerekli bilgilerin verilmemesi

MADDE 111 - Siyasi partilerin;

a) Cumhuriyet Başsavcılığınca tutulacak siciller için istenen bilgi ve belgeleri vermeyen veya 102 nci madde hükümlerine aykırı hareket eden sorumluları hakkında, üç aydan altı aya kadar hafif hapis ve onbeş milyon liradan otuz milyon liraya kadar hafif para cezası,

b) 74 üncü madde hükümlerine aykırı hareket eden sorumluları hakkında, üç aydan altı aya kadar hafif hapis ve onbeş milyon liradan otuz milyon liraya kadar hafif para cezası,

c) 75 inci madde gereğince yapılan inceleme ve araştırmaları engelleyen sorumluları ile aynı madde gereğince istenen bilgileri vermeyen sorumluları hakkında altı aydan bir yıla kadar hapis ve altmış milyon liradan az olmamak üzere ağır para cezası,

d) (Ek: 2/1/2003 - 4778/13 md.) 104 üncü maddeye göre verilen ihtar kararının gereğini yerine getirmeyerek partiyi Devlet yardımından kısmen veya tamamen yoksun bırakan sorumlular ile Devlet yardımından faydalanmayan siyasi partilerin sorumluları hakkında üç aydan altı aya kadar hafif hapis cezası,

verilir. ⁽¹⁹⁾ ⁽²⁰⁾

Tekerrür halinde, bu cezalar yarı nispette artırılarak hükümlenir.

Oylamaya hile karıştırılması

MADDE 112 - Önseçimler ile siyasi parti kongrelerinin seçimleri ve kararları için yapılan oylamalarla, her kademedeki her çeşit parti görevlileri ve yedeklerinin seçimi için yapılan oylamalara ve bu oylamaların sayım ve dökümüne hile karıştıranlar, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılırlar.

Parti defter ve kayıtlarının tutulmaması, tahrifi, defterlerin yok edilmesi veya gizlenmesi

MADDE 113 - Bu Kanunun 60 ıncı maddesinde yazılı defter ve kayıtları tutmayanlar, altı aydan bir yıla, bu defter ve kayıtları tahrif veya yok edenler veya gizleyenler, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılırlar.

(19) Bu fıkranın (a) ve (b) bentlerinde yer alan “beşbin liradan onbin liraya kadar hafif para cezası” ibareleri; 12/8/1999 tarihli ve 4445 sayılı Kanunun 22 nci maddesi ile değiştirilmiş ve metne işlenmiştir.

(20) Bu fıkranın (c) bendinde yer alan “ellibin”ibaresi, 12/8/1999 tarihli ve 4445 sayılı Kanunun 22 nci maddesi ile değiştirilmiş ve metne işlenmiştir.

Gerçek dışı üye kaydı yapılması⁽²¹⁾

MADDE 114 – (Değişik: 18/6/2014-6545/40 md.) Siyasi partiye yazılı üyelik başvurusu bulunmayan veya mevcut olmayan kişileri gerçeğe aykırı olarak üye kaydedenler hakkında bir aydan üç aya kadar hapis ve elli günden iki yüz güne kadar adli para cezasına hükmolunur.

Organlarda görev alanların bildirilmemesi

MADDE 115 - (Değişik: 28/3/1986 - 3270/19 md.)

Bu Kanunun 33 üncü maddesinde yazılı bildirimini yerine getirmeyen parti sorumluları, onbeş milyon liradan otuz milyon liraya kadar hafif para cezasına mahkum edilirler. ⁽²²⁾

Aynı hüküm, her kademedeki parti görevlileri ile yedeklerinin seçimi için yapılacak toplantıların gün ve yerlerini, kongre veya toplantıdan yedi gün önce mahallin en büyük mülki amirliğine bildirmeyen parti sorumluları hakkında da uygulanır.

Kanuna aykırı bağış, kredi veya borç alınması, borç verilmesi

MADDE 116 - (Değişik: 12/8/1999 - 4445/20 md.)

Bu Kanun hükümlerine aykırı olarak bağışta bulunan kimse ve bağışı kabul eden parti sorumlusu, altı aydan bir yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(21) Bu maddenin başlığı “Mükerrer kayıt:” iken, 18/6/2014 tarihli ve 6545 sayılı Kanunun 40 ıncı maddesiyle değiştirilmiş ve metne işlenmiştir.

(22) Bu fıkra da yer alan “beşbin liradan onbin liraya kadar” ibaresi, 12/8/1999 tarihli ve 4445 sayılı Kanunun 22 nci maddesi ile değiştirilmiş ve metne işlenmiştir.

Bu Kanun hükümlerine aykırı olarak kredi veya borç veren veya alanlar ile bu krediyi veya borcu alan veya veren parti sorumlusu hakkında da yukarıdaki fıkra hükmü uygulanır.

Yabancı devletlerden, uluslararası kuruluşlardan, Türk uyrukluğunda olmayan gerçek ve tüzel kişilerden yardım veya bağış kabul eden parti sorumlusu veya aday veya aday aday bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

Kanuna aykırı sair davranışlar

MADDE 117 - (İptal: Anayasa Mahkemesi'nin 12/1/2012 tarihli ve E.: 2011/62, K.: 2012/2 sayılı Kararı ile.)

Genel ceza hükümleri

MADDE 118 - Bu Kanunla, 22 Kasım 1972 tarihli ve 1630 sayılı Dernekler Kanununa yapılan atıflar hakkında, söz konusu Kanunda yer alan ve bu Kanun hükümlerine aykırı bulunmayan ceza müeyyideleri, siyasi partiler ve sorumluları hakkında da uygulanır.

Özel yasaklılarla ilgili cezalar

MADDE 119 - (Mülga: 21/5/1987 - 3370/9 md.)

Seçimlerde alınan tedbirlere uymama

MADDE 120 - Bu Kanun hükümlerine göre yapılan seçimlerin düzen içerisinde ve sağlıklı biçimde yürütülmesi amacıyla hâkimin ve sandık kurulunun aldığı tedbirlere uymayanlara, eylem daha ağır bir cezayı gerektirmediği takdirde üç aydan altı aya kadar hafif hapis cezası verilir.

SEKİZİNCİ KISIM

Çeşitli Hükümler

Diğer kanunların genel olarak uygulanacak hükümleri

MADDE 121 - Türk Kanunu Medenisi ile Dernekler

Kanununun ve dernekler hakkında uygulanan diğer kanunların bu Kanuna aykırı olmayan hükümleri, siyasi partiler hakkında da uygulanır.

Bu Kanunun hükümlerine göre soruşturma yapan Cumhuriyet Başsavcısı, Cumhuriyet Başsavcivekili ile Cumhuriyet Başsavcı Başyardımcısı veya Cumhuriyet Başsavcı yardımcılarına verilecek yol giderleri, tazminat ve gündelikler hakkında, 4/2/1983 tarihli ve 2797 sayılı Yargıtay Kanununun 67 nci maddesi hükümleri uygulanır.

Uygulanmayacak kanun hükümleri

MADDE 122 - 22 Kasım 1972 tarihli ve 1630 sayılı Dernekler Kanununun 40 ıncı maddesi ile 24 Temmuz 1953 tarihli ve 6187 sayılı Vicdan ve Toplanma Hürriyetinin Korunması Hakkında Kanunun 2 ve 3 üncü maddelerinin hükümleri, siyasi partiler hakkında uygulanmaz.

Devletçe yardım

EK MADDE 1 - (27/6/1984 - 3032/2 md. ile gelen ek madde hükmü olup teselsül için numaralandırılmıştır.)

Yüksek Seçim Kurulunca son milletvekili genel seçimlerine katılma hakkı tanınan ve 2839 sayılı Milletvekili Seçimi Kanununun 33 üncü maddesindeki genel barajı aşmış bulunan siyasi partilere her yıl Hazine'den ödenmek üzere o yılki genel bütçe gelirleri “(B) Cetveli” toplamının beşbinde ikisi oranında ödenek mali yıl için konur. ⁽²³⁾

(23) Bu fıkra'da yer alan “beşbinde biri” ibaresi, 24/3/1992 tarihli ve 3789 sayılı Kanunla “beşbinde ikisi” olarak değiştirilmiş ve metne işlenmiştir.

(Değişik cümle: 12/8/1999 - 4445/21 md.) Bu ödenek, yukarıdaki fıkra gereğince Devlet yardımı yapılacak siyasi partiler arasında, bu partilerin genel seçim sonrasında Yüksek Seçim Kurulunca ilan edilen toplam geçerli oy sayıları ile orantılı olarak bölüştürülmek suretiyle her yıl ödenir. Bu ödemelerin o yılki genel bütçe kanununun yürürlüğe girmesini takiben on gün içinde tamamlanması zorunludur.

(Mülga: 12/8/1999 - 4445/21 md.)

(Değişik: 2/3/2014 – 6529/4 md.) Bu madde uyarınca yapılacak yardımlar sadece parti ihtiyaçları veya parti çalışmalarında kullanılır.

(Ek fıkra: 7/8/1988 - 3470/1 md.; Değişik: 2/3/2014 – 6529/4 md.) Milletvekili genel seçimlerinde toplam geçerli oyların %3'ünden fazlasını alan siyasi partilere de Devlet yardımı yapılır. Bu yardım en az Devlet yardımı alan siyasi partinin ikinci fıkra gereğince almış olduğu yardım ve genel seçimlerde aldığı toplam geçerli oy esas alınarak kazandıkları oyla orantılı olarak yapılır. Bu fıkra uyarınca yapılacak yardım bir milyon Türk Lirasından az olamaz. Bunun için her yıl Maliye Bakanlığı bütçesine yeterli ödenek konulur.

(Ek fıkra: 7/8/1988 - 3470/1 md.) Yukarıdaki fıkralarda öngörülen yardım miktarları; bu yardımdan faydalanabilecek siyasi partilere, milletvekili genel seçiminin yapılacağı yıl üç katı, mahalli idareler genel seçim yılı için iki katı olarak ödenir. Her iki seçim aynı yıl içerisinde yapıldığında bu ödemenin miktarı üç katı geçemez. Bu fıkra gereğince yapılacak katlı ödemeler, Yüksek Seçim Kurulunun seçim takvimine dair kararının ilanını izleyen 10 gün içinde yapılır.

(Ek fıkra: 12/8/1999 - 4445/21 md.) Bu Kanunun 76 ncı maddesi hükmü dairesinde gelirleri Hazineye irad kaydedilen ve taşınmaz malları Hazine adına tapuya tescil edilen siyasi partilere, bu madde gereğince yapılacak Devlet yardımından, Hazineye irad kaydedilen gelirin Hazine adına tapuya tescil edilen taşınmazların toplam değerinin iki katı indirilir.

EK MADDE 2 - (21/5/1987 - 3370/10 md. ile gelen ek 1 inci madde hükmü olup numarası teselsül ettirilmiştir.)

İlçe belediye başkanı ile ilçeye bağlı diğer belediyelerin başkanları, üyesi olduğu partinin ilçe kongresinin; büyükşehir belediye başkanları dışındaki il belediye başkanları ile merkez ilçe çevresindeki diğer belediyelerin başkanları merkez ilçe kongresinin; büyükşehir belediye başkanları il kongresinin tabii üyesidirler.

EK MADDE 3 - (21/5/1987 - 3370/10 md. ile gelen ek 2 nci madde hükmü olup numarası teselsül ettirilmiştir.)

Bu Kanunun çeşitli maddelerinde adı geçen merkez karar ve yönetim kurulu deyiminden 13 üncü maddedeki merkez karar, yönetim ve icra organları anlaşılır.

EK MADDE 4 - (Ek: 31/3/1988 - 3420/12 md.; Mülga: 12/7/1999 - 4445/25 md.)

EK MADDE 5 - (Ek: 31/10/1990 - 3673/3 md.)

2972 sayılı Mahalli İdareler ile Mahalle Muhtarlıkları ve İhtiyar Heyetleri Seçimi Hakkında Kanunun 29 uncu maddesi gereğince yapılan seçimlerin yenilenmesi hallerinde, 298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanunun 63, 64 ve 65 inci maddelerindeki yasaklar Türkiye Radyo ve Televizyon Kurumunun radyo ve televizyon yayınları hakkında uygulanmaz.

EK MADDE 6 - (Ek: 12/8/1999 - 4445/23 md.)

Bu Kanunun 66, 70 ve 74 üncü maddelerinde yer alan parasal değerler her takvim yılı başından geçerli olmak üzere, o yıl için 4.1.1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanunu hükümleri uyarınca tespit ve ilan olunan yeniden değerlendirme oranında artırılır.⁽²⁴⁾

Defter, sicil ve kayıtların tutulma usulü

EK MADDE 7 – (Ek: 18/6/2014-6545/41 md.) Bu Kanuna göre tutulacak sicil, dosya, defter ve kayıtlar elektronik ortamda da tutulabilir. Ancak form veya sürekli form şeklinde tutulacak defterler, kullanılmaya başlanmadan önce her bir sayfasına numara verilerek ve onaylatılarak kullanılabilir. Onaylı sayfalar kullanıldıktan sonra defter hâline getirilerek muhafaza edilir.

Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı siyasi parti sicillerine işlenmek üzere elektronik ortamda veri aktarımı, ancak siyasi parti genel merkezleri tarafından ve bu işlerle görevlendirilecek kişilerce yerine getirilir.

DOKUZUNCU KISIM

Geçici Hükümler

GEÇİCİ MADDE 1 - (Mülga: 21/5/1987 - 3370/9 md.)

GEÇİCİ MADDE 2 - Bu Kanunun geçici 1 inci maddesi kapsamında olup da maddede gösterilen süreler içerisinde siyasi parti kuramayacakları belirtilenlerin, herhangi bir siyasi partinin kurucuları arasında bulunmaları halinde, o siyasi parti tüzelkişilik kazanamaz.

(24) 20/5/2021 tarihli ve 7319 sayılı Kanunun 2 nci maddesiyle, bu fıkrafta yer alan “ve 70 inci” ibaresi “, 70 ve 74 üncü” şeklinde değiştirilmiştir.

GEÇİCİ MADDE 3 - Bu Kanunun geçici 1 inci maddesi uyarınca kendilerine özel yasak getirilen kişilerin kimlikleri, statüleri ile hukuki durumları belirtmek suretiyle Kanunun yayımı tarihinden itibaren yedi gün içinde İçişleri Bakanlığınca tespit edilerek Resmi Gazetede yayımlanır.

Resmi Gazetede yayım tarihinden itibaren onbeş gün içinde ilgililerin İçişleri Bakanlığına itiraz hakları vardır. İçişleri Bakanlığı yapılan itirazları onbeş gün içinde inceleyerek karara bağlar.

Özel yasaklamaya tabi olduğu sonradan anlaşılanlar hakkında da yukarıdaki hükümler uygulanır.

GEÇİCİ MADDE 4 - Bu Kanunun yürürlüğe girmesini müteakip yapılacak ilk milletvekili genel seçimlerinin sonucunun Yüksek Seçim Kurulu tarafından ilanına kadar, Milli Güvenlik Konseyi;

Siyasi parti kurmak üzere İçişleri Bakanlığına verilen kuruluş bildirisinde adı yazılı bulunan parti kurucuları üzerinde incelemede bulunmak yetkisine sahiptir. Bu inceleme sonucunda bu görevler için uygun görülmeyenler hakkında; Milli Güvenlik Konseyi, temelli kapatılan siyasi partilerin her kademedeki yöneticileri ile üyelerine, parti faaliyetlerine katılma kısıtlılığı getiren Anayasanın 69 uncu maddesi hükümlerine dayalı olarak, üye tamsayısı ile karar alır. Bu suretle hakkında olumsuz karar alınan kurucu yerine, diğer kurucular tarafından yenileri önerilebilir.

Bu inceleme işlemi, kuruluş bildirisinin İçişleri Bakanlığına verilmesi ile birlikte partinin tüzelkişilik kazanması hakkını önlemez ve geciktirmez.

İçişleri Bakanlığı, kendisine verilen kuruluş bildirisi ve eklerinin (Program ve tüzük hariç) birer örneğini yirmidört saat içinde Milli Güvenlik Konseyi Başkanlığına ulaştırır.

Milli Güvenlik Konseyi inceleme sonucunu ilgili partiye iletmek üzere İçişleri Bakanlığına ve aynı zamanda Cumhuriyet Başsavcılığına yirmi gün içinde bildirir.

Tebliğ tarihinden itibaren beş gün içinde Milli Güvenlik Konseyinin kararını yerine getirmeyen siyasi partiler hakkında Cumhuriyet Başsavcılığınca Anayasa Mahkemesinde kapatma davası açılır.

GEÇİCİ MADDE 5 - Bu Kanunun yürürlüğe girmesini müteakip kurulacak siyasi partilerin teşkilatlanmaları aşağıdaki esaslara göre yapılır:

a) İlk genel seçimler sonucu Türkiye Büyük Millet Meclisi toplanıp, Başkanlık Divanı oluşuncaya kadar geçecek süre içinde kurulan siyasi partilerin, genel başkan, merkez karar ve yönetim kurulu ve merkez disiplin kurulu üyeleri; partinin tüzelkişilik kazanmasını takip eden yedi gün içinde ilgili siyasi parti tarafından İçişleri Bakanlığı ile Cumhuriyet Başsavcılığına bildirilir. Bu organlarda meydana gelen değişiklikler de, değişikliğin yapıldığı tarihten itibaren yedi gün içinde aynı makamlara bildirilir.

Yukarıdaki fıkrada belirtilen süre içinde gerekli bildirimini yapmayan parti sorumluları hakkında bu Kanunun 115 inci maddesi hükümleri uygulanır.

b) Bu Kanuna göre kurulacak siyasi partiler ilçe, il ve büyük kongrelerini ilk genel seçimler sonucu Türkiye Büyük Millet Meclisi toplanıp, Başkanlık Divanı oluşumundan sonra ve bu tarihten itibaren iki yıl içinde yaparlar.

c) Bu Kanunun öngördüğü şekilde çeşitli parti kademelerinin kongreleri yapılncaya kadar, partilerin geçici il ve ilçe teşkilatına ait zorunlu organları, kurucular kurulu (genel başkan, merkez karar ve yönetim kurulu ile merkez disiplin kurulu üyeleri ve bu kurullara katılmayan kurucular) tarafından oluşturulur.

GEÇİCİ MADDE 6 - (Değişik: 10/6/1983 - 2839/62 md.)

Bu Kanunun yürürlüğe girmesini müteakip, yapılacak ilk milletvekili genel seçimleri için önseçim yapılmaz.

Milletvekili adayları, seçim çevrelerinin çıkaracakları milletvekili sayısı kadar gösterilir.

Milletvekili adayları; doğrudan kurucular kurulu üyelerinin en az üçte iki çoğunluğu tarafından milletvekili genel seçim tarihinden en az yetmiş gün önce tespit edilir ve Yüksek Seçim Kurulu Başkanlığı ile Adalet Bakanlığına bildirilir. Seçimle ilgili müteakip işlemler seçim mevzuatına göre yürütülür.

Bu Kanunun ve Seçim Kanununun çeşitli hükümlerinde yer alan seçim çevrelerinde iki kat aday gösterilmesine ilişkin hükümler, ilk milletvekili genel seçimlerinde uygulanmayıp seçim çevrelerinin çıkaracakları milletvekili sayısı şeklinde uygulanır.

GEÇİCİ MADDE 7 - Bu Kanunun yayımlanmasını müteakip yapılacak ilk milletvekili genel seçim tarihinden yetmiş gün öncesine kadar geçecek süre içinde bir siyasi partinin; bir başka siyasi partinin kapatılmasına ilişkin dava açma isteminde bulunabilmesi için bu Kanunun 100 üncü maddesinde öngörülen;

- a) Milletvekili genel seçimlerine katılmış olmak,
- b) Türkiye Büyük Millet Meclisinde grubu bulunmak,

c) İlk büyük kongresini yapmış olmak,
şartları aranmaz.

İlk milletvekili genel seçimlerinden sonra Türkiye Büyük Millet Meclisi toplanıp Başkanlık Divanı oluşuncaya kadar geçecek süre içinde, bu Kanunun dördüncü kısmında yer alan hükümleri ihlal sebebiyle Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından bir partinin kapatılması için dava açılması konusunda Milli Güvenlik Konseyi de Adalet Bakanı kanalıyla istemde bulunabilir.

100 üncü maddede gösterilen itiraz ve itirazın incelenmesiyle ilgili süreler, bu geçici madde kapsamına giren istemler bakımından onar gün olarak uygulanır.

GEÇİCİ MADDE 8 - Kurulacak siyasi partilerin tüzelkişilik kazanabilmeleri için bu Kanunun 8 inci maddesine göre, düzenlemekle yükümlü bulundukları kuruluş bildirisi ve buna eklenecek belgeler 16 Mayıs 1983 gününden itibaren İçişleri Bakanlığına verilir.

Bu tarihe kadar olan süre içerisinde siyasi parti kurmak için gerekli olan ve bu Kanunda öngörülen hazırlık çalışmalarında ve temaslarda bulunulabilir.

GEÇİCİ MADDE 9 - 29 Haziran 1981 tarih ve 2485 numaralı Kurucu Meclis Hakkında Kanunun Danışma Meclisi üyelerinin ilk genel seçimlerde herhangi bir siyasi partinin kontenjan adayı olamayacaklarına ilişkin 31 inci maddesi yürürlükten kaldırılmıştır.

GEÇİCİ MADDE 10 - 16 Ekim 1981 tarih ve 2533 sayılı Kanunla feshedilmiş bulunan siyasi partilerin 11 Eylül 1980 tarihindeki il ve ilçe başkanlarından,

a) 11 Eylül 1980 tarihine kadar beş defa arka arkaya seçilmiş bulunanların, bu Kanuna göre kurulacak yeni bir partideki aynı görevlere yeniden seçilebilmeleri için aradan dört yıllık bir sürenin geçmesi gerekir. Bu sürenin başlangıç tarihi olarak 16 Ekim 1981 tarihi kabul edilir.

b) On yıldan az süreyle il veya ilçe başkanlığı yapmış olanlar ise bu Kanun hükümlerine göre kurulacak siyasi partilerde il veya ilçe başkanlığı yapabilirler, ancak 16 Ekim 1981 tarihinden önce yapmış oldukları il veya ilçe başkanlığı süreleri bu Kanun hükümlerine göre yapabilecekleri azami il ve ilçe başkanlığı sürelerinin hesabında göz önünde bulundurulur.

Bu madde hükümlerine uymayan siyasi partiler hakkında bu Kanunun 104 üncü maddesi hükümleri uygulanır.

GEÇİCİ MADDE 11 - Bu Kanunun yürürlüğe girmesini müteakip yapılacak ilk milletvekili genel seçimleri tarihinden önce kurulacak siyasi partilerin çeşitli kademedeki kongreleri yapıncaya kadar geçecek sürede genel başkanlık ile il ve ilçe başkanlığına getirilenlerin bu görevlerde bulunmaları arka arkaya altı veya beş defa seçilme haklarında herhangi bir kayba sebep teşkil etmez.

GEÇİCİ MADDE 12 - Bu Kanunun yürürlüğe girmesini müteakip kurulacak siyasi partilerin, il ve ilçe yönetim kurulu başkan ve üyelik görevlerine getirilenlerden, geçici 6 ncı madde hükümlerine göre partilerinin kurucular kurulu tarafından görev yaptıkları yerden milletvekili adayı olarak tespit edilip Yüksek Seçim Kuruluyla Adalet Bakanlığına bildirilenlerin, bildirim tarihinde bulundukları il ve ilçe yönetim kurulu başkanlıkları ile üyelik görevleri sona erer.

GEÇİCİ MADDE 13 - (27/6/1984 - 3032/3 md. ile gelen geçici 11 inci madde hükmü olup madde numarası teselsül ettirilmiştir.)

1984 yılı içinde siyasi partilere Devletçe yapılacak yardım bu Kanun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren on gün içerisinde genel bütçe gelirleri “(B) Cetveli” toplamı dikkate alınmak suretiyle Maliye ve Gümrük Bakanlığı bütçesinde yer alan yedek ödenekten karşılanır.

Bu Kanun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren yapılacak, ilk genel milletvekili seçimine kadar, 25 Mart 1984 tarihinde yapılmış olan; mahalli idareler seçimine katılmış siyasi partilere o yılın bütçesine, siyasi partilere Devlet yardımı için konan ödeneğin % 30’u ayrılır ve ayrılan bu ödenek siyasi partilerin il genel meclisi seçimlerinde kazandıkları sandalye sayısına göre paylaşılır.

Ödeneğin geri kalan % 70’i ise T.B.M.M.’nde grubu bulunan partilere 6 Kasım 1983 tarihinde yapılmış olan genel seçimlerde aldıkları geçerli oyların, bu partilerin toplam olarak aldıkları geçerli oylara oranına göre bölüştürülerek ödenir.

(Ek fıkra: 9/4/1987 - 3349/1 md.) Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarih itibariyle Türkiye Büyük Millet Meclisinde grubu bulunan siyasi partiler yukarıdaki fıkralarda ifade edilen seçimlere katılmamış olsalar bile Devlet yardımından faydalanırlar. Bu miktar 150 000 000 (yüzelli milyon) TL. sından aşağı olamaz. Bu maksatla gerekli ödenek 27/6/1984 tarih ve 3032 sayılı Kanunla konulan ek maddede öngörülen sınırlamaya bağlı olmaksızın Maliye ve Gümrük Bakanlığı bütçesinin yedek ödenek tertibinden karşılanır.

(Ek fıkra: 9/4/1987 - 3349/1 md.) Siyasi Partiler Kanununa 27/6/1984 tarih ve 3032 sayılı Kanunla eklenen ek 1 inci maddede yazılı beşbinde bir oranındaki yardım miktarı bu Kanun yürürlüğe girdiği tarihten sonra yapılacak ilk milletvekili genel seçimi yılı için üç misline çıkartılır. Artırılan miktar bu Kanunun Türkiye Büyük Millet Meclisinde kabul edildiği tarihte grubu bulunan siyasi partilere milletvekili sayılarına göre taksim edilerek ödenir.

GEÇİCİ MADDE 14 - (28/3/1986 - 3270/20 md. ile gelen geçici 13 üncü madde hükmü olup madde numarası teselsül ettirilmiştir.)

Siyasi Partiler Kanununda yapılan değişikliklerin yürürlüğe girmesini müteakip, siyasi partilerin olağan büyük kongreleri toplanıncaya kadar, partilerin merkez karar ve yönetim kurulları bu değişikliklerin gerektirdiği tüzük tadilatını yapmaya yetkilidir.

GEÇİCİ MADDE 15 - (21/5/1987 - 3370/11 md. ile gelen geçici 14 üncü madde hükmü olup numarası teselsül ettirilmiştir.)

Bu Kanunda yapılan değişikliklerin yürürlüğe girmesini müteakip siyasi partilerin olağan büyük kongreleri toplanıncaya kadar, merkez karar ve yönetim kurulları bu değişikliğin gerektirdiği tüzük tadilatını yapmaya yetkilidir.

GEÇİCİ MADDE 16 - (Ek: 31/10/1990 - 3673/4 md; Mülga: 29/4/2005 - 5341/1 md.)

GEÇİCİ MADDE 17 - (Ek: 25/12/1993 - 3945/2 md.)

Siyasi partiler tüzüklerinde gerekli değişiklikleri yapıncaya kadar merkez karar organları istifaya ilişkin usul ve esasları tespate yetkilidir.

GEÇİCİ MADDE 18 - (Ek: 12/8/1999 - 4445/24 md.)

Siyasi partilerin merkez karar ve yönetim kurulları, bu Kanunun yürürlüğe girmesinden itibaren altı ay içerisinde gerekli görülen tüzük değişikliğini yapmaya yetkilidir. Bu değişiklikler izleyen ilk büyük kongrenin onayına sunulur.

GEÇİCİ MADDE 19- (Ek: 3/4/2013 - 6456/54 md.)

13/2/2011 tarihli ve 6111 sayılı Bazı Alacakların Yeniden Yapılandırılması ile Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu ve Diğer Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanunla Siyasi Partiler Kanununun 74 üncü maddesinde yapılan değişiklik hükümleri, anılan değişikliklerin yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla Anayasa Mahkemesi tarafından sonuçlandırılmamış denetimler hakkında da uygulanır.

ONUNCU KISIM

Yürürlük ve Yürütme

Yürürlük

MADDE 123 - Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 124 - Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

2820 SAYILI KANUNA İŞLENEMEYEN GEÇİCİ MADDELER

1 - 31/3/1988 tarihli ve 3420 sayılı Kanunun geçici maddeleri:

GEÇİCİ MADDE 1 - Cumhuriyet Başsavcılığının, Siyasi Partiler Kanununun 10 uncu maddesine bu Kanunla eklenen fıkra gereğince 1988 yılı içinde yapacağı harcamalarını karşılayacak

miktarı, Adalet Bakanlığı 1988 yılı bütçesi seçim giderleri ödeneğinden, bu Bakanlığın talebi üzerine Yargıtay Başkanlığı bütçesine aktarmaya ve bu konuda gerekli işlemleri yapmaya Maliye ve Gümrük Bakanı yetkilidir.

GEÇİCİ MADDE 2 - Siyasi partiler, bu Kanunun 5 inci maddesi ile değiştirilen 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanununun 42 nci maddesine göre önseçime esas üye listelerinin eksiklerini tamamlayarak bu Kanunun yayımı tarihinden itibaren iki ay içinde 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanununun 10 uncu maddesi gereğince Cumhuriyet Başsavcılığına bildirirler.

GEÇİCİ MADDE 3 - Bu Kanunda yapılan değişikliklerin yürürlüğe girmesini müteakip, siyasi partilerin olağan büyük kongreleri toplanıncaya kadar merkez karar ve yönetim kurulları bu değişikliğin gerektirdiği tüzük tadilatını yapmaya yetkilidir.

2 - 17/5/1990 tarihli ve 3648 sayılı Kanunun geçici maddesi:

GEÇİCİ MADDE - Siyasi partilerin merkez karar ve yönetim kurulları, bu Kanunun yürürlüğe girmesinden itibaren üç ay içerisinde, gerekli görülen tüzük değişikliğini yapmaya yetkilidir.

3 - 31/10/1990 tarihli ve 3673 sayılı Kanunun geçici maddesi:

GEÇİCİ MADDE - Siyasi partilerin merkez karar, yönetim ve icra organları, bu Kanunun yürürlüğe girmesinden itibaren üç ay içerisinde gerekli görülen tüzük değişikliğini yapmaya yetkilidir.

**2820 SAYILI KANUNA EK VE DEĞİŞİKLİK
GETİREN MEVZUATIN YÜRÜRLÜĞE GİRİŞ
TARİHİNİ GÖSTERİR LİSTE**

Kanun No.	Farklı tarihte <u>yürürlüğe giren maddeler</u>	<u>Yürürlüğe giriş tarihi</u>
2839	—	13/6/1983
3032	—	9/7/1984
3270	—	15/4/1986
3349	—	22/4/1987
3370	—	26/5/1987
3377	—	3/6/1987
3420	—	13/4/1988
3470	—	1/1/1988
		tarihinden geçerli olmak üzere
		13/8/1988
3648	—	25/5/1990
3673	—	2/11/1990
3789	—	28/3/1992
3821	—	3/7/1992
3945	—	28/12/1993
4125	—	28/10/1995
4381	—	2/8/1998
4445	—	14/8/1999
4748	—	9/4/2002
4778	—	11/1/2003
5341	Geçici Madde 16	7/5/2005
6111	—	25/2/2011
6456	Geçici Madde 19	18/4/2013
6529	15, 20, 43, Ek Madde 1	13/3/2014
6545	—	28/6/2014
6736	—	19/8/2016
7102	—	16/3/2018
7140	—	25/4/2018
7319	—	25/5/2021
7393	—	6/4/2022
7417	—	5/7/2022

Milletvekili Seçimi Kanunu

Kanun Numarası : 2839

Kabul Tarihi : 10/6/1983

Resmi Gazete : Tarih: 13/6/1983 Sayı: 18076

MİLLETVEKİLİ SEÇİMİ KANUNU

BİRİNCİ BÖLÜM

Genel Hükümler

	<u>Madde</u>	<u>Sayfa</u>
Amaç ve kapsam	1	7
Seçim sistemi ve usulü	2	7
Milletvekili sayısı ve dağılımı	3	7
Seçim çevreleri ve çıkaracağı milletvekili sayısı	4	8
Seçim çevreleri ve çıkaracakları milletvekili sayısının ilanı	5	9
Seçim dönemi, seçimin başlangıcı ve seçim günü	6	9
Ara seçimi	7	10
Seçimin yenilenmesi	8	11
Sürelerin tespiti	9	11
Seçilme yeterliği	10	11
Milletvekili seçilemeyecek olanlar	11	12

İKİNCİ BÖLÜM

Seçim Öncesi İşleri

Adaylık	12	13
Seçim İttifakı	12/A	13
İller toplamının en az yarısında tam aday göstermeyen siyasi partilerin durumu	13	14
İller toplamının yarısından fazlasında aday gösteren partilerin durumu	14	15
İtiraz üzerine meydana gelen eksikler	15	15
Siyasi partilerin adayları ve bağımsız adaylar	16	15
Kurullarda görevli hâkimlerin durumu	17	16
Adaylık için görevden çekilmesi gerekenler	18	17

	<u>Madde</u>	<u>Sayfa</u>
Görevden ayrılmaya ilişkin hükümler	19	18
Siyasi partilerin aday listelerini vermeleri	20	18
Bağımsız adayların müracaatı	21	19
Adaylara karşı itiraz	22	20
Adayların incelenmesi	23	20
Adayların ilanı	24	20
Adaylıktan istifa ve ölüm	25	21

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Seçim Günü İşleri

Kullanılacak oy pusulasının şekli	26	21
Birleşik oy pusulalarının mahalline yollanması ve mühürlenmesi	27	24
Oyların kullanma şekli	28	24
Geçerli oyların hesabı	29	25
Sayımın tutanağa geçirilmesi (Mülga)	30	26

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Seçimden Sonra Yapılacak İşler

İlçelerde seçim sonuçlarının birleştirilmesi	31	26
İl seçim kurullarında birleştirme	32	26
Genel baraj ve hesaplanması	33	27
Bir seçim çevresinde siyasi partiler, ittifaklar ve bağımsız adayların elde edecekleri milletvekili sayısının hesabı	34	29
Siyasi partilerin çıkaracakları ülke seçim çevresi milletvekili sayısının hesabı	34/A	30
Siyasi parti adaylarından seçilenlerin tespiti	35	31
Milletvekili seçilenlerin Yüksek Seçim Kuruluna bildirilmesi ve tutanakların verilmesi	36	31

	<u>Madde</u>	<u>Sayfa</u>
Seçim sonuçlarının yayımı	37	31
Seçim sonuçlarının Devlet İstatistik Enstitüsü		
Başkanlığı tarafından yayımlanması	38	32
Seçimin veya tutanağın iptali	39	32
Seçim belgelerinin saklanması	40	33

BEŞİNCİ BÖLÜM

Çeşitli Hükümler

Bağımsız adayların emaneten yatırdıkları para		
hakkında yapılacak işlemler	41	34
Özel hüküm bulunmayan hallerdeki uygulama	42	34

ALTINCI BÖLÜM

Değıştirilen Kanun Hükümleri

	43	34
	44-61	34
	62	35

YEDİNCİ BÖLÜM

Geçici Hükümler

Geçici Madde	1	35
Geçici Madde	2	35
Geçici Madde	3	36
Geçici Madde	4	37
Geçici Madde	5	37
Geçici Madde	6	38
Geçici Madde	7	38
Geçici Madde	8	39
Geçici Madde	9	39
Geçici Madde	10	40

	<u>Madde</u>	<u>Sayfa</u>
Geçici Madde	11	40
Geçici Madde (Mülga)	12	41
Geçici Madde	13	41
Geçici Madde	14	41

SEKİZİNCİ BÖLÜM

Son Hükümler

Seçimde oy kullanmayanlar	63	41
Yürürlükten kaldırılan kanunlar	64	41
Yürürlük	65	42
Yürütme	66	42

MİLLETVEKİLİ SEÇİMİ KANUNU

Kanun Numarası : 2839

Kabul Tarihi: 10/6/1983

BİRİNCİ BÖLÜM

Genel Hükümler

Amaç ve kapsam

MADDE 1 - Bu Kanun, milletvekili seçimi sistem ve usulünü, seçim çevreleriyle milletvekili sayısını, seçim dönemi ve zamanını, ara seçimi, seçimin yenilenmesi, seçilebilme ve aday olma esasları ile milletvekili seçimine ilişkin ilkeleri ve uygulamaları düzenler.

Seçim sistemi ve usulü

MADDE 2 - Milletvekili seçimi tek derecelidir. Seçim nispi temsil sistemine göre, genel, eşit ve gizli oyla, bütün yurttan aynı günde yargı yönetim ve denetimi altında yapılır.

Seçmen, oyunu tam bir serbestlikle kendisi kullanır.

Oyların sayımı, dökümü ve tutanaklara bağlanması, açık olarak yapılır.

Milletvekili sayısı ve dağılımı⁽¹⁾

MADDE 3- (Değişik: 27/10/1995 - 4125/8 md.)

Milletvekili sayısı 600'dür.⁽²⁾ (Son iki cümle iptal: Anayasa Mahkemesinin; 18/11/1995 tarihli ve E. 1995/54, K.1995/59 sayılı Kararı ile).

(1) Bu maddenin başlığı "Milletvekili sayısı" iken; 27/10/1995 tarihli ve 4125 sayılı Kanunun 8 inci maddesiyle değiştirilmiş ve metne işlenmiştir.

(2) 25/4/2018 tarihli ve 7140 sayılı Kanunun 8 inci maddesiyle, bu maddenin birinci fıkrasında yer alan "550'dir" ibaresi "600'dür" şeklinde değiştirilmiştir.

Seçim çevreleri ve çıkaracağı milletvekili sayısı

MADDE 4 - (Değişik: 27/10/1995 - 4125/9 md.)

İllerin çıkaracağı milletvekili sayısının tespitinde toplam milletvekili sayısından her ile önce bir milletvekili verilir. ⁽³⁾

(Değişik: 23/11/1995 - 4138/1 md.) Son genel nüfus sayımı ile belli olan Türkiye nüfusu, birinci fıkradaki illere verilen milletvekili sayısı çıkarıldıktan sonra kalan milletvekili sayısına bölünmek suretiyle bir sayı elde edilir. İl nüfusunun bu sayıya bölünmesi ile her ilin ayrıca çıkaracağı milletvekili sayısı tespit olunur.

Nüfusu milletvekili çıkarmaya yetmeyen illerin nüfusları ile artık nüfus bırakan illerin artık nüfusları büyüklüklerine göre sıraya konulur ve ilk hesapta iller arasında bölüştürülmemiş bulunan milletvekillikleri bu sıraya göre dağıtılır. **(Ek cümle: 22/10/2009 - 5922/1 md.; İptal: Anayasa Mahkemesinin 10/2/2011 tarihli ve E. 2009/88, K. 2011/39 sayılı Kararı ile)⁽⁴⁾**

Son kalan milletvekilliğinin verilmesinde, iki veya daha fazla ilin eşit nüfus veya nüfus artışı göstermesi halinde, bunlar arasında ad çekilir.

(3) *Bu fıkarda yer alan “sayısından” ibaresinden sonra gelen “100 milletvekili çıkarıldıktan sonra kalan milletvekili sayısından” ibaresi Anayasa Mahkemesinin 18/11/1995 tarihli ve E. 1995/54, K. 1995/59 sayılı Kararı ile iptal edilmiştir.*

(4) *Bu fıkarda yer alan “nüfusu milletvekili” ibaresinden önce gelen “bu suretle hesaplanan milletvekillerinin sayısı 450’yi bulmadığı takdirde” ibaresi Anayasa Mahkemesinin 18/11/1995 tarihli ve E. 1995/54, K. 1995/59 sayılı Kararı ile iptal edilmiştir.*

Yapılan tespit sonunda, çıkaracağı milletvekili sayısı 18'e kadar olan iller, bir seçim çevresi sayılır. Çıkaracağı milletvekili sayısı 19'dan 35'e kadar olan iller iki, 36 ve daha fazla olan iller üç seçim çevresine bölünür. Bu seçim çevreleri, numara sırasına göre adlandırılır.

Bu illerin seçim çevreleri belirlenirken:

a) Seçim çevreleri, mümkün olduğu ölçüde eşit veya birbirine yakın sayıda milletvekili çıkaracak şekilde oluşturulur.

b) Mümkün olduğu ölçüde ilçelerin mülki bütünlüğü dikkate alınır.

c) Aynı seçim çevresinde yer alacak ilçelerin nüfus ve coğrafi yakınlıkları ile ulaşım imkanları göz önünde bulundurulur.

Bu illerin milletvekili sayısının seçim çevrelerine dağıtımında; seçim çevrelerinin çıkaracakları milletvekili sayısı, nüfusları bakımından illerin milletvekili sayısını tespit etmeye ilişkin esaslara göre belirlenir.

Seçim çevreleri ve çıkaracakları milletvekili sayısının ilanı

MADDE 5 - Seçim çevreleri ve her seçim çevresinin çıkaracağı milletvekili sayısı, Yüksek Seçim Kurulu tarafından, genel nüfus sayımı sonuçlarının açıklanmasından itibaren en geç altı ay içinde, 4 üncü madde uyarınca tespit edilerek Resmi Gazete, radyo ve televizyonla ilan edilir.

Seçim dönemi, seçimin başlangıcı ve seçim günü

MADDE 6- (Değişik: 22/10/2009 - 5922/2 md.) Türkiye

Büyük Millet Meclisinin seçimleri beş yılda bir Cumhurbaşkanı seçimi ile birlikte aynı gün yapılır.⁽⁵⁾

(Değişik: 22/10/2009 - 5922/2 md.) Bir önceki seçimin yapıldığı tarihten itibaren beş yılın dolmasından önceki son Pazar günü oy verilir. Oy verme gününden geriye doğru hesaplanacak altmış günlük sürenin ilk günü seçimin başlangıç tarihidir.

Savaş sebebiyle yeni seçimlerin yapılmasına imkan görülmezse, Türkiye Büyük Millet Meclisi, seçimlerin bir yıl geriye bırakılmasına karar verebilir.

Geri bırakma sebebi ortadan kalkmamışsa, erteleme kararındaki usule göre bu işlem tekrarlanabilir.

Ara seçimi

MADDE 7 - Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeliklerinde boşalma olması halinde, ara seçime gidilir.

Ara seçimleri, her seçim döneminde bir defa yapılır ve genel seçimden otuz ay geçmedikçe ara seçime gidilemez. Ancak, boşalan üyeliklerin sayısı, üye tamsayısının yüzde beşini bulduğu hallerde, ara seçimlerinin üç ay içinde yapılmasına Türkiye Büyük Millet Meclisince karar verilir.

Genel seçimlere bir yıl kala ara seçimi yapılamaz.

(Ek fıkra: 2/1/2003 - 4778/14 md.) Yukarıda yazılı haller dışında, bir ilin veya seçim çevresinin Türkiye Büyük Millet

(5) 25/4/2018 tarihli ve 7140 sayılı Kanunun 8 inci maddesiyle, bu maddenin birinci fıkrasında yer alan “dört yılda bir” ibaresi “beş yılda bir Cumhurbaşkanı seçimi ile birlikte aynı gün” şeklinde, ikinci fıkrasında yer alan “dört” ibaresi “beş” şeklinde ve “doksan” ibaresi “altmış” şeklinde değiştirilmiştir.

Meclisinde üyesinin kalmaması halinde, boşalmayı takip eden doksan günden sonraki ilk pazar günü o seçim çevresinde ara seçim yapılır.

Seçimin yenilenmesi

MADDE 8 - Seçim dönemi bitmeden önce, seçimin yenilenmesine Türkiye Büyük Millet Meclisi veya Cumhurbaşkanınca karar verilmesi halinde, durum Bakanlar Kurulu tarafından kırksekiz saat içinde ilan olunur.

(Değişik: 10/9/1987 - 3403/4 md.) Yenileme kararı Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından verilmişse Meclis, seçimin yapılacağı tarihi de belirler. Yenileme kararının Cumhurbaşkanınca verilmesi halinde, bu kararın verildiği günden sonra gelen doksanıncı günü takip eden ilk pazar günü oy verilir.

Sürelerin tespiti

MADDE 9 - Seçimlerin yenilenmesine veya ara seçimi yapılmasına karar verildiği hallerde, Yüksek Seçim Kurulu, bu Kanun ile 298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanunun ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanununun seçimlere ilişkin olarak tespit ettiği süreleri kısaltarak uygulayabilir.

Seçilme yeterliği

MADDE 10- Onsekiz yaşını dolduran her Türk vatandaşı milletvekili seçilebilir.⁽⁶⁾

(6) *Bu maddede geçen “Otuz yaşını” ibaresi, 19/10/2006 tarihli ve 5552 sayılı Kanunun 1 inci maddesiyle “Yirmibeş yaşını” olarak değiştirilmiş; daha sonra 25/4/2018 tarihli ve 7140 sayılı Kanunun 8 inci maddesiyle bu fıkra da yer alan “Yirmibeş” ibaresi “Onsekiz” şeklinde değiştirilmiştir.*

Milletvekili seçilemeyecek olanlar

MADDE 11- Aşağıda yazılı olanlar milletvekili seçilemezler:

a) İlkokul mezunu olmayanlar,

b) Kısıtlılar,

c) Askerlikle ilişkisi olanlar,⁽⁷⁾

d) Kamu hizmetinden yasaklılar,

e) Taksirli suçlar hariç, toplam bir yıl veya daha fazla hapis veya süresi ne olursa olsun ağır hapis cezasına hüküm giymiş olanlar,

f) Affa uğramış olsalar bile;

1. **(Değişik: 2/1/2003 - 4778/15 md.)** Basit ve nitelikli zimmet, irtikâp, rüşvet, hırsızlık, dolandırıcılık, sahtecilik, inancı kötüye kullanma, dolanlı iflas gibi yüz kızartıcı suçlar ile istimal ve istihlak kaçakçılığı dışında kalan kaçakçılık suçları, resmî ihale ve alım satımlara fesat karıştırma veya Devlet sırlarını açığa vurma suçlarından biriyle mahkûm olanlar,

2. Türk Ceza Kanununun İkinci Kitabının, birinci babında yazılı suçlardan veya bu suçların işlenmesini aleni olarak tahrik etme suçundan mahkum olanlar,

3. **(Değişik: 2/1/2003 - 4778/15 md.)** Terör eylemlerinden mahkûm olanlar,

4. Türk Ceza Kanununun 536 ncı maddesinin birinci, ikinci ve üçüncü fıkralarında yazılı eylemlerle aynı Kanunun 537

(7) 13/3/2018 tarihli ve 7102 sayılı Kanunun 23 üncü maddesiyle; bu bentte yer alan “Yükümlü olduğu askerlik hizmetini yapmamış” ibaresi “Askerlikle ilişkisi” şeklinde değiştirilmiştir.

nci maddesinin birinci, ikinci, üçüncü, dördüncü ve beşinci fıkralarında yazılı eylemleri siyasi ve ideolojik amaçlarla işlemekten mahkum olanlar.

İKİNCİ BÖLÜM

Seçim Öncesi İşleri

Adaylık

MADDE 12 - Bir siyasi partiye mensup olsun veya olmasın seçilme yeterliğine sahip her Türk vatandaşı bu Kanun hükümlerine göre milletvekilliğine adaylığını koyabilir.

(Değişik : 28/3/1986 - 3270/28 md.) 298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanunun 14 üncü maddesinin 11 inci fıkrası gereğince Yüksek Seçim Kurulunun tespit ve ilan ettiği seçime katılabilecek siyasi partiler, 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu hükümlerine göre, bütün seçim çevrelerinde aday gösterebilirler. **(Mülga cümle: 27/10/1995 - 4125/21 md.)**

Seçim İttifakı

MADDE 12/A- (Ek: 13/3/2018 - 7102/15 md.)

Seçimlere katılma yeterliliği taşıyan siyasi partiler, ittifak yaparak seçime katılabilir. İttifak yapan siyasi partiler, kendi aday listelerini verir.

İttifak yaparak seçime katılma kararı alan siyasi partiler, seçimin başlangıç tarihinden itibaren en geç yedi gün içinde, genel başkanların imzalarını ihtiva eden ittifak protokolünü Yüksek Seçim Kuruluna teslim eder. Aday listelerinin teslim edilmesi için belirlenen tarihten iki gün öncesine kadar, aynı usulle ittifak protokolünde değişiklik yapılabilir.

İttifak protokolünde; siyasi partilerce belirlenmesi halinde, ittifak unvanı ve kanunlara aykırı olmayan diğer hususlar yer alır.

Siyasi partiler, aday listelerinin teslim edilmesi için belirlenen tarihten üç gün öncesine kadar, Yüksek Seçim Kuruluna bildirimde bulunmak suretiyle ittifaktan vazgeçebilir. Bu durum, Yüksek Seçim Kurulunca aynı ittifak içerisindeki diğer siyasi partilere derhal bildirilir. Vazgeçme halinde, ittifak diğer partiler arasında devam eder. İttifaktan vazgeçmenin bildirilmesini takip eden gün saat 17.00'ye kadar, ittifak içerisindeki diğer siyasi partiler ittifak protokolünü değiştirebilir veya ittifaktan vazgeçebilir.

Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar ile seçim ittifakına ilişkin diğer hususlar Yüksek Seçim Kurulunca belirlenir.

İller toplamının en az yarısında tam aday göstermeyen siyasi partilerin durumu

MADDE 13 - (Değişik: 24/8/1991 - 3757/2 md.)

Herhangi bir sebeple iller toplamının en az yarısında 12 nci maddede öngörülen sayı kadar aday göstermemiş olan veya bu illerin seçim çevrelerinin herhangi birinde 12 nci maddede öngörülen sayıdan eksik aday göstermiş bulunan siyasi partilerin genel merkezlerindeki yetkili organlarına Yüksek Seçim Kurulu tarafından, eksiklerin derhal tamamlanması lüzumu bildirilir.

İlgili parti teşkilatı bu tebliğden itibaren iki gün içinde eksik kalan adaylıkları doldurur. Aksi takdirde o siyasi parti bütün seçim çevrelerinde seçime katılma hakkını kaybeder.

İller toplamının yarısından fazlasında aday gösteren partilerin durumu

MADDE 14 - (Değişik: 24/8/1991 - 3757/3 md.) Siyasi partiler tarafından iller toplamının yarısından fazlasında 12 nci maddede öngörülen sayı kadar aday gösterilmiş olmakla beraber yarıyı geçen seçim çevrelerinin bir veya birkaçında eksik aday gösterilmesi halinde, Yüksek Seçim Kurulunca o partinin genel merkezindeki yetkili organlarına aday listelerinin tamamlanması lüzumu bildirilir.

İlgili parti teşkilatı bu tebliğden itibaren iki gün içinde o çevrelerin listelerindeki eksikleri tamamlar. Aksi takdirde, yukarıdaki madde hükmü saklı kalmak şartıyla, adayları eksik kalan seçim çevresinde o siyasi parti, seçime katılma hakkını kaybeder.

İtiraz üzerine meydana gelen eksikler

MADDE 15 - Siyasi partilerin aday listelerinde, yapılan itirazlar üzerine eksiklik husule geldiği takdirde, Yüksek Seçim Kurulunun tebliğinden itibaren iki gün içinde bu eksikler tamamlanır. Aksi takdirde yukarıdaki maddeler hükümleri, bu hallerde de uygulanır.

Siyasi partilerin adayları ve bağımsız adaylar

MADDE 16- Siyasi partiler anlaşarak müşterek liste halinde aday gösteremezler.

Siyasi partilere kayıtlı olmayan kimselerin, herhangi bir siyasi parti tarafından aday gösterilmeleri, kendilerinin yazılı muvafakatlarına bağlıdır.

(Ek fıkra: 13/3/2018 - 7102/16 md.) Seçimlere katılma yeterliliği taşıyan siyasi partinin seçime katılmaması halinde,

bu partinin üyesi, kendisinin ve üyesi olduğu siyasi partinin yazılı muvafakati alınarak, başka bir siyasi parti tarafından aday gösterilebilir.

Bir kimse aynı zamanda değişik siyasi partiden veya aynı partiden aynı seçim için birden fazla seçim çevresinden aday olamaz, aday gösterilemez ve seçilemez.

Bağımsız adaylar da, aynı seçim için birden fazla seçim çevresinde aday olamaz ve seçilemez.

(Ek fıkra: 25/4/2018 - 7140/2 md.) Bir kimse Cumhurbaşkanlığına ve milletvekilliğine aynı anda aday olamaz ve aday gösterilemez.

Kurullarda görevli hâkimlerin durumu

MADDE 17- Yüksek Seçim Kurulu ve il seçim kurulu başkan ve üyeleri ile ilçe seçim kurulu başkanları, bu görevlerinden ancak adaylıklarını koymaları halinde çekilebilirler. Adaylığı tercih edenler, bu tercih haklarını genel ve ara seçimlerin başlangıcından bir ay önce, seçimin yenilenmesine karar verilmesi halinde yenileme kararının ilanından başlayarak yedi gün içinde kullanabilirler.

Adaylığı tercih edenler, 18 ve 19 uncu maddelerde, memurlar hakkında konulan kayıtlara tabi olurlar.

İl ve ilçe seçim kurullarında görevlendirilen hâkimlerin görevli bulundukları seçim çevrelerinde, eşleri ve ikinci dereceye kadar (bu derece dahil) kan ve sıhri hısımları adaylıklarını koydukları veya aday gösterildikleri takdirde, bu hâkimler seçim kurullarındaki görevlerinden çekilmek ve durumu derhal yetkili merciine bildirmek zorundadırlar.

Yüksek Seçim Kurulu Başkanı ve üyeleri, eşleri ve ikinci dereceye kadar (bu derece dahil) kan ve sıhrî hısımları hakkındaki işlemlerde kurul toplantılarına katılamazlar.

Adaylık için görevden çekilmesi gerekenler ⁽⁸⁾

MADDE 18- (Değişik: 27/10/1995 - 4125/10 md.; Değişik: 8/4/2010 - 5980/29 md.)

Hâkimler ve savcılar, yüksek yargı organları mensupları, yüksek öğretim kurumlarındaki öğretim elemanları, Yükseköğretim Kurulu, Radyo ve Televizyon Üst Kurulu üyeleri, kamu kurumu ve kuruluşlarının memur statüsündeki görevlileri ile yaptıkları hizmet bakımından işçi niteliği taşımayan diğer kamu görevlileri, aday olmak isteyen belediye başkanları ve subaylar ile astsubaylar, aday olmak isteyen siyasi partilerin il ve ilçe yönetim kurulu başkan ve üyeleri ile belediye meclisi üyeleri, il genel meclisi üyeleri, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ile sendikalar, kamu bankaları ile üst birliklerin ve bunların üst kuruluşlarının ve katıldıkları teşebbüs veya ortaklıkların yönetim ve denetim kurullarında görev alanlar genel ve ara seçimlerin başlangıcından bir ay önce seçimin yenilenmesine karar verilmesi halinde yenileme kararının ilanından başlayarak yedi gün içinde görevlerinden ayrılma isteğinde bulunmadıkça adaylıklarını koyamazlar ve aday gösterilemezler.

(8) Bu maddenin başlığı “Memurların ve Türk Silahlı Kuvvetleri Mensuplarının Adaylığı” iken, 27/10/1995 tarihli ve 4125 sayılı Kanunun 10 uncu maddesiyle “Kamu görevlileri, siyasi parti yöneticileri ve Türk Silahlı Kuvvetleri mensuplarının adaylığı” şeklinde değiştirilmiş; daha sonra 8/4/2010 tarihli ve 5980 sayılı Kanunun 29 uncu maddesiyle yeniden değiştirilmiş ve metne işlenmiştir.

Görevden ayrılmaya ilişkin hükümler

MADDE 19 - 18 inci madde kapsamına girenlerin ayrılma istekleri en yakın amire verilecek bir dilekçeyle yapılır. Dilekçedeki imzanın sahibine ait olduğu, amir tarafından onanır ve doğruca bağlı bulunduğu bakanlığa veya kuruma derhal gönderilir. Dilekçe sahibine, dilekçenin alındığına dair bir belge ve mertebeler silsilesiyle amirlere de bilgi verilir. Aynı esaslar dairesinde telgrafla da müracaat yapılabilir.

Dilekçenin bakanlığa veya kuruma geldiği tarihten itibaren, en geç on gün içinde ayrılma isteğinin kabul edildiği dilekçe sahibine ve amirlerine tebliğ olunur.

Subay ve astsubayların savaş ve seferberlik hallerindeki ayrılma istekleri hariç olmak üzere, ayrılma hakkını kazanmış olanların, ayrılma istekleri reddedilemez. 1402 sayılı Sıkıyönetim Kanununun 2 nci maddesinin yedinci fıkrası hükmü saklıdır. Ayrılma istekleri kabul edilen subay ve astsubaylardan milletvekili seçilmemiş olanlar sonradan bu isteklerinden vazgeçemezler ve silahlı kuvvetlere dönemezler.

Ayrılma hakkını kazanmamış olduklarından dolayı, ayrılma istekleri reddedilenler, aday listesine giremezler ve adaylıklarını koyamazlar.

Ayrılma istekleri kabul edilenler, görev başında bulundukları sürece propaganda mahiyetinde hiçbir harekette bulunamazlar. Subaylar ile astsubaylar ve görevleri gereği resmi elbise giyenler, resmi elbiseyle propaganda yapamaz ve bu mahiyette herhangi bir harekette bulunamazlar.

Siyasi partilerin aday listelerini vermeleri

MADDE 20 - (Değişik: 27/10/1995 - 4125/11 md.)
Siyasi partilerin genel merkezleri, seçime katılacakları seçim

evrelerine ait aday listeleri Yüksek Seçim Kuruluna alındı belgesi karşılığında n seçim gününden en geç on gün sonraki gün, saat 17.00’ye kadar verirler.⁽⁹⁾

Yüksek Seçim Kurulu, bunları derhal il seçim kurullarına bildirir. Yüksek Seçim Kurulu, bütün siyasi partilerin aday listelerini Resmi Gazete ve radyo ile il seçim kurulları da kendi çevrelerine ait olanları alışılımış araçlarla geçici listeler halinde ilan ederler.

Bağımsız adayların müracaatı

MADDE 21 - (Değışik: 27/10/1995 - 4125/12 md.) Bağımsız milletvekili adaylığı için yapılacak başvuru, adayın milletvekili seçilmek istediğı çevrenin il seçim kurulu başkanlığına, bu Kanunun adaylık için aradığı şart ve nitelikleri taşıdığını belirten bir yazı ile yapılır. Kurul başkanlığı başvurunun alındığına ilişkin bir belge verir ve derhal Yüksek Seçim Kuruluna duyurur. Yüksek Seçim Kurulu bu başvuruları, il seçim kurulları da kendi çevrelerine ait olanları, alışılımış araçlarla geçici listeler halinde ilan ederler.⁽¹⁰⁾

Bağımsız adaylık için başvuranlar, en yüksek derecedeki Devlet memuruna mali haklar kapsamında yapılmakta olan

(9) *Bu fıkrada yer alan “aday listeleri” ibaresinden sonra gelen “ile ülke seçim çevresi milletvekilleri aday listelerini” ibaresi ile “Kuruluna” ibaresinden sonra gelen “ayrı ayrı” ibaresi, Anayasa Mahkemesinin 18/11/1995 tarihli ve E. 1995/54, K. 1995/59 sayılı Kararı ile iptal edilmiştir.*

(10) *Bu fıkrada yer alan “bir yazı ile” ibaresinden sonra gelen “n seçim gününden bir gün önce saat 17.00’ye kadar” ibaresi Anayasa Mahkemesinin 18/11/1995 tarihli ve E. 1995/54, K. 1995/59 sayılı Kararı ile iptal edilmiştir.*

her türlü ödemelerin bir aylık brüt tutarını ilgili mal sandığına emaneten yatırıp makbuzunu milletvekili seçilebilmek için gerekli başvurma belgelerine eklerler.⁽¹¹⁾

Adaylara karşı itiraz

MADDE 22 - Adayların geçici olarak ilanından itibaren iki gün içinde il seçim kuruluna itiraz edilebilir. İtirazlar, il seçim kurullarınca, en geç iki gün içinde karara bağlanır.

İlgililer, bu kararlara karşı iki gün içinde Yüksek Seçim Kuruluna itiraz edebilirler.

Yüksek Seçim Kurulu, üç gün içinde ve en geç, kesin aday listelerinin ilanı gününe kadar bu itirazları karara bağlar.

Adayların incelenmesi

MADDE 23 - Bir il, birkaç seçim çevresine bölünmüş olsa bile il seçim kurulları, kendi seçim çevrelerinin adayları hakkında yaptıkları inceleme sonunda, bu Kanunda yazılı adaylık şartlarında noksanlık veya aykırılık bulunduğunu görürlerse, durumu geçici ilan tarihinden itibaren iki gün içinde ilgili adaya, siyasi partilerin il başkanlarına ve Yüksek Seçim Kuruluna bildirirler.

Adayların ilanı

MADDE 24 - Adaylıklar kesinleştikten sonra, Yüksek Seçim Kurulu bütün adayları oy verme gününden önceki

(11) Bu fıkırdaki yer alan “en yüksek derecedeki Devlet memurunun brüt aylığı kadar parayı” ibaresi 8/4/2010 tarihli ve 5980 sayılı Kanunun 30 uncu maddesi ile “en yüksek derecedeki Devlet memuruna mali haklar kapsamında yapılmakta olan her türlü ödemelerin bir aylık brüt tutarını” şeklinde değiştirilmiş ve metne işlenmiştir.

ellibeşinci gün, seçim çevreleri itibariyle Resmi Gazete ve radyo ile ilan eder.

İl seçim kurulları da kendi seçim çevrelerindeki adayları, Yüksek Seçim Kurulunun belirttiği tarihte, alışılmış araçlarla ilan ederler.

Adaylıktan istifa ve ölüm

MADDE 25 - Aday listelerinin kesinleştiği tarihten, oy verme günü saat 17.00'ye kadar ölüm veya istifa nedeniyle aday listelerinde meydana gelecek eksilmeler, listelerin tamamlanmasını gerektirmez. Ancak, aday listelerinde yukarıdaki nedenlerle boşalma olması halinde listedeki adaylar liste sırasına göre kaydırılmak suretiyle boşalan yerler doldurulur.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Seçim Günü İşleri

Kullanılacak oy pusulasının şekli

MADDE 26- (Değişik : 27/10/1995 - 4125/13 md.)

Milletvekili seçimlerinde kullanılacak siyasi partilerin birleşik oy pusulaları ile bağımsız adayların oy pusulaları aşağıdaki esaslar dahilinde hazırlanır:

a) Oy pusulaları, 298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanunun 14 üncü maddesinin (1) numaralı bendindeki esaslara uygun olarak, kağıdında “Türkiye Cumhuriyeti Yüksek Seçim Kurulu” filigranı bulunan kağıtlara Yüksek Seçim Kurulu tarafından bastırılır.

b) Birleşik oy pusulasının en üstüne “Siyasi Partiler ve Bağımsız Adaylar” ibaresi yazılır. Bu ibarenin altına seçime katılan siyasi parti temsilcileri huzurunda Yüksek Seçim Kurulu

tarafından çekilen kura sırasına göre, en başta ve ortada partinin özel işaretinin altında kısaltılmış adı, onun altında da tam yazı halinde adı, onun altında koyu renkli harflerle parti genel başkanının adı ve soyadı, belirli bir aralık veya çizgiden sonra çapı iki santimetre olan bir boş daire basılır ve bütün bunların altı çizilir. Bu çizginin altına o partinin kesinleşen aday listesinde yer alan adayların ad ve soyadları, aldıkları sıra numarasına göre yazılır. **(Son cümle iptal: Anayasa Mahkemesinin 18/11/1995 tarihli ve E. 1995/54, K. 1995/59 sayılı kararı ile.)**⁽¹²⁾

(Ek paragraf: 13/3/2018 - 7102/17 md.) İttifak yapan siyasi partiler, kuraya ittifak olarak dâhil edilir ve oy pusulasında yan yana yer alır. Bu partilerin ittifak içerisindeki sıraları da kurayla belirlenir. İttifak yapan siyasi partilerin sütunlarının üzerinde; kısa kenarı iki santimetre, uzun kenarı bu partilerin sütunlarının genişliği ile sütunlarının aralığı toplamı kadar olan, dikdörtgen şeklinde ittifak unvanının yer alacağı ortak bir bölüm bulunur. İttifakın unvanı yoksa, ittifak unvanı bölümüne yalnız “İTTİFAK” ibaresi yazılır. Unvanı olmayan ittifakın birden fazla olması halinde, bunlar başvuru sırasına göre numaralandırılır. İttifak unvanı bölümü ile aralarındaki boşluk dâhil ittifak yapan siyasi partilerin sütunlarının tamamı ittifak alanıdır.

c) (Değişik: 8/4/2010 - 5980/31 md.) Siyasi parti sütunları arasında (0,75) santimetre ve iki çizgi ile belirlenmiş bir aralık bırakılır.

(12) 12/10/2006 tarihli ve 5550 sayılı Kanunun 2 nci maddesiyle; bu bentte yer alan “Siyasî Partiler” ibaresi “Siyasî Partiler ve Bağımsız Adaylar” olarak değiştirilmiş ve metne işlenmiştir.

d) **(Değişik: 8/4/2010 - 5980/31 md.)** Bağımsız adaylar, birleşik oy pusulasının en sağ tarafındaki siyasi parti sütunundan sonra ve aynı hizada olmak üzere, (0,75) santimetre aralık bırakılarak, dikey ve kalın bir çizgi çizildikten sonra yerleştirilir. Bir seçim çevresinde birden fazla bağımsız aday varsa sıra, aralarında çekilecek kura ile belirlenir. Başta ve ortada bağımsız adayın adı ve soyadı yazılır. Belirli bir aralık veya çizgiden sonra çapı iki santimetre olan bir boş daire basılır ve bunların altı çizilir. Birden fazla bağımsız aday sütunları arasında, (0,75) santimetre ve iki çizgi ile belirlenmiş bir aralık bırakılır.

Siyasi parti sütunlarının altında bağımsız adaylara yer verilmez. Ancak, bağımsız aday sayısının fazla olması ve bunların oy pusulasına yerleştirilmesinin mümkün olmaması halinde, siyasi parti adaylarından sonra kalın bir çizgi çizildikten ve beş santimetre boşluk bırakıldıktan sonra tekrar bir çizgi çizilerek, kalan bağımsız adaylar filigranlı kağıt ebadına uygun olarak yerleştirilir.

e) **(Ek: 8/4/2010 - 5980/31 md.)** Oy pusulasında, genel başkan ve adayların nüfus kimlik belgelerindeki ad ve soyadları tam olarak yazılır. Herhangi bir kısaltma, unvan veya sıfat kullanılamaz.

f) **(Ek: 8/4/2010 - 5980/31 md.)** Birleşik oy pusulasında siyasi partilerin özel işaretleri, tüzüğüne uygun biçimde renkli olarak bastırılır. Siyasi partilerin oy pusulasında kullanılacak özel işareti, adı ve kısaltılmış adının belirlenmesinde parti tüzüğü esas alınır. Tüzüklerine göre, kısaltılmış adları mevcut olmayan siyasi partilerin, birleşik oy pusulalarında tam adı yazılır. Birleşik oy pusulalarında, bağımsız adaylar için herhangi bir özel işaret veya ibare kullanılamaz.

(Ek ikinci fıkra: 8/4/2010 - 5980/31 md.) Yurt dışı seçmenler tarafından kullanılacak birleşik oy pusulaları, bu maddede öngörülen usul ve esaslara göre hazırlanır.

Birleşik oy pusulalarının mahalline yollanması ve mühürlenmesi

MADDE 27 - Her sandıkta kullanılacak birleşik oy pusulaları dörtyüzlük paketler haline getirilerek Yüksek Seçim Kurulunca numaralanıp mühürlendikten sonra yeteri kadar zarf ile birlikte seçim çevrelerine gönderilir.

Paketleri alan ilçe seçim kurulları, hangi numaralı paketin hangi sandık kuruluna verildiğini bir tutanakla tespit eder.

Paketi alan sandık kurulu, oy verme günü, oy vermeye başlamadan evvel paketi açar ve birleşik oy pusulalarının tamamını sandık kurulu mühürü ile mühürler. Sandık kuruluna gelen seçmene bu oy pusulalarından bir adet verilirken sandık kurulu mühürünü taşıdığı ve hiçbir tarafında herhangi bir işaret bulunmadığı kurul üyelerine, müşahitlere ve seçmene gösterilir.

Siyasi partilerin kesin adaylarının ad ve soyadları liste sırasına göre il seçim kurullarınca basılı listeler halinde oy verme ve sandık alanında görülebilir yerlere asılır. **(Mülga cümle: 27/10/1995 - 4125/21 md.)**

Oyların kullanma şekli

MADDE 28 - (Değişik: 28/3/1986 - 3270/32 md.)

Seçmen, Yüksek Seçim Kurulu tarafından yaptırılıp sandık kurullarına kadar ulaştırılmış bulunan ve sandık kurulu başkanında oy verme süresince bulundurulması mecburi olan ve birleşik oy pusulası ile birlikte kendisine verilen “Evet” yazılı mühürü alarak oyunu kullanmak üzere kapalı oy verme yerine girer.

(Değişik: 12/10/2006 - 5550/3 md.) Seçmen, “Evet” mührünü sadece tercih ettiği siyasî partiye veya varsa yalnızca oy vermek istediği bağımsız adaya ait özel daire içine basmak ve oy pusulasını zarfa koymak suretiyle oyunu kullanır.

(Değişik: 27/10/1995 - 4125/14 md.) Oyunu kullanan seçmen oy pusulasını katlayarak zarfa koyar ve zarfı yapıştırır. “Evet” yazılı mühürü sandık kurulu başkanına geri verir ve oyunu sandığa atar.

(Değişik: 12/10/2006 - 5550/3 md.) Seçmen, “Evet” mührünü bastığı siyasî partiye veya bağımsız adaya oy vermiş sayılır.

(Mülga: 27/10/1995 - 4125/14 md.)

(Mülga: 27/10/1995 - 4125/14 md.)

Geçerli oyların hesabı

MADDE 29- (Değişik: 27/10/1995 - 4125/15 md.) Bir seçim çevresinde seçime katılan siyasi partinin 28 inci maddenin ikinci fıkrası uyarınca almış olduğu geçerli oyların toplamı siyasi partinin o seçim çevresinde almış olduğu geçerli oyu gösterir. **(Ek cümleler: 13/3/2018 - 7102/18 md.)** Ancak aynı ittifak içerisindeki siyasi partilerin her birinin geçerli oyu; ittifakı oluşturan siyasi partilerin o seçim çevresinde tek başına aldıkları oy sayısına, ittifakın ortak oylarından gelen payın ilave edilmesiyle elde edilir. İttifak yapan her bir partiye ortak oylardan gelen pay; ittifak yapan siyasi partilerin tek başına aldıkları oyun bu partilerin toplam oyuna bölünmesi ile elde edilen katsayının ittifakın ortak oyu ile çarpımı sonucu elde edilir.

(Değişik: 27/10/1995 - 4125/15 md.) Bağımsız adayın almış olduğu geçerli oy, 28 inci maddenin ikinci fıkrası uyarınca elde ettiği geçerli oyların toplamıdır.

Birinci ve ikinci fıkralar uyarınca siyasi partiler ile bağımsız adayların aldıkları geçerli oyların toplamı o seçim çevresinin geçerli oylarını gösterir.

Ülke düzeyindeki geçerli oylar, bütün seçim çevrelerine ait geçerli oyların toplamıdır.

Sayımın tutanağa geçirilmesi

MADDE 30 - (Mülga: 27/10/1995 - 4125/21 md.)

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Seçimden Sonra Yapılacak İşler

İlçelerde seçim sonuçlarının birleştirilmesi

MADDE 31- İlçe seçim kurulu, sandık tutanaklarının birleştirilmesinde, siyasi partiler ile bağımsız adayların herbirinin aldıkları oy sayısını ve ittifakların ortak oy sayısı ile ortak oylarından gelen payı tespit ederek tutanağa geçirir.
(Mülga cümle: 27/10/1995 - 4125/21 md.)⁽¹³⁾

İl seçim kurullarında birleştirme

MADDE 32- İl seçim kurulu, ilçe seçim kurullarından gelen tutanakları, yukarıdaki maddede belirtilen şekilde birleştirir ve her seçim çevresindeki;

(13) 13/3/2018 tarihli ve 7102 sayılı Kanunun 23 üncü maddesiyle bu fıkra da yer alan “oy sayısını” ibaresinden sonra gelmek üzere “ve ittifakların ortak oy sayısı ile ortak oylarından gelen payı” ibaresi eklenmiştir.

- a) Seçmenlerin sayısını,
 - b) Oylarını kullanan seçmenlerin sayısını,
 - c) İtiraz edilmiş veya ihtilaflı görülmüş olup da, geçerli sayılarak hesaba katılan oy pusulaları sayısını,
 - d) Geçerli sayılmayan ve hesaba katılmayan oy pusulaları sayısını,
 - e) Geçerli sayılan ve hesaba katılan oy pusulaları genel toplamını,
 - f) **(Değişik: 13/3/2018 - 7102/19 md.)** Seçime katılmış olan siyasi partiler ve bağımsız adaylar ile ittifakların her birinin aldığı oy sayısını,
 - g) **(Mülga: 27/10/1995 - 4125/21 md.)**
 - h) **(Mülga: 27/10/1995 - 4125/21 md.)**
- Seçim çevrelerine göre ayrı ayrı tutanağa geçirir.

Genel baraj ve hesaplanması

MADDE 33- (Değişik: 23/5/1987 - 3377/9 md.) Genel seçimlerde ülke genelinde, ara seçimlerde seçim yapılan çevrelerin tümünde, geçerli oyların yüzde yedisini geçmeyen partiler milletvekili çıkaramazlar. **(Ek cümle: 13/3/2018 - 7102/20 md.)** Seçim ittifakı yapılması halinde, yüzde yedilik barajın hesaplanmasında ittifak yapan siyasi partilerin aldıkları geçerli oyların toplamı esas alınır ve bu siyasi partiler için ayrıca baraj hesaplaması yapılmaz. Bir siyasi parti listesinde yer almış bağımsız adayların seçilebilmesi de listesinde yer aldığı siyasi

partinin ülke genelinde ve ara seçimlerde seçim yapılan çevrelerin tümünde yüzde yedilik barajı aşması ile mümkündür.⁽¹⁴⁾

İl seçim kurulları, yukarıdaki maddeye göre, birleştirme tutanağını düzenledikten sonra sonuçları en seri şekilde telgrafla, ayrıca telefon veya telsizle Yüksek Seçim Kuruluna bildirirler.

Yüksek Seçim Kurulu, bütün illerden bu şekilde alınan bilgilere göre, Türkiye genelinde geçerli oyların toplamını yapar ve her siyasi partinin ve ittifakın aldığı geçerli oy toplamını genel geçerli oy toplamına bölerek, siyasi partilerin ve ittifakların ülke genelinde aldığı oy yüzdesini hesaplar ve yüzde yedilik barajı aşan siyasi partilerin ve ittifakların isimlerini il seçim kurullarına bildirir ve ilan eder.⁽¹⁵⁾

Bu ilandan sonra, bir veya bir kaç seçim çevresinde, seçimin iptaline karar verilmesi ülke genelinde alınan oy yüzdesinin yeniden tespitini gerektirmez.

(14) 31/3/2022 tarihli ve 7393 sayılı Kanunun 1 inci maddesiyle birinci fıkrada yer alan “oyların %10’unu” ibaresi “oyların yüzde yedisini” şeklinde, aynı fıkra ile üçüncü fıkrada yer alan “yüzde onluk” ibareleri “yüzde yedilik” şeklinde değiştirilmiştir.

(15) 13/3/2018 tarihli ve 7102 sayılı Kanunun 20 nci maddesiyle üçüncü fıkrada yer alan “her siyasi partinin” ibaresinden sonra gelmek üzere “ve ittifakın” ibaresi; “bölerek, siyasi partilerin” ibaresi ile “aşan siyasi partilerin” ibaresinden sonra gelmek üzere “ve ittifakların” ibareleri eklenmiştir.

Bir seçim çevresinde siyasi partiler, ittifaklar ve bağımsız adayların elde edecekleri milletvekili sayısının hesabı⁽¹⁶⁾

MADDE 34- Bağımsız adaylar ve 33 üncü maddede yazılı oranı aşan siyasi partiler ile bu oranı aşan ittifakı oluşturan partilerin, bir seçim çevresinde elde edecekleri milletvekili sayısı aşağıdaki şekilde hesaplanır:⁽¹⁷⁾

(Değişik: 27/10/1995 - 4125/16 md.; İptal: Anayasa Mahkemesinin 18/11/1995 tarihli ve E. 1995/54, K. 1995/59 sayılı Kararı ile.)

(Değişik: 23/5/1987 - 3377/10 md.) (Değişik birinci cümle: 23/11/1995 - 4138/2 md.) Seçime katılmış siyasi partilerin ve bağımsız adayların adları alt alta ve aldıkları geçerli oy sayıları da hizalarına yazılır. Siyasi partilerin oy sayıları, önce bire, sonra ikiye, sonra üçe.... ile o çevrenin çıkaracağı milletvekili sayısına

(16) 13/3/2018 tarihli ve 7102 sayılı Kanunun 21 inci maddesiyle; bu maddenin başlığında yer alan “partilerin” ibaresi “partiler, ittifaklar” şeklinde değiştirilmiş; birinci fıkrasında yer alan “ile yukarıdaki maddede yazılı oranı aşan siyasi partilerin,” ibaresi “ve 33 üncü maddede yazılı oranı aşan siyasi partiler ile bu oranı aşan ittifakların,” şeklinde değiştirilmiş; üçüncü fıkrasının ilk cümlesinde yer alan “partilerin” ibaresi “partilerin, ittifakların” şeklinde değiştirilmiş, ikinci cümlesine “partilerin” ibaresinden sonra gelmek üzere “ve ittifakların” ibaresi eklenmiş, son cümlesinde yer alan “partilere” ibaresi “siyasi partilere, ittifaklara” şeklinde değiştirilmiş, beşinci fıkrasına “partilerden” ibaresinden sonra gelmek üzere “veya ittifaklardan” ibaresi eklenmiştir.

(17) 31/3/2022 tarihli ve 7393 sayılı Kanunun 2 nci maddesiyle bu fıkrafta yer alan “ittifakların” ibaresi “ittifakı oluşturan partilerin” şeklinde değiştirilmiştir.

ulaşıncaya kadar bölünür. Elde edilen paylar ile bağımsız adayların aldıkları oylar ayırım yapılmaksızın en büyükten en küçüğe doğru sıralanır. Seçim çevresinden çıkacak milletvekili sayısı kadar bu payların sahibi olan siyasi partilere ve bağımsız adaylara rakamların büyüklük sırasına göre milletvekili tahsis olunur.⁽¹⁸⁾ **(Ek cümle: 17/10/1987 - 3404/1 md.; Mülga: 27/10/1995 - 4125/21 md.)**

Son kalan milletvekilliği için birbirine eşit rakamlar bulunduğu takdirde, bunlar arasında ad çekilmek suretiyle tahsis yapılır.

(Değişik: 23/11/1995 - 4138/2 md.) Seçime katılan siyasi partilerden veya ittifaklardan hiçbirisi yukarıdaki maddede yazılı oranı aşamamış ise milletvekilleri üçüncü ve dördüncü fıkra hükümlerine göre paylaştırılır.

(Ek: 28/3/1986 - 3270/33 md.; Mülga: 23/11/1995 - 4138/2 md.)

(Ek: 13/3/2018-7102/21 md.) (Değişik: 31/3/2022-7393/2 md.) İttifakın aldığı oy toplamı genel barajı geçtiği takdirde, seçim çevrelerinde milletvekili hesabı ve dağılımı, ittifak içerisinde yer alan her bir partinin o seçim çevresinde almış olduğu oy sayısı dikkate alınarak üçüncü fıkra hükümlerine göre yapılır.

Siyasi partilerin çıkaracakları ülke seçim çevresi milletvekili sayısının hesabı

MADDE 34/A- (Ek: 27/10/1995 - 4125/17 md.; İptal: Anayasa Mahkemesinin 18/11/1995 tarihli ve E. 1995/54, K. 1995/59 sayılı Kararı ile)

(18) 31/3/2022 tarihli ve 7393 sayılı Kanunun 2 nci maddesiyle bu fıkra da yer alan “, ittifakların”, “ve ittifakların” ve “, ittifaklara” ibareleri madde metninden çıkarılmıştır.

Siyasi parti adaylarından seçilenlerin tespiti

MADDE 35 - (Değişik: 27/10/1995 - 4125/18 md.)

İl seçim kurulu başkanı alınan sonuçlara göre, o seçim çevresinde; siyasi parti aday listelerinde ve varsa bağımsız adaylardan seçilenleri tespit eder ve tutanağın bir suretini o seçim çevresinde ilan ettirir. Diğer bir suretini, bir hafta süre ile il seçim kurulu kapısına astırır.

Milletvekili seçilenlerin Yüksek Seçim Kuruluna bildirilmesi ve tutanakların verilmesi

MADDE 36 - Milletvekili seçilenler belli olur olmaz, seçilenlerin ad ve soyadları ve parti adayı iseler mensup oldukları siyasi parti, il seçim kurullarınca en seri şekilde telgrafla, ayrıca telefon veya telsiz ile seçim çevreleri de gösterilerek Yüksek Seçim Kuruluna bildirilir.

(Değişik: 27/10/1995 - 4125/19 md.) Milletvekili seçilenlere il seçim kurulu tarafından, milletvekili seçildiklerine dair derhal bir tutanak verilir. Bu tutanaklardan iki örneği de Yüksek Seçim Kurulu Başkanlığına en seri vasıtaıyla gönderilir. **(İptal cümle: Anayasa Mahkemesinin 18/11/1995 tarihli ve E. 1995/54, K. 1995/59 sayılı Kararı ile)** Yüksek Seçim Kurulu Başkanlığı tutanaklardan birini Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verir.

Seçim sonuçlarının yayımı

MADDE 37 - Yukarıdaki maddenin birinci fıkrası uyarınca il seçim kurullarından bilgi verildikçe, Yüksek Seçim Kurulu bu bilgileri bekletmeden radyo ve televizyon ile derhal yayımlar.

Bütün illerden verilecek bilgiler tamamlanır tamamlanmaz, tasdikli tutanak suretlerinin alınması veya itiraz varsa bu itirazın

incelenerek karara bağlanması beklenmeksizin, her partinin kazandığı milletvekili sayısı ve milletvekili seçilenlerin ad ve soyadları Yüksek Seçim Kurulunca Türkiye Radyo ve Televizyonları ile derhal yayımlanır.

Seçim sonuçlarını gösteren tutanakların bütün illerden gönderilmesi üzerine, Yüksek Seçim Kurulu, en kısa zamanda Radyo ve Televizyon ve Resmi Gazete ile ikinci bir bildiri yayımlayarak, iller ve seçim çevreleri itibariyle, milletvekili seçilenlerin ad ve soyadlarını, seçmen sayısını, oy kullanan seçmen sayısını, katılma oranını, geçerli oy pusulası sayısını her parti ile bağımsız adayların kazandıkları oy sayısını açıklar.

Devlete ait bütün ulaştırma ve haberleşme araçları, seçim kurulları arasında seçimle ilgili haber, yazı, bilgi ve malzemenin ulaştırılmasında öncelikle kullanılır.

Seçim sonuçlarının Devlet İstatistik Enstitüsü Başkanlığı tarafından yayımlanması

MADDE 38 - Devlet İstatistik Enstitüsü Başkanlığı, Yüksek Seçim Kurulu tarafından kendisine verilecek belgelere dayanarak, iller, seçim çevreleri ve ilçeler, seçim bölgeleri ve sandık bölgeleri itibariyle, sandık kurulları tutanaklarında bulunan bilgileri en geç, seçimi takip eden bir yıl içinde yayımlar.

Seçimin veya tutanağın iptali

MADDE 39 - Oyların dökümüne, sayımına veya bu oyların partiler ile bağımsız adaylara bölümüne ilişkin olarak milletvekili tutanaklarına yapılan itiraz üzerine yeniden yapılan döküm, sayım ve hesap sonucunda tutanakların iptaline karar verildiği takdirde, yeniden yapılacak döküm, sayım ve hesap

sonucuna göre seçilmiş oldukları anlaşılanlara Yüksek Seçim Kurulu tarafından tutanakları verilir.

Bir seçim çevresinde yapılan seçimin, seçim işlemleri sebebiyle iptaline karar verildiği takdirde, o seçim çevresinde yeniden seçim yapılır ve Yüksek Seçim Kurulu seçimin iptaline dair kararlar birlikte o çevrede, seçimin yapılacağını Resmi Gazete ve diğer vasıtalarla derhal ilan eder.

Bu ilandan sonra gelen doksanıncı günü takip eden ilk pazar günü oy verme günüdür. ⁽¹⁹⁾

Yukarıdaki fıkralar dışında milletvekillerinden bir veya birkaçının tutanaklarının iptaline karar verildiği takdirde, tutanakları iptal olunan milletvekilleri yerine, 34 ve 35 inci madde esaslarına göre sıradaki adaya tutanak verilir.

Sırada olanlar yetmediği takdirde, açık kalan milletvekillikleri için Kanunun ara seçimi hakkında kabul ettiği hükümlere uyulur.

Seçim belgelerinin saklanması

MADDE 40 - Hesaba katılan ve katılmayan ve itiraza uğramış olan oy pusulaları, sayım ve döküm cetvelleri ve milletvekilliğine seçilme tutanakları ve seçimle ilgili diğer her türlü evrak, iki yıl süre ile ilçelerde ilçe seçim kurulu başkanı, illerde il seçim kurulu başkanı tarafından saklanır ve Yüksek Seçim Kurulunun talebi olmadıkça hiçbir yere gönderilemez.

(19) Bu fıkra da yer alan “altmışıncı günü” ibaresi, 2/1/2003 tarihli ve 4778 sayılı Kanunun 16 ncı maddesiyle “doksanıncı günü” şeklinde değiştirilmiş ve metne işlenmiştir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Çeşitli Hükümler

Bağımsız adayların emaneten yatırdıkları para hakkında yapılacak işlemler

MADDE 41 - (Değişik: 27/10/1995 - 4125/20 md.)
Milletvekili seçimi sonucunda bağımsız adayın aldığı oy seçilmesine yetmezse emanete alınan para Hazineye gelir yazılır.

Ölen veya kanuni süre içinde adaylıktan vazgeçen veya adaylıkları reddedilen veya yukarıdaki fıkrada belirtilen sayıdan çok oy alan bağımsız adaylara veya kanuni mirasçılarına seçimden sonra müracaat etmeleri halinde emanetteki para geri verilir.

Özel hüküm bulunmayan hallerdeki uygulama

MADDE 42 - Bu Kanunda özel hüküm bulunmayan hallerde, 298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanunun bu Kanuna aykırı olmayan hükümleri uygulanır.

Yüksek Seçim Kurulu, milletvekili seçimlerinin sağlıklı ve düzenli bir şekilde gerçekleşmesini sağlamak amacıyla gerekli ilke kararları almaya yetkilidir.

ALTINCI BÖLÜM

Değiştirilen Kanun Hükümleri

MADDE 43 - 26/4/1961 tarih ve 298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanunun maddelerinde bulunan “Cumhuriyet Senatosuna ilişkin hükümler” madde metinlerinden çıkarılmıştır.

MADDE 44-61 - (Bu maddeler 26/4/1961 tarihli ve 298 sayılı “Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen

Kütükleri Hakkında Kanun”un 7, 14, 52, 103, 149, 151, 152, 153, 157, 159, 160, 161, 162, 164, 168, 169, 170 ve 180 inci maddelerinde değişiklik yapılmasına dair olup adı geçen Kanundaki yerlerine işlenmişlerdir.)

MADDE 62 - (22/4/1983 tarihli ve 2820 sayılı “Siyasi Partiler Kanunu”nun geçici 6 ncı maddesinin değiştirilmesine dair olup adı geçen Kanundaki yerine işlenmiştir.)

YEDİNCİ BÖLÜM

Geçici Hükümler

GEÇİCİ MADDE 1 - Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten sonra yapılacak milletvekili seçimi için oy verme günü 6 Kasım 1983 tarihidir.

Seçim döneminin başlangıç tarihi Yüksek Seçim Kurulunca, yukarıdaki fıkrada belirtilen oy verme günü esas alınarak tespit ve ilan edilir.

Yüksek Seçim Kurulu, bu Kanun ile 298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanununun seçimlere ilişkin olarak tespit ettiği süreleri kısaltarak uygulayabilir.

6 Kasım 1983 tarihinde yapılacak Türkiye Büyük Millet Meclisi seçimlerinin bu Kanunun 6 ncı maddesinde öngörölen beş yıllık süresinin hesabında, oy verme günü olarak Ekim 1983 ayının ikinci pazar gününün tarihi esas alınır.

GEÇİCİ MADDE 2 - Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten sonra yapılacak ilk milletvekili seçiminde siyasi partilerin seçime katılabilmeleri için büyük kongrelerini yapmış olmaları şartı aranmaz. Ancak, Yüksek Seçim Kurulunca tespit ve ilan edilecek seçim döneminin başlangıç tarihine kadar illerin en az yarısında teşkilat kurmuş olmaları gerekir.

GEÇİCİ MADDE 3 - 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanununun geçici dördüncü maddesinde, siyasi parti kurucuları üzerinde, Milli Güvenlik Konseyinin incelemede bulunmak ve haklarında olumsuz karar alınanların değiştirilmesini talep etmek yetkisi, aynı Kanunun geçici altıncı maddesine göre, bu Kanunun yürürlüğe girmesini müteakip yapılacak ilk milletvekili genel seçimleri için siyasi partilerin kurucular kurulunca tespit edilecek milletvekilleri adayları hakkında da aşağıdaki esaslara göre uygulanır.

a) Milli Güvenlik Konseyi; siyasi partilerce hazırlanan milletvekili aday listelerini, Yüksek Seçim Kurulu Başkanlığı tarafından geçici olarak ilan edildiği tarihten itibaren oniki gün içinde inceler.

b) Yukarıdaki (a) bendi hükümlerine göre yapılan inceleme sonunda Milli Güvenlik Konseyince hakkında olumsuz karar alınan milletvekili adaylarının isimleri ilgili siyasi parti listelerinden çıkartılmak üzere Yüksek Seçim Kurulu Başkanlığına bildirilir. Milli Güvenlik Konseyinin adaylar hakkında aldığı bu karar kesindir.

c) **(Değişik: 19/9/1983 - 155 No.lu MGK Kararı)** Milli Güvenlik Konseyinin (a) bendi uyarınca ilk incelemesi sırasında haklarında olumsuz karar alınması nedeniyle siyasi parti aday listelerinden çıkartılan milletvekili adaylarının yerine, ilgili siyasi partiler iki gün içinde yeni adaylarını birer yedeği ile beraber sıralarını da belirtmek suretiyle Yüksek Seçim Kurulu Başkanlığı aracılığıyla Milli Güvenlik Konseyine bildirebilirler.

Milli Güvenlik Konseyi bildirilen bu adaylar üzerindeki incelemesini yedi gün içinde tamamlar.

Yapılan inceleme sonunda Milli Güvenlik Konseyince adaylıkları olumlu görülenlerin adları Yüksek Seçim Kurulu Başkanlığına bildirilir.

d) Kanunun siyasi partilerin seçimlere katılabilmelerine ilişkin hükümleri saklı kalmak koşuluyla Milli Güvenlik Konseyi tarafından olumsuz karar alınmak suretiyle listeden çıkartılmış bulunan adaylar nedeniyle listenin, herhangi bir nedenle tamamlanamamış olması o siyasi partinin kalan adaylarla seçime katılmasına engel olmaz.

GEÇİCİ MADDE 4 - Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten sonra yapılacak ilk milletvekili genel seçiminde; Milli Güvenlik Konseyi, Yüksek Seçim Kurulu Başkanlığı tarafından geçici olarak ilan edilen listedeki bağımsız adayların durumunu, ilan tarihinden itibaren oniki gün içinde inceler.

Hakkında olumsuz karar alınan bağımsız aday, listeden çıkarılmak üzere Yüksek Seçim Kurulu Başkanlığına bildirilir. Milli Güvenlik Konseyinin bağımsız adaylar hakkında aldığı bu kararlar kesindir.

GEÇİCİ MADDE 5 - Bu Kanunun yürürlüğe girmesini müteakip, yapılacak ilk milletvekili genel seçimlerinde, seçmenler “Evet” mührünü sadece tercih ettiği siyasi partiye veya varsa yalnızca bir bağımsız adaya ait özel daire içine basmak suretiyle oylarını kullanırlar. Adaylar için tercih işareti kullanılmaz.

Seçmen tarafından ilgili siyasi partiye ait özel daire içine mühür basıldıktan sonra o partiye ait listede tercih işaretleri konmuş ise bu işaretler oy pusulasını geçersiz kılmaz.

Sayımın tutanağa geçirilmesi, ilçelerde, il seçim kurullarındaki birleştirme işlemleri yukarıdaki fıkraların esasları göz önünde bulundurularak yapılır.

34 üncü madde uyarınca partilerin kazandığı milletvekillikleri sayısı tespit edildikten sonra birleşik oy pusulasında yer alan parti listesindeki sıraya göre o partiden milletvekilliğine seçilenler tespit edilir.

GEÇİCİ MADDE 6 - Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren en geç otuz gün içinde Yüksek Seçim Kurulu tarafından son genel nüfus sayımı sonuçlarına göre, 4 üncü madde uyarınca seçim çevreleri ve her seçim çevresinin çıkaracağı milletvekili sayısı tespit edilerek Resmi Gazete, radyo ve televizyonla ilan edilir.

GEÇİCİ MADDE 7 - Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten sonraki ilk milletvekili genel seçimlerinde ilçe seçim kurulu, bir başkan ile altı asıl ve altı yedek üyeden oluşur. İlçe seçim kurulunun iki asıl ve iki yedek üyesi memurlar arasından, dört asıl ve dört yedek üyesi seçim çevresinde seçime katılmış siyasi parti üyeleri arasından seçilir. O seçim çevresinde dörtten fazla siyasi parti seçime katılmış ise, ilçe seçim kurulunun partili asıl üyelerinin hangi partilerden alınacağı, ilçe seçim kurulu başkanı tarafından kura ile tespit edilir. Bu halde partili yedek üyeler asıl üyelik alamayan siyasi partilere öncelik verilmek suretiyle aynı şekilde kura ile belirlenir.

Bu seçim çevresinde dörtten az siyasi parti seçime katıldığı takdirde ilçe seçim kurulunun boş kalan üyelikleri, parti üyesi olmayan ve bu görevi yapabilecek kişilerin seçilmesi suretiyle tamamlanır.

GEÇİCİ MADDE 8 - Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten sonraki ilk milletvekili genel seçimlerinde sandık kurulu bir başkan ile altı asıl ve altı yedek üyeden oluşur.

İlçe seçim kurulu başkanı;

a) Sandık kurulunun başkanı ile iki asıl ve iki yedek üyesini memurlar arasından,

b) Sandık kurulunun partili dört asıl ve dört yedek üyesini o seçim çevresinde seçime katılmış bulunan siyasi parti üyeleri arasından,

seçer.

O seçim çevresinde dörtten fazla siyasi parti seçime katılmış ise her sandık kurulu için ayrı ayrı olmak üzere ilçe seçim kurulu başkanı tarafından kura ile sandık kurullarının asıl üyeliğinin hangi siyasi partilere verileceği tespit edilir. Bu halde sandık kurullarının partili yedek üyeleri asıl üyelik alamayan siyasi partilere öncelik verilmek suretiyle aynı şekilde kura ile belirlenir.

Sandık kurulu üyesi olarak görevlendirilecek memur bulunmadığı veya o seçim çevresinde dörtten az siyasi parti seçime katıldığı takdirde, kurulun boş kalan üyelikleri parti üyesi olmayan ve bu görevi yapabilecek kişilerin seçilmesi suretiyle tamamlanır.

GEÇİCİ MADDE 9 - Yapılacak ilk milletvekili genel seçimlerinde;

a) Önceden kütüğe yazıldıkları halde oy verme tarihinde kısıtlı veya kamu hizmetlerinden yasaklı olanlar veya ceza infaz kurumlarında hükümlü veya tutuklu olarak bulunanlar oy kullanamazlar.

b) Yazım veya güncelleştirme sırasında hükümlü veya tutuklu oldukları için kütüğe yazılmayanlardan, bilahare tahliye edilenler oy verme gününden önceki onbeşinci gün saat 17.00'ye kadar ikametgahlarının bulunduğu yer ilçe seçim kuruluna tahliye edildiklerine ilişkin belge ile birlikte başvurmaları ve oy verme yeterliğine sahip olmaları halinde sürenin geçmiş ve kütüğün kesinleşmiş olmasına bakılmaksızın kütüğe ve ikametgahlarının bulunduğu sandık listelerine dahil edilmelerine ilçe seçim kurullarınca karar verilir.

GEÇİCİ MADDE 10 - İlk milletvekili genel seçiminde kullanılacak seçmen kütüklerinin yazım veya güncelleştirilmesi sırasında yurt dışında bulunan Türk vatandaşları seçim gününden önceki onbeşinci gün saat 17.00'ye kadar ikametgahlarının bulunduğu yer ilçe seçim kuruluna pasaportlarıyla başvurmaları ve oy verme yeterliğine sahip olmaları halinde sürenin geçmiş ve kütüğün kesinleşmiş olmasına bakılmaksızın kütüğe ve sandık listelerine dahil edilmelerine ilçe seçim kurullarınca karar verilir ve durum, hangi sandıkta oy kullanabilecekleri de belirtilmek suretiyle pasaportlarına işlenir.

GEÇİCİ MADDE 11 - İlk milletvekili genel seçiminde kullanılacak seçmen kütüklerinin yazım veya güncelleştirilmesi sırasında er, onbaşı, kıta çavuşu veya askeri öğrenci oldukları için kütüğe yazılmayanlardan; terhis edilen veya askerlikle ilişkisi kesilenler ile subay veya astsubay olanlar oy verme gününden önceki onbeşinci gün saat 17.00'ye kadar ikametgahlarının bulunduğu yer ilçe seçim kurullarına bu durumlarına ilişkin belge ile birlikte başvurmaları ve oy verme yeterliğine sahip olmaları halinde sürenin geçmiş ve kütüğün kesinleşmiş olmasına bakılmaksızın kütüğe ve ikametgahlarının bulunduğu sandık listelerine dahil edilmelerine ilçe seçim kurullarınca karar verilir.

GEÇİCİ MADDE 12 - (Mülga: 23/5/1987 - 3377/14 md.)

GEÇİCİ MADDE 13 - (Ek: 21/11/1995 - 4135/1 md.)

10/6/1983 tarih ve 2839 sayılı Milletvekili Seçimi Kanununun 27/10/1995 tarih ve 4125 sayılı Kanunla değişik 20 nci maddesinin birinci fıkrasındaki on günlük süre, 20 nci Dönem Milletvekili Seçimlerinde onbeş gün olarak uygulanır ve bu süre kısaltılamaz. Yüksek Seçim Kurulu seçim takvimi düzenlemesini buna göre yapar.

GEÇİCİ MADDE 14 - (Ek: 23/11/1995 - 4138/3 md.;

İptal: Anayasa Mahkemesinin 1/12/1995 tarihli ve E. 1995/56, K. 1995/60 sayılı Kararı ile)

SEKİZİNCİ BÖLÜM

Son Hükümler

Seçimde oy kullanmayanlar

MADDE 63 - (Değişik: 28/3/1986 - 3270/35 md.)

Seçmen kütüğünde kaydı ve sandık listesinde oy kullanma yeterliği bulunduğu halde, milletvekilliği genel ve ara seçimlerinde meşru mazeretleri olmaksızın katılmayanlar, ilçe seçim kurulu başkanı tarafından onbin lira para cezasıyla cezalandırılırlar. Bu karar kesindir.

Yürürlükten kaldırılan kanunlar

MADDE 64 - 24/5/1961 tarih ve 304 sayılı Cumhuriyet Senatosu Üyelerinin Seçimi Kanunu ile 25/5/1961 tarih ve 306 sayılı Milletvekili Seçimi Kanunu ve bu kanunların bütün ek ve değişiklikleri yürürlükten kaldırılmıştır.

Yürürlük

MADDE 65 - Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 66 - Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

2839 SAYILI KANUNA İŞLENEMEYEN GEÇİCİ MADDE

23/5/1987 tarihli ve 3377 sayılı Kanunun geçici maddesi:

GEÇİCİ MADDE - Yüksek Seçim Kurulu, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren en geç bir ay içerisinde seçim çevrelerini tespit eder.

**2839 SAYILI KANUNA EK VE DEĞİŞİKLİK GETİREN
MEVZUATIN YÜRÜRLÜĞE GİRİŞ TARİHİNİ
GÖSTERİR LİSTE**

Kanun No.	Farklı tarihte yürürlüğe giren maddeler	Yürürlüğe giriş tarihi
3270	—	15/4/1986
3377	—	3/6/1987
3403	—	11/9/1987
3404	—	19/10/1987
3757	—	26/8/1991
4044	—	1/10/1994
4125	—	28/10/1995
4135	—	21/11/1995
4138	—	24/11/1995
4778	—	11/1/2003
5550	—	20/10/2006
5552	—	28/10/2006
5922	—	30/10/2009
5980	—	10/4/2010
7102	—	16/3/2018
7140	3/1, 6/1, 6/2, 16/6	25/4/2018
7393	—	6/4/2022

**Mahalli İdareler ile Mahalle Muhtarlıkları ve
İhtiyar Heyetleri Seçimi Hakkında Kanun**

Kanun Numarası : 2972

Kabul Tarihi : 18/1/1984

Resmi Gazete : Tarih: 18/1/1984 Sayı: 18285

**MAHALLİ İDARELER İLE MAHALLE
MUHTARLIKLARI VE İHTİYAR HEYETLERİ SEÇİMİ
HAKKINDA KANUN**

**BİRİNCİ BÖLÜM
Genel Hükümler**

	<u>Madde</u>	<u>Sayfa</u>
Amaç ve kapsam	1	7
Seçim sistemi ve usulü	2	7
Seçim çevresi	3	7
Büyükşehirlerdeki seçim çevresi	4	8
Seçilecek üye sayısı	5	8
Büyükşehir belediye meclisine katılacak üye sayısı	6	9
Tespit ve ilan	7	9
Seçim dönemi-seçim başlangıç tarihi ve seçim günü	8	9
Seçilme yeterliliği	9	10

**İKİNCİ BÖLÜM
Seçim Öncesi İşleri**

Adaylık	10	10
Eksik adaylıkların tamamlanması	11	13
Siyasi partilerin aday listelerini vermeleri	12	13
Bağımsız adayların müracaatı	13	14
Adaylara karşı itiraz	14	14
Adayların incelenmesi	15	15
Adayların ilanı	16	15
İl genel meclisi ve belediye meclisi üyeleri ile belediye başkanlarının adaylığı	17	16

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
Seçim Günü İşleri

Kullanılacak oy pusulasının şekli	18	16
Oyların kullanma şekli	19	18
Geçerli sayılmayan oylar	20	19
Tutanağa geçirme	21	19

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Seçimlerden Sonra Yapılacak İşler

Belediye başkanlıklarına seçilenlerin tespiti	22	20
İl genel meclisi ve belediye meclisi üyeliklerine seçilenlerin tespiti	23	20
Büyükşehir meclisine katılacak üyeler	24	22
Seçimin veya tutanağın iptali	25	22

BEŞİNCİ BÖLÜM

Seçim Sonuçlarının İlanı

Seçim sonuçlarının Yüksek Seçim Kurulunca ilanı	26	23
Seçim sonuçlarının Devlet İstatistik Enstitüsü tarafından yayımlanması	27	23
Belediye ve il genel meclisi yedek üyelerinin asıl üyeliğe getirilmesi	28	23
Seçimlerin yenilenmesi	29	24

ALTINCI BÖLÜM

Köy ve Mahalle Muhtarları, Köy İhtiyar Meclisi ve Mahalle İhtiyar Heyeti Üyeliği Seçimleri

Seçilecek üye sayısı	30	25
Adaylık ve seçilme yeterliliği	31	26
Seçim çevresi, oy verme ve seçim sistemi	32	26
Boşalan muhtarlık, ihtiyar meclisi ve heyeti üyeliği için seçim yapılması	33	27

	<u>Madde</u>	<u>Sayfa</u>
Diğer işlemler	34	28
Ek Madde	1	28
Ek Madde	2	28
Ek Madde	3	28

YEDİNCİ BÖLÜM

Geçici Hükümler

Geçici Madde	1	29
Geçici Madde	2	29
Geçici Madde	3	29
Geçici Madde	4	30
Geçici Madde	5	30
Geçici Madde	6	31
Geçici Madde	7	31
Geçici Madde	8	31
Geçici Madde	9	32
Geçici Madde	10	32
Geçici Madde	11	32
Geçici Madde	12	32
Geçici Madde	13	32
Ek Geçici Madde	1	33
Ek Geçici Madde	2	34

SEKİZİNCİ BÖLÜM

Son Hükümler

Propaganda serbestliği	35	34
Özel hüküm bulunmayan hallerde uygulama	36	35
Yürürlükten kaldırılan hükümler	37	35
Yürürlük	38	35
Yürütme	39	35

**MAHALLİ İDARELER İLE MAHALLE
MUHTARLIKLARI VE İHTİYAR HEYETLERİ SEÇİMİ
HAKKINDA KANUN**

Kanun Numarası: 2972

Kabul Tarihi: 18/1/1984

**BİRİNCİ BÖLÜM
Genel Hükümler**

Amaç ve kapsam

MADDE 1 - Bu Kanun mahalli idareler organlarının seçimlerine ilişkin esas ve usulleri düzenler. Bu amaçla;

- a) İl genel meclisi üyelerinin,
- b) Belediye başkanı ve belediye meclisi üyelerinin,
- c) Köy ve mahalle muhtarları ile ihtiyar meclisi ve heyeti üyelerinin,

seçim sistemi, usul, dönem ve zamanlarına ait esaslarla seçim çevrelerine, aday olabilme ve seçilme ilkelerine ait hükümleri kapsar.

Seçim sistemi ve usulü

MADDE 2 - Mahalli idareler seçimleri serbest, eşit, gizli, tek dereceli, genel oy, açık sayım ve döküm esaslarına göre, yargı yönetim ve denetimi altında yapılır.

İl genel meclisi ve belediye meclisi üyelikleri için yapılan seçimlerde, onda birlik baraj uygulamalı nispi temsil sistemi, belediye başkanlığı seçiminde ise çoğunluk sistemi uygulanır.

Seçim çevresi

MADDE 3 - İl genel meclisi üyeleri seçimi için her ilçe bir seçim çevresidir.

Belediye başkanı ve belediye meclis üyeleri seçimi için, her belde bir seçim çevresidir.

Büyükşehirlerdeki seçim çevresi

MADDE 4 - (Değişik: 10/7/2004 - 5216/29 md.; Değişik: 6/3/2008 - 5747/3 md.; Değişik: 12/11/2012 - 6360/29 md.)

Büyükşehir belediye başkanının seçiminde seçim çevresi, büyükşehir belediye sınırlarından oluşur.

Seçilecek üye sayısı

MADDE 5 - Her seçim çevresinde, seçilecek üye sayısı aşağıdaki usule göre hesaplanır:

a) İl genel meclisi üyelikleri için, son genel nüfus sayımı sonuçlarına göre;

Nüfusu 25 000'e kadar olan ilçelerde	2
Nüfusu 25 001'den 50 000'e kadar olan ilçelerde	3
Nüfusu 50 001'den 75 000'e kadar olan ilçelerde	4
Nüfusu 75 001'den 100 000'e kadar olan ilçelerde	5

asıl üyelik ve aynı miktarda yedek üyelik hesaplanır.

Nüfusu 100 000'den yukarı olan ilçelerde fazla her 100 000 nüfus için bir asıl, bir yedek üye ilave olunur. Nüfusun 100 000'e bölünmesi hesabında artık sayı 50 000'den az olursa hesaba katılmaz, 50 000 (dahil)'den fazla olursa artık sayıya da bir asıl, bir yedek üyelik hesap edilir.

b) Belediye meclisi üyelikleri için son genel nüfus sayımı sonuçlarına göre;

Nüfusu 10 000'e kadar olan beldelerde	9
Nüfusu 10 001'den 20 000'e kadar olan beldelerde	11
Nüfusu 20 001'den 50 000'e kadar olan beldelerde	15
Nüfusu 50 001'den 100 000'e kadar olan beldelerde	25
Nüfusu 100 001'den 250 000'e kadar olan beldelerde	31
Nüfusu 250 001'den 500 000'e kadar olan beldelerde	37
Nüfusu 500 001'den 1 000 000'a kadar olan beldelerde	45
Nüfusu 1 000 000'dan fazla olan beldelerde	55

asıl ve aynı sayıda yedek üyelik hesaplanır.

Büyükşehir belediye meclisine katılacak üye sayısı

MADDE 6 - a) Büyükşehir belediye meclisleri belediye hudutları içinde kalan ilçe seçim çevreleri için tespit edilen belediye meclisleri üye sayısının her ilçe için beşte biri alınmak suretiyle bulunacak toplam sayı kadar üyeden teşekkül eder.

Bu hesaplama artık sayılar nazara alınmaz.

b) Yedek üyelikler de aynı usulle hesaplanır.

Tespit ve ilan

MADDE 7 - Her seçim çevresi için seçilecek asıl ve yedek üye sayısı o seçim çevresinin bağlı olduğu il seçim kurulu tarafından tespit olunarak ilgili ilçe seçim kurullarına bildirilir. İlçe seçim kurulları durumu alışılmış usullerle ilan eder.

Seçim dönemi-seçim başlangıç tarihi ve seçim günü

MADDE 8- (Değişik: 7/12/1988 - 3507/1 md.) Mahalli İdareler seçimleri beş yılda bir yapılır. Her seçim döneminin beşinci yılındaki 1 Ocak günü seçimin başlangıç tarihidir, Aynı yılın Mart ayının son Pazar günü oy verme günüdür.

(Mülga: 13/3/2018 - 7102/24 md.)

(Ek fıkra: 20/3/1997 - 4231/1 md.) Yeni kurulan belediyelerin ilk belediye başkan ve belediye meclisi üyeleri seçimleri ile yeni kurulan illerde il genel meclisi üyeleri seçimi, yukarıdaki fıkralarda belirtilen ilk genel mahalli idareler seçimleri ile birlikte yapılır.

(Ek fıkra: 20/3/1997 - 4231/1 md.) Mahalli idareler seçiminin savaş hali nedeniyle bir yıla kadar ertelenmesi kanunla düzenlenir.

Seçilme yeterliliği

MADDE 9- (Değişik: 27/12/1993-3950/1 md.) 2839 sayılı Milletvekili Seçimi Kanununun 11 inci maddesinde belirtilen sakıncaları taşımamak şartıyla, on sekiz yaşını dolduran her Türk vatandaşı belediye başkanlığına, il genel meclisi ve belediye meclisi üyeliğine seçilebilir.⁽¹⁾

(Mülga: 27/12/1993-3948/1 md.)

İKİNCİ BÖLÜM

Seçim Öncesi İşleri

Adaylık

MADDE 10 - (Değişik: 31/3/1988 - 3420/8 md.) Anayasa ve kanunlarda yazılı şartlara uygun olarak, seçilme yeterliğine sahip olan her vatandaş, bir siyasi parti listesinden veya bağımsız olarak, il genel meclisi üyeliğine, belediye başkanlığına veya belediye meclisi üyeliğine adaylığını koyabilir.

(1) 13/3/2018 tarihli ve 7102 sayılı Kanunun 23 üncü maddesiyle; bu fıkra yer alan “yirmibeş” ibaresi “on sekiz” şeklinde değiştirilmiştir.

(Değişik: 31/3/1988 - 3420/8 md.) Mahalli idareler seçimlerinde aday tespiti 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanununun 37 nci maddesindeki hükümlere göre yapılır.

Ancak; 2820 sayılı Kanunun 37 ila 51 inci maddelerinde adı geçen “Yüksek Seçim Kurulu” yerine “ilçe seçim kurulları”, “siyasi parti genel başkanlığı” yerine “siyasi parti ilçe başkanlıkları”, keza büyükşehir belediyelerinde de il seçim kurulları, siyasi parti il başkanlıkları bu işlemleri yaparlar.

Ayrıca;

a) **(Değişik: 31/3/1988 - 3420/8 md.)** Yapılan aday tespitinde belediye başkanlığı için bir aday, belediye meclisi üyeliklerine o seçim çevresi için tespit edilen üye adedi kadar asıl ve yedek olarak ayrı ayrı; il genel meclisi üyeliklerine o seçim çevresi için tespit olunan asıl ve yedek üyelikler sayısı kadar ayrı ayrı, aday belirlenir.

İl genel meclisi üyeliklerine o seçim çevresi için tespit olunan asıl ve yedek üyelikler sayısı kadar ayrı ayrı, aday belirlenir.

b) Önseçim çevresi belediye meclisi üyeliği ve belediye başkanlığı için belde; il genel meclisi üyeliği için ilçe; büyükşehir belediye başkanlıkları için o şehir belediye hudutları içidir.

c) **(Mülga: 31/3/1988 - 3420/8 md.; Ek: 7/8/1988 - 3469/2 md.; Değişik: 7/12/1988 - 3507/2 md.)** Siyasi partiler, belediye meclis üye sayısı 9 ve 11 olan beldelerde bir, 15 olan beldelerde iki, 25 ve 31 olan beldelerde üç, 37 olan beldelerde dört, 45 olan beldelerde beş, 55 olan beldelerde altı adet kontenjan adayı gösterirler. Kontenjan adayı adayların sıralamasına dahil edilmeyerek aday listelerinde kontenjan adayı olarak ayrıca

yazılır. Siyasi partiler kontenjan adaylarını merkez yoklaması ile tespit ederler. Ancak, merkez karar ve yönetim organları bu yetkisini il veya ilçe yönetim kurullarına devredebilirler. Siyasi partiler kontenjan adaylarını bu kanunun 12 nci maddesindeki aday listesinde yer vermek suretiyle ilçe seçim kurullarına bildirirler. Kontenjan adayları bu Kanunun 18 inci maddesinin (f) bendinin ikinci fıkrasındaki aday listelerinde de yedek adaylardan sonra ayrıca yazılır.

d) **(Ek: 7/8/1988 - 3469/2 md.)** Önseçimle aday tespiti halinde, belediye başkanı ile belediye meclisi üye aday adayları müşterek liste ile önseçime katılabilirler. Bu halde, partili seçmen bu müşterek listeyi aynen veya bu müşterek listedeki mevcut aday adaylarından istediklerini çizmek ve bunların yerine diğer aday adaylarından isimler yazmak veya 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanununun 46 ncı maddesinde belirtilen aday adayları listesine işaret koymak suretiyle oyunu kullanabilir. Siyasi partiler 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanununun 46 ncı maddesinde belirtilen aday adayları listesi ile birlikte müşterek listeli aday adayları listelerini de ilçe seçim kurulu başkanlıklarına verirler.

e) **(Ek: 7/12/1988 - 3507/2 md.)** Seçimlere katılacak siyasi partiler hangi seçim çevrelerinde, hangi usul ve esaslarla aday tespiti yapacaklarını Yüksek Seçim Kuruluna bildirirler.

Bir siyasi partinin teşkilatı bulunmaması nedeniyle önseçim yapmadığı önseçim çevresinden adaylarını ve adayların sırasını o partinin merkez karar ve yönetim kurulu tespit eder.

Mahalli idare seçimlerinde siyasi parti adaylarından parti genel merkez yetkili organlarınca belirlenecek miktarda başvuru aidatı alınabilir. Bu aidatın miktarı en yüksek Devlet memurunun

brüt aylığını geçemez. Belediye başkanlığı için bağımsız aday olanlar hakkında 2839 sayılı Milletvekili Seçimi Kanununun 21 inci maddesinin 2 nci fıkrası ile 41 inci maddesi hükmü kıyasen uygulanır. Seçim sonucunda belediye başkanlığına seçilen adaya aldığı oy miktarına bakılmaksızın alınan teminat iade olunur.

Eksik adaylıkların tamamlanması

MADDE 11 - Herhangi bir sebeple, eksik aday göstermiş olan siyasi partilerin ilçe başkanlıklarına, ilçe seçim kurulu tarafından bu eksiğin tamamlanması gereği tebliğ olunur.

(Değişik: 2/3/1984 - 2986/1 md.) İlgili parti teşkilatı, bu tebliğden itibaren beş gün içinde aday listesini tamamlayamazsa, o parti o seçim çevresinden, eksik liste ile ilgili seçime katılır.

Siyasi partilerin merkez karar ve yönetim kurulları, süreyi geçirmemek amacı ile eksik listeyi tamamlama yetkisini önceden ilçe idare kurullarına verebilir.

Siyasi partilerin aday listelerini vermeleri

MADDE 12 - Siyasi partilerin ilçe idare kurulları, seçime katılacakları çevrelere ait aday listelerini ilçe seçim kurullarına, alındı belgesi karşılığında, önseçim gününden en geç on gün sonraki gün saat 17.00'ye kadar verirler.

İlçe seçim kurulları geçici aday listelerini mahallinde alışılmış usullerle ilan ederler.

Büyükşehirler için siyasi partilerin il idare kurulları, belediye başkanı adaylarını alındı belgesi karşılığında önseçim gününden en geç on gün sonraki gün saat 17.00'ye kadar il seçim kuruluna verirler. Bağımsız adaylar da il seçim kuruluna başvururlar.

İl seçim kurulları geçici adayları mahallinde alışılmış usullerle ilan ederler.

Bağımsız adayların müracaatı

MADDE 13 - İl genel meclisi üyeliği, belediye meclisi üyeliği ve belediye başkanlığına bağımsız olarak adaylığını koymak isteyenler, seçime katılacakları seçim çevresinin bulunduğu ilçe seçim kurulu başkanlığına, bu Kanunun adaylık için aradığı şart ve vasıfları haiz olduklarını belirten bir dilekçe ile başvururlar.

(Değişik: 7/12/1988 - 3507/3 md.) Bağımsız adaylar Yüksek Seçim Kurulunca tespit edilen önseçim tarihine kadar adaylık için başvurabilirler.

İlçe seçim kurulları, bağımsız adaylara ilişkin listeleri de, ait olduğu seçim çevresinde geçici listeler halinde alışılmış usullerle ilan ederler.

(Ek fıkra: 28/12/1993 - 3959/11 md.) Bağımsız adaylık için başvuranlar, en yüksek derecedeki Devlet memurunun brüt aylığı kadar parayı ilgili mal sandığına yatırarak makbuzunu başvurma belgelerine eklerler.

(Ek fıkra: 28/12/1993 - 3959/11 md.) Bu miktar Hazineye irat kaydedilir.

Adaylara karşı itiraz

MADDE 14 - Adaylıkların geçici olarak ilanından itibaren iki gün içinde ilçe seçim kuruluna itiraz edilebilir. İtirazlar, ilçe seçim kurulunca en geç iki gün içinde karara bağlanır. İlgililer kararlara karşı iki gün içinde, il seçim kuruluna itiraz edebilirler. İl seçim kurulu bu itirazları en çok iki gün içinde kesin olarak karara bağlar.

(Değişik: 2/3/1984 - 2986/2 md.) Siyasi partilerin aday listelerinde, yapılan itirazlar üzerine eksiklik husule geldiği takdirde, ilçe seçim kurulunun tebliğinden itibaren beş gün içinde bu eksikliklerini tamamlayamazlarsa, o partiler o seçim çevresinde, eksik liste ile ilgili seçime katılırlar.

Adayların incelenmesi

MADDE 15 - İlçe seçim kurulları, kendi seçim çevrelerinin adayları hakkında, yapacakları inceleme sonucunda bu Kanunda yazılı adaylık şartlarında noksanlık veya aykırılık bulunduğunu görürlerse, durumu geçici ilan tarihinden itibaren iki gün içinde ilgili adaya ve siyasi partilerin ilçe başkanlıklarına bildirirler.

İlgili aday veya mensubu olduğu siyasi parti, bu bildirim üzerine en geç iki gün içinde il seçim kuruluna itiraz edebilir. İl seçim kurulu bu itirazı en geç iki gün içinde kesin karara bağlar.

İtirazı reddedilen bağımsız aday seçime katılma hakkını kaybeder. Siyasi parti adayları hakkında 14 üncü maddenin ikinci fıkrası hükmü uygulanır.

Adayların ilanı

MADDE 16 - Adaylık kesinleştikten sonra, ilçe seçim kurulları, bütün adayları oy verme gününden önceki, 20 nci gün ilan eder. Adayların ilanından sonra, adaylıktan istifa, seçim sonuna kadar nazarı itibare alınmaz. Ancak, bu gibiler seçilmiş bulunurlarsa, istifaları hüküm ifade eder ve yerlerine kendilerinden sonra gelenler seçilmiş sayılırlar. Ölüm halinde de aynı şekilde hareket edilir.

İl genel meclisi ve belediye meclisi üyeleri ile belediye başkanlarının adaylığı

MADDE 17 - (Değişik: 28/12/1993 - 3959/12 md.)

Milletvekilleri, belediye başkanları, il genel meclisi ve belediye meclisi üyeleri ile muhtarlar mahalli idareler seçimlerinde adaylıklarını koyabilmek veya aday gösterilebilmek için görevlerinden istifa etmek zorunda değildirler. Milletvekilliği, belediye başkanlığı, il genel meclisi ve belediye meclisi üyeliği ile muhtarlık bir şahıs uhdesinde birleşemez. Bu görevlerin birisinde bulunanlardan bir diğerine seçilenler, seçim sonuçlarının kendilerine tebliğ edildiği tarihten itibaren 15 gün içinde tercih haklarını kullanırlar. Bu süre içinde tercih haklarını kullanmayanlar seçildikleri yeni görevi reddetmiş sayılırlar.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Seçim Günü İşleri

Kullanılacak oy pusulasının şekli

MADDE 18 - İl genel meclisi üyeleri, belediye meclisi üyeleri, belediye başkanlığı seçimlerinde birleşik oy pusulası kullanılır.

Birleşik oy pusulaları aşağıdaki esaslar dahilinde hazırlanır:

a) **(Değişik: 28/12/1993 - 3959/13 md.)** Oy pusulaları, 298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanunun 14 üncü maddesinin (1) numaralı bendindeki esaslara uygun olarak, “Türkiye Cumhuriyeti Yüksek Seçim Kurulu” filigranı bulunan, özel surette imal edilmiş kağıtlara Yüksek Seçim Kurulu veya Yüksek Seçim Kurulunun izin ve denetimi ile il seçim kurulları tarafından bastırılır. Birleşik oy pusulalarındaki siyasi parti sütunları arasında yarım (0,5) cm kadar veya iki çizgi ile belirlenmiş bir aralık bırakılır.

b) **(Değişik: 31/7/1998 - 4381/6 md.)** Belediye başkanlığı seçiminde kullanılacak birleşik oy pusulalarının en üstünde “Siyasi Partiler” ve bağımsız adaylar varsa “Siyasi Partiler ve Bağımsız Adaylar” ibaresi yazılır. Bu ibarenin altına seçime katılan siyasi partilerin temsilcileri huzurunda Yüksek Seçim Kurulu tarafından kur’a esasına göre en başta ve ortada partinin özel işareti, özel işaretin altında tam yazı halinde adı, belirli bir aralık veya çizgiden sonra, çapı 2 cm olan bir boş daire basılır ve bütün bunların altı çizilir. Bu çizginin altına o partinin aday ad ve soyadları konulur.

c) Siyasi parti sütunları arasında “EVET” mühürünün yarıçapı kadar ve iki çizgi ile belirlenmiş bir aralık bırakılır.

d) **(Mülga: 7/8/1988 - 3469/3 md.)**

e) **(Mülga: 7/8/1988 - 3469/3 md.)**

f) **(Değişik: 31/7/1998 - 4381/6 md.)** İl genel meclisi ve belediye meclisi üyeleri seçimlerinde kullanılan birleşik oy pusulasına siyasi parti adaylarının ad ve soyadları yazılmaz. Birleşik oy pusulası, isim listesi hariç, yukarıdaki bentlerde yazılı şartlara uygun olarak hazırlanır.

h) **(Değişik: 28/12/1993 - 3959/13 md.)** Her sandıkta kullanılacak birleşik oy pusulaları o sandığın seçmen sayısının % 15’i kadar fazla adette paketler haline getirilerek Yüksek Seçim Kurulu veya oy pusulalarını bastıran seçim kurulu tarafından numaralanıp, mühürlendikten sonra yeteri kadar zarf ve belediye meclisi üye adayları isim listesi ile birlikte seçim çevrelerine gönderilir.

i) Birleşik oy pusulalarının içine konulacağı zarflar 298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun hükümlerine göre hazırlanıp dağıtılır.

Oyların kullanma şekli

MADDE 19- (Değişik: 7/8/1988 - 3469/4 md.) Seçmen; Yüksek Seçim Kurulu veya Yüksek Seçim Kurulunun izin ve denetimiyle il seçim kurulları tarafından yaptırılıp sandık kurullarına kadar ulaştırılan ve birleşik oy pusulaları ile birlikte kendisine verilen “EVET” veya “TERCİH” yazılı mühürü alarak oyunu kullanmak üzere kapalı oy verme yerine girer.⁽²⁾

(Değişik: 28/12/1993 - 3959/14 md.) Seçmen sandık kurulunca verilecek mühürü birleşik oy pusulasında tercih ettiği partiye veya varsa bağımsız adaya ait özel daire içine basmak suretiyle oyunu kullanır.

(Ek: 13/3/2018 - 7102/22 md.) Belediye başkanlığı, belediye meclisi üyeliği, il genel meclisi üyeliği ve muhtarlık seçimlerinde oy pusulaları aynı zarfa konulur. Ancak 298 sayılı Kanunun 14 üncü maddesi uyarınca seçim bölgelerinin birleştirilmesine karar verilmesi halinde, muhtarlık seçiminde oy pusulası ayrı zarfa konulur ve bu zarf ayrı sandığa atılır.

(Değişik: 28/12/1993 - 3959/14 md.) Oyunu kullanan seçmen birleşik oy pusulalarını katlayarak zarfa koyar ve zarfı yapıştırır. Mühürü sandık kurulu başkanına geri verir ve oyunu sandığa atar.

(Mülga:13/3/2018 - 7102/22 md.)

(Ek: 7/12/1988 - 3507/4 md.; Mülga: 13/3/2018 - 7102/22 md.)

(2) 13/3/2018 tarihli ve 7102 sayılı Kanunun 22 nci maddesiyle; bu maddenin birinci fıkrasında yer alan “pusulası” ibaresi “pusulaları” şeklinde, dördüncü fıkrasında (7102 sayılı Kanunla üçüncü fıkranın eklenmesinden önceki üçüncü fıkrasında) yer alan “pusulasını” ibaresi “pusulalarını” şeklinde değiştirilmiştir.

Geçerli sayılmayan oylar

MADDE 20 - İl genel meclisi ve belediye meclisi üyelikleri ile belediye başkanlığı seçimlerinde kullanılan birleşik oy pusulalarından hangilerinin geçerli sayılamayacağı 298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun ile 2839 sayılı Milletvekili Seçimi Kanunu hükümlerince belirlenir.

Tutanağa geçirme

MADDE 21 - İlçe seçim kurulu sandık kurullarından gelen tutanakları belediye başkan ve meclis üyeleri seçimi için beldeler; il genel meclisi seçimi için ilçeler; büyükşehir belediye başkanı, büyükşehir belediye hudutları içindeki ilçeler belediye başkanı ve belediye meclisi seçimi için de ilçeler itibariyle birleştirerek o seçim çevresindeki;

- a) Seçmen sayısını,
 - b) Oyunu kullanan seçmen sayısını,
 - c) İtiraz edilmiş veya ihtilaflı görülmüş olup da geçerli sayılarak hesaba katılan oy pusulası sayısını,
 - d) Geçerli sayılmayan ve hesaba katılmayan oy pusulaları sayısını,
 - e) Geçerli sayılan ve hesaba katılan oy pusulaları genel toplamını,
 - f) Seçime katılmış olan siyasi partilerden ve bağımsız adaylardan her birinin aldığı geçerli oy miktarını gösteren geçerli oy pusulaları sayısını,
- tutanağa geçirir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Seçimlerden Sonra Yapılacak İşler

Belediye başkanlıklarına seçilenlerin tespiti

MADDE 22 - Sandık kurullarınca gönderilen belediye başkanı seçimlerine ilişkin tutanaklar ilçe seçim kurulu tarafından birleştirilerek en çok oy alan aday, başkanlığa seçilmiş olur.

Büyükşehir belediye başkanı seçimlerine ilişkin ilçe birleştirme tutanakları ilçelerden il seçim kuruluna gönderilir. İl seçim kurulu tarafından bu tutanaklar birleştirilerek en çok oy alan aday, büyükşehir belediye başkanlığına seçilmiş olur.

İl genel meclisi ve belediye meclisi üyeliklerine seçilenlerin tespiti

MADDE 23 - a) Siyasi partilerin ve bağımsız adayların elde ettikleri il genel meclisi ve belediye meclisi asıl üye sayısı aşağıdaki şekilde hesaplanır:

Bir seçim çevresinde kullanılan geçerli oy toplamının onda birine tekabül eden sayı, bütün partilerin ve bağımsız adayların aldıkları oy sayısından ayrı ayrı çıkarılır. Bu çıkarmadan sonra geriye oyu kalmayan siyasi partiler ve bağımsız adaylar üye tahsisinde hesaba katılmaz.

Yapılan çıkarmadan sonra geriye oyu kalan siyasi partilerin ve bağımsız adayların isimleri alt alta, kalan oyları da hizalarına yazılır. Bu sayılar önce bire, sonra ikiye, sonra üçe ... şeklinde devam edilmek suretiyle o seçim çevresinin çıkaracağı asıl üye sayısına ulaşıncaya kadar bölünür. Elde edilen paylar, siyasi parti ayırımı yapılmaksızın, en büyükten en küçüğe doğru sıralanır. Belediye ve il genel meclisi üye tamsayısı kadar üyelikler,

bu payların sahibi olan siyasi partilere ve bağımsız adaylara, sayıların büyüklük sırasına göre tahsis olunur.

Son kalan asıl üyelikler için birbirine eşit rakamlar bulunduğu takdirde bunlara, aralarında ad çekmek suretiyle, tahsis yapılır.

(Ek: 7/12/1988 - 3507/5 md.) 10 uncu madde uyarınca kontenjan adayı gösterilen belediye meclis üyesi seçim çevrelerinde bu maddeye göre yapılan bölme işlemi kontenjan sayısı çıkarılmak suretiyle yapılır. Kontenjan adayı gösterilen bu seçim çevrelerinde geçerli oyların en çoğunu almış olan siyasi partinin kontenjan adayları belediye meclis üyeliğini kazanmış olurlar.

(Ek: 7/12/1988 - 3507/5 md.) Büyükşehirlerde, kontenjan adaylığından belediye meclisi üyeliğine seçilenlerden birinci sıradakiler bu Kanunun 6 ncı maddesinde belirtilen oranla sınırlı kalmak kaydı ile büyükşehir belediye meclisine katılırlar.

b) Siyasi parti adaylarından seçilenler aşağıdaki şekilde tespit edilir:

İlçe seçim kuruluna verilen aday listesindeki sıra, seçimlerde siyasi partilerin kazandıkları il genel veya belediye meclisi asıl üyeliklerinin tespitine esas olur.

Büyükşehir belediye başkanlığını kazananlara il seçim kurulları, diğer kazananlara ilçe seçim kurulları tarafından tutanakları verilir.

İl seçim kurulu başkanı büyükşehir belediye başkanlığına seçileni, ilçe seçim kurulu başkanı da belediye başkanlığı, belediye meclis üyelikleri ve il genel meclis üyeliklerine seçilenleri gösteren tutanağın bir suretini o seçim çevresinde

derhal alışılmış usullerle ilan ettirir, bir suretini de bir hafta süre ile seçim kurulu kapısına astırır.

c) Yedek üyelikler için de (a) ve (b) bentleri hükümleri uygulanır. Siyasi partilerin kazandıkları yedek üyeler, asıl üyeliğe seçilenlerden sonra gelen isimden itibaren sıra ile tespit olunur.

Büyükşehir meclisine katılacak üyeler

MADDE 24 - a) Bu Kanunun 6 ncı maddesinde tespit olunan büyükşehir meclisi üyeleri, her ilçe ve ilk kademe belediyesi için seçilmiş olan asıl üyelerin seçiliş sıralarına göre baştan başlayarak yeterli sayıya kadar inilmek suretiyle bulunur.⁽³⁾

b) Yedek üyelikler de aynı usulle hesaplanır.

Seçimin veya tutanağın iptali

MADDE 25 - Seçim tutanaklarına yapılan itirazlar, oyların dökümüne, sayımına veya bu oyların siyasi partiler ile bağımsız adaylara bölünmesine ilişkin olduğu ve yeniden yapılan döküm, sayım ve hesap sonucunda tutanakların iptaline karar verildiği takdirde, bu yeni işlem sonucuna göre, seçilmiş oldukları anlaşılanların il seçim kurulu tarafından tutanakları verilir.

Bir seçim çevresinde yapılan seçimin, seçim işlemleri sebebiyle iptaline karar verildiği takdirde, o seçim çevresinde yeniden seçim yapılır. İl seçim kurulu, seçimin iptaline dair kararı ilan ettiği gibi kararın kesinleşmesini müteakip o çevrede seçimin yapılacağını da derhal ilan eder.

Bu ilandan sonra gelen 60 ıncı günü takip eden ilk pazar, oy verme günüdür.

(3) Bu bentte yer alan “ve ilk kademe belediyesi” ibaresi, 10/7/2004 tarihli ve 5216 sayılı Kanunun 30 uncu maddesiyle eklenmiş ve metne işlenmiştir.

Yukarıdaki fıkralar dışında, meclis üyelerinden bir veya birkaçının tutanaklarının iptaline karar verildiği takdirde, tutanağı iptal olunan meclis üyesi yerine, mensup oldukları siyasi parti listesindeki sıraya göre, belli olan sırada olanlara tutanakları verilir.

İl seçim kurullarının kararlarına karşı 26 Nisan 1961 tarihli ve 298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanunun 130 uncu maddesinde tespit edilmiş olan süreler içinde, Yüksek Seçim Kuruluna itiraz edilebilir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Seçim Sonuçlarının İlanı

Seçim sonuçlarının Yüksek Seçim Kurulunca ilanı

MADDE 26 - Yüksek Seçim Kurulu, ilçe seçim kurulları tarafından yollanan belgelere dayanarak, seçimin genel sonucunu ilan eder.

Seçim sonuçlarının Devlet İstatistik Enstitüsü tarafından yayımlanması

MADDE 27 - Devlet İstatistik Enstitüsü, ilçe seçim kurulları tarafından kendilerine verilecek belgelere dayanarak seçim çevreleri itibariyle sandık tutanaklarından mevcut bilgiyi, en geç seçimi takip eden yıl içinde yayımlar.

Belediye ve il genel meclisi yedek üyelerinin asıl üyeliğe getirilmesi

MADDE 28 - İl genel meclisi üyeliklerinde, herhangi bir sebeple boşalma olduğu takdirde vali, belediye meclisi üyeliklerinde boşalma olduğu takdirde ise, belediye başkanı beş gün içerisinde meclise katılacak yedek üyelerin adını yetkili seçim kurulundan sorar ve üç gün içerisinde adı bildirilen üyeyi davet eder. Bu suretle davet edilen üye, kalan süreyi tamamlar.

Boşalan üyelik hangi ilçe veya siyasi partiye ait ise, davet edilecek yedek üye de, aynı ilçe ve siyasi partiden olur.

Bir partiden boşalan asıl üyelik için, o partiden davet edilecek yedek üye kalmamış ise veya boşalan asıl üyelik bir bağımsıza ait ise, parti ayırımı yapılmaksızın oy bölüşümünde sırası önde gelen yedek üye asıl üyeliğe davet edilir.

Bir siyasi parti listesinden, meclis asıl üyeliğine seçildikten sonra, başka bir siyasi partiye geçen veya bağımsız kalanlardan asıl üyelik açıldığı takdirde, bu üyelerin meclis üyeliğine seçildikleri sırada mensup oldukları partinin yedek üyesi, asıl üyeliğe çağrılır.

Seçimlerin yenilenmesi

MADDE 29 - (İptal: Anayasa Mahkemesinin 13/6/1988 tarihli ve E. 1988/14, K. 1988/18 sayılı Kararı ile; Yeniden düzenleme: 7/12/1988 - 3507/6 md.)

Seçim dönemi sonundan önce;

a) Bir seçim çevresinde yapılan seçimin seçim işlemleri sebebiyle iptaline karar verilmesi,

b) Belediye meclisi veya il genel meclisinin yetkili organlarca feshi,

c) Belediye meclisi veya il genel meclisi üyeliklerinin herhangi bir sebeple boşalması ve meclis üye sayısının yedeklerinin de getirilmesinden sonra üye tamsayısının yarısından aşağıya düşmesi,

d) **(Mülga: 20/3/1997 - 4231/2 md.; Yeniden düzenleme: 3/7/2005 - 5393/85 md.)** Belediye kurulması,

hallerinde mülki amirlerin vaki boşalmaları otuz gün içinde

ilçe seçim kuruluna bildirmeleri üzerine, ilçe seçim kurulu söz konusu organ için yeniden seçim yapılmasına karar vererek durumu alışılmış usullerle ilan eder.

(Değişik: 20/3/1997 - 4231/2 md.) a,b,c bentlerinde yazılı hallerde bu ilandan sonra gelen altmışıncı günü takip eden ilk pazar günü oy verme günüdür. Ancak, mahalli idareler genel seçimine bir yıldan az bir süre kalmış ise mahalli idareler ara seçimi yapılmaz.

ALTINCI BÖLÜM

Köy ve Mahalle Muhtarları, Köy İhtiyar Meclisi ve Mahalle İhtiyar Heyeti Üyeliği Seçimleri

Seçilecek üye sayısı

MADDE 30 - a) Köy ihtiyar meclisine, son genel nüfus sayımı sonuçlarına göre;

Nüfusu 1 000'e kadar olan köylerde	8
Nüfusu 1 001'den 2 000'e kadar olan köylerde	10
Nüfusu 2 000'den fazla olan köylerde	12

üye seçilir. Seçilecek üye sayısı ilçe seçim kurulu başkanınca belirlenir.

Oyların tasnifi sonucunda en çok oy alanlardan başlanarak nüfusu 1 000'e kadar olan köylerde ilk dört üye, nüfusu 1 001'den 2 000'e kadar olan köylerde ilk beş üye ve nüfusu 2 000'den fazla olan köylerde ilk altı üye asıl, geri kalanlar ise yedek üye olur.

b) Mahalle ihtiyar heyetine sekiz üye seçilir. Oyların tasnifi sonucunda en çok oy alan dört üye asıl, geri kalanlar ise yedek üye olur.

Adaylık ve seçilme yeterliliği

MADDE 31- Köy muhtarlığı ve köy ihtiyar meclisi üyeliği, mahalle muhtarlığı ve mahalle ihtiyar heyeti üyeliği seçimlerinde adaylık usulü yoktur.

(Değişik: 2/3/1984 - 2986/3 md.) En az altı aydan beri o mahalle veya köyde oturmak şartıyla on sekiz yaşını dolduran her Türk vatandaşı, bu Kanunda ve bu Kanunun atıf yaptığı diğer kanunlarda öngörülen hükümlerce seçilmeye mani hali olmamak kaydıyla, muhtar, ihtiyar meclisi ve ihtiyar heyeti üyesi seçilebilir. Bunlar için ilkökul mezuniyeti şartı aranmaz; okur-yazar olmak yeterlidir.⁽⁴⁾

442 sayılı Köy Kanununun 41 inci maddesi gereğince görevden uzaklaştırılan köy muhtarları ile 4541 sayılı Şehir ve Kasabalarda Mahalle Muhtar ve İhtiyar Heyetleri Teşkiline Dair Kanunun 18 inci maddesine göre sıfatları kaldırılan mahalle muhtar ve ihtiyar heyeti üyeleri tekrar aynı görevlere seçilemezler.

Seçim çevresi, oy verme ve seçim sistemi

MADDE 32- Mahalle muhtarlığı ve ihtiyar heyeti için, mahalle; köy muhtarlığı ve ihtiyar meclisi için köy; seçim çevresidir.

(Mülga: 13/3/2018 - 7102/24 md.)

(Değişik: 12/11/2012 - 6360/30 md.) Muhtar ile ihtiyar meclisi veya heyeti üyelerinin seçiminde; muhtar ile bu Kanunun 30 uncu maddesinin (a) ve (b) bentlerinde gösterilen ihtiyar

(4) 13/3/2018 tarihli ve 7102 sayılı Kanunun 23 üncü maddesiyle; bu fıkra da yer alan “25” ibaresi “on sekiz” şeklinde değiştirilmiştir.

meclisi veya heyeti üye sayısı kadar ismin birlikte yazılı olduğu oy pusulası kullanılır. **(Mülga cümle: 13/3/2018 - 7102/24 md.)**

Muhtar, ihtiyar heyeti ve ihtiyar meclisi seçimleri ekseriyet sistemine göre yapılır.

(Ek: 2/3/1984 - 2986/4 md.) Bu seçimler için kullanılacak oy pusulaları, basılabilir, teksir edilebilir ve her türlü araçla çoğaltılabilir.

Boşalan muhtarlık, ihtiyar meclisi ve heyeti üyeliği için seçim yapılması

MADDE 33 - Köy veya mahalle muhtarlığının herhangi bir sebeple boşalması halinde ihtiyar meclisi veya heyetinin birinci üyesi durumu, yazılı olarak ilgili seçim kuruluna ve mahallin en büyük mülkiye amirine bildirmek zorundadır.

Boşalan muhtarlıklar için her yıl haziran ayının ilk pazar günü seçim yapılır. Seçim yapılınca kadar muhtarlık görevi mahallin en büyük mülkiye amiri tarafından atanacak muhtar vekili tarafından yürütülür.

Seçim döneminin sona ermesinden önce ihtiyar meclisi veya heyeti üye sayısının yedeklerinin de getirilmesinden sonra üye tamsayısının, köylerde tabii üyeler hariç, yarısına düşmesi halinde, muhtar, durumu bir hafta içinde ilgili seçim kurulu başkanlığına ve bilgi için de mahallin en büyük mülkiye amirine bildirmeye mecburdur.

Bu bildirim üzerine ilçe seçim kurulu başkanlığınca durum 48 saat içinde ilan edilir. İlan tarihinden sonra gelen 60 ıncı günü takip eden ilk pazar günü oy verilir.

İhtiyar meclisi veya heyeti seçiminin yapılması gerektiği hallerde köy veya mahalle muhtarlığı da boşalmış ise, haziran ayı beklenmeksizin her iki seçim beraber yapılır.

Diğer işlemler

MADDE 34 - Muhtar, ihtiyar heyeti, ihtiyar meclisi seçimlerinde diğer işlemler bu Kanunda ve bu Kanunun atıf yaptığı diğer kanunlarda yazılı usul ve esaslara göre yürütülür.

EK MADDE 1 - (Ek: 14/6/1989 - 3573/1 md.; Değişik: 28/12/1993 - 3959/16 md.)

Seçmen kütüğüne kaydı ve sandık listesinde oy kullanma yeterliliği bulunduğu halde, mahalli idareler genel ve ara seçimlerine meşru mazeretleri olmaksızın katılmayanlar ilçe seçim kurulu başkanı tarafından 200 000 (ikiyüzbin) lira para cezası ile cezalandırılır. Bu karar kesindir.

EK MADDE 2 - (Ek: 28/12/1993 - 3959/17 md.)

Dağınık mahalle ve sair yerleşim yerleri bulunan köylerde veya köylerin birbirlerine yakın olduğu durumlarda seçim sandıklarının bir tek mahalle veya bir tek köyde toplanması, seçim gününden en az bir hafta önce ilan edilmek koşuluyla ilçe seçim kurulunca kararlaştırılabilir.

EK MADDE 3 - (Ek: 12/5/1994 - 3989/1 md.)

Subaylar, astsubaylar, hakimler ve savcılar ile yüksek yargı organları mensupları hariç olmak üzere, kamu kurumları ile kamu kurumu niteliğinde bir kuruluşta memur veya kadrolu işçi olarak çalışmakta iken bu görevinden ayrılarak belediye başkanı seçilmiş olup da yeniden aday olamayan veya seçilemeyenler, hizmet süreleri itibariyle veya yaş haddi nedeniyle emekliliğe hak kazanamamış olmaları kaydıyla, seçimlerin kesin sonuçlarının

Yüksek Seçim Kurulunca ilanını takip eden iki ay içinde daha önceki kurumlarının bağlı bulunduğu bakanlığa başvurmaları halinde eski görevlerine veya istifa ettikleri tarihteki kurumun özelliği ve niteliğine uygun eşdeğer bir göreve atanabilirler. Ancak yargı kararı ile belediye başkanlığı görevi sona erenler ve istifa edenler hakkında bu hüküm uygulanmaz.

YEDİNCİ BÖLÜM

Geçici Hükümler

GEÇİCİ MADDE 1 - Bu Kanun uyarınca yeni il genel meclisi seçimleri yapılarak il genel meclisleri ilk toplantılarını yapıncaya kadar 25/9/1980 gün ve 2304 sayılı 13/3/1329 tarihli İdarei Umumiyei Vilayat Kanunu Muvakkatına Ek Kanun hükümlerinin uygulanmasına devam olunur.

GEÇİCİ MADDE 2 - Bu Kanun uyarınca yeni belediye başkan ve belediye meclisi üyeleri seçilinceye kadar, 25/9/1980 gün ve 2303 sayılı 3/4/1930 tarih ve 1580 sayılı Belediye Kanununa Ek Kanun ile 18/8/1981 gün ve 2508 sayılı 1580 sayılı Belediye Kanununa 2303 sayılı Kanunla Eklenen Geçici 3 üncü Maddenin Değiştirilmesine ve Bu Kanuna Üç Geçici Madde Eklenmesine Dair Kanun hükümlerinin uygulanmasına devam olunur.

GEÇİCİ MADDE 3 - Bu Kanun yürürlüğe girdikten sonra, yapılacak ilk mahalli idareler seçimlerinde, siyasi partilerin aday tespiti için önseçim yapılmaz. Bu seçime mahsus olmak üzere siyasi partiler, adaylarını aşağıdaki usullere göre tespit ederler:

Büyükşehir belediye başkanı adayları siyasi partilerin genel merkez karar ve yönetim kurullarınca tespit edilir.

İllerde:

İl merkezi belediye başkanı ile belediye meclisi üyeleri, merkez ilçe beldelerinin belediye başkanları ile belediye meclisi üyeleri, merkez ilçeye isabet eden, il genel meclisi üyeleri adaylarını, siyasi partilerin il ve merkez ilçe idare kurulları birlikte toplanarak;

İlçelerde:

İlçe belediye başkanı ile belediye meclisi üyeleri; ilçe beldelerinin belediye başkanları ile belediye meclisi üyeleri; ilçe seçim çevresine isabet eden il genel meclisi üyeleri adaylarını, siyasi partilerin ilçe idare kurulları toplanarak;

belirleyip, genel merkez karar ve yönetim kurulunun tensip ve tasdikine sunarlar.

Merkez karar ve yönetim kurulunun, her listeyi aynen kabul veya değiştirerek tasdik etmesi ile adaylar tespit olunur.

GEÇİCİ MADDE 4 - Bu Kanunun yürürlüğe girmesinden sonra yapılacak ilk seçimde, seçmen kütüğünde ve sandık listesinde kaydı ve oy kullanma yeterliliği bulunduğu halde mahalli idareler ile mahalle muhtarlıkları ve ihtiyar heyetleri seçimlerine hukuki veya fiili mazereti olmaksızın katılmayanlar, ilçe seçim kurulu başkanı tarafından 2.500 lira para cezası ile cezalandırılırlar.

Ancak seçim gününden sonraki üç ay içinde hukuki veya fiili mazeretini bildiren ve mazereti ilçe seçim kurulu başkanınca geçerli görülenlerden bu para tahsil edilmez.

GEÇİCİ MADDE 5 - Bu Kanunda seçim usul ve esasları hükme bağlanan büyükşehir yönetiminin hukuki statüsü, bu Kanunun yürürlüğünü takip eden ilk seçimin oy verme

gününden önce, 17/6/1982 gün ve 2680 sayılı Kamu Kurum ve Kuruluşlarının Kuruluş, Görev ve Yetkilerinin Düzenlenmesi ile ilgili Yetki Kanununda belirtilen esas ve usullere uygun olarak çıkarılacak kanun hükmünde kararnamelerle düzenlenir.

GEÇİCİ MADDE 6 - Bu Kanunun yürürlüğe girmesinden sonra yapılacak ilk mahalli idareler seçimlerinde 6 Kasım 1983 tarihinde yapılan milletvekili seçiminde kullanılan sandık seçmen listeleri güncelleştirilerek kullanılır.

Güncelleştirme; sandık seçmen listelerinin askıya çıkarılması, listede ismi bulunmayanlar ile seçim gününe kadar 21 yaşını dolduracak olanların listeye yazılması suretiyle yapılır ve bu suretle oluşan listeler başka bir ilan vesair işleme tabi tutulmadan çoğaltılarak sandık seçmen listesi olarak kullanılır.

Askı ve itiraz süreleri Yüksek Seçim Kurulunca belirlenir.

GEÇİCİ MADDE 7 - Bu Kanunun yürürlüğe girmesini takip eden ilk mahalli idareler seçiminde oy verme günü 25 Mart 1984 tarihidir.

Seçim döneminin başlangıç tarihi Yüksek Seçim Kurulunca, yukarıdaki fıkrada belirtilen oy verme günü esas alınarak tespit ve ilan edilir.

Yüksek Seçim Kurulu, bu seçimlere mahsus olmak üzere, bu Kanun ile 298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanununun seçimlere ilişkin olarak tespit ettiği süreleri kısaltarak uygular.

GEÇİCİ MADDE 8 - Bu Kanunun yürürlüğe girmesinden sonra yapılacak ilk mahalli idareler seçimlerinde, seçime katılma hakkı kazanacak partilerde 2839 sayılı Milletvekili Seçimi

Kanununun 45 inci maddesi ile değişen 298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanunun 14 üncü maddesinin 4 ve 11 numaralı bentlerinde sözü edilen büyük kongresini yapmış olmaları şartı aranmaz.

GEÇİCİ MADDE 9 - Geçici 7 nci maddeye göre yapılacak seçimlerde tayin yolu ile belediye başkanlığı görevini yürütenler aday oldukları takdirde kanuni süreleri içinde görevlerinden ayrılırlar.

GEÇİCİ MADDE 10 - Subaylar, astsubaylar, hakimler ve savcılar ile yüksek yargı organları mensupları hariç olmak üzere; mahalli idareler seçimlerinde aday olan memurlar seçimi kaybetmeleri halinde, Yüksek Seçim Kurulunca seçim sonuçlarının ilanını takip eden bir ay içinde müracaat etmeleri kaydıyla ve bu seçime mahsus olarak müktesep hakları ile eski veya eşdeğer bir göreve dönebilirler.

GEÇİCİ MADDE 11 - 2963 sayılı Kanunla kurulan ve halen adli ve mülki teşkilatı kurulmamış bulunan ilçelerde mahalli idareler seçimlerini yürütecek ilçe seçim kurulunu belirlemeye veya yeni ilçe seçim kurulları oluşturmaya Yüksek Seçim Kurulu yetkilidir.

GEÇİCİ MADDE 12 - (Ek: 24/2/1993 - 3866/4 md.)

1993 yılında kurulacak belediyelerin organ seçimleri 1994 yılı Mart ayında yapılacak Mahalli İdareler Genel Seçimleri ile birlikte yapılır.

GEÇİCİ MADDE 13 - (Ek: 28/12/1993 - 3959/18 md.)

27 Mart 1994 tarihinde yapılacak Mahalli İdareler Seçimlerinde, hakimler ve savcılar, yüksek yargı organları mensupları, yüksek ğretim kurumlarındaki ğretim elemanları,

Yüksek Öğretim Kurulu üyeleri, kamu kurum ve kuruluşlarının memur statüsündeki görevlileri ile yaptıkları hizmet bakımından işçi niteliği taşımayan diğer kamu görevlileri ile subaylar ve astsubaylar 30/1/1994 tarihine kadar görevlerinden ayrılma isteğinde bulunmadıkça adaylıklarını koyamazlar ve aday gösterilemezler.

Subay ve astsubaylar hariç olmak üzere; birinci fıkrada sayılanların aday adaylığını veya adaylığı kaybetmeleri ve bir ay içinde müracaatları halinde hemen; seçimi kaybetmeleri halinde, Yüksek Seçim Kurulunca seçim sonuçlarının ilanını takip eden bir ay içinde müracaat etmeleri kaydıyla eski görevlerine veya kazanılmış hak veya aylık derecelerindeki başka bir göreve atanırlar.

EK GEÇİCİ MADDE 1 - (Ek: 7/7/1993 - 3912/1 md.)

18/1/1984 tarih ve 2972 sayılı Kanunun 8 inci maddesi uyarınca 27 Mart 1994 tarihinde yapılacak Mahalli İdareler Seçimlerinde oy vereceklerin kütüklere yazılması ve sandık listelerinin düzenlenmesi amacıyla bütün Türkiye’de aynı zamanda 1993 yılının Kasım ayının ilk Pazar günü, Yüksek Seçim Kurulunun gözetim ve denetiminde yazım yaptırılır.

298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun uyarınca, bilgisayar ortamında merkezi seçmen kütüğü oluşturulan yerlerde yazım işlemleri diğer illerden farklı olarak, yazım memurlarınca aynı gün konutlar dolaşılacak suretiyle bilgisayar ortamındaki mevcut merkezi seçmen kütüğünün güncelleştirilmesi biçiminde yapılır. Bununla ilgili esaslar Yüksek Seçim Kurulunca belirlenir.

Seçimde kullanılacak seçmen kütüklerinin yazımında 298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun ile ilgili diğerk kanunların bu Kanuna aykırı olmayan hükümleri uygulanır.

EK GEÇİCİ MADDE 2 - (Ek: 7/7/1993 - 3912/1 md.)

Mahalli idareler seçimlerinde kullanılacak seçmen kütüklerinin yazımı ve seçimin yapılması için Adalet Bakanlığı bütçesinin ilgili bölümüne yeterli miktar ödenek, Maliye ve Gümrük Bakanlığının yedek ödenek tertibinden aktarılır.

Yüksek Seçim Kurulu, seçmen kütüklerinin süratle yazımının, daktilo edilmesinin ve kartlarının dağıtımının sağlanması için geçici ve yevmiyeli personel istihdam edebilir. Bu personele Yüksek Seçim Kurulu Başkanlığınca 300 000 ila 500 000 lira arasında takdir edilecek gündelik ödenir.

SEKİZİNCİ BÖLÜM

Son Hükümler

Propaganda serbestliğı

MADDE 35 - Mahalli idareler seçimlerinde propaganda 298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun dairesinde serbesttir. Ancak 298 sayılı Kanunun 52 - 55 inci maddeleri ile düzenlenen radyo ve televizyonda propagandaya ilişkin hükümleri, 52 nci maddenin son bendi hariç, bu seçimlerde uygulanmaz.

(Ek fıkra: 28/12/1993 - 3959/15 md.) Ancak, 298 sayılı Kanunun 52 ila 55 inci maddeleri ile düzenlenen radyo ve televizyonda propagandaya ilişkin hükümleri mahalli idareler ara seçimlerinde resmi ve özel radyo ve televizyon kuruluşları bakımından uygulanmaz.

Özel hüküm bulunmayan hallerde uygulama

MADDE 36 - Bu Kanunda özel hüküm bulunmayan hallerde 26/4/1961 gün ve 298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun ile 22/4/1983 tarih 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu, 10/6/1983 gün ve 2839 sayılı Milletvekili Seçimi Kanununun ve bunların ek ve değişikliklerinin bu Kanuna aykırı olmayan hükümleri uygulanır.

Yürürlükten kaldırılan hükümler

MADDE 37 - 18/7/1963 gün ve 286 sayılı Köy Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun,

18/7/1963 gün ve 287 sayılı Şehir ve Kasabalarda, Mahalle Muhtar ve İhtiyar Heyetleri Teşkiline Dair 4541 sayılı Kanunda Değişiklik Yapılması ve Bazı Kanunların Kaldırılması Hakkında Kanunun,

19/7/1963 günlü ve 306 sayılı İdare-i Umumiye Vilayat Kanununda Değişiklikler Yapılmasına ve İlgili Bazı Kanunların Kaldırılmasına Dair Kanunun,

19/7/1963 gün ve 307 sayılı Belediye Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun,

seçimlerle ilgili ve bu Kanuna aykırı olan hükümleri ile diğer kanunların bu Kanuna aykırı olan seçimlerle ilgili hükümleri yürürlükten kaldırılmıştır.

Yürürlük

MADDE 38 - Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 39 - Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

2972 SAYILI KANUNA İŞLENEMEYEN GEÇİCİ MADDELER

1) 20/6/1987 tarihli ve 3394 sayılı Kanunun geçici maddesi

GEÇİCİ MADDE 1 - Bu Kanunun yayımlandığı tarihte boş bulunan belediye meclisi ve il genel meclisi üyelikleri ile belediye başkanlıkları seçimleri, ilan edilmiş olsa bile, bu Kanun hükümlerine göre yapılır.

2) 7/8/1988 tarihli ve 3469 sayılı Kanunun geçici maddeleri

GEÇİCİ MADDE 1 - Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten sonra yapılacak ilk mahalli idareler genel seçimlerinde, kanunlardaki bütün süreleri, oy verme gününü esas alarak icabında kısaltmak suretiyle tespit ve ilana Yüksek Seçim Kurulu yetkilidir.

GEÇİCİ MADDE 2 - Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten sonra yapılacak ilk mahalli idareler genel seçimleri sebebiyle kanunların gerekli kıldığı giderleri karşılamak üzere yeterli ödenek, ilgili kuruluş bütçelerine Maliye ve Gümrük Bakanlığınca aktarılır.

GEÇİCİ MADDE 3 - Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten sonra yapılacak ilk mahalli idareler genel seçimlerinde; siyasi partilerin seçime katılabilmeleri için, 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanununun 20 nci maddesinde öngördüğü, beldelerde teşkilatlanma ile ilgili hüküm uygulanmaz.

GEÇİCİ MADDE 4 - (Mülga: 7/12/1988 - 3507/7 md.)

GEÇİCİ MADDE 5 - Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten sonra yapılacak ilk il genel meclisi üyeleri, belediye meclisi üyeleri ve belediye başkanlığı genel seçimlerinde:

a) Yüksek Seçim Kurulu filigranı bulunan özel imal edilmiş kağıtlara basılı birleşik oy pusulalarında; sadece seçime katılan siyasi partilerin özel işaretleri, kısaltılmış isimleri ve tam yazı halinde adları ile her siyasi parti için ayrılan bölümün altında çapı 2 cm olan boş bir daire bulunur.

b) Seçime katılan siyasi parti adayları ile bağımsız adayları gösteren bir liste her sandık mahallinde seçmenlerin görebileceği bir yere asılır.

(c, d, e, - Mülga: 7/12/1988 - 3507/7 md.)

GEÇİCİ MADDE 6 - 7 - (Mülga: 7/12/1988 - 3507/7 md.)

GEÇİCİ MADDE 8 - Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten sonra yapılacak ilk mahalli idareler genel seçiminde, belediye başkanlığı adaylığı için; 2972 sayılı Kanunun 9 uncu maddesinin birinci fıkrasındaki, en az altı ay süreyle o seçim çevresinde oturmuş olmak şartı aranmaz.

GEÇİCİ MADDE 9 - Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten sonra yapılacak ilk mahalli idareler genel seçimlerinde, siyasi partilerin mahalli teşkilatlarının yönetim kurulu başkan ve üyelerinin belediye başkanlığı adaylığı dışındaki mahalli idareler seçimi adaylıklarında, 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanununun 40 ıncı maddesinin dördüncü fıkrası hükmü uygulanmaz.

3) 7/12/1988 tarihli ve 3507 sayılı Kanunun geçici maddeleri

GEÇİCİ MADDE 1 - Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren altı ay içinde, siyasi partilerin yetkili merkez

karar ve yönetim organları gerekli görülen tüzük değişikliğini yapmaya yetkilidir.

GEÇİCİ MADDE 2 - Bu Kanunun yürürlüğe girmesinden sonra yapılacak ilk mahalli idareler genel seçimlerinde 2972 sayılı Mahalli İdareler ile Mahalle Muhtarlıkları ve İhtiyar Heyetleri Seçimi Kanununun 35 inci maddesinin ikinci fıkrası hükmü uygulanmaz. Ancak, seçime katılıp da son milletvekili genel seçimlerinde toplam geçerli oyların % 7'sinden fazlasını alan siyasi partilere, bu seçimlere mahsus olmak üzere, oy verme gününden önceki 7 nci günden itibaren oy verme gününden önceki gün saat 18.00'e kadar radyodan ve Türk Bayrağı ile Yüksek Seçim Kurulunun tespit edeceği yere asılacak olan ve bu Kurulun belirlediği büyüklükteki parti bayrağı ve konuşmayı yapan kişi dışında görüntüsüz olarak televizyondan;

a) Yukarıda belirtilen siyasi partilere, ilk gün 10'ar dakikalık birer konuşma,

b) Mecliste grubu bulunan siyasi partilere, ilaveten 10 dakikalık birer konuşma,

c) Ana muhalefet partisine, ilaveten 10 dakikalık bir konuşma,

d) İktidar partisine, ilaveten 10'ar dakikalık iki konuşma, hakkı verilir. Son konuşmayı iktidar partisi yapar.

GEÇİCİ MADDE 3 - (Ek: 13/4/1989 - 3531/1 md.)

Subaylar ve astsubaylar, hâkimler ve savcılar ile yüksek yargı organları mensupları hariç olmak üzere, 26 Mart 1989 tarihindeki Mahalli İdareler Seçimi için aday adayı olup aday olamayanlar veya aday olup seçimi kaybedenlerden, daha önce kamu kurumları ile kamu kurumu niteliğindeki bir kuruluştaki

görev yapmış olanlar, bu Kanunun yayımını takip eden 2 ay içinde müracaat etmeleri kaydıyla, bu seçime mahsus olarak, anılan kurumların münasip göreceği ve mükteseplerine uygun görevlere atanabilirler.

4) 26/12/1991 tarihli ve 3766 sayılı Kanunun geçici maddesi

GEÇİCİ MADDE - 30 Mart 1992 tarihine kadar herhangi bir nedenle boşalacak olan belediye başkanlıkları için oy verme günü 1992 Haziran ayının ilk Pazar günüdür. ⁽⁵⁾

2972 sayılı Mahalli İdareler ile Mahalle Muhtarlıkları ve İhtiyar Heyetleri Seçimi Hakkında Kanunun 29 uncu maddesine göre yeniden seçim yapılmasına karar verilerek ilanları yapılan belediye başkanlıkları için; bu Kanunun yayımı tarihine kadar yapılmış bulunan bütün seçim işlemleri ve bu işlemlerle kazanılmış haklar saklıdır.

Yeni başkanın görevine başlamasına kadar geçecek süre içinde başkanlık görevini yürütmek üzere belediye meclisi, üyeleri arasından birisini başkanvekili olarak seçer.

Belediye meclisi; bu Kanunun yayımı tarihinden itibaren en çok 10 gün içinde başkanvekilini seçmek için vali tarafından toplantıya çağrılır.

(5) *Bu fıkra yer alan “30 Mart 1992” ibaresinden önce gelen “Bu Kanunun yayımı tarihine kadar 2972 sayılı Mahalli İdareler ile Mahalle Muhtarlıkları ve İhtiyar Heyetleri Seçimi Hakkında Kanunun 29 uncu maddesine göre yeniden seçim yapılmasına karar verilerek ilanları yapılan belediye başkanlıkları ile” ibaresi Anayasa Mahkemesinin 21/4/1992 tarihli ve E. 1992/17, K. 1992/30 sayılı Kararıyla iptal edilmiştir.*

Subay ve astsubaylar hariç olmak üzere, birinci fıkrada gösterilen belediye başkanlığı ara seçimlerinde aday veya aday adayı olan Devlet memurları ile diğer kamu görevlileri, aday veya aday adaylığından istifa etmeleri kaydıyla bu Kanunun yayımından itibaren bir ay içinde müracaat etmeleri halinde, kazanılmış hakları ile eski veya eşdeğer bir göreve dönebilirler. Adayları kesinleşmiş yerlerde adaylığı kazanamamış olanlar hakkında da aynı hükümler uygulanır.

5) 12/5/1994 tarihli ve 3989 sayılı Kanunun geçici maddesi

GEÇİCİ MADDE - Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihi izleyen iki ay içerisinde başvurmaları halinde 27 Mart 1994 tarihinde yapılan Mahalli İdareler Seçimlerinde aday olamayan veya seçilemeyen belediye başkanları da bu Kanun hükümlerinden yararlanırlar.

6) 20/3/1997 tarihli ve 4231 sayılı Kanunun geçici maddesi:

GEÇİCİ MADDE - Subay ve astsubaylar hariç olmak üzere, 1 inci maddenin ikinci fıkrasında ve 2 nci maddeyle ilga edilen 2972 sayılı Kanunun 29 uncu maddesinin “d” bendinde öngörülen seçimler için aday veya aday adayı olan Devlet memurları ile diğer kamu görevlileri, aday veya aday adaylığından istifa etmeleri veya bu sıfatların herhangi bir nedenle düşmesi hallerinde, bu Kanunun yayımından itibaren bir ay içinde müracaat etmeleri kaydıyla, eski görevlerine veya kazanılmış hak aylık derecelerindeki başka bir göreve dönebilirler.

**2972 SAYILI KANUNA EK VE DEĞİŞİKLİK GETİREN
MEVZUATIN YÜRÜRLÜĞE GİRİŞ TARİHİNİ
GÖSTERİR LİSTE**

Kanun No.	Farklı tarihte yürürlüğe giren maddeler	Yürürlüğe giriş tarihi
2986	—	18/1/1984 tarihinden geçerli olarak 2/3/1984
3394	—	30/6/1987
3420	—	13/4/1988
3469	—	13/8/1988
3507	—	14/12/1988
3531	—	20/4/1989
3573	—	17/6/1989
3766	—	2/1/1992
3866	—	12/3/1993
3912	—	10/7/1993
3948	—	30/12/1993
3950	—	30/12/1993
3959	—	30/12/1993
3989	—	18/5/1994
4231	—	1/4/1997
4381	—	2/8/1998
4778	—	11/1/2003
5216	—	23/7/2004
5393	—	13/7/2005
5747	—	22/3/2008
6360	—	6/12/2012
7102	—	16/3/2018

**Anayasa Değişikliklerinin
Halkoyuna Sunulması Hakkında Kanun**

Kanun Numarası : 3376

Kabul Tarihi : 23/5/1987

Resmi Gazete : Tarih: 28/5/1987 Sayı: 19473

ANAYASA DEĞİŞİKLİKLERİNİN HALK KÖYÜNE SUNULMASI HAKKINDA KANUN

	<u>Madde</u>	<u>Sayfa</u>
	1	5
	2	5
	3	5
	4	5
	5	6
	6	6
	7	7
	8	8
Geçici Madde	1	8
Geçici Madde	2	8
Geçici Madde	3	8
Geçici Madde	4	9
Geçici Madde	5	9
	9	9
	10	9

ANAYASA DEĞİŞİKLİKLERİNİN HALKOYUNA SUNULMASI HAKKINDA KANUN

Kanun Numarası: 3376

Kabul Tarihi: 23/5/1987

MADDE 1 - Anayasa gereğince yapılacak olan halk oylamalarında bu Kanun hükümleri uygulanır. Bu Kanunda hüküm bulunmayan hallerde 298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanunun bu Kanuna aykırı olmayan hükümleri tatbik edilir.

MADDE 2 - Anayasa değişikliğinin halkoylaması, ilgili Anayasa değişikliği Kanununun Resmi Gazetede yayımını takip eden altmışıncı günden sonraki ilk pazar günü yapılır. ⁽¹⁾

MADDE 3 - Halkoyuna sunulma işlemleri, Yüksek Seçim Kurulunun yönetim ve denetiminde seçim kurullarınca yürütülür.

Yüksek Seçim Kurulu, Anayasa değişikliklerinin halkoyuna sunulması için bütün tedbirleri alır ve hazırlıkları yapar. Kurul, halkoylamasının sağlıklı ve düzenli bir şekilde gerçekleşmesini sağlamak amacıyla gerekli ilke kararlarını almaya yetkilidir.

MADDE 4 - (Değişik: 7/8/1988 - 3468/1 md.) Halkoylamasında Beyaz renk üzerinde “Evet”, Kahverengi üzerinde “Hayır” ibareleri bulunan iki ayrı renkten müteşekkil birleşik oy pusulası kullanılır.

Halkoylamasına katılanlar, üzerinde özel işaret bulunan mühürü birleşik oy pusulasında tercih ettiği kısmın üzerine basarak oyunu kullanır.

(1) Bu maddede yer alan “yüzyirminci günden” ibaresi 3/3/2010 tarihli ve 5955 sayılı Kanunun 1 inci maddesi ile “altmışıncı günden” şeklinde değiştirilmiş ve metne işlenmiştir.

MADDE 5 - Anayasa değişikliklerinin halka anlatılmasında;

a) 298 sayılı Kanunun propaganda serbestliğine ilişkin hükümleri, halkoylaması gününden önceki yedinci günden başlayarak uygulanır.

b) Anayasa değişikliklerinin açıklanması ve tanıtılması amacıyla; özel kanunlardaki hükümler saklı kalmak üzere Türkiye Büyük Millet Meclisinde grubu bulunan siyasi partiler ve Cumhurbaşkanı halkoylaması gününden önceki yedinci günden itibaren, halkoylamasından önceki gün saat 18.00'e kadar radyo ve televizyonla aşağıdaki esaslara göre propaganda yapabilirler:

1. Türkiye Büyük Millet Meclisinde grubu bulunan partilere 10'ar dakikalık ikiye konuşma,

2. İktidar partisine veya partilerine 10'ar dakikalık birer, iktidar ortağı partilerden büyük olanına ilaveten 10 dakikalık bir konuşma, (İktidar partisnin konuşması siyasi partilerin konuşmalarının tamamlanmasından sonra yapılır. İktidar ortağı partiler bulunuyor ise son konuşma en büyük iktidar ortağı partiye aittir.)

3. Cumhurbaşkanı, dilerse birisi en sonda olmak üzere 10'ar dakikalık iki konuşma,

hakkı verilir.

c) Anayasa değişikliğine dair kanun Resmi Gazetede yayımlandıktan sonra TRT'de, (b) fıkrasında belirtilenler dışında bu konuya ilişkin başka yayın yapılamaz.

MADDE 6 - Oy verme kütüğünde ve sandık listesinde kayıtlı olan ve oy kullanma yeterliği bulunan her vatandaş halkoylamasına katılır ve oyunu kullanır. 298 sayılı Seçimlerin

Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun uyarınca yabancı ülkelerdeki vatandaşlar halkoylamasından yirmi gün öncesinden başlayarak oylarını kullanabilirler. ⁽²⁾

Seçmen kütüğünde ve sandık listesinde kaydı ve oy kullanma yeterliği bulunduğu halde halkoylamasına, hukuki veya fiili mazereti olmaksızın katılmayanlar, ilçe seçim kurulu başkanı tarafından onikibinbeşyüz lira para cezası ile cezalandırılırlar. Ancak, halkoylaması gününden itibaren üç ay içinde hukuki veya fiili mazeretini bildiren ve mazereti ilçe seçim kurulu başkanınca geçerli görülenlerden bu para tahsil edilmez. İlçe seçim kurulu başkanınca verilen para cezası ile ilgili kararlar kesindir.

MADDE 7 - Sandık, ilçe ve il seçim kurullarınca düzenlenecek tutanaklarda;

- a) Sandık listesinde kayıtlı olanların sayısı,
 - b) Halkoylamasına katılanların sayısı,
 - c) Geçerli olan oyların sayısı,
 - d) Geçerli olmayan oyların sayısı,
 - e) Anayasa değişikliğine “Evet” oyu verenlerin sayısı,
 - f) Anayasa değişikliğine “Hayır” oyu verenlerin sayısı,
- ayrı ayrı gösterilir.

(2) *Bu fıkranın ikinci cümlesinde yer alan “Kanunun 94 üncü maddesi uyarınca, yabancı ülkelerdeki vatandaşlar halkoylamasından 40 gün” ibaresi 3/3/2010 tarihli ve 5955 sayılı Kanunun 1 inci maddesi ile “Kanun uyarınca yabancı ülkelerdeki vatandaşlar halkoylamasından yirmi gün” şeklinde değiştirilmiş ve metne işlenmiştir.*

MADDE 8 - İl seçim kurulları, ilçe seçim kurullarından gelen tutanakları toplar. İl birleştirme tutanağında beliren sonuçları derhal en seri vasıta ile Yüksek Seçim Kuruluna bildirir ve tutanağın onaylı bir örneğini gönderir.

Yüksek Seçim Kurulu, il seçim kurullarından gelen sonuçları birleştirerek ilan eder.

Geçerli oyların yarısından çoğu “Evet” ise, Anayasa değişikliği Türk Milleti tarafından kabul edilmiş olur.

GEÇİCİ MADDE 1 - 17/5/1987 tarih ve 3361 sayılı Kanunla kabul edilen, Anayasanın geçici 4 üncü maddesi ile ilgili olarak yapılacak halkoylamasında, Türkiye Büyük Millet Meclisinde grubu bulunan siyasi partilere ve Cumhurbaşkanına 10’ar dakikalık ikişer radyo ve televizyon konuşma hakkı verilir. Cumhurbaşkanı bu hakkını dilerse kullanır. Cumhurbaşkanınca bu hak kullanılırsa, konuşmalarından birisi en sonuncu konuşma olur.

GEÇİCİ MADDE 2 - 17/5/1987 tarih ve 3361 sayılı Kanunla kabul edilen, Anayasanın geçici 4 üncü maddesi ile ilgili halkoylaması 6/9/1987 Pazar günü bu Kanundaki esaslara göre yapılır.

GEÇİCİ MADDE 3 - 17/5/1987 tarih ve 3361 sayılı Kanunla kabul edilen, Anayasanın geçici 4 üncü maddesi ile ilgili olarak yapılacak halk oylamasında oy vereceklerin kütüklere yazılması ve sandık listelerinin düzenlenmesi amacıyla bütün Türkiye’de aynı zamanda 1987 yılının Temmuz ayının ikinci Pazar günü, Yüksek Seçim Kurulunun gözetim ve denetiminde yazım yaptırılır.

Halkoylamasında kullanılacak seçmen kütüklerinin yazımında 298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun ile ilgili diğer kanunların bu Kanuna aykırı olmayan hükümleri uygulanır.

GEÇİCİ MADDE 4 - Halkoylamasında kullanılacak seçmen kütüklerinin yazımı ve halkoylamasının yapılması için Adalet Bakanlığı bütçesinin ilgili bölümüne yeterli miktar ödenek, Maliye ve Gümrük Bakanlığının yedek ödenek tertibinden aktarılır.

Yüksek Seçim Kurulu, seçmen kütüklerinin süratle yazımının, daktilo edilmesinin ve kartların dağıtımının sağlanması için geçici ve yevmiyeli personel istihdam edebilir. Bu personele Yüksek Seçim Kurulu Başkanlığınca ikibin ila onbin lira arasında takdir edilecek gündelik ödenir.

GEÇİCİ MADDE 5 - (Ek: 7/8/1988 - 3468/2 md.)

Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten sonra yapılacak ilk Anayasa değişikliğinin halkoyuna sunulmasında;

a) Bu Kanunun ikinci maddesindeki 120 günlük süre 40 gün, altıncı maddesindeki 40 günlük süre 10 gün olarak uygulanır.

b) Halkoylamasıyla ilgili olarak kanunlarda yer alan diğer bütün süreleri, gerektiğinde kısaltarak tespit ve ilana Yüksek Seçim Kurulu yetkilidir.

c) Yüksek Seçim Kurulu, halkoylamasında kullanılacak birleşik oy pusulalarını gerektiğinde uygun göreceği il seçim kurulları vasıtasıyla bastırmaya ve sandık kurullarına gönderilecek oy pusulalarının ihtiyacı dikkate alarak uygun göreceği adetlerle paketlenmesine karar vermeye yetkilidir.

d) Gerekli ödenek ilgili kuruluş bütçelerine Maliye ve Gümrük Bakanlığınca aktarılır.

MADDE 9 - Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 10 - Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

**3376 SAYILI KANUNA EK VE DEĞİŞİKLİK GETİREN
MEVZUATIN YÜRÜRLÜĞE GİRİŞ TARİHİNİ
GÖSTERİR LİSTE**

Kanun <u>No.</u>	Farklı tarihte <u>yürürlüğe giren maddeler</u>	Yürürlüğe <u>giriş tarihi</u>
3468	—	13/8/1988
5955	—	9/3/2010

**Cumhurbaşkanı
Seçimi Kanunu**

Kanun Numarası : 6271

Kabul Tarihi : 19/1/2012

Resmi Gazete : Tarih: 26/1/2012 Sayı: 28185

CUMHURBAŞKANI SEÇİMİ KANUNU

BİRİNCİ BÖLÜM

Genel Hükümler

	<u>Madde</u>	<u>Sayfa</u>
Amaç ve kapsam	1	5
Seçimde uygulanacak genel ilkeler	2	5
Seçim dönemi, seçim döneminin başlangıcı ve seçimlerin tamamlanması	3	6
Seçim sistemi ve uygulanması	4	7
Seçimin geri bırakılması	5	8
Seçilme yeterliği	6	8

İKİNCİ BÖLÜM

Seçim Öncesi İşleri

Aday gösterilme	7	9
Siyasi partilerce aday gösterilme	8	9
Seçmenler tarafından aday gösterilme	8/A	10
Adaylığın incelenmesi ve geçici aday listesi	9	12
İtiraz ve kesin aday listesi	10	12
Adayların görevden ayrılması ve göreve dönmesi	11	12
Adaylıkta eksilme	12	13
Propaganda	13	13
Adaylara yardım	14	14

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Seçim Günü İşleri

Kullanılacak oy pusulasının şekli	15	16
Oy kullanma şekli	16	16
Oylamanın referandum şeklinde yapılması hâlinde oy kullanma	17	17

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Seçimden Sonra Yapılacak İşler ve Son Hükümler

Seçim tutanakları ve sonuçların birleştirilmesi	18	17
Seçimin veya birleştirme tutanağının iptali	19	17
Cumhurbaşkanı seçiminin sonuçlandırılması	20	18
Andiçme töreni	21	18
Değiştirilen mevzuat	22	19
Geçici Madde	1	19
Yürürlük	23	19
Yürütme	24	19

CUMHURBAŞKANI SEÇİMİ KANUNU

Kanun Numarası: 6271

Kabul Tarihi: 19/1/2012

BİRİNCİ BÖLÜM

Genel Hükümler

Amaç ve kapsam

MADDE 1 - (1) Bu Kanunun amacı; Cumhurbaşkanı seçimine, Cumhurbaşkanı adaylarında aranacak niteliklere, seçim öncesi, seçim günü ve seçim sonrası yapılması gereken işlemlere ilişkin usul ve esasları düzenlemektir.

Seçimde uygulanacak genel ilkeler

MADDE 2- (1) Cumhurbaşkanı halk tarafından seçilir.

(2) Seçim genel, eşit ve gizli oyla, bütün yurttan aynı günde, yargı yönetim ve denetimi altında yapılır. Yurt dışında yaşayan Türk vatandaşlarının oy kullanmaları, 26/4/1961 tarihli ve 298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun hükümleri çerçevesinde sağlanır.

(3) Seçmen, oyunu tam bir serbestlikle kendisi kullanır.

(4) Oyların sayımı, dökümü ve tutanaklara bağlanması açık olarak yapılır.

(5) Bu Kanunda özel hüküm bulunmayan hâllerde 298 sayılı Kanun, 22/4/1983 tarihli ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu, 10/6/1983 tarihli ve 2839 sayılı Milletvekili Seçimi Kanunu, 18/1/1984 tarihli ve 2972 sayılı Mahalli İdareler ile Mahalle Muhtarlıkları ve İhtiyar Heyetleri Seçimi Hakkında Kanun, 23/5/1987 tarihli ve 3376 sayılı Anayasa Değişikliklerinin Halkoyuna Sunulması Hakkında Kanun ile bunların ek ve değişikliklerinin bu Kanuna aykırı olmayan hükümleri uygulanır.

(6) Yüksek Seçim Kurulu, Cumhurbaşkanını seçimlerinin başlamasından bitimine kadar, seçimin düzen içinde yönetimi ve dürüstlüğü ile ilgili bütün işlemleri yapmak ve yaptırmak amacıyla, gerekli ilke kararları almaya, beşinci fıkrada sayılan kanunlar ile bu Kanunda seçimle ilgili olarak yer alan bütün süreleri gerektiğinde kısaltarak tespit ve ilâna yetkilidir.

Seçim dönemi, seçim döneminin başlangıcı ve seçimlerin tamamlanması

MADDE 3- (Değişik: 25/4/2018 - 7140/3 md.)

(1) Cumhurbaşkanı ve Türkiye Büyük Millet Meclisi seçimleri beş yılda bir aynı günde yapılır.

(2) Bir kimse en fazla iki defa Cumhurbaşkanı seçilebilir. Ancak Cumhurbaşkanının ikinci döneminde Meclis tarafından seçimlerin yenilenmesine karar verilmesi hâlinde, Cumhurbaşkanı bir defa daha aday olabilir.

(3) Cumhurbaşkanı ve Türkiye Büyük Millet Meclisinin görev sürelerinin dolmasından önceki son Pazar günü oy verme günüdür. Görev süresi, birlikte yapılan bir önceki seçim tarihi esas alınarak belirlenir. Oy verme gününden geriye doğru hesaplanacak altmış günlük sürenin ilk günü seçimin başlangıç tarihidir.

(4) Seçimlerin yenilenmesine karar verilmesi hâlinde bu karar kırksekiz saat içinde Resmî Gazete’de yayımlanarak ilan olunur. Bu kararın verildiği günden sonra gelen altmışıncı günü takip eden ilk Pazar günü Cumhurbaşkanı ile Türkiye Büyük Millet Meclisi genel seçimi birlikte yapılır.

(5) Cumhurbaşkanlığı makamının herhangi bir nedenle boşalması ve Türkiye Büyük Millet Meclisi genel seçimine

bir yıl veya daha az süre kalması hâlinde, Cumhurbaşkanı seçimi, makamın boşaldığı günden sonra gelen altmışıncı günü takip eden ilk Pazar günü Türkiye Büyük Millet Meclisi genel seçimiyle birlikte yapılır.

(6) Cumhurbaşkanlığı makamının herhangi bir nedenle boşalması ve Türkiye Büyük Millet Meclisi genel seçimine bir yıldan fazla süre kalması hâlinde, Cumhurbaşkanı seçimi, makamın boşaldığı günden sonra gelen kırkbeş gün içindeki son Pazar günü yapılır. Bu şekilde seçilen Cumhurbaşkanı Türkiye Büyük Millet Meclisi seçim tarihine kadar görevine devam eder. Kalan süreyi tamamlayan Cumhurbaşkanı açısından bu süre dönemden sayılmaz.

(7) Yukarıdaki fıkralarda öngörülen süreler içinde seçimin tamamlanması amacıyla, Yüksek Seçim Kurulu tarafından, seçim takvimi resen belirlenir ve ilân edilir.

Seçim sistemi ve uygulanması

MADDE 4- (Değişik: 25/4/2018 - 7140/4 md.)

(1) Genel oyla yapılacak seçimde, geçerli oyların salt çoğunluğunu alan aday, Cumhurbaşkanı seçilir. İlk oylamada bu çoğunluk sağlanamazsa, bu oylamayı izleyen ikinci pazar günü ikinci oylama yapılır. Bu oylamaya, ilk oylamada en çok oy almış bulunan iki aday katılır ve geçerli oyların çoğunluğunu alan aday Cumhurbaşkanı seçilir.

(2) İkinci oylamaya katılmaya hak kazanan adaylardan birinin herhangi bir nedenle seçime katılmaması hâlinde; ikinci oylama, boşalan adaylığın birinci oylamadaki sıraya göre ikame edilmesi suretiyle yapılır. Ancak ikame, geçici sonuçların ilanını takip eden gün saat 17.00'ye kadar yapılabilir.

(3) Oylamalara tek adayla gidilmesi hâlinde, oylama referandum şeklinde yapılır. Geçerli oyların salt çoğunluğunu alan aday Cumhurbaşkanı seçilir. Oylamada, adayın geçerli oyların salt çoğunluğunu alamaması hâlinde seçim yenilenir ve kesin sonuçların ilanından sonra gelen kırkbeşinci günü takip eden ilk pazar günü sadece Cumhurbaşkanı seçimi yapılır.

(4) Cumhurbaşkanının görev süresinin dolması veya seçimlerin yenilenmesine karar verilmesi ya da seçimlerin tamamlanamaması hallerinde, yenisi göreve başlayıncaya kadar mevcut Cumhurbaşkanının görevi devam eder.

(5) Cumhurbaşkanı seçilenin, varsa Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeliği sona erer.

Seçimin geri bırakılması

MADDE 5- (1) Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından savaş sebebiyle yeni seçimlerin yapılmasına imkân görülmediğine dair karar verilmesi hâlinde, Cumhurbaşkanı seçimi bir yıl geriye bırakılır.

(2) Geri bırakma sebebi ortadan kalkmamışsa, erteleme kararındaki usule göre bu işlem tekrarlanabilir.

Seçilme yeterliği

MADDE 6- (1) Kırk yaşını doldurmuş ve yüksek öğrenim yapmış Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri veya bu niteliklere ve milletvekili seçilme yeterliğine sahip her Türk vatandaşı Cumhurbaşkanı seçilebilir.

İKİNCİ BÖLÜM

Seçim Öncesi İşleri

Aday gösterilme

MADDE 7- (Değişik: 25/4/2018 - 7140/5 md.)

(1) Cumhurbaşkanlığına;

a) Siyasi parti grupları,

b) En son yapılan milletvekili genel seçiminde toplam geçerli oyların tek başına veya birlikte en az yüzde beşini almış olan siyasi partiler,

c) En az yüzbün seçmen
aday gösterebilir.

(2) Aday gösterilmek, kişinin yazılı muvafakatine bağlıdır.

(3) Aday gösterme süresinin sona erdiği tarihten itibaren hiçbir şekilde yeni aday gösterilemez.

Siyasi partilerce aday gösterilme⁽¹⁾

MADDE 8- (Değişik: 25/4/2018 - 7140/6 md.)

(1) Türkiye Büyük Millet Meclisinde grubu bulunan siyasi partiler grup kararıyla, diğer siyasi partiler ise tüzüklerinde gösterilen yetkili organlarının kararıyla Cumhurbaşkanlığına aday gösterebilirler.

(2) Yüksek Seçim Kurulu tarafından ilân edilen süre içinde, adayların isimleri, muvafakat belgeleri ve gerekli diğer belgelerle birlikte Yüksek Seçim Kuruluna başvurularak aday

(1) *Bu madde başlığı “Adaylarla ilgili bilgi ve belgelerde eksiklik” iken, 25/4/2018 tarihli ve 7140 sayılı Kanunun 6 ncı maddesiyle metne işlendiği şekilde değiştirilmiştir.*

gösterilmiş olur. Her siyasi parti veya parti grubu ancak bir aday için başvuruda bulunabilir. Bir kişiyi birden fazla siyasi parti grubu veya siyasi parti aday gösterebilir.

(3) Adaylarla ilgili bilgi ve belgelerde eksiklik tespit edilmesi hâlinde, Yüksek Seçim Kurulunca, ilgili siyasi partilere eksikliklerin giderilmesi için beş günlük süre verilir.

(4) Eksiklikleri, verilen süre içinde gidermeyen siyasi partiler, aday göstermekten vazgeçmiş sayılır.

Seçmenler tarafından aday gösterilme

MADDE 8/A- (Ek: 25/4/2018 - 7140/7 md.)

(1) Cumhurbaşkanlığına en az yüzbin seçmenin yazılı teklifiyle aday gösterilebilir.

(2) Seçmenlerce aday gösterilmek isteyen kişi;

a) Kimlik ve açık adres bilgilerini ihtiva eden başvuru dilekçesi ve seçilme yeterliğine ilişkin belgelerle,

b) En yüksek derecedeki Devlet memuruna mali haklar kapsamında yapılmakta olan her türlü ödemelerin bir aylık brüt tutarının on katının ilgili maliye veznesine emaneten yatırıldığına dair makbuzla Yüksek Seçim Kuruluna bizzat başvurur.

(3) Yüksek Seçim Kurulu, başvuru dilekçesi ve eklerini iki gün içinde inceler. İnceleme sonucunda:

a) Başvuranın, seçilme yeterliğinin bulunmadığının tespit edilmesi hâlinde, başvuru reddedilir. Başvuran bu kararın bildirilmesinden itibaren iki gün içinde dilekçeyle yeniden inceleme talebinde bulunabilir. Yüksek Seçim Kurulu, bu talebi üç gün içinde karara bağlar.

b) Bilgi ve belgelerde eksiklik bulunması hâlinde, eksikliklerin tamamlanması için iki gün süre verilir. Bu süre içinde eksiklikler tamamlanmadığı takdirde başvuru reddedilir.

(4) Yüksek Seçim Kurulu, başvurusu kabul edilen kişileri ilan eder. Seçmenler, ancak bu ilanda belirtilen kişilerden sadece biri için bir kez teklifte bulunabilirler.

(5) Seçmenler, adaylık teklifi için kayıtlı oldukları ilçe seçim kuruluna bizzat başvururlar. Başvuranın, seçmen niteliğine sahip olduğu ve daha önce aday teklifinde bulunmadığı tespit edildikten sonra, ilan edilen listedeki kişiler arasından tercih yaptırılarak adayın bilgilerini ihtiva eden form imzalatılır ve elektronik ortamda da kaydedilir. Başvuran seçmene, aday teklifinde bulunduğu dair belge verilir. Aday gösterme formları, elektronik ortamda Yüksek Seçim Kuruluna iletilir ve fiziki olarak ilçe seçim kurullarında saklanır. Aday gösterilmek isteyen kişinin talebi hâlinde, hakkında aday teklifinde bulunanlara ilişkin formlar ve diğer bilgiler kendisine verilir. İtiraza ilişkin hususlar Yüksek Seçim Kurulu tarafından belirlenir.

(6) Belirlenen süre içinde yüzbin seçmen tarafından teklif edilen kişiler, geçici aday listesinde gösterilir.

(7) Yüzbin seçmen tarafından aday teklifinde bulunulması veya ölüm hâllerinde maliye veznesine emaneten yatırılan tutar, seçimden sonra talep üzerine ilgiliye iade edilir. Diğer hâllerde bu tutar, Hazineye gelir kaydedilir.

(8) Aday teklifine ilişkin işlemler için ilçe seçim kurullarında yeteri kadar personel görevlendirilir ve gerekli tedbirler alınır.

(9) Aday teklifine ilişkin başvuru ve formların şekli ile yurt dışı seçmen kütüğüne kayıtlı seçmenlerin aday göstermeleri dâhil bu maddenin uygulanmasına ilişkin diğer usul ve esaslar Yüksek Seçim Kurulunca belirlenir.

Adaylığın incelenmesi ve geçici aday listesi

MADDE 9- (1) Yüksek Seçim Kurulu, adaylar hakkında yaptığı inceleme sonucunda seçilme yeterliğini ve aday gösterilme şartlarını taşıyanları gösteren geçici aday listesini belirler. Geçici aday listesi ve itiraz süresi Resmî Gazetede yayımlanır.

İtiraz ve kesin aday listesi

MADDE 10- (1) Resmî Gazetede yapılan ilândan itibaren iki gün içinde, geçici aday listesine veya bu listeye alınmamaya ilişkin karara karşı Yüksek Seçim Kuruluna itiraz edilebilir.

(2) Yüksek Seçim Kurulu itirazları üç gün içinde kesin karara bağlar ve kesin aday listesini Resmî Gazetede yayımlar.

Adayların görevden ayrılması ve göreve dönmesi

MADDE 11- (1) Cumhurbaşkanı aday gösterilen hâkimler ve savcılar, yüksek yargı organları mensupları, yüksek öğretim kurumlarındaki öğretim elemanları, Yükseköğretim Kurulu, Radyo ve Televizyon Üst Kurulu üyeleri, kamu kurumu ve kuruluşlarının memur statüsündeki görevlileri ile yaptıkları hizmet bakımından işçi niteliği taşımayan diğer kamu görevlileri, belediye başkanları ve subaylar ile astsubaylar, siyasi partilerin il ve ilçe yönetim kurulu başkan ve üyeleri ile belediye meclisi üyeleri, il genel meclisi üyeleri, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ile sendikalar, kamu bankaları ile üst birliklerin ve bunların üst kuruluşlarının ve

katıldıkları teşebbüs veya ortaklıkların yönetim ve denetim kurullarında görev alanlar, aday listesinin kesinleştiği tarih itibarıyla görevlerinden ayrılmış sayılır. Bu durum Yüksek Seçim Kurulunca aday gösterilenin bağlı bulunduğu bakanlığa veya kuruma derhal bildirilir.

(2) Yüksek mahkeme üyeleri, hâkimler, savcılar ve bu meslekten sayılanlar ile subay ve astsubaylar hariç olmak üzere, Cumhurbaşkanı aday gösterilen Devlet memurları ve diğer kamu görevlileri, adaylığı veya seçimi kaybetmeleri hâlinde, Yüksek Seçim Kurulunca Cumhurbaşkanının seçildiğinin ilân edilmesini takip eden bir ay içinde müracaat etmeleri kaydıyla eski görevlerine veya kazanılmış hak aylık derecelerindeki başka bir göreve dönebilirler.

Adaylıkta eksilme

MADDE 12- (1) Birinci oylamada, kesin aday listesinin Resmî Gazetede yayımından itibaren, oy verme günü saat 17.00'ye kadar listede meydana gelecek eksilmeler, değişikliği gerektirmez.

Propaganda

MADDE 13- (1) Propaganda dönemi, aday listesinin kesinleştiği gün başlar ve oylamaların yapılacağı günden önceki gün saat 18.00'de sona erer.

(2) Propaganda döneminde, Türkiye Radyo ve Televizyonlarında yapılacak propaganda yayınlarının tam bir tarafsızlık ve eşitlik içinde yapılması, Yüksek Seçim Kurulu ile Türkiye Radyo ve Televizyon Kurumu tarafından sağlanır.

(3) Adayların, özel radyo ve televizyonlardaki propaganda konuşmalarında, süre ile ilgili sınırlamalar dışında, 298 sayılı Kanunun ilgili hükümleri uygulanır.

(4) Propaganda döneminde Başbakan, bakanlar ve milletvekilleriyle ilgili yasaklara ilişkin hükümler dâhil olmak üzere propagandaya dair diğer hususlarda 298 sayılı Kanun hükümleri kıyasen uygulanır.

Adaylara yardım

MADDE 14- (1) Adaylar, yabancı devletlerden, uluslararası kuruluşlardan, tüzel kişilerden ve Türk uyrukluğunda olmayan gerçek kişilerden bağış ve yardım alamazlar.

(2) Adaylar, Yüksek Seçim Kurulu tarafından belirlenecek adaylık başvurusu süresi içinde mal bildiriminde bulunmak zorundadır. Seçilen adayın mal bildirimi, seçim sonuçlarının kesinleşmesini müteakip Resmî Gazetede yayımlanır.

(3) Her bir kişinin adaylara yapabileceği nakdî yardım miktarı, her bir tur için en yüksek Devlet memuruna mali haklar kapsamında fiilen yapılmakta olan her türlü ödemelerin bir aylık brüt tutarını geçemez. Alınan bağış ve yardımlar veraset ve intikal vergisinden müstesnadır. Adaylar ödünç niteliğinde para kabul edemez.

(4) Seçimlerde şeffaflığın sağlanması amacıyla, Yüksek Seçim Kurulunca belirlenecek tutarın üzerindeki nakdî yardımlar adayların “Seçim Hesabı” olarak kendileri adına açtıracakları bir banka hesabına yatırılır. Yüksek Seçim Kurulunca belirlenecek tutarın altında kalan nakdî yardımlar ise makbuz karşılığında alınır ve seçim hesabına yatırılır. Alınan bağış ve yardımlar sadece seçim harcamalarında kullanılır ve başka bir amaç için tahsis edilemez.

(5) Adaylığın kesinleşmesinden seçim sonuçlarının kesinleşmesine kadar geçen dönemde bağış ve yardımlar ile

yapılan harcamalar Yüksek Seçim Kurulu tarafından tasdik edilen listelere kaydedilir.

(6) Seçim hesapları ile bağış, yardım ve harcamalara ilişkin bilgi ve belgeler, seçim sonuçlarının kesinleşmesini izleyen on gün içinde Yüksek Seçim Kuruluna sunulur. Yüksek Seçim Kurulu bir ay içinde, seçim hesaplarını inceler ve varsa usulsüzlükleri ve öngörülen limitlerin aşılp aşılmadığını tespit eder. Bu aşamada tespit edilen eksikliklerin giderilmesi amacıyla Yüksek Seçim Kurulu tarafından adaylara uygun bir süre verilir. Alınan bağış ve yardımlardan belirtilen limiti aşan miktar ile harcanmayan kısım Hazineye intikal ettirilir. Kurul bu görevi yerine getirirken Sayıştaydan ve gerekli görülen diğer ilgili kamu kurumlarından yardım alabilir.

(7) Yüksek Seçim Kurulunca yapılan inceleme sonuçları kesin olup, incelemenin tamamlanmasını müteakip bir ay içinde ilân edilir.

(8) Aday, Yüksek Seçim Kuruluna önceden bildirmek şartıyla, seçim hesapları ile gelir ve harcamalara ilişkin bilgi ve belgelerin kayda geçirilmesi ve ibrazına ilişkin hususlarda 1/6/1989 tarihli ve 3568 sayılı Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik ve Yeminli Mali Müşavirlik Kanununa göre yetki almış meslek mensuplarından veya avukatlardan birini ya da birkaçını yetkili kılabilir. Bu durumda, yetkilendirilen meslek mensubu, yukarıda belirtilen hususların yerine getirilmemesi veya eksik yerine getirilmesinde ilgili mevzuat hükümlerine göre sorumlu tutulur.

(9) Aday tarafından verilecek mal bildiriminin usul ve esasları, adaylar tarafından kullanılacak listelerin şekil, içerik ve tasdiki, makbuzların şekil ve içeriği, bastırılması, bağış

ve yardımların alınması, kayda geçirilmesi, harcanması, harcanmayan ya da bağış sınırını aşan kısmın Hazineye intikali ile bu maddenin uygulanmasına ilişkin diğer usul ve esaslar Yüksek Seçim Kurulunca belirlenir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Seçim Günü İşleri

Kullanılacak oy pusulasının şekli

MADDE 15- (1) Oylamalarda kullanılacak filigranlı birleşik oy pusulasında “Cumhurbaşkanı Adayları” ibaresi ile Yüksek Seçim Kurulu tarafından çekilen kuraya göre sırası belirlenen adayların adı ve soyadı yer alır.

(2) Oylamanın referandum şeklinde yapılması hâlinde beyaz üzerine “Evet”, kahverengi üzerine “Hayır” ibareleri yazılı, iki ayrı renkten oluşan birleşik oy pusulası kullanılır.

(3) Kullanılacak birleşik oy pusulalarıyla ilgili diğer hususlar Yüksek Seçim Kurulu tarafından belirlenir. Yüksek Seçim Kurulu, birleşik oy pusulalarını kendisi bastırabileceği gibi gerektiğinde uygun göreceği il seçim kurulları vasıtasıyla bastırmaya da yetkilidir. Gerekli ödenek Maliye Bakanlığınca karşılanır.

Oy kullanma şekli

MADDE 16- (1) Seçmen, sandık kurulunca kendisine verilen birleşik oy pusulası ve “Evet” veya “Tercih” yazılı mührü alarak oyunu kullanmak üzere kapalı oy verme yerine girer.

(2) Seçmen, mührü, birleşik oy pusulasında tercih ettiği adaya ait özel daire içine basmak, birleşik oy pusulasını zarfa koymak ve zarfı sandığa atmak suretiyle oyunu kullanır.

(3) Oyunu kullanan seçmen, mührü sandık kurulu başkanına geri verir.

Oylamanın referandum şeklinde yapılması hâlinde oy kullanma

MADDE 17- (1) Seçmen, sandık kurulunca kendisine verilen, beyaz üzerine “Evet” kahverengi üzerine “Hayır” ibareleri bulunan iki ayrı renkten oluşan birleşik oy pusulası ve “Evet” veya “Tercih” yazılı mührü alarak oyunu kullanmak üzere kapalı oy verme yerine girer.

(2) Seçmen, mührü, birleşik oy pusulasında tercih ettiği kısmın üzerine basmak, birleşik oy pusulasını zarfa koymak ve zarfı sandığa atmak suretiyle oyunu kullanır.

(3) Oyunu kullanan seçmen, mührü sandık kurulu başkanına geri verir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Seçimden Sonra Yapılacak İşler ve Son Hükümler

Seçim tutanakları ve sonuçların birleştirilmesi

MADDE 18- (1) Sandık, ilçe ve il seçim kurullarınca düzenlenmesi gereken tutanakların içeriği ile seçim sonuçlarının birleştirilmesine ilişkin usul ve esaslar Yüksek Seçim Kurulu tarafından belirlenir.

(2) Yüksek Seçim Kurulu, il seçim kurullarından gelen sonuçları birleştirerek ilân eder.

Seçimin veya birleştirme tutanağının iptali

MADDE 19- (1) Bir veya birkaç seçim çevresinde, yapılan seçimin veya düzenlenen birleştirme tutanağının, seçim işlemleri sebebiyle iptaline karar verilmesi hâlinde, iptal edilen

kısmın ülke genelindeki seçim sonuçlarına etkisi olup olmadığı göz önüne alınarak Yüksek Seçim Kurulu tarafından söz konusu seçim çevrelerinde seçimlerin yenilenip yenilenmeyeceğine karar verilir.

Cumhurbaşkanı seçiminin sonuçlandırılması

MADDE 20- (1) Cumhurbaşkanı seçiminin kesin sonuçları, Yüksek Seçim Kurulu tarafından Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı ile Cumhurbaşkanlığı Makamına bildirilir, kamuoyuna ilân edilir ve Resmî Gazetede yayımlanır.

(2) Seçilen Cumhurbaşkanı adına, Yüksek Seçim Kurulu tarafından Cumhurbaşkanı seçildiğine dair bir tutanak düzenlenir. **(Ek cümle: 14/6/2018-KHK-699/1 md.)** Bu tutanak seçilen Cumhurbaşkanına verilmek üzere Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulur.

Andiçme töreni ⁽²⁾

MADDE 21- (Değişik: 14/6/2018-KHK-699/2 md.)

(1) Seçilen Cumhurbaşkanı adına düzenlenen tutanak, Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulunda, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı veya Geçici Başkan tarafından verilir ve aynı birleşimde andime töreni yapılır. Bu birleşim, birlikte yapılan Cumhurbaşkanı ve Türkiye Büyük Millet Meclisi genel seçiminin ardından Meclisin toplandığı ilk günü takip eden üç gün içinde gerçekleştirilir.

(2) *Bu madde başlığı “Cumhurbaşkanına tutanağın verilmesi ve andime töreni” iken, 14/6/2018 tarihli ve 699 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 2 nci maddesiyle metne işlendiği şekilde değiştirilmiştir.*

(2) Cumhurbaşkanının ikinci oylamada seçilmesi veya sadece Cumhurbaşkanı seçiminin yapılması halinde andiçme töreni, seçim sonucunun kesinleşmesini takip eden üç gün içinde yapılır. Türkiye Büyük Millet Meclisi toplantı halinde değilse derhal toplantıya çağrılır.

(3) Cumhurbaşkanınca atanan Cumhurbaşkanı yardımcıları ve Bakanlar atanmalarını takip eden gün andiçerler.

Değiştirilen mevzuat

MADDE 22- (1) 298 sayılı Kanun ile ilgili olup yerine işlenmiştir.

GEÇİCİ MADDE 1 – (1) Onbirinci Cumhurbaşkanının görev süresi yedi yıldır.

(İptal: Anayasa Mahkemesi’nin 15/6/2012 tarihli ve E.: 2012/30, K.: 2012/96 sayılı Kararı ile)

Yürürlük

MADDE 23- (1) Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 24- (1) Bu Kanun hükümlerini Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı ile Bakanlar Kurulu yürütür.

**6271 SAYILI KANUNA EK VE DEĞİŞİKLİK GETİREN
MEVZUATIN YÜRÜRLÜĞE GİRİŞ TARİHİNİ
GÖSTERİR LİSTE**

Kanun <u>No.</u>	Farklı tarihte <u>yürürlüğe giren maddeler</u>	Yürürlüğe <u>giriş tarihi</u>
7140	3, 4/1, 4/2, 4/3, 4/4, 7, 8, 8/A	25/4/2018
KHK/699	—	6/7/2018





EGEMENLİK KAYITSIZ ŞARTSIZ MİLLETİNDİR